

JANAKKALAN KUNTA

Rastila-Rastikankaan osayleiskaava

KAAVASELOSTUS

7.4.2021, 4.5.2023

D:no 436/2013
JAN/282/10.02.02/2021

JANAKKALAN KUNTA

Rastila-Rastikankaan osayleiskaava

KAAVASELOSTUS

Tämä kaavaselostus koskee 4.5.2023 päivättyä osayleiskaavakarttaa sekä merkintöjen selityksiä ja kaavamääräyksiä.

Kaavavaiheet:

Kaavahankkeen tavoitteiden hyväksyminen (kaavoitusohjelma) Kh 20.5.2013 § 116
Ilmoitus kaavan vireilletulosta 16.6.2014

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 16.6. – 18.7.2014

Kaavaluonnos ja valmisteluvaiheen aineistot nähtävillä 23.5.–24.6.2019

Kaavaehdotus nähtävillä 30.4.–29.5.2021

Janakkalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan
xx.xx.2023 § xx.

Voimaantulo: xx.xx.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. TIIVISTELMÄ	1
1.1 OSAYLEISKAAVAN TARKOITUS	1
1.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ	1
1.2.1 Osayleiskaavan osallistumismenettely.....	1
1.2.2 Kaavan vuorovaikutusmenettely	1
1.2.3 Viranomaisyhteistyö.....	2
1.3 SUUNNITTELUALUEEN SIJAINTI.....	3
2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	4
2.1 SUUNNITTELUALUEEN YLEISKUVAUS	4
2.1.1 Maaperä ja pinnanmuodot	4
2.1.2 Maisemarakenne (harjualue)	6
2.1.3 Asemakaavoitetut alueet.....	6
2.1.4 Kylämäiset alueet	6
2.1.5 Palvelut.....	7
2.1.6 Matkailu	7
2.1.7 Lomarakentaminen	7
2.1.8 Harrastustoiminta ja virkistysalueet sekä virkistysyhteydet	7
2.1.9 Maa- ja metsätalousalueet	9
2.2 MAANOMISTUS	9
2.3 VÄESTÖ JA ELINKEINORAKENNE	9
2.4 YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO.....	10
2.4.1 Vesihuolto ja viemäröinti	10
2.4.2 Energiahuolto	11
2.5 LIIKENNE.....	12
2.5.1 Tiestö.....	12
2.5.2 Kevyen liikenteen verkosto	14
2.5.3 Joukkoliikenne	15
2.5.4 Raideliikenne	15
2.5.5 Vesiliikenne	15
2.5.6 Liikenneselvityksen päivittäminen	15
2.6 LUONNONYMPÄRISTÖ	21
2.6.1 Natura 2000 -alueet	21
2.6.2 Luonnonsuojelualueet.....	22
2.6.3 Luontoselvitysten arvokkaat kohteet	23
2.6.4 Pohjavesialueet	26
2.6.5 Pintavedet ja tulvariskialueet.....	29
2.6.6 Ekologiset verkostot.....	30
2.7.1 Rakentumisen historiaa	31
2.7.2 Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet.....	35
2.7.3 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet	36
2.7.4 Historialliset tiet.....	36
2.8 MUINAISJÄÄNNÖKSET	36
2.9. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	41
2.9.1 Maa-aineisten otto	41
2.9.2 Voimajohto.....	41
2.9.3 Melu.....	41
2.9.4 Pilaantuneet maa-alueet	47
2.9.5 Haitalliset vieraslajit	47
3. SUUNNITTELUTILANNE	47
3.1 VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	47
3.2 HÄME-OHJELMA 2018+	48
3.3 MAAKUNTAKAAVA	49
3.4 RAKENNEMALLIT	50

3.5 YLEISKAAVAT	53
3.5.1 Turengin-Sälilammin osayleiskaava.....	53
3.5.2 Turengin osayleiskaava	54
3.5.3 Turengin-Viralan osayleiskaava	54
3.5.4 Janakkalan osayleiskaava	55
3.6 ASEMAKAAVAT	56
3.7 KAAVA-ALUEELTA LAADITUT SELVITYKSET	59
3.7.1 Asemakaavoitusta varten laaditut selvitykset.....	59
3.7.2 Yleisselvitykset Janakkalan alueelta	59
3.7.3 Käytettävissä olevat laajemmat aineistot.....	59
3.7.4 Yleiskaavaa varten laaditut selvitykset.....	60
3.8 RAKENNUSJÄRJESTYS	60
3.9 RAKENNUSKIELLOT	60
3.10 POHJAKARTTA JA SUUNNITTELUAINEISTO	60
4. OSAYLEISKAAVOITUKSEN TAVOITTEET	60
4.1 YLEISTAVOITTEET	60
4.2 VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	62
4.3 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET	63
4.4 MAANKÄYTÖN RAKENNEMALLIT JA KUNNAN TAVOITTEET	68
4.5 INDUSTRIAL PARK MORE.....	68
4.6 KALPALINNA.....	70
5. RANTA-ALUEIDEN MITOITUSMENETELMÄ	71
5.1 MITOITUKSEN YLEISET LÄHTÖKOHDAT	71
5.2 MITOITUKSEN PERUSTEET	72
5.3 KIIINTEISTÖJAOTUKSEN OTTAMINEN HUOMIOON.....	73
5.4. MITOITUSVYÖHYKKEET	73
5.5 RANTAVIIVAPITUUDEN MUUNTAMINEN	74
5.6 MUU MUUNTAMINEN.....	74
6. OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	74
6.1. OSAYLEISKAAVAN LÄHTÖKOHDAT JA SUUNNITTELUN TARVE.....	74
6.2 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN	75
6.3 VIREILLETULO JA OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SAATU PALAUTE	75
6.4 KAAVA-ALUEEN LAAJENTAMINEN.....	76
6.5 LUONNOSVAIHEEN KUULEMINEN JA KAAVALUONNOKSESTA SAATU PALAUTE.....	76
6.6 MUUTOKSET LUONNOSVAIHEEN JÄLKEEN	76
6.7 MUUTOKSET EHDOTUSVAIHEEN JÄLKEEN	79
7. YLEISKAAVAN MAANKÄYTTÖRATKAISU	79
7.1 YLEISPERUSTEET	79
7.2 KOKONAISRAKENNE (RANTA-ALUEEN ULKOPUOLISET ALUEET)	80
7.3 RAKENTAMISALUEET (RANTA-ALUEEN ULKOPUOLISET ALUEET)	83
7.3.1 Asemakaavalla ratkaistavat asuntoalueet	83
7.3.2 Kylämäiset alueet ja haja-asutus alueet.....	85
7.3.3 Asemakaavoitettavat teollisuus-, työpaikka- ja palvelualueet	86
7.3.4 Kalpalinnan alueen kaavamerkinnot	90
7.3.5 Muut loma- ja matkailupalvelujen sekä harrastustoiminnan alueet.....	93
7.3.6 Rakentamisalueiden yleismääräykset.....	94
7.5.4 Yhdyskuntatekniikka	94
7.4 RANTA-ALUEET.....	94
7.4.1 Yleiskaavalla ratkaistavat ranta-alueen rakennuspaikat.....	96
7.4.2 Rakentamisen ulkopuoliset alueet ranta-alueella	97
7.4.3 Ranta-alueiden yleiset määräykset.....	97
7.4.4 Ranta-asemakaavalla ratkaistut alueet	98
7.5 RAKENTAMISEN ULKOPUOLISET ALUEET	99

7.5.1 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet ja vesialueet	99
7.5.2 Ulkoilu- ja virkistysalueet.....	100
7.5.3 Suojelualueet.....	101
7.5.4 Erityisalueet.....	102
7.6 KOHDE-, RASTERI- JA VIIVAMERKINNÄT.....	102
7.6.1 Liikenneyhteydet.....	102
7.6.2 Yhdyskuntatekniikka ja johdot.....	105
7.6.3 Rakennettu ympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö.....	105
7.6.4 Luonnonympäristö.....	107
7.6.5 Ulkoilu- ja viheryhteydet.....	109
7.6.6 Melu.....	110
7.7 OSAYLEISKAAVAN SUHDE MUUHUN SUUNNITTELUUN.....	110
7.7.1 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.....	110
7.7.2 Suhde maakuntakaavaan.....	111
7.7.3 Suhde voimassa oleviin yleiskaavoihin.....	112
8. OSAYLEISKAAVAN ARVIOIDUT VAIKUTUKSET.....	112
8.1 YLEISKAAVAN SISÄLTÖVAATIMUKSET.....	113
8.2 VAIKUTUKSET ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEeseen.....	114
8.3 VAIKUTUKSET LIIKENTEeseen.....	115
8.4 VAIKUTUKSET YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUTEEN.....	117
8.5 VAIKUTUKSET MAISEMAAN JA TAAJAMAKUVAAN.....	118
8.6 VAIKUTUKSET LUONTOON JA LUONNONVAROIHIN.....	119
8.7 VAIKUTUKSET KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN.....	120
8.8 VAIKUTUKSET IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN.....	120
8.9 VAIKUTUKSET YRITYSTOIMINTAAN.....	121
8.10 MUUT VAIKUTUKSET.....	122
8.11 YMPÄRISTÖÄ MUUTTAVISTA TOIMINNOISTA YLEISESTI.....	123
9. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN.....	124

Liite 1 Ranta-alueiden emätilaselvitys

Liite 2 Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet sekä niihin laaditut vastineet

Liite 3 Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet

Liite 4 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

ERILLISET LIITTEET

Maanteiden 130 ja 292 liikenneselvityksen päivitys 2020

Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2019

Rastila-Rastikankaan oyk, Hydrogeologinen lausunto 2019

Janakkalan Rastila-Rastikangas oyk, Luontoselvitys 2020

Rastila-Rastikankaan yleiskaava-alueen luontoinventointi 2018

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutukset Raimansuon-Miemalanharjun

Natura 2000 –alueeseen 2021

1. TIIVISTELMÄ

1.1 Osayleiskaavan tarkoitus

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan kaava-alue sijoittuu Turengin taajaman länsipuolisele alueelle Hämeenlinnan kuntarajan eteläpuolelle. Kaava-alue rajautuu idässä Hiidenjokeen ja lännessä valtatie 3:een (moottoritie). Etelässä kaava-alue ulottuu Turengintien eteläpuolelle noin 700–1100 metrin etäisyydelle tiestä.

Kaavasuunnittelun tarkoituksena on osoittaa alueita mm. asumisen, elinkeinotoiminnan, liikenteen ja virkistykseen tarpeisiin. Tavoitteena on myös määritellä Turengin taajaman sekä Rastikankaan teollisuusalueen laajenemismahdollisuudet ja ajantasaistaa oikeusvaikutteisen Turengin-Sälilammin osayleiskaavan (Lh 18.12.1991) vanhentuneita aluevarauksia ja merkintöjä. Samalla Turengin-Sälilammin osayleiskaava kumoutuu. Kaavassa osoitetaan rakentamiseen osoitettavat alueet niin asemakaavoitettavien kuin kylämäistenkin alueiden osalta. Lisäksi osoitetaan pääliikenneväylät ja rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet, kuten virkistys- ja suojelualueet. Yleiskaava todentaa toteutuessaan osaltaan kunnan maankäytön strategiaa mm. asumiseen, elinkeinoinhin ja virkistykseen liittyen.

Suunnittelualueeseen kuuluu myös Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Sälilammin ja Likolammin alueet, joiden osalta suunnittelussa noudatetaan ranta-suunnittelun käytänteitä. Ranta-alueiden osalta kyseessä on siis myös rantaosayleiskaava, jolloin yleiskaavaa voidaan käyttää ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen perusteena (MRL 72 §).

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä aluevarauskaavana. Kaava laaditaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteisena ja se on siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa.

Yleiskaava on tarkoitus laatia siten, että se vastaa Janakkalan kunnan nykyisiä ja tulevia tarpeita. Kaavoituksen lähtökohdista ovat alueella voimassa oleva maakuntakaava, kunnan rakennemalli sekä alueen asemakaavat, alueen toteutunut maankäyttö sekä alueelle laaditut selvitykset. Yleiskaavatyön tarkoituksena on suunnitella ja varmistaa alueen maankäyttö, yhdyskuntarakenteen toimivuus sekä rakentamisalueiden riittävyys pitkälle tulevaisuuteen. Aikajänne ulottuu jopa vuoteen 2035 – 2040.

1.2 Osallistuminen ja yhteistyö

1.2.1 Osayleiskaavan osallistumismenettely

Rastila-Rastikangas osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) edellyttämänä Turengin taajamarakenteen länsipuoliselle alueelle sijoittuvan yleiskaavahankkeen prosessiin kuuluvana asiakirjana. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tuotu esille osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta keskeiset kaavoituksen työvaiheet. Siinä on kerrottu myös, miten kaavan eri vaiheista tiedotetaan ja miten osalliset pääsevät vaikuttamaan kaavasuunnitteluun. Kaavasuunnittelun eri vaiheissa pyritään siihen, että kaikilla kaavan osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua mielipiteensä kirjallisesti tai suullisesti.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selostuksen liitteenä 4.

1.2.2 Kaavan vuorovaikutusmenettely

Kaavoitushankkeesta tiedotettiin aikoinaan Janakkalan kunnan kaavoituskatsauksessa, jonka kunnanhallitus on 20.5.2013 hyväksynyt. Kaavoitusprosessin vireilletulovaiheessa tiedotettiin alueen maanomistajia myös erillisellä kirjeellä. Kaavaprosessin alkuvaiheessa 25.6.2014 järjestettiin yleisötilaisuus Janakkalan kunnantalolla, jossa esiteltiin kaavalle asetettuja tavoitteita sekä suunnittelualuetta yleensä.

Luonnosvaiheessa lähetettiin kirjeet alueen maanomistajille sekä kuulutettiin alueen kaavaluonnoksen nähtävilletulosta Janakkalan sanomissa sekä kunnan virallisella ilmoitustaululla. Lisäksi valmisteluvaiheessa järjestettiin kaavaluonnosvaiheen yleisötilaisuus Kunnantalolla 4.6.2019.

Ehdotusvaiheessa ei koronan vuoksi ole mahdollista järjestää yleistä yleisötilaisuutta kunnantalolla, jonka vuoksi yleiskaavan ehdotusvaiheen tiedotustilaisuus järjestetään ”etänä” Teamsin välityksellä. Esittelytilaisuus on kaikille avoin. Linkki tilaisuuteen oli kunnan internetsivuilla.

Ajankohta	Kaavan vaihe	
20.5.2013	Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan tavoitteet on hyväksytty kaavoitusohjelmassa kunnanhallituksen kokouksessa 20.5.2013 § 116.	
11/2013-2/2014	Päätöksenteko kh 20.1.2014 §1 (käynnistäminen ja alustavan kaava-alueen määrittäminen), Lähtötietoaineiston keruu OAS:n laadinta Aloitussvaiheen viranomaisneuvottelu 8.1.2014	Aloitussvaihe
3-7/2014	Vireilletulo 16.6.2014 Käynnistämisvaiheen kuuleminen 16.6. – 18.7.2014 Yleisötilaisuus 25.6.2014	
8/2014-8/2019	Lähtötietoaineiston keruu Viranomaisneuvottelu 25.11.2014 ja 5.12.2014 Kaava-alueen laajentaminen (kh 24.2.2015 § 19) Kaavaluonnoksen laatiminen sekä luonnosvaiheen aineistojen nähtävälle asettaminen: mahdollisuus mielipiteisiin sekä lausuntopyynnöt Yleisötilaisuus 4.6.2019	Valmisteluvaihe (luonnosvaihe)
9/2019-3/2023	Viranomaisten työneuvottelu 31.1.2020 Selvitysten laatiminen, palautteiden käsitteleminen ja kaavaehdotuksen laatiminen. Nähtävälle asettamisesta päättäminen: yleisesti nähtävälle 30.4.-29.5.2021, mahdollisuus muistutuksiin sekä lausunnot kaavaehdotuksesta. Viranomaisten työneuvottelu 8.9.2021 Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 8.6.2022 Kaavaehdotuksen ja merkintöjen viimeistely Lausuntopyyntö Natura-arvioinnista, ELY:n lausunto 27.3.2023	Ehdotusvaihe
4/2023-	Kaavaehdotuksen ja merkintöjen viimeistely Kaavaselostuksen päivitys Lausuntojen ja muistutusten vastineet Kaava-aineistojen valmistelu hyväksymiskäsittelyyn (tekla, kh, valtuusto)	Hyväksymisvaihe

Osayleiskaavan suunnittelun vaiheista on kerrottu lisää kappaleessa 6, Osayleiskaavan suunnittelun vaiheet.

1.2.3 Viranomaisyhteistyö

Yleiskaavatyön 1. viranomaisneuvottelu pidettiin 8.1.2014. Tuolloin käsiteltiin mm. kaavoituksen aluevarauksia, vaikutusalueen laajuutta, tavoitteita ja selvitystarpeita. Tätä asiakirjaa on täydennetty neuvottelussa esitetyllä tavalla.

Viranomaisten työneuvottelut pidettiin kahdessa eri neuvottelussa 25.11.2014 ja 5.12.2014. neuvotteluissa keskusteltiin osayleiskaava-alueen laajentamisesta sekä muinaisjäännösten ja muiden kulttuurihistoriallisten kohteiden esiintymisestä alueella.

Jatkossa viranomaisyhteistyö perustui neuvottelutarpeiden tunnistamiseen sekä lausuntomenettelyyn. Toinen viranomaisneuvottelu järjestettiin luonnosvaiheen kuulemisen jälkeen luonnosvaiheen jälkeisenä viranomaisten työneuvotteluna 31.1.2020, jossa keskusteltiin mm. lausunnoissa saaduista palautteista sekä kaavaan liittyvistä selvityksistä.

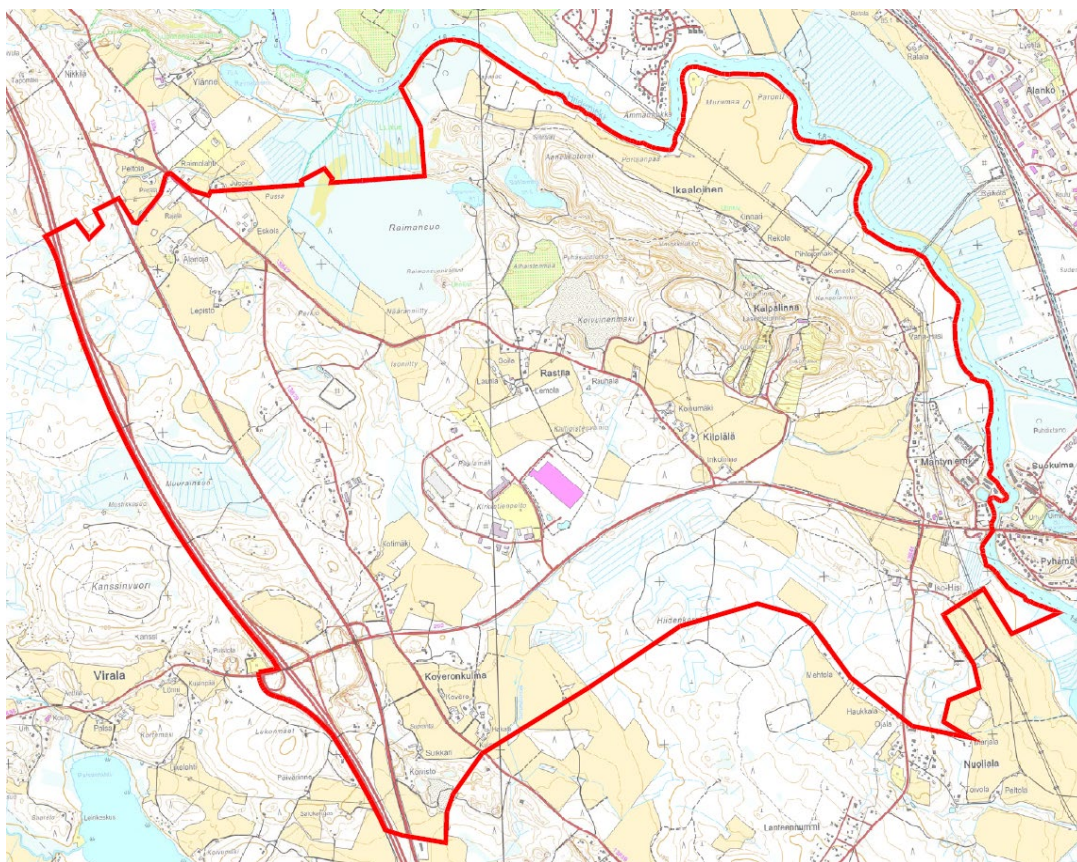
Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen pidettiin viranomaisten työneuvottelu 8.9.2021 ja ns. virallinen ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 8.6.2022.

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutuksista Raimansuon - Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen laadittiin selvitys ELY-keskuksen ehdotusvaiheen lausunnon johdosta. Selvitys valmistui 3.12.2021 (FCG Finnish Consulting Group Oy). Natura-arvioinnista pyydettiin ELY:n lausunto (luonnonsuojelulaki 65 §) ja ELY antoi lausuntonsa 27.3.2023.

Viranomaisyhteistyöstä ja mm. lausunnoista on kerrottu lisää kaavaselostuksen kohdassa 6 Osayleiskaavan suunnittelun vaiheet.

1.3 Suunnittelualueen sijainti

Kaava-alue sijoittuu Turengin taajaman länsipuoliselle alueelle Hämeenlinnan kuntarajan eteläpuolelle. Kaava-alueen rajoittuu itäosastaan sekä osin pohjoisosastaan Hiidenjokeen, länsipuolella kaava-alueen rajaa valtatie 3. Eteläosassa kaava-alueen raja kulkee noin 700–1100 metrin etäisyydellä Turengintiestä etelään. Suunnittelualueen pinta-ala on lähes 1700 hehtaaria. Kaava laaditaan mittakaavassa 1: 10 000.

Kuva 1. Kaava-alueen rajaus.

Suunnittelualueeseen kuuluu myös Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Säilälammin ja Likolammin alueet, joiden osalta suunnittelussa noudatetaan ranta-suunnittelun käytänteitä. Ranta-alueiden osalta kyseessä on siis myös rantaosayleiskaava.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä aluevaarausyleiskaavana. Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se on siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Suunnittelualan yleiskuvaus

Maastonmuodot ja maaperä ovat pitkälti muovanneet suunnittelualan maakäyttöä. Tasaiset ja viljovat alueet on otettu viljelykäyttöön, kun taas kivisemmät ja soisemmat alueet ovat muodostaneet metsätalouden toimintaympäristön. Kalpalinnan harjujakso on ollut suurien korkeuserojensa vuoksi erityisen sopivaa myös virkistyskäyttöön, josta merkittävin ilmentymä on Kalpalinnan laskettelukeskus. Myös soranotto on jättänyt jälkensä harjujaksoon. Lisäksi alueen pohjoisosassa on merkittävä suoalue, joka on nykyisin Natura 2000 -verkoston mukainen kohde.

Oman leimansa suunnittelualueelle tuo myös Turengin taajaman laajenemisen myötä asemakaavoitetut asuinalueet sekä Rastikankaan teollisuusalueen sijainti suunnittelualueella.

Maastojen muodot sekä harjujen suunnat ovat määrittäneet suunnittelualan rakentamista. Vanajavesi ja sitä ympäröivät harjut ovat olleet sekä ihmisten että eläinten historiallinen leviämisreitti. Vakituinen asutus on sijoittunut pääosin kulkuväylien reunamille, joka on johtanut asutuksen keskittymiseen nauhamaisesti läpi suunnittelualan. Hiidenjoen ympäristöön on taas muodostunut luontaisesti loma-asutusta. Myös Helsinki-Tampere -moottoritien sekä Turengintien rakentuminen alueelle on muovannut alueen kehittymistä viime vuosikymmenten aikana.

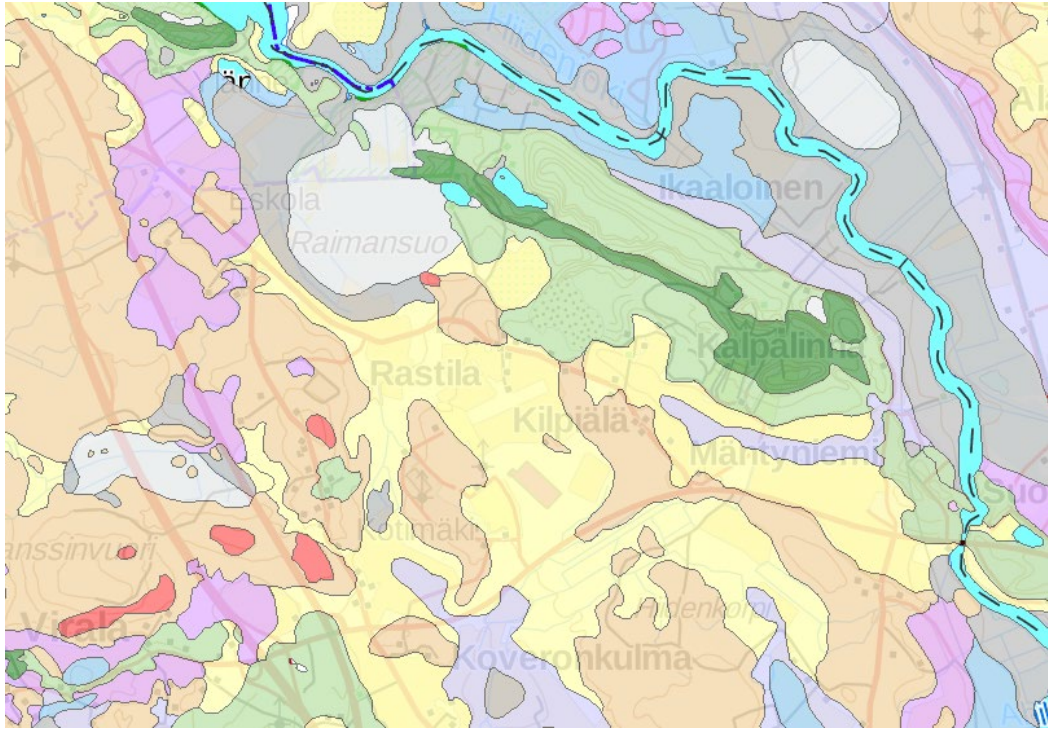
Suunnittelualueella on myös merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja. Yksi Vanajaveden laakson merkittävimmistä luonnonsuojelullisista kokonaisuuksista sijoittuu suunnittelualueelle. Kokonaisuuteen liittyvä Raimansuo - Miemalanharjun Natura 2000 -alue sijaitsee Hämeenlinnan kaupungin rajalla ja sijoittuu osittain myös Hämeenlinnan kaupungin puolelle. Natura-alueen koko on kaikkiaan 131 ha. Alueen läheisyydessä on lisäksi muita luonnonsuojelulliseen kokonaisuuteen kuuluvia luonnonsuojelualueita. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto, Ramboll 2016)

Suunnittelualan rakennettuun ympäristöön sekä maisemaan liittyy myös maakunnallisia erityisarvoja. Iso-Hiiden kartanon ympäristö, Vähä-Hiiden Tapiola sekä Viralan työväentalo on luokiteltu maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi. Lisäksi maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Janakkalan kulttuurimaisemat sijoittuu osin suunnittelualueelle.

2.1.1 Maaperä ja pinnanmuodot

Maakunnallisten maisematyypijaottelun perusteella suunnittelualan kuuluu Vanajaveden laakson maisematyyppiin, jonka ilmentämisen perusteena ovat olleet ennen kaikkea luonnonpiirteet ja niiden muovaamat maankäyttömuodot. Vanajaveden laakson hallitsevin elementti on maakunnan suurin vesistö, Vanajanselkä, johon myös suunnittelualan itäosaan rajoittuva Hiidenjoki laskee. Tämän reittiveden suuntaisesti sijoittuu myös sekä geologisesti että lajistollisesti edustava harjujakso, joka ulottuu Janakkalasta aina Hämeenlinnaan ja Hattulaan asti. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto, Ramboll 2016). Tämä luoteesta kaakkoon kulkeva harjujakso on osa Salpausselän reunamuodostumiin kuuluvaa pitkäisharjua, jotka syntyivät jäätikön perääntyessä 10 000 vuotta sitten. Harjualueiden maaperä on pääosin soraa tai hiekkaa. (Janakkalan luonto 1994)

Suunnittelualan pohjoisosassa Hiidenjoen ympäristössä on laaja turvemaa-alue, joka on syntynyt vedenpinnanlaskun seurauksena (Janakkalan luonto 1994). Hiidenjoen rannat ovatkin hiesua tai saraturvetta. Kalpalinnan aluetta ympäröivät tasaiset peltoalueet, joiden pinta-ala on lähes 400 hehtaaria. Peltoalueiden maaperä on Kalpalinnan harjualueen etelä- ja itäpuolella hienoa tai karkeaa hietaa. Osa pelloista sijoittuu lähelle taajamarakennetta tai jopa osin nykyisen taajamarakenteen sisään. Iso-Hiiden kartanoympäristön peltoalueet ovat osa maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen maatalouden kannalta hyvät ja yhtenäiset peltoalueet, Pro Agria Etelä-Suomi ry 2016)

Kuva 2. Kaava-alueen maaperä. Sora-alueet on merkitty karttaan tummanvihreällä ja hiekkamaareenia vaaleanvihreällä. Keltaiset alueet ovat karkeaa hietaa ja tumman violetit alueet hienoa hietaa, ruskeat alueet ovat hiekkamoreenia ja vaalean violetit alueet hiesua. Tummallalla harmaalla karttaan on merkitty saraturvealueet ja vaalean harmaalla rahkaturvealueet. Savialueet on merkitty karttaan sinisellä ja kallioalueet punaisella.

Suunnittelun korkeimmat kohdat sijaitsevat Kalpalinnan alueella. Alueen harjukset koostuvat noin 160 metrin korkeuteen merenpinnasta. Mäet näkyvät myös kauas, sillä mäkkien laet ovat noin 60 metriä ympäröiviä peltoalueita korkeammalla. Korkeusero on vielä suurempi harjajakson läheisyydessä olevaan joenpintaan nähden. Myös yksi syvimmistä Suomessa mitatuista supista sijaitsee Kalpalinnan alueella, jossa korkeusero Inkolinnan ja sen viereisen supan välillä on 74 metriä.

Kuva 3. Suunnittelun ortoilmakuva rinnevalovarjostuksella (MML Paikkatietoikkuna 2018).

2.1.2 Maisemarakenne (harjualue)

Yleiskaava-alueen maisemaa hallitsee ympäristöstään selvästi kohoava noin 3 km pitkä harjujakso. Harju nousee Hiidenjoen ja sen rantapeltojen yläpuolelle noin 45 metriä. Korkeusero harjun eteläpuoleisiin peltoihin nähden on noin 30 metriä. Korkeimmat huiput kohoavat +130 metrin korkeudessa olevien selänteidenkin yli (Kiianlinna +145, Kilpivuori +162, Inkolinna +160, ja Annakanmäki +147). Koko harjun pituudelta on sen keskellä supprien muodostama jono, joka alkaa Säililammin ja Likolammin alueesta.

Kaukomaiseman kannalta merkittävimmät alueet ovat siluetit, reunat ja joki. Harjumaisemalla on huomattava merkitys laajan alueen kaukomaisemassa. Siluettiviiva muodostuu yläselänteiden reunoista ja korkeimmista huipuista. Koillisen suuntaan maiseman profiili on selkeä ja tasainen huippujen erottuessa selvästi. Lounaaseen laajan alueen näkyviä hallitsevat hiihtokeskuksen rinteet. Harju rajaa maisematilaa myös Turengin ja Hämeenlinnan suuntaan.

Harjujaksolla on mielenkiintoinen sisäinen lähimaisema, joka muodostuu harjun ulkoreunojen ja selänteiden väliin jäävistä supprien ja huippujen vaihtelusta. Alueen luoteisosan kaksi lampea ja niiden välinen kannas on myös merkittävä. (Turengin-Säililammin osayleiskaavaselostus)

2.1.3 Asemakaavoitetut alueet

Mäntyniemen ja Ilveslinnan asuinalueet muodostavat suunnittelualueen asutusalueiden rungon. Asemakaavoitettu Mäntyniemen pientaloalue sijaitsee Turengintien pohjoispuolella, Hiidenjoen ja Vähähiidentien rajaamalla alueella. Asemakaavoitetun alueen pinta-ala on noin 40 ha ja alue muodostuu useammasta asemakaavasta. Alueen vanhimmat asemakaavat ovat valmistuneet vuonna 1974 ja uusin vuonna 2009. Ilveslinnan pientalovaltainen asuinalue on pinta-alaltaan myös noin 40 hehtaarin kokoinen ja sijaitsee Turengintien ja Kalpalinnan välisellä peltoalueella. Kaava on saanut lainvoiman vuonna 2016 ja pientaloalueen rakentuminen on alkamassa. Alueelle on rakentunut myös päiväkotia, joka on aloittanut toimintansa vuonna 2018. Lisäksi v. 2019 on laadittu asemakaava Hiidenjoen rannalla sijaitsevan Suvirannan alueelle, Turengintien eteläpuolelle. Alueen päämaankäyttömuoto on matkailu. Hiidenjoen rannalla on vireillä myös Ilveslinnanrannan asemakaava (8,5 ha), jossa osoitetaan alueelle omarantaisia omakotitontteja. Kaavaluonnos oli nähtävillä loppuvuodesta 2020.

Suunnittelualueella sijaitsee myös Janakkalan kunnalle merkittävä Rastikankaan teollisuusalue, joka on asemakaavoitettu. Rastikankaan asemakaava-alueen laajuus on noin 185 hehtaaria ja se sijoittuu Turengintien pohjoispuolelle. Rastikankaan alueen vanhimmat asemakaavat ovat vuodelta 1992. Rastikankaan alueen viimeisin asemakaava ja asemakaavan muutos Rastikangas 13, on vuodelta 2020. Kanssin alueen asemakaavoitus valtatie 3 (moottoritie) ja maantien 130 välisellä alueella on tullut vireille 24.3.2021.

Suunnittelualueen ainoa ranta-asemakaava sijaitsee Hiidenjoen rannalla rajoittuen etelän suunnassa Annakantornin alueelle lähelle Säililammia. Sälinmäen ranta-asemakaava ja ranta-asemakaavan muutos on saanut lainvoiman vuonna 1998 ja ranta-asemakaavan pinta-ala on noin 13 hehtaaria.

2.1.4 Kylämäiset alueet

Suunnittelualueen kylämäiset asuinalueet muodostuvat nauhamaisista asutuskeskittymistä yleisten maanteiden eli Rastilantien, Siankärsäntien ja Santasillantien varsilla. Lisäksi asutusta on muodostunut myös Vähähiidentien varteen sekä yksittäisiksi haja-asutusalueen rakennuspaikoiksi suunnittelualueelle.

Vakituisen asumisen rakennuspaikkojen lisäksi suunnittelualueella on seitsemän maatilatalouskeskusta. Nämä tilat ovat suuntautuneet pääosin peltoviljelyyn. Viljanviljelyn ohella yksi maatiloista on myös hevostila ja Iso-Hiiden Kartanon alueella harjoitetaan puutarhaviljelyä.

2.1.5 Palvelut

Julkiset palvelut

Suunnittelualueen Ilveslinnan asuinalueelle on rakentunut päiväkotito, joka valmistui vuonna 2018. Suunnittelualueen lähimmät alaluokkien koulut sijaitsevat Turengissa, Tarinmaalla sekä Viralassa. Yläluokkien opetus on Turengin yhtenäiskoululla. Muut keskeiset julkiset palvelut sijaitsevat Turengin keskustassa.

Muut palvelut

Suunnittelualueella sijaitsee Turengin Hiidenportti. Hiidenportin Teboil huoltoasema tarjoaa myös lounasta ja samoissa tiloissa toimii myös autokorjaamo (Ramin autohuolto ky).

Suviranta Turenki sijaitsee Hiidenjoen rannassa Turengintien välittömässä läheisyydessä. Suviranta on terassityylinen ravintola, joka tarjoaa asiakkailleen ruokaa ja juomaa. Alueelle rakentuu keväällä 2021 saunarakennus vuokrakäyttöön. Asemakaava mahdollistaa alueelle myös hotellin, veneilijöiden wc- ja pesutilarakennuksen sekä matkailuvaunualueen huoltorakennuksen rakentamisen. Aivan Suvirannan vieressä sijaitsee Kauppapuu-tarha Heikki Sampo.

Muilta osin suunnittelualue tukeutuu Turengin keskustan palveluihin sekä etenkin pohjoisimpien alueiden osalta myös Hämeenlinnan keskustan kaupallisiin palveluihin. Etäisyys Turengin liikekeskustaan suunnittelualueen itäosasta on noin kaksi kilometriä ja pohjoisosan osalta Hämeenlinnan keskustaan noin seitsemän kilometriä.

2.1.6 Matkailu

Kalpalinnan alueella on toiminut jo vuosikymmenien ajan laskettelukeskus. Kalpalinna on nykyisin ympärivuotinen hiihto- ja pyöräilykeskus. Talvisin alueen päätoimintamuotona on laskettelu, kesäisin alueella harrastetaan alamäkipyöräilyä (Bike park). Kalpalinnan juuret ovat jo vuodelta 1939, jolloin Kiianlinnan alueelle raivattiin ensimmäinen pujottelurinne. Kalpalinnassa on myös noin 50 kausi- ja noin 50 tilapäistä asuntovaunupaikkaa (Kalpalinna Caravan). Kaikki paikat ovat varustettu sähköpistokkeella (www.kalpalinna.fi).

Iso-Hiiden Kartano Oy:n marjatilalla on Suomen vanhin itsepoimintatila. Iso-Hiiden kartano on yksi Kanta-Hämeen tunnetuimpia ja suurimpia marjanviljelytiloja. Mansikoiden itsepoimintaa alueella on ollut jo 80-luvun alusta lähtien. Marjatilalla poimitaan nykyisin mansikoita, vadelmia, pensasmustikoita, mustaherukoita sekä hennettä ja maissia. Alueella on kesäisin myös kahvilatoimintaa sekä kotieläinpiha lasten leikkipaikkoineen. Lisäksi tilalla myydään valmiiksi poimittuja marjoja ja mehua. Iso-Hiiden kartanon peltoalueet eivät sisälly kaava-alueeseen.

Suviranta Turenki sijaitsee Hiidenjoen rannassa Turengintien välittömässä läheisyydessä. Suviranta on terassityylinen ravintola, joka tarjoaa asiakkailleen ruokaa ja juomaa. Alueelle rakentuu keväällä 2021 saunarakennus vuokrakäyttöön. Asemakaava mahdollistaa alueelle myös hotellin, veneilijöiden wc- ja pesutilarakennuksen sekä matkailuvaunualueen huoltorakennuksen rakentamisen.

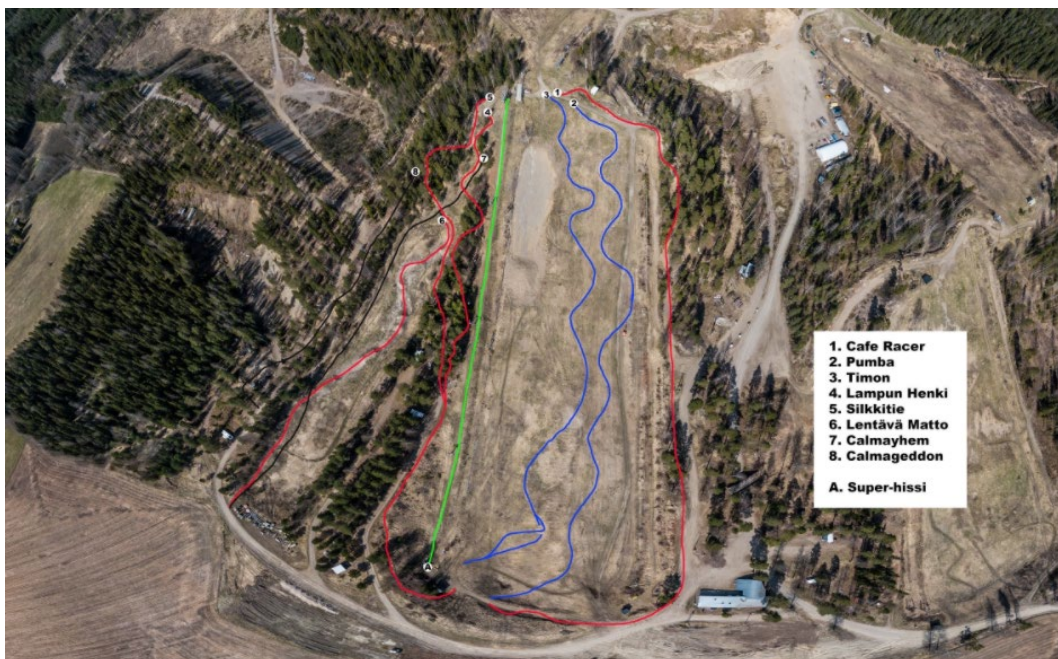
2.1.7 Lomarakentaminen

Suunnittelualueen loma-asutus on keskittynyt Hiidenjoen sekä Likolammin ja Sälilammin ranta-alueille. Vesistöjen alueella on yhteensä kaksikymmentä lomarakennuspaikkaa, jotka ovat jakautuneet vesistöittäin seuraavasti: 11 Hiidenjoella, 4 Likolammilla ja 5 Sälilammilla.

2.1.8 Harrastustoiminta ja virkistysalueet sekä virkistysyhteydet

Pääosin suunnittelualueen vapaa-ajan harrastustoiminta perustuu jokamiehenoikeuteen. Merkittävin jokamiehenoikeuteen perustuva ulkoilualue suunnittelualueella on Kalpalinnan alueen harjujakso, joka ulottuu aina Likolammille ja Sälilammille asti. Alueen monipuolisuutta virkistyskäyttöön lisää harjujakson liittyminen Raimansuon Natura-alueeseen. Suon yli kulkevat pitkospuut liittävät alueen ulkoiluverkoston myös Hämeenlinnan puolella olevaan Miemalanharjun alueeseen.

Suunnittelualueella on jonkin verran myös ns. järjestettyä harrastustoimintaa. Näistä Kalpalinnan alueella toimii ympärivuotinen urheilukeskus, joka on tunnettu etenkin hiihto- ja pyöräilykeskuksena. Alueen toiminta omistajanvaihdoksen myötä on kehittynyt huomattavasti parin viime vuoden aikana.

Kuvat 4 ja 5. Kalpalinnan laskettelurinteet sekä alamäkipyöräreitit tilanteen 3/2021 mukaisesti kuvattuna.

Kiianlinnantien alkupäässä sijaitsee Janakkalan koirakerhon JANKK-areena, jossa harjoitetaan koiraharrastustoimintaan liittyvää koulutus- ja kilpailutoimintaa. Hallirakennus sijaitsee vanhalla sorakuoppa-alueella.

Vähähiidentien varressa sijaitsee Frostagloss-issikkatalli, jossa voi harrastaa maastoratsastusta ympäri vuoden.

Janakkalan kunnan mailla oleva uimapaikka sekä isommille veneille tarkoitettu Janakkalan venekerhon laituripaikka sijaitsevat Mäntyniemen alueen asemakaavoitetulla alueella.

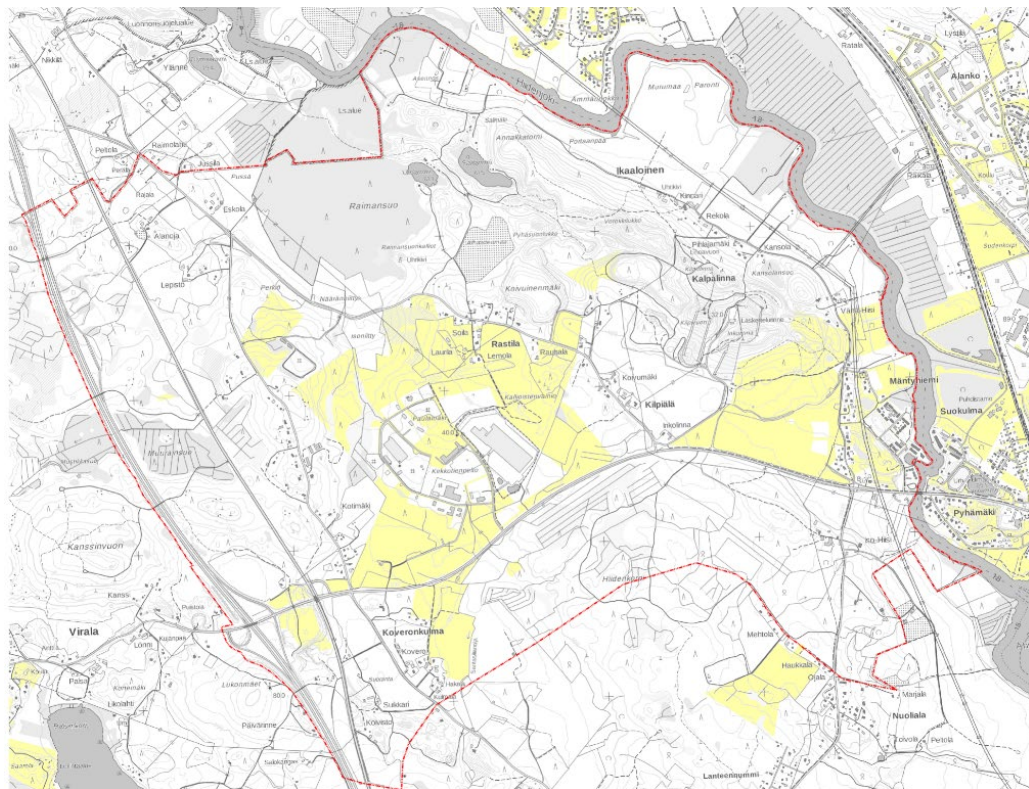
Hiidenjoki ja Hiidenjoen ranta-alueet lisäävät virkistyskäyttöä suunnittelualueella. Etenkin Hiidenjoki on muun virkistyskäytön lisäksi merkittävä kulkuväylä veneilyyn. Hiidenjoki on osa Vanajaveden reittivesistöä, jota pitkin pääsee aina Tampereelle saakka. Myös virkistyskalastus on suosittua Hiidenjoella. Hiidenjoki soveltuu hyvin myös melontaan, uintiin ja muihin harrasteisiin.

2.1.9 Maa- ja metsätalousalueet

Asutusalueiden ulkopuolella maa- ja metsätalous on hallitsevana maankäyttömuotona yksityisten maanomistajien omistamilla mailla. Turenkintien eteläpuoli on nykyisellään lähes kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Metsätalous on myös päämaankäyttömuoto moottoritien ja vanhan kolmostien välisellä alueella sekä Kalpalinnan länsipuolisen alueen harjuilla. Maatalous hallitsee alueen suuria peltoalueita, kuten Hiidenjoen ranta-alueita sekä Rastilan-Kilpiälän peltoalueita.

2.2 Maanomistus

Suunnittelualueen kiinteistöt ovat pääosin yksityisten henkilöiden omistuksessa. Janakkalan kunta on myös merkittävä maanomistaja alueella. Kunnan nykyinen maanomistus on esitetty alla olevaan musta-valkokarttaan keltaisella.

Kuva 6. Kunnan maanomistus osayleiskaava-alueella (keltainen väri).

2.3 Väestö ja elinkeinorakenne

Väestö

Janakkalan kunnan virallinen asukasluku 31.12.2021 oli 16 340 asukasta. Koko kunnan alueella väestö jakautui ikäluokittain seuraavasti 31.12.2021:

- 0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä, 16,2 %
- 15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, 58,8 %
- 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, 25 %

Janakkalan päätaajamat ovat Turenki ja Tervakoski. Kunnan taajama-aste oli vuonna 2020 noin 77,1 %, eli suunnilleen 12600 asukasta asui taajamissa. Näistä Turenkissa asui n. 7 660 ja Tervakoskella n. 4200 henkilöä. Yleiskaavan suunnittelualueella asuu noin 490

asukasta. Suunnittelualueella on myös jokin verran vapaa-ajan asutusta, mutta pääasiassa asutus on kuitenkin keskittynyt vakituiseen asumiseen.

Työpaikka- ja elinkeinorakenne

Kunnassa olevien työpaikkojen määrä vuonna 2020 oli 4764, josta alkutuotannon työpaikkojen osuus oli 4,9 %, jalostuksen osuus 28,4 % ja palvelutyöpaikkojen osuus 65,1 %. Työpaikkaomavaraisuus oli 74,1 %.

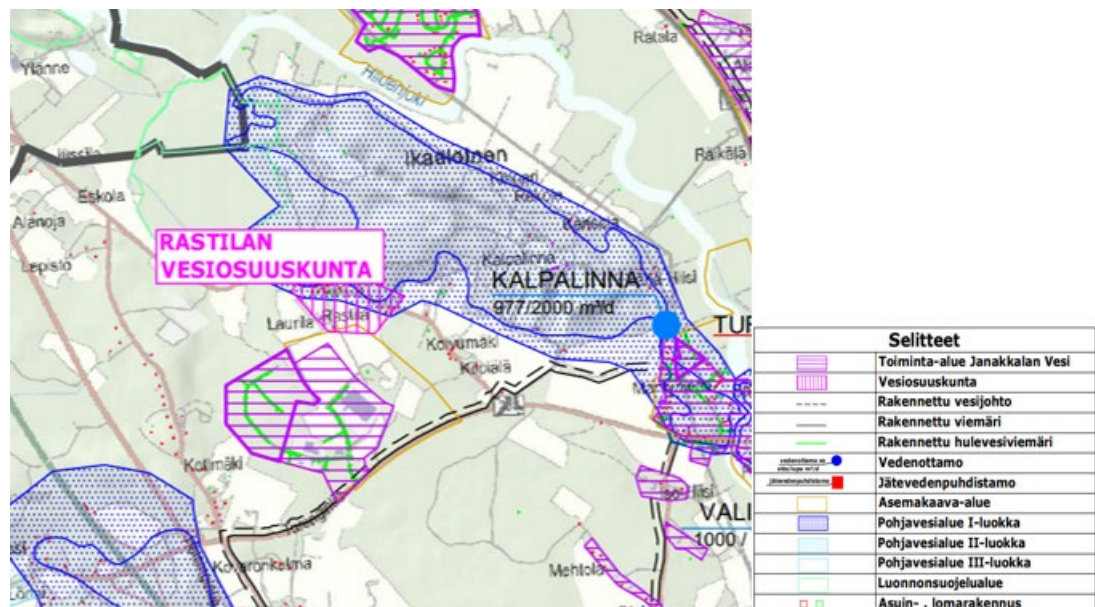
Kunnan suurimmat työnantajat Janakkalan kunnan lisäksi ovat Kiipulasäätiö, Lidl Suomi Ky, Valio Oy, Tervakoski Oy, Froneri Finland Oy sekä Kolmeks Oy. Näistä työnantajista Lidl Suomi Ky:n keskusvarasto sijaitsee Rastikankaalla. Rastikankaan alueella sijaitsee lisäksi muiden merkittävien toimijoiden yritystiloja sekä pienempiä yrityksiä. Lisäksi Rastikankaan alueella sijaitsee Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen Janakkalan paloasema. Kaiken kaikkiaan Rastikankaan alueen yritykset työllistävät noin 340 työntekijää esimerkiksi teollisuus- ja varastointitöihin sekä rakennustoimintaan, moottoriajoneuvojen osien vähittäiskauppaan ja huoltoon sekä tukkukauppaan liittyen.

2.4 Yhdyskuntatekninen huolto

2.4.1 Vesihuolto ja viemäröinti

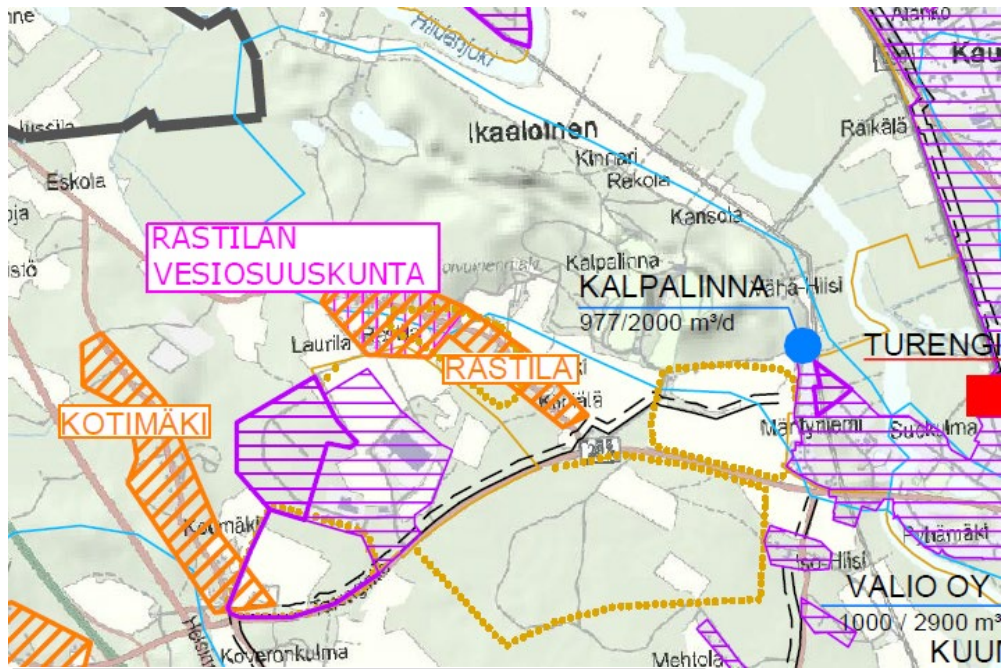
Janakkalan vesi vastaa kunnannallisesti vesi- ja viemäriverkostosta asemakaava-alueilla. Janakkalan Veden jätevedenpuhdistus on keskitetty Turengin jätevedenpuhdistamolle. Vedenhankinta perustuu pohjaveden käyttöön. Janakkalan Vedellä oli vuonna 2010 käytössä viisi vedenottamo eli Hallakorpi, Kalpalinna, Leppäkoski/Rahittu, Kirkonkylä ja Kuumola. Näistä Kalpalinna sijaitsee suunnittelualueella, Vesihidenkujalla. Yksityisiä vedenottoita Janakkalassa ovat Kiipulasäätiö, Hiihtokeskus, Kaipiala, Valio ja Harvialan koulu-koti. Näistä Hiihtokeskus sijaitsee suunnittelualueella Inkolinnan pohjoispuolella.

Janakkalan Vesi toimittaa talousveden Punkan-Nummenpään, Uhkoilan, Koljalan-Vuortenkyllän ja Rastilan vesiosuuskunnille. Näistä vesiosuuskunnista Rastilan vesiosuuskunta on suunnittelualueella. Vesiosuuskunta on perustettu vuonna 2003 alueen talousveden riittämättömyyden vuoksi. Rastilan vesiosuuskunnalla on pelkkä talousvesiverkosto ja vesijohtoon oli liittynyt vuonna 2013 yhteensä 19 kiinteistöä (kuva 7). Vesiosuuskunnalla on talousvesiverkostoa yhteensä noin 2 100 metriä. Rastilan vesiosuuskunnalla ei ole vahvistettua toiminta-aluetta.

Kuva 7. Ote Janakkalan vesihuollon kehittämissuunnitelman nykyverkon tilasta.

Vesihuollon kehittämissuunnitelman suunnitelmakartalle (vuodelta 2013) on merkitty tarkastelu- jaksolla asemakaavoitettavaksi suunnitellut alueet, joille keskitetty vesihuolto on suunniteltu toteutettavan alueen rakentuessa.

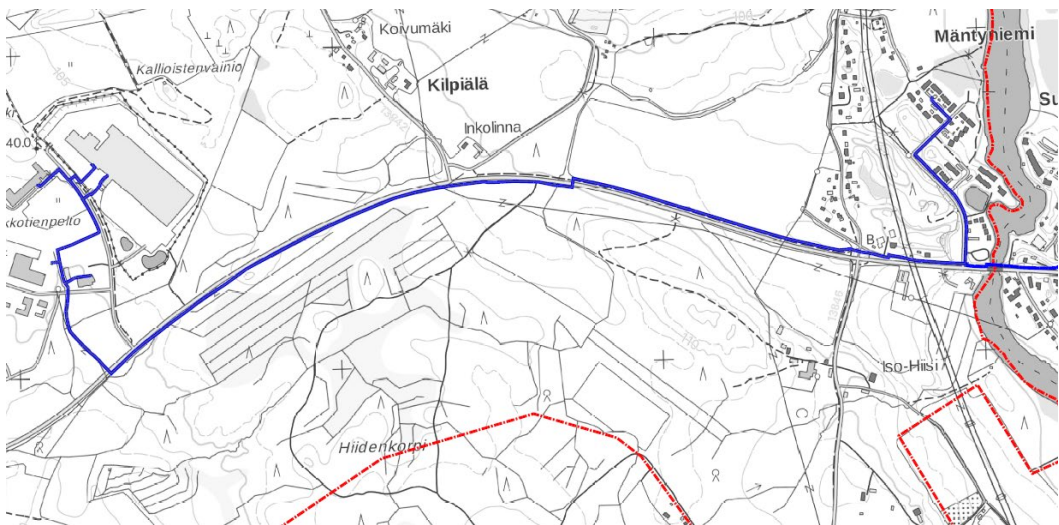
Selitteet		
Rakennettu	Suunniteltu	
		Toiminta-alue (vesi ja viemäri)
		Janakkalan Vesi
		Vesiosuuskunta
		Vesijohto
		Viemäri
		Vedenottamo
		Jätevedenpuhdistamo
		Keskittetyn vesihuollon kehittämisa-alue
		Tarkasteltu alue (kiinteistökohtaiset järjestelmät)
		Asemakaava-alue*
		Pohjavesialue

*Asemakaavoitettavien alueiden vesihuolto toteutetaan alueen rakentuessa

Kuva 8. Ote Janakkalan vesihuollon kehittämissuunnitelman suunnitelmakartasta.

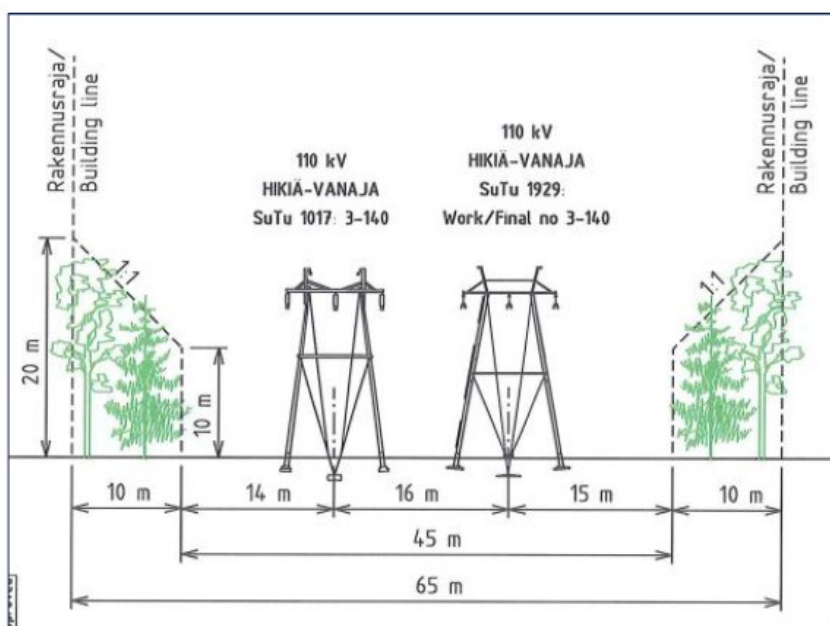
2.4.2 Energiahuolto

Janakkalan kunnassa on kattava maakaasuverkosto. Kaasuverkosto sijaitsee myös suunnittelualueella Turengintien varressa itä-länsi-suunnassa. Siirtoputkiston avulla syötetään maakaasua Turengista Rastikankaalle Elenian toimesta.

Kuva 9. Kuvassa on esitetty maakaasuverkoston sijainti suunnittelualueella.

Suunnittelualueen itäosassa kulkee voimajohto (2 x 110 kV) kaakosta luoteeseen (Hikiä - Vanaja). Johtoalue on näkyvä elementti Hiidenjoen varren peltoaukeilla ja asutusalueella. Fingridin 2 x 110 kV voimajohdoille on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 65 metriä leveälle johtoalueelle. Johtoalue muodostuu 45 metriä leveästä johtoaukeasta ja johtoaukean molemmin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat sijoittuvat johtoalueen ulkoreunoihin, joissa myös puuston kasvua on rajoitettu. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. talousrakennuksen sijoittamista. Voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita. Voimajohdon rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia. Johtoalueen maapohja ja puusto ovat maanomistajien omaisuutta. Johdon omistajalla on oikeus pitää voimajohtonsa kyseisellä alueella ja oikeus ylläpitää ja huoltaa sitä. (Fingrid: Lausunto Rastila-Rastikankaan osayleiskaavasta, Voimajohtojen huomioon ottaminen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maankäytön suunnittelussa)

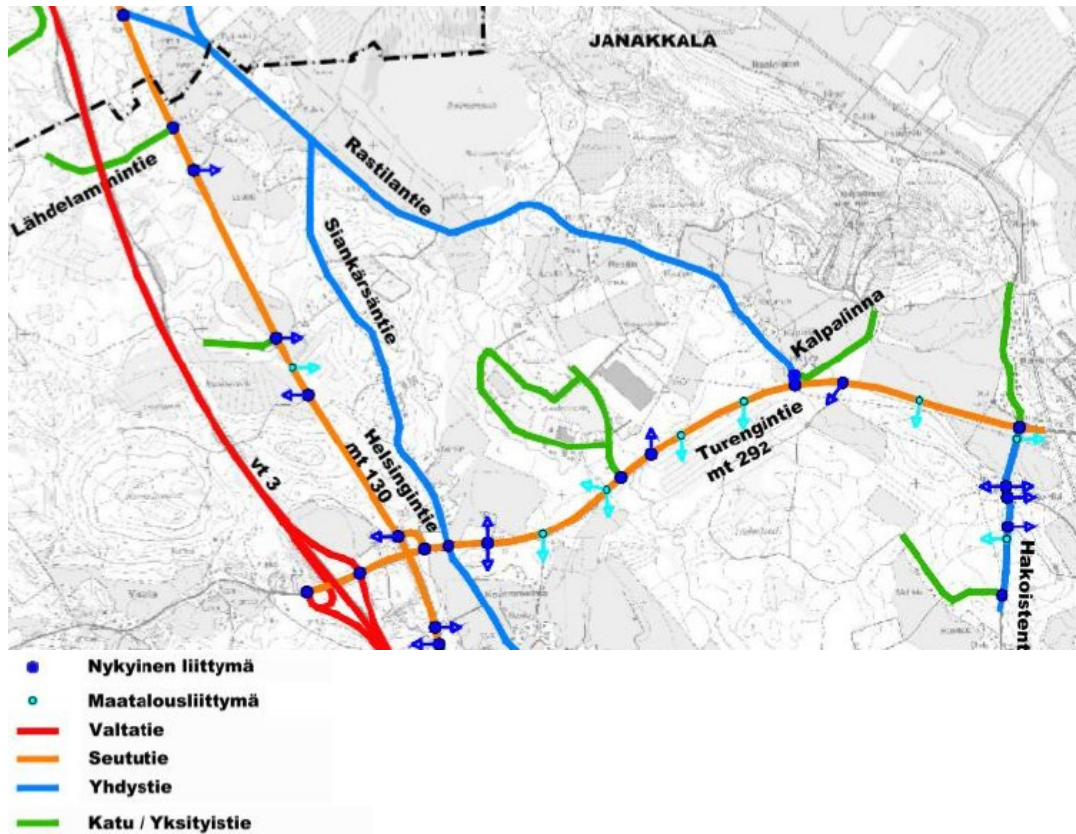
Kuva 10. Voimalinjan rakentamisrajoitusalueen muodostumisesta, jonka muodostavat johtoaukea ja reunavyöhyke.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Risteämä voi olla esimerkiksi pysäköinti, tie, katu, maanmuokkaustoimenpide, rakennelma tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämälausunto tulee pyytää, vaikka suunnitelma olisi osoitettu kaavassa. Lausuntopyyntö voi lähettää osoitteeseen Fingrid Oyj, Risteämälausunnot, PL 530, 00101 Helsinki tai sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.

2.5 Liikenne

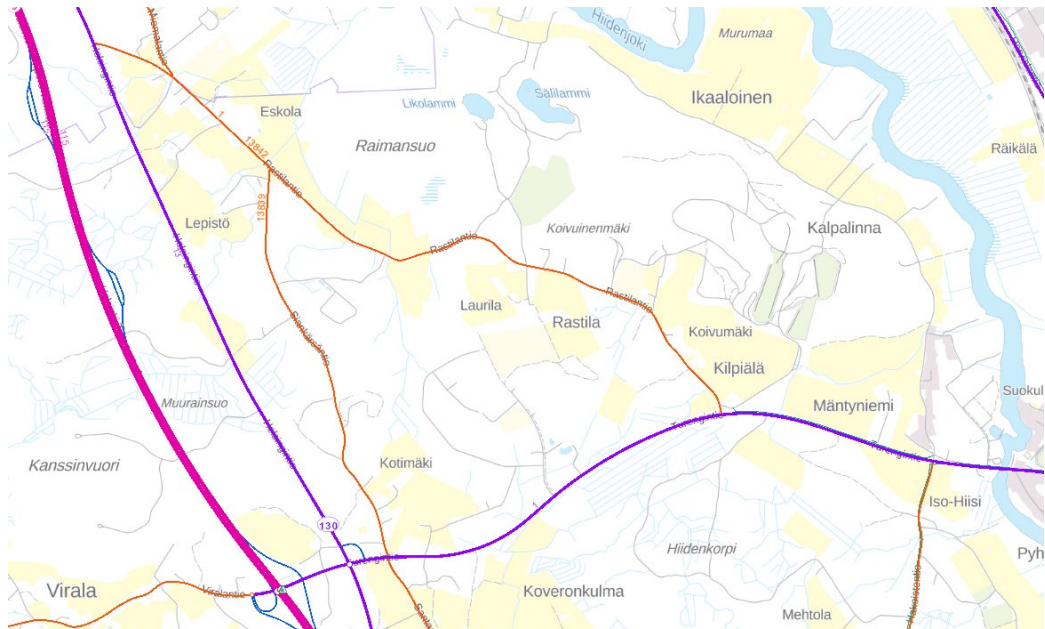
2.5.1 Tiestö

Suunnittelualue sijaitsee Turengin taajaman ja moottoritien välissä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Moottoritie eli Vt 3 rajaa suunnittelualueen lännessä. Muut alueen merkittävimmät tiet ovat kaava-alueen länsilaidalla kulkeva maantie 130 eli vanha kolmostie. Turengintie (tie no 292) Turengista kohti moottoritietä halkoo suunnittelualueen. Suunnittelualueen tiestöä pitkin kuljetaan myös Turengista Hämeenlinnaan joko Rastilantien (13842) tai Helsingintien (tie 130 eli vanha kolmostie) kautta. Myös etelään suuntautuva liikenne kulkee suunnittelualueen halki Hakoistentietä (13846) pitkin kohti Tarinmaata ja siitä edelleen Tervakoskelle. Myös Siankärsäntie (13839) ja Santasillantie (13839) halkovat suunnittelualueen.

Kuva 11. Kuvassa on esitetty tarkastelualueen nykyinen liikenneverkko toiminnallisen luokituksen mukaisesti (Mt130 ja Mt292 liikenneselvitys).

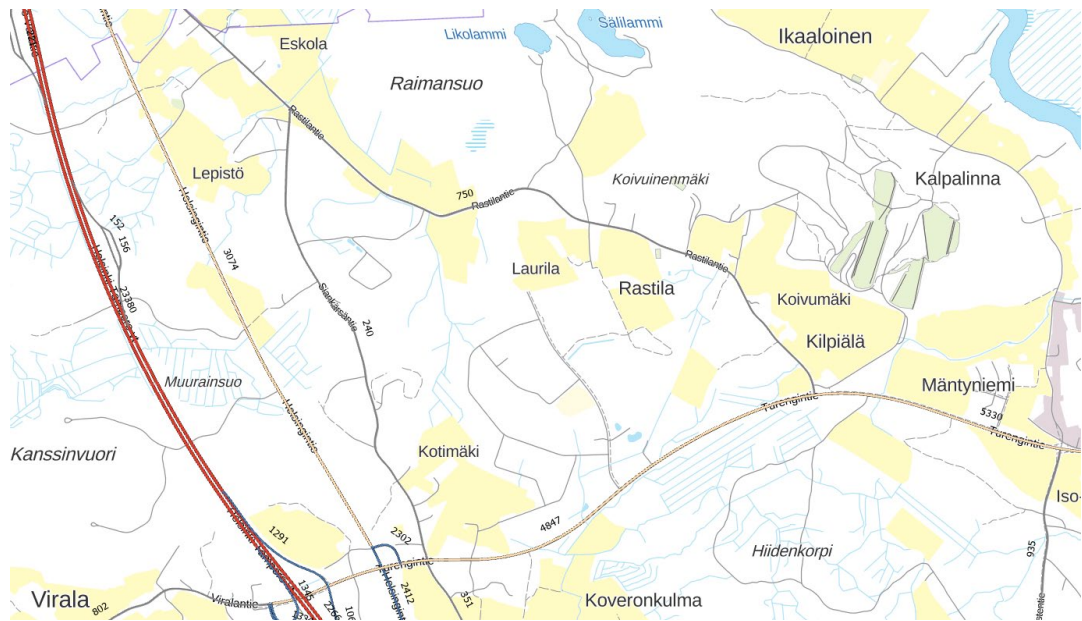
Suunnittelualueella on kattavan yleisten teiden verkoston lisäksi haja-asutusalueen yksityisten muodostama tieverkosto. Tämä tieverkosto on esitetty seuraavaan kuvaan 12 harmaalla viivamerkinnällä. Päätieverkosto on esitetty kuvaan eri väreillä tieluokituksen mukaisesti.

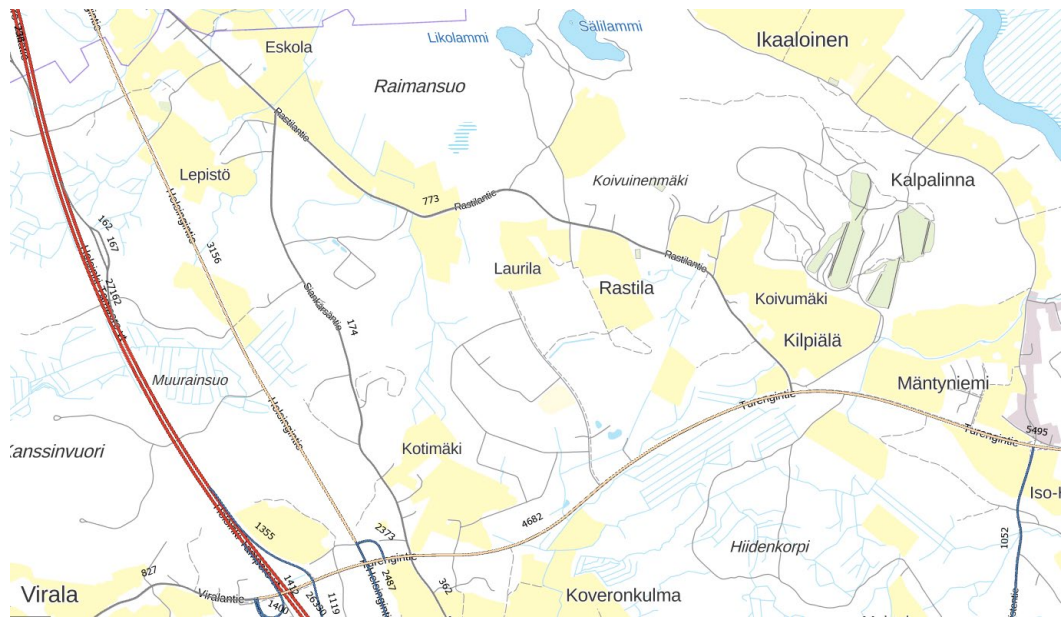
Kuva 12. Kuvassa on esitetty suunnittelualueen olemassa oleva tiestö.

Kuvassa 13a on esitetty liikennemäärät päätieverkolla vuonna 2021. Vertailun vuoksi mukaan on otettu kuvaan 13b myös liikennemäärät päätieverkolla vuonna 2019 vuoden 2021 koronatilanteesta johtuen. Vaikka suunnittelualueella sijaitsee Rastikankaan teollisuus-

alue, on raskaan liikenteen osuus kokonaisliikennemäärästä kuitenkin maltillinen. Esimerkiksi Turengintien osalta raskaan liikenteen osuus vuonna 2021 oli 287 autoa vuorokaudessa, mikä on noin 6 % kokonaisliikennemäärästä. Maantien 130 osalta Turengintien liittymästä pohjoiseen raskaan liikenteen osuus on suunnittelualueen suurin, eli noin 10 % kokonaisliikennemäärästä. Raskaan liikenteen suhteellinen osuus kokonaisliikennemäärästä on pysynyt suhteellisen samana viimeiset vuodet.

Kuva 13a. Liikennemäärät päätieverkolla vuonna 2021.

Kuva 13b. Vertailun vuoksi liikennemäärät päätieverkolla vuonna 2018.

2.5.2 Kevyen liikenteen verkosto

Kevyen liikenteen verkosto eli pyörätiet kulkevat suunnittelualueella sekä Hakoistentien varressa että Turengintien varressa Turengista Rastilantien risteykseen asti. Lisäksi kevyen liikenteen reittejä on asemakaava-alueilla Mäntyniemessä, Ilveslinnan alueella sekä Rastikankaalla. Pyörätie on rakenteilla myös Viralan eritasoliittymän tuntumaan. Pyöräliikenteen pääverkon kehittäminen Hämeenlinnan seudulla -loppuraportissa (Kuvassa 14) on esitetty toiminnallinen pyöräilyreitien verkosto, jossa sininen viiva kuvaa aluereittiä,

vihreä viiva paikallisreittiä ja punainen viiva pyöräilyreittien pääverkkoa (ei suunnittelualueella). Lisäksi kuvaan on osoitettu pyörätien ehdotettu jatko Turengintietä kohti Viralaa. Toiminnallisesti pyöräilyteiden aluereitit yhdistävät asuinalueet paikalliskeskustoihin ja toimivat liityntäyhteyksinä pääverkkoon. Paikallisreitit ovat ensisijaisesti keskusten ja asuinalueiden sisäisiä yhteyksiä tai muita täydentäviä yhteyksiä. (Pyöräliikenteen pääverkon kehittäminen Hämeenlinnan seudulla, Loppuraportti 27.11.2015)

Kuva 14. Pyörätien pääverkko ja kehittämistarpeet suunnittelualueella.

2.5.3 Joukkoliikenne

Linja-autoliikenne Hämeenlinnan ja Turengin välillä kulkee pääsääntöisesti Harvialantien kautta, joten Rastilan kautta kulkeva linja-autoliikenne on vähäisempää. Tällä hetkellä suunnittelualueen läpi Rastikankaan kautta kulkee viisi-kuusi linja-autoa päivässä suuntaansa. Muita linjoja ovat ns. koululaislinja Turengista Tarinmaan kautta Tervakoskelle (kerran kaksi päivässä).

2.5.4 Raideliikenne

Suunnittelualueella ei ole raideliikennettä. Junarata kulkee kuitenkin etelä-pohjoissuunnassa alle kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta sen itäpuolella. Tällöin raideliikenteen melu saattaa kantautua myös suunnittelualueelle varsinkin tavarajunien liikkumisen osalta.

2.5.5 Vesiliikenne

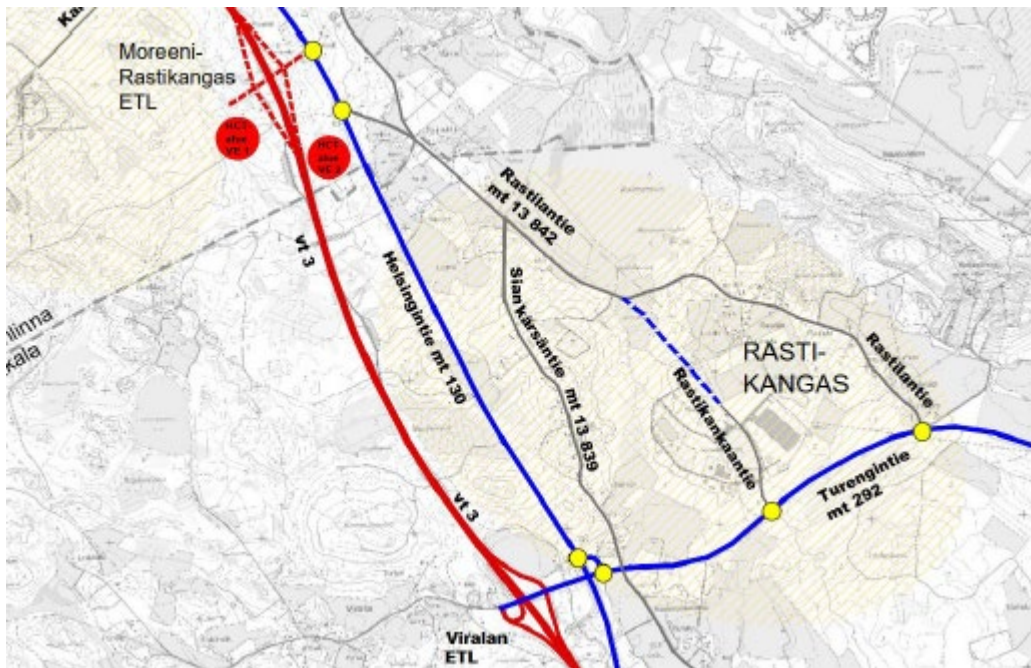
Välittömästi suunnittelualueen itäpuolella sijaitsevan Hiidenjoki on vilkas veneilyreitti etenkin keskikesällä. Suunnittelualueella on laituripaikka Suvirannassa, lisäksi Mäntyniemen alueella sijaitseva Janakkalan venekerhon alue tarjoaa laituripaikkoja isommille veneille. Hiidenjoen vesiliikenteen nopeusrajoitus alueella on 9 km/h.

2.5.6 Liikenneselvityksen päivittäminen

Suunnittelualueelle on tehty maanteiden 130 ja 292 liikenneselvityksen päivitys vuonna 2020. Liikenneselvityksen päivityksen lähtökohdaksi on ollut päivittää vuonna 2017 valmistunut Maanteiden 130 ja 292 liikenneselvitys – Maankäytön kasvu ja nykyisen tieverkon toimenpidetarpeet Hämeenlinnan ja Janakkalan alueella, jossa tarkasteltiin kyseisten maanteiden ja sen nykyisten sekä uusien liittymien liikenteellistä toimivuutta ja tarvittavia parannustoimenpiteitä huomioiden Janakkalan ja Hämeenlinnan tulevaisuuden maankäyttösuunnitelmat.

Liikenneselvityksessä on päivitetty tarkastelualueen liikennetuotokset, liikenne-ennusteet ja toimivuustarkastelut ja uudelleenarvioitu aiemmassa selvityksessä esitetyt toimenpidetarpeet. Liikenne-tilannetta on tarkasteltu kahdessa ajallisessa poikkileikkauksessa: ns.

lähitulevaisuus noin vuonna 2030 sekä vuoden 2050 visio. Lopputuloksena on tuotettu selvitysalueen liikenteellinen kokonaisratkaisu, jolla varmistetaan liikenneverkon ja liittymien toimivuus ja turvallisuus pitkälle tulevaisuuteen.

Kuva 15. Liikenneselvityksen selvitysalueen liikenneverkko sekä tavoiteverkko (katkoviivoin).

Liikenneverkko

Maantie 130 (Helsingintie) toimii tarkastelualueella valtatie 3 rinnakkaistienä sekä palvelee ympäröivää maankäyttöä. Moreenin yritysalue kytkeytyy maantiehen 130 Karanojantien ja Orsietien kautta. Rastikankaan nykyiseltä yritysalueelta ei ole suoraa yhteyttä maantielle 130. Maantien 130 nopeusrajoitus on tarkastelualueen pohjoispäässä 60 km/h ja muualla 80 km/h.

Maantie 292 (Turengintie) toimii Janakkalan yhteytenä valtatielle 3 Hämeenlinnan ja Helsingin suuntiin. Rastikankaan yritysalue liittyy maantiehen 292 Rastikankaantien liittymän kautta, joka on ainoa yhteys alueelle. Maantien 292 nopeusrajoitus on tarkastelualueella 60-70 km/h.

Valtatie 3 (Helsinki–Tampere–Vaasa) on yksi Suomen tärkeimmistä ja vilkkaimmista pääteistä. Selvitysalueen kohdalla se on moottoritie, jonka nopeusrajoitus on 120 km/h. Rastikankaan yritys-alue kytkeytyy valtatielle 3 nykyisin Viralan eritasoliittymän (mt 292) kautta. Moreenin yritysalueelta yhteys valtatielle 3 on alueen pohjoisosasta valtatie 10 ja Hattelmalan eritasoliittymän kautta.

Liikenteen tavoiteverkolla, joka on tämän liikenneselvityksen tarkastelujen lähtökohtana, valtatiele 3 on toteutettu Moreeni-Rastikankaan eritasoliittymä. Yleiskaavojen ja maakuntakaavan mukaisesti uusi eritasoliittymä sijoittuu Hattelmalan ja Viralan eritasoliittymien väliin, jossa se palvelee sekä Moreenin että Rastikankaan yritysalueita. Eritasoliittymästä on yhteydet länteen Moreenin yritysalueelle ja itään maantielle 130. Tavoiteverkolla on lisäksi uusi katuyhteys Rastikankaantieltä Rastilantielle, joka tarjoaa lyhyemmän yhteyden Rastikankaan alueelta uuteen eritasoliittymään parantaen erityisesti Rastikankaan pohjoisosien saavutettavuutta.

HCT-palvelualue

Uuden Moreeni-Rastikangas -eritasoliittymän toteuttaminen vaatii nykyisten levähdysalueiden poistamista valtatieltä 3 uuden eritasoliittymän eteläpuolelta. ELY-keskus edellyttää eritasoliittymähankkeessa poistuvien valtatie 3 levähdysalueiden korvaamista muulla ratkaisulla.

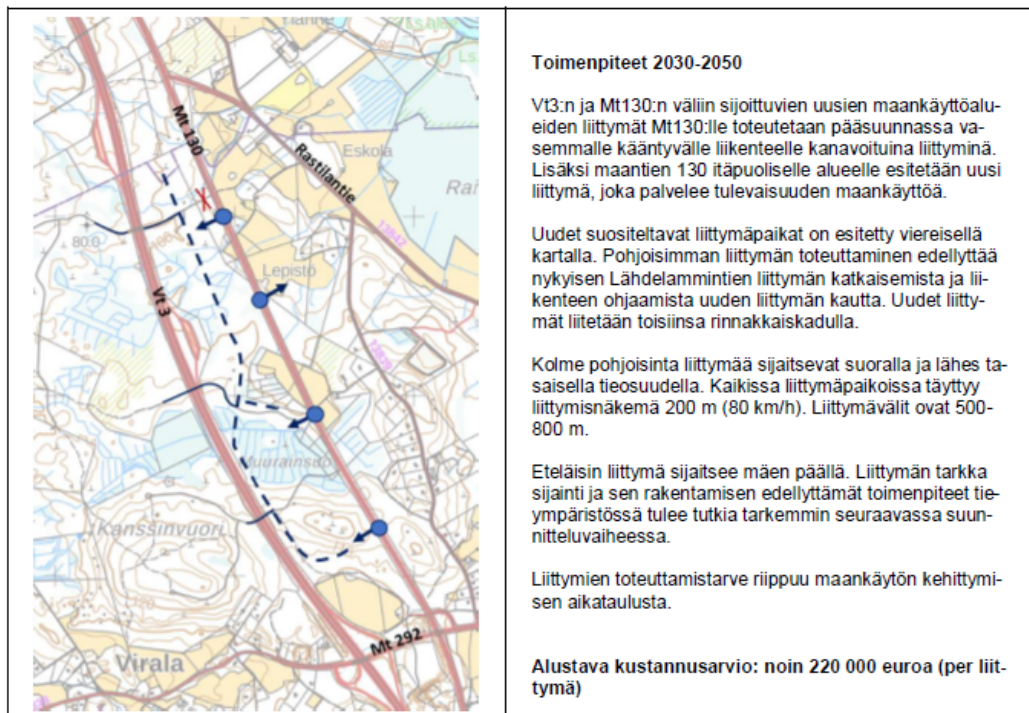
Palvelualueelle oli alustavissa tarkasteluissa kaavailtu kahta vaihtoehtoista paikkaa, joita tässä selvityksessä vertailtiin: VE 1) Moreenin alueella vt 3 länsipuolella (Hml) tai VE 2) Vt 3 ja mt 130 välisellä alueella (osin myös Janakkalan puolella).

Vaihtoehto 1 sijaitsee lähempänä uutta eritasoliittymää, ja yhteys eritasoliittymästä alueelle on pituuskaltevuuksiltaan tasainen. Saavutettavuus valtatieltä 3, yhteyden houkuttelevuus sekä maanomistus puoltavat HCT-alueen sijoittamista vaihtoehdon 1 mukaisesti Moreenin alueelle, valtatie 3 länsipuolelle. Vaihtoehto 1 todettiin ohjausryhmässä paremmaksi vaihtoehdoksi ja se valittiin jatko-suunnittelun ja tämän liikenneselvityksen lähtökohdaksi

Toimenpidetarpeet

Seuraavissa kuvissa on esitetty liikenneverkon toimenpidetarpeet suunnittelualueella:

(10-11) MT130 LIITYMÄT UUTEEN MAANKÄYTTÖÖN

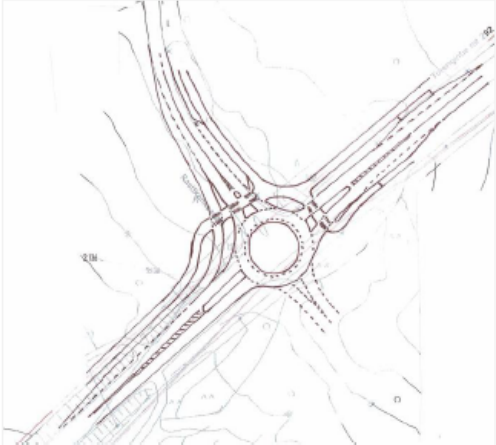
Kuva 16. Toimenpidetarpeet mt 130 uusien liittymien osalta.

(12) MT130 / MT292 RAMPPI

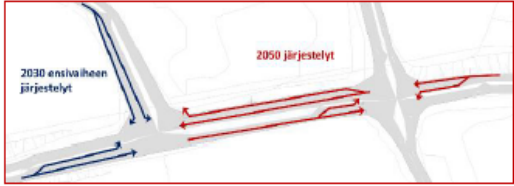

Kuva 17. Toimenpidetarpeet mt 130 ja 292 liittymän rampissa, mt 130.

(14) MT292 / RASTIKANKAANTIE

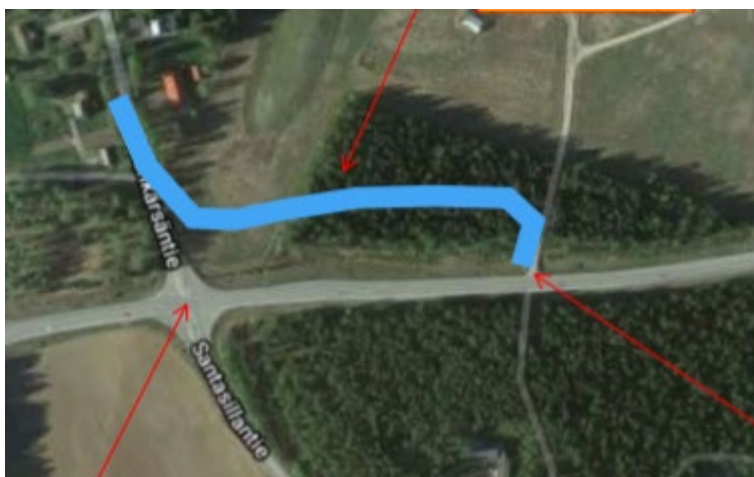
<p>2030</p> 	<p>Toimenpiteet 2030</p> <p>Yksikaistainen kiertoliittymä Rastikankaantien liittymään, Mitoituksessa varaudutaan raskaan liikenteen sujuvuuteen ja eteläpuoleiseen haaraan. Eteläpuolelle jätetään tilavaraus mahdolliselle myöhemmälle lisäkaistatarpeelle (vapaa oikea).</p> <p>Pysäkit sijoitetaan liittymän itä- ja länsipuolelle. Länsipuolella sijaitsevat maatalousliittymät katkaistaan.</p> <p>Toimenpide ei mahdu nykyiselle tialueelle. Toimenpide ei vaadi pohjavesisuojausta.</p> <p>Alustava kustannusarvio: 240 000 euroa</p>
<p>2050</p> 	<p>Toimenpiteet 2050</p> <p>Kiertoliittymään lisätään vapaa oikea -järjestely Rastikankaantieltä.</p> <p>Vt3:n suunnan pysäkki siirretään kiertoliittymän itäpuolelle.</p> <p>Alustava kustannusarvio: 170 000 euroa</p>

Kuva 18. Toimenpidetarpeet mt 292 ja Rastikankaantien liittymässä.

(13) MT292 / MT130 RAMPPI

<p>2030</p> 	<p>Toimenpiteet 2030</p> <p>Liittymän kanavointi ja ryhmittymiskaistat rampille ja Mt292:n läntiselle tulosuunnalle. Varaudutaan valo-ohjaukseen, joka toteutetaan heti, jos liittymässä havaitaan ongelmia. Vt3:n tulosuunnalla kaistapituuden määrittää ahdas silta-aukko.</p> <p>Mt292 varren tulevaa jk/pp-väylää ei ole sisällytetty suunnitelmaan. Väylä voi aiheuttaa Mt130 sillan aukon leventämistarvetta. Silta-aukon mahdollisen leventämisen yhteydessä ryhmittymiskaistan pidentäminen kannattaa toteuttaa samalla.</p> <p>Alustavien arvioiden mukaan toimenpide ei mahdu nykyiselle tiealueelle. Toimenpide vaatii pohjavesisuojausta.</p> <p>Alustava kustannusarvio: ryhmittymiskaistat 250 000 e liikennevalot 90 000 e</p>
<p>2050</p> 	<p>Toimenpiteet 2050</p> <p>Liittymän valo-ohjaus ja ryhmittymiskaista mt292:n idän tulosuunnasta oikealle.</p> <p>Valo-ohjaus johtaa todennäköisesti myös tarpeeseen ohjata viereinen Santasillantien / Siankärsäntien risteys valoilla. Valo-ohjaus edellyttää Santasillantien risteykseen lyhyet kääntymiskaistat vasemmalle.</p> <p>Toimenpide vaatii pohjavesisuojausta.</p> <p>Alustava kustannusarvio: 510 000 e</p> <p>Vaihtoehtona on Santasillantien ja Siankärsäntien risteuksen pohjoisen haaran (Siankärsäntie) katkaisu ja liittäminen Rastikankaan katuverkon kautta maantiehen 130.</p>
<p>Vaihtoehtoinen ratkaisu Siankärsäntien/Santasillantien liittymässä:</p> 	

Kuva 19. Toimenpidetarpeet mt 130 ja 292 liittymässä, Turengintie (292). Liittymäratkaisulla on vaikutusta myös Siankärsäntien linjaukseen. Linjausta on täsmennetty vielä seuraavassa kuvassa 20, jossa on haettu liikenneselvityksen valmistumisen jälkeen vaihtoehtoisia malleja Siankärsäntien linjaukseen.

Kuva 20. Sähköpostikeskusteluilla on täsmennetty liikenneselvityksen mukaista ratkaisua Siankärsäntien ja Turengintien risteysalueen liikennejärjestelyihin. (Kero Juho WSP Finland Oy 9.2.2021)

(18) RASTIKANKAANTIEN JATKE

	<p>Toimenpiteet 2030-2050</p> <p>Rastikankaantie jatketaan pohjoisessa Rastilantielle asti, jolloin Rastikankaan alueelta aukeaa yhteys uuden Moreeni-Rastikangas-eritasoliittymän suuntaan. Rastikankaantie-Rastilantie muutetaan pääsuunnaksi ja Rastilantien museotieosuus sivusuunnaksi ja Rastikankaantien varteen esitetään jalankulku- ja pyörätie, kuten eteläosallakin.</p> <p>Uuden katuyhteyden pituus on noin 700 m.</p> <p>Toimenpide ei vaadi pohjavesisuojausta.</p> <p>Lisäksi tulee varautua kapean Rastilantien (päällysteleveys 6,7-7 m) leventämiseen väliällä Rastikankaantie – mt 130 (noin 2,3 km), jotta yhteys palvelee raskasta liikennettä.</p> <p>Alustava kustannusarvio (uusi katuosuus): 980 000 euroa</p>
---	---

Kuva 21. Rastikankaantien jatkeen linjaus kohti Rastilantietä.

(15) MT292 / RASTILANTIE

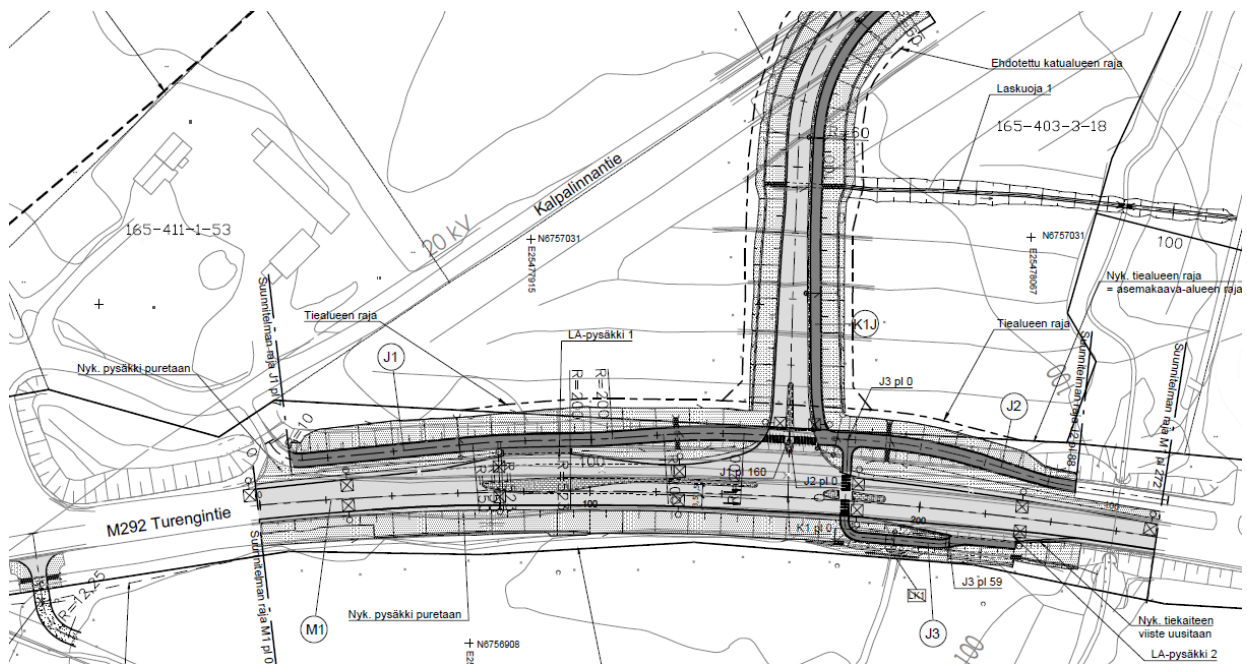
<p>VEA</p> 	<p>Toimenpiteet 2030</p> <p>Ei välityskyvystä aiheutuvia toimenpidetarpeita.</p> <p>Toimenpiteet 2050</p> <p>VAIHTOEHDOT A JA B</p> <p>Yksikaistainen kiertoliittymä Rastilantien liittymään. Mt292:n eteläpuolen pysäkki siirretään liittymän itäpuolelle.</p> <p>Viimeistään kiertoliittymän rakentamisen yhteydessä on kehitettävä myös Kalpalinnantien liittymää Rastilantiella. Olisi suositeltavaa muuttaa Kalpalinnantie kiertoliittymästä päin pääsuunnaksi ja Rastilantie sivusuunnaksi, mikä vähentäisi Rastilantien läpiajon houkuttelevuutta museotieosuudella.</p> <p>VEA: Kalpalinnan yhteys nykyistä tielinjaa pitkin. Kalpalinna muutettu pääsuunnaksi.</p> <p>VEB: Kalpalinnan yhteys siirretään kiinteistöjen pohjoispuolelle yleiskaavaaluonnoksen mukaisesti. Kalpalinna pääsuuntana.</p> <p>Kiertoliittymä ei mahdu nykyiselle teialueelle mt292:n eteläpuolella. Toimenpide ei vaadi pohjavesisuojausta.</p> <p>Alustava kustannusarvio: 280 000 euroa</p>
<p>VEB</p> 	<p>VE C</p> <p>Uusi kiertoliittymä maantielle 292 noin 230 m nykyisen Rastilantien liittymän itäpuolelle. Nykyinen Rastilantien liittymä poistetaan. Pysäkit siirretään uuden liittymän yhteyteen. Kalpalinna pääsuuntana ja siltä yhteys Rastilantielle. Uusi liittymäpaikka palvelee erityisen hyvin Kalpalinnan suuntaa, ja Rastilantien houkuttelevuus läpiajoyhteytenä vähenee.</p> <p>Maantien eteläpuolella uuden kiertoliittymän kohdalla sijaitseva yksityistieliittymä liitetään kiertoliittymän neijänneksi haaraksi (kuva päivitetään tältä osin). Yksitystieltä toteutetaan jalankulku- ja pyörätieyhteys pysäkeille.</p> <p>Toimenpide ei mahdu nykyiselle teialueelle maantiellä 292. Toimenpide ei vaadi pohjavesisuojausta.</p> <p>Alustava kustannusarvio: 350 000 euroa</p>
<p>VEC</p> 	

Kuva 22. Rastilantien ja Kalpalinna -tien risteysalueen linjausvaihtoehdot.

Loppuvuodesta 2021 tutkittiin vielä liikenneselvityksen mukaista ratkaisua Rastilantien ja Kalpalinnaan menevän tien järjestelyjen osalta (WSP Finland Oy 23.8.2021). Rastilantien liittymän siirtäminen kulke-maan maatilaa pihapiiriin kautta ja uuteen Turengintien liittymään koettiin lopulta huonoksi vaihtoehdoksi. Päädyttiin säilyttämään olemassa oleva Rastilantien liittymä ja suunnittelemaan Kalpalinnalle uusi oma liittymä. Liittymä on esitetty toteutettavan kanavoituna nelihaaraliittymänä, jossa neljäs haara on tonttiliittymä. Liittymässä voidaan myös varautua liikennevaloihin.

Rastilantien ja uuden Kalpalinna –tien liittymäväli ei aivan täytä maaseutualueille asetettua minimiä, mutta taajama-alueen minimin kyllä. Liittymä kuitenkin parantaa nykyisiä liittymä-ratkaisuja poistamalla Rastilantien liittymässä olevasta sivuhaarasta Kalpalinnan liikenteen ja siirtämällä sen omaan jäsennellympään liittymään. Liittymävälillä pidentämistä tutkittiin, mutta idän suunnassa vastaan tulee oja ja Hiidenkorven alikulku. Uuden liittymän itäpuolelle on niin ikään suunnitteilla palveluita, jotka palvelisivat Kalpalinnaa sekä ojan toisen puolen Ilveslinnan alueen asukkaita. Liittymän siirto idemmäs olisi siis hankala. Alue tulee muodostumaan kokonaisuudessaan taajamamaiseksi teollisuus- ja asuinalueiden laajentumisen myötä. Liittymä sijaitsee lisäksi nykyisen taajaman rajan läheisyydessä. Pelkkä taajamamerkin siirtäminen ei yksin riitä nopeusrajoituksen laskuun. Tieympäristöä tulee muokata taajamamaisemmaksi, jotta myös nopeusrajoituksen laskulle on perusteita.

Uudenmaan ELY-keskus ja Janakkalan kunta ovat solmineet sopimuksen maantien 292 (Turengintie) parantamiseksi mt 13842 (Rastilantie) liittymän kohdalla, eli tiesuunnitelman teosta 25.3.2022. Liittymän rakennussuunnitelman suunnitelmakartta ja muu aineisto on valmistunut huhtikuussa 2023. Tiesuunnitelman hyväksyntä odottaa alueen asemakaavan valmistumista.

Kuva 23. Ote Kalpalinna -tien tiesuunnitelman mukaisista liikennejärjestelyistä. (WSP Finland Oy 1.4.2023)

2.6 Luonnonympäristö

2.6.1 Natura 2000 -alueet

Suunnittelualueen länsiosassa on Raimansuo - Miemalanharju (FI0310005) Natura 2000 -alue, jonka koko pinta-ala on 131 ha. Natura-alue kuuluu luontodirektiivin mukaisiin SAC-alueisiin. Raimansuo on valtakunnallisen soidensuojeluohjelman kohde, joka on konsentri-nen keidassuo. Suolla on Suomen paksuimpia turvekerrostumia (>12 m). Raimansuo on valtakunnallisesti merkittävä suoalue, jonka suoyhdistymä on melko hyvin kehittynyt, mutta jonkin verran muuttunut kokonaisuus. Suo sijaitsee Rannikko-Suomen ja Sisä-Suomen keidasvyöhykkeiden rajalla.

Lintudirektiivin liitteen I linnuista Natura-alueella esiintyy kurki, palokärki ja pyy. Kasvillisuuden osalta merkittäviä lajeja ovat mm. ketokieli, pikkukihokki VU, suopunakämmekkä VU, ruskopiirtoheinä NT, suovalkku NT ja vaaleasara.

Samaan Natura-alueeseen kuuluva, Hämeenlinnan puolella sijaitseva Miemalanharjun luonnonsuojelualue on enimmäkseen lehtomaista harjukangasmetsää. Harjualue kuuluu osana Hämeenlinnasta Hausjärvelle ulottuvaan harjukangasalueeseen I ja II Salpausselän välissä.

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutuksista Raimansuo - Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen laadittiin selvitys ELY-keskuksen ehdotusvaiheen lausunnon johdosta. Selvitys valmistui 3.12.2021 ja selvityksen toteutti FCG Finnish Consulting Group Oy. Arvioinnissa keskityttiin pääasiassa Raimansuo-osa-alueelle kohdistuviin hulevesivaikutuksiin, kattaen myös Kanssin alueen asemakaavan hulevesivaikutusten arvioinnin.

Arvioinnissa todettiin, että ilman hulevesien oikein mitoittettua hallintasuunnitelmaa hulevesien määrä tulee Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan mukaisten ratkaisujen myötä lisääntymään ja hulevesien laatu huononemaan. Tällöin Raimansuo-Miemalanharjun suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja ominaislajistolle voi aiheutua lieviä, merkittävyysdel-tään vähäisiä haitallisia vaikutuksia ja Natura-alueen eheydelle voi aiheutua vähäisiä kiel-teisiä vaikutuksia. Valuma-alueen hulevesien hallintatoimien toteuttamisen tehokas val-vonta ja toteuttamisen jälkeinen seuranta turvaavat sen, että normaalitilanteessa huleve-sien hallintajärjestelmä toimii suunnitelmien mukaisella tavalla ja mahdollisimman tehok-kaasti. Poikkeuksellisen voimakkaassa tulvatilanteessa suunniteltujen järjestelmien kapa-siteetti ei välttämättä riitä, mikä aiheuttaa virtaamien kasvun.

Selvityksen yhteenvedossa todettiin, että Raimansuo - Miemalanharjun Natura-suojelun perusteena oleville luontodirektiivin luontotyypeille ei todennäköisesti aiheudu merkittä-västi heikentäviä vaikutuksia Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan mukaisista ratkai-suista. Raimansuo - Miemalanharjun Natura-alueen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit todennäköisesti säilyvät pitkällä aikavälillä. Selvityksen johtopäätöksen edellytyksenä on, että alueella toteutetaan selvityksen kappaleessa 9 esitetyt toimenpiteet ja kappaleessa 12 esitetty seuranta. Esitetyt toimenpiteet ovat keskeisiä alueen haittavaikutusten ehkäisemisessä.

Hämeen ELY-keskuksen lausunto Natura-arvioinnista

Janakkalan kunta on pyytänyt Hämeen ELY-keskukselta lausuntoa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta Natura-arvioinnista koskien Rastila-Rastikankaan osayleiskaavaa. ELY-keskus totesi lausunnossaan 27.3.2023, että maankäytössä tapahtuvien ”muutosten laatu ja alueellinen laajuus huomioon ottaen ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että ilman riittäviä hulevesien hallintatoimia ja järjestelyitä suoluontotyyppien luonnon-tilassa voi tapahtua heikkenemistä kaavaratkaisun toteutumisen myötä. Raportissa tämän vaikutuksen merkittävyys todetaan vähäiseksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nyt esitetyillä vaikutusten arvioinnilla, joka ei perustu osayleiskaavatasoisen hulevesitar-kasteluihin, ei perusteita tälle näkemykselle ole riittävästi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan edellä mainituilla valuma-alueilla on tunnistettavissa hulevesien käsittelyyn liittyvä jatkosuunnittelutarve asemakaavoituksen yhteydessä.”

2.6.2 Luonnonsuojelualueet

Suunnittelualueella sijaitsee Raimansuo luonnonsuojelualue (ESA040037), joka sijaitsee molemmin puolin Sätilammentietä Hiidenjoen läheisyydessä ja rannalla. Alue kuuluu samaan luonnonsuojelualueiden kokonaisuuteen yhdessä Kirmunharjun, Peiliösuon, Miemalanharjun kanssa. Luonnonsuojelualueet on perustettu Etelä-Hämeen harju- ja suoluonnon sekä niihin kuuluvien kasvi- ja eläinlajien elinympäristöjen suojelemiseksi sekä luonnonharrastuksen edistämiseksi. Alueet on muodostettu valtion omistamille alueille, josta noin 30 ha on Hämeenlinnan puolella ja noin 17 ha Janakkalan puolella.

Varsinainen Raimansuo-alue kuuluu soidensuojeluohjelmaan (SSO040092). Osa suojelualueesta sijaitsee Hämeenlinnan puolella. Suoalueen omistaa valtio. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki.

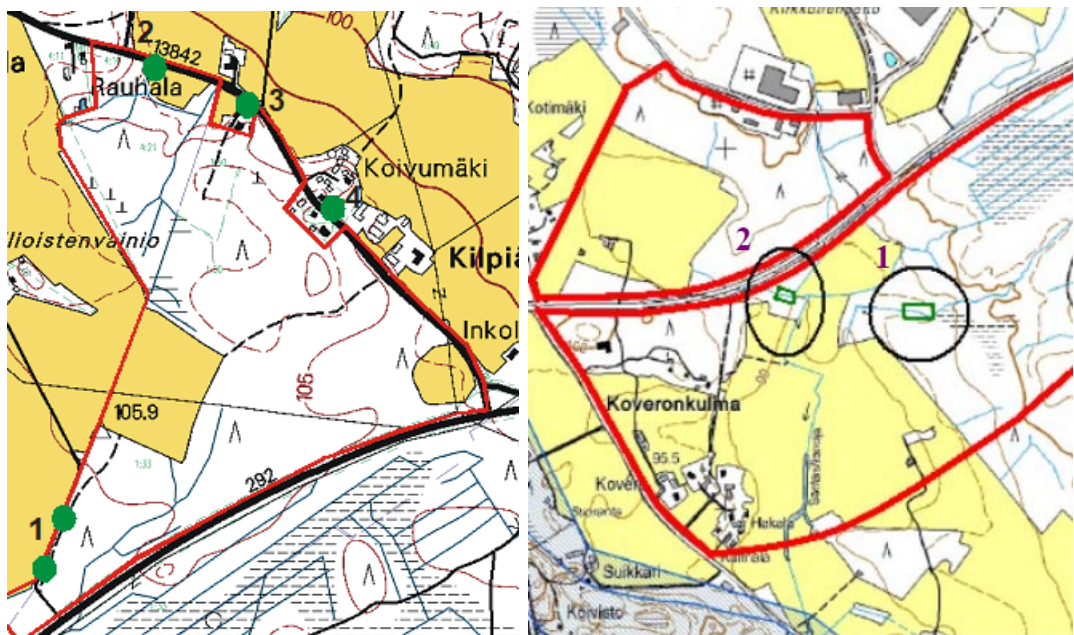
2.6.3 Luontoselvitysten arvokkaat kohteet

Suunnittelualueelle on laadittu useita luontoselvityksiä, joissa on selvitetty luontoarvoja alueen asemakaavoitukseen sekä myös tulevaan yleiskaavoitukseen ja muuhun maankäyttöön liittyen.

Janakkalan luonto –nimisessä kirjassa vuodelta 1994 Kalpalinnan harjualueella on luonnehdittu lajistoltaan harjualueille tyypilliseksi, joskin joukossa on ollut myös muutamia harvinaisuuksia. Suuri osa harvinaisista lajeista on kuitenkin tuhoutunut esimerkiksi soranoton ja lasketturinteiden vuoksi. Toisaalta rinteiden pitäminen avoimena on tuonut alueelle myös uusia, valosta pitäviä harjukasveja. Sälimäen alueella on kirjan mukaan ollut joskus myös edustavia ketoja.

Asemakaavoitusta varten tehdyssä vuodelta 2004 olevassa luontoselvityksessä ”Turengin asemakaava-alueiden luontoselvitys” inventointialueelta ei löytynyt huomionarvoisia luontotyyppejä. Kasvillisuudeltaan arvokkaimmiksi osoittautuivat alueen tienvarret, joissa kasvaa vaarantuneeksi luokiteltua keltamataraa ja silmälläpidettäviin kasveihin kuuluvaa kelta-apilaa. Kasvu-paikkoja todettiin vuoden 2004 heinäkuuisella käynnillä neljä:

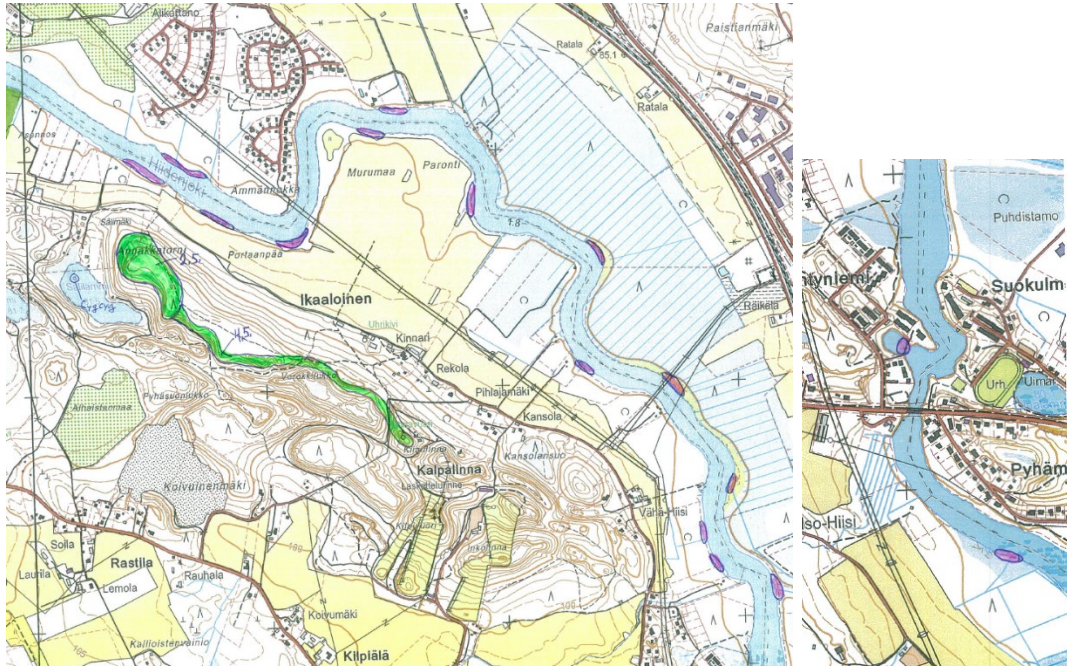
- Alueen lounaisosassa vanhan peltotien varressa kasvaa muutamia kelta-apiloita todennäköisesti jäänteinä laajemmasta piennaresiintymästä. (Seuraavan kartan 24a nro 1)
- Rauhalan tilan itäpuolella tienpenkereen länsipäässä tien eteläpuolella on vajaan 50 metrin pituinen piennarniitty, jossa kasvaa runsaasti keltamataraa, paimenmataraa ja niiden eriasteisia risteymiä. Lajistoon kuuluu myös mm. vanhoihin koristekasveihin lukeutuva var-sankello. (kartan 24a nro 2)
- Tienvarren pienellä kalliokedolla asfalttitiin ja pihatien liittymän kulmauksessa kasvoi muutama keltamataraa. (kartan 24a nro 3)
- Koivumäen tilan kohdalla tien itäpuolen niityllä lähellä tietä kasvoi niukasti keltamataraa ja hieman runsaammin kelta-apilaa. Kasvusto sijaitsee asemakaava-alueen ulkopuolella. (kartan 24a nro 4)

Kuvat 24 (a ja b). Vasemmanpuoleisessa kartassa on kuvattu ”Turengin asemakaava-alueiden luontoselvitys” -luontoinventoinnin arvokkaimmista luontokohteista (teksti edellä). Oikeanpuoleisessa kuvassa on Hiidenkorven luontoselvityksen arvokkaimmat kohteet, eli kaksi puronvarsilehtoa (teksti jäljempänä).

Luonto- ja maisemaselvityksessä Hiidenkorpi ja Rastikangas 12 vuodelta 2011 keskityttiin Turengintien eteläpuoliseen alueeseen sekä Rastikangas 12 -asemakaava-alueeseen. Hiidenkorven selvitysalueelta löydettiin silloin kaksi pientä luonnontilaisen kaltaista puronvarsilehtoa. Kummatkin kohteet ovat hyvin pienikokoisia ja kapeita. Alueiden kasvillisuus on tyypillistä lehtomaisen kangasmetsän rehevää puronvarsikasvillisuutta. Kohteet on osoitettu edellä esitettyssä karttakuvassa (kuva 24b).

Ari Lehtinen teki Rastilan – Rastikankaan osayleiskaava-alueen luontokartoituksen touku-kuussa 2018. Luontokartoituksessa keskityttiin EU:n luontodirektiivin liitteessä IV mukaisen lajien, liito-oravan ja viitasammakon esiintymiseen suunnittelualueella. Lisäksi selvitetiin uhanalaisen ja luonnonsuojelulain nojalla erityisesti suojeltavan hämeen kylmänkukan mahdollinen esiintyminen alueella. Rastilan – Rastikankaan osayleiskaavan suunnittelualueelta ei inventoinneissa löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Myöskään hämeen kylmänkukkaa ei alueelta löytynyt. Viitasammakon esiintymiä oli runsaasti Hiidenjoella, ja laji onkin yleinen alueella. Säililämin ja Likolammin alueelta ei viitasammakkoa löytynyt, mutta Säililämin pohjoispään pienessä saaressa pesi laulujoutsen. Viitasammakon havaitut soidinpaikat on merkitty seuraaviin karttaleikkeisiin violetilla värillä (kuva 25). Vihreä väri kuvastaa kylmänkukan inventointialuetta.

Kuva 25. Suunnittelualueen direktiivilajien inventoinnissa löytyneet viitasammakon kutualueet (violetti väri)

Koko osayleiskaavan alueelle tehtiin luontoselvitys vuoden 2020 aikana. Koska alueelta oli tehty IV-liitteen lajeista liito-oravaan (*Pteromys volans*) VU ja viitasammakkoon (*Rana arvalis*) sekä uhanalaisista lajeista hämeen kylmänkukkaan (*Pulsatilla patens*) EN liittyviä selvityksiä (Lehtinen 2018), keskittyi luontoselvitys mm. arvokkaisiin elinympäristöihin.

Suunnittelualueelta löytyivät seuraavat arvokkaat elinympäristöt. Numero viittaa kuvassa 26 olevaan karttaan:

1 ja 2 Likolammi rantasoiheen:

- Noin 2,2 ha laajuinen karu suolampi, jonka rannassa esiintyy pallesuota.
- Suolammet ja isovarapurämeet ovat uhanalaisia VU luontotyyppiä
- Luoteisranta kuuluu Natura-alueeseen Raimansuo – Miemalanharju
- Hömötiainen (*Poecile montanus*) EN, taigatyönkorento (*Coenagrion johanssoni*).

3 ja 4 Pyhäsuonlukon ja Vorokkilukon suppa

- Kohteet ovat suppamuodostelman pohjalle syntyneitä pienialaisia soita.

5 Kiianlinna

- Vanhoja mäntyjä kasvava harju, sekä siihen liittyvät paahteiset rinteet.
- Vartuneet havupuuvaltaiset tuoret kankaat on uhanalainen VU luontotyyppi.
- Alueella on maapuita ja keloja; myös lahoppuujatkumo.
- Kiianlinnalla on huomattavan korkea uhanalaisten hyönteislajien esiintymispotentiaali.
- Lajistoa: ajuruohosulkanen (*Merrifieldia leucodactyla*) VU, ahokissankäpäälä (*Antennaria dioica*) NT, kan-gasajuruoho (*Thymus serpyllum*) NT, ketokäenminttu (*Acinos arvensis*), harjuhäränsilmä (*Hy-pochaeris maculata*), nuokkukohokki (*Silene nutans*), kanervisara (*Carex ericetorum*) ja karvakilpilude (*Odontoscelis fuliginosa*) NA

- Ahokissankäpälällä elää mm. erittäin uhanalainen EN kissankäpälälude (*Galeatus spinifrons*) ja keto-käenmintulla äärimmäisen uhanalaiseksi CR arvioitu kaskaslaji, käenmintutinkeli (*Eupteryx collina*). Myös kangasajuruoholla, nuokkukohokilla ja kanervisaralla elää useita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT hyönteislajeja.

6 Kansolansuo

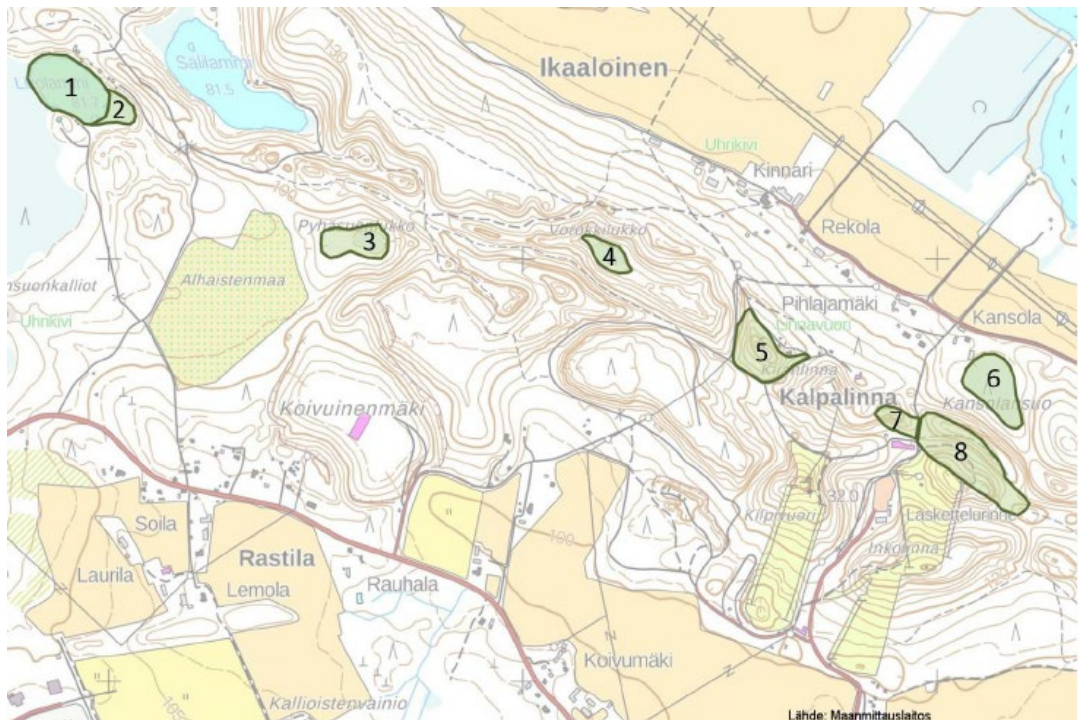
- Kansolansuo on supan pohjalla oleva tupasvilla- ja pienialaisesti isovarpuräme, jonka puusto on kitukasvuista mäntyä. Molemmat suotyypit on arvioitu uhanalaisiksi VU.

7 Kansolansuppa

- Supan kuusivaltainen mustikkatyyppin kankaalla kasvava puusto on lähes luonnontilaista: kohteella on paljon kuusilahopuuta ja myös lahoppuujatkumo.

8 Kansolan harjumetsä

- Puustona kasvavat vanhat metsämännyt, metsäkuuset ja rauduskoivut sekä paikoin nuoret metsähaavat.
- Länsiosassa on vanhoja kantoja, mutta itäosa on puustoltaan lähes luonnontilainen: mäntymaapuita, keloja sekä laho-puuujatkumo.
- Metsässä on myös pitkälle lahonneita sammalen peittämiä maapuita.
- Vartuneet havupuuvaltaiset tuoret kankaat on uhanalainen VU luontotyyppi.

Kuva 26. Harjualueen luontoselvityksen arvokkaat kohteet ja alueet.

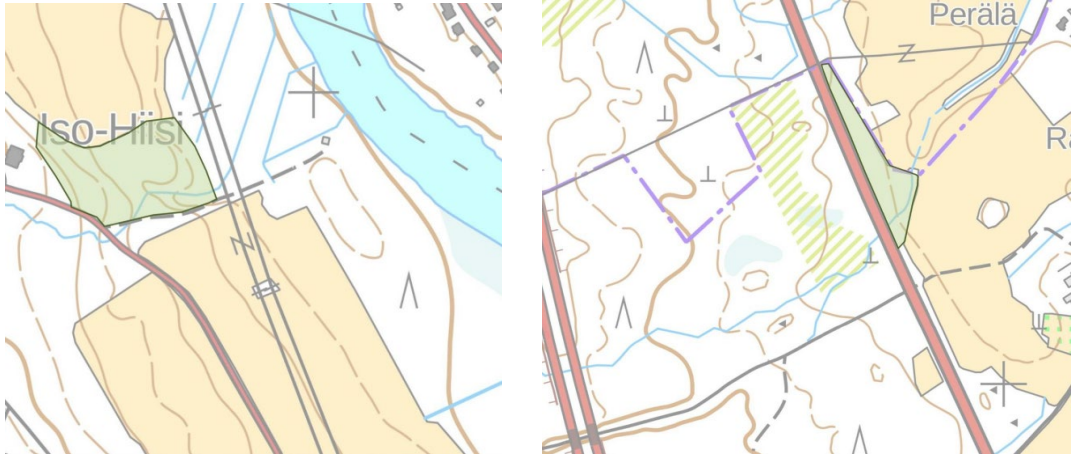
Lisäksi luontoselvityksessä todettiin alueella olevan kaksi kohdetta, jotka voisivat olla myös liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä:

Iso-Hiiden vaahterametsä

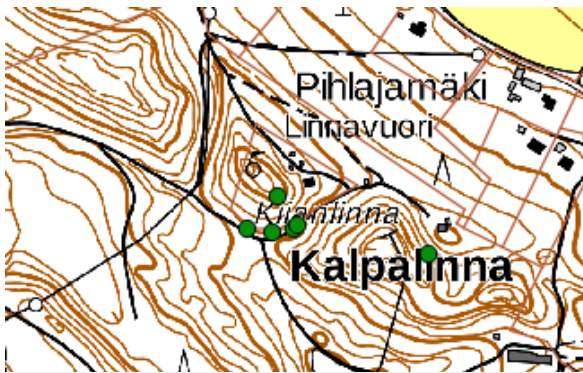
- Kohde on kaava-alueen parhaiten liito-oravalle sopiva metsä, jossa lajin esiintyminen on lähitulevaisuudessa mahdollista, vaikka puustoiset kulkuyhteydet ovatkin heikentyneet.
- Kohteella kasvaa useita suuria metsähaapoja (*Populus tremula*), joka on liito-orava tärkein ravintopuu, ja metsäkuusia (*Picea abies*).
- Kohde on myös todennäköinen luonnonsuojelulakikohde, jalopuumetsä.

Helsingintien liito-oravalle sopiva metsä

- Lehtokuvion puustona kasvaa suuria metsähaapoja, metsäkuusta, rauduskoivua (*Betula pendula*) ja harmaaleppää (*Alnus incana*).
- Kohteella esiintyy kohtalaisesti pieniläpimittaista lahoppuuta.
- Kenttäkerroksen muodostavat valkovuokot (*Anemone nemoralis*), metsäimarteet (*Gymnocarpium dryopteris*), metsäalvejuuret (*Dryopteris carthusiana*) ja kielot (*Convallaria majalis*).
- Ojien reunoilla kasvaa soreahiirenporrasta (*Athyrium filix-femina*).
- Tuore keskiravinteinen lehto on uhanalainen VU luontotyyppi.

Kuvat 27 ja 28. Liito-oravalle soveliaat metsiköt.

	KOHDE	AVAINTOP	LAJI	ALUE
1	Uhanalainen/ harvinainen laji	25.6.2020	kangasajuruoho	Kiianlinna
2	Uhanalainen/ harvinainen laji	25.6.2020	ahokissankäpälä	Kiianlinna
3	Uhanalainen/ harvinainen laji	6.4.2020	kangasajuruoho	Kiianlinna
4	Uhanalainen/ harvinainen laji	6.4.2020	ahokissankäpälä	Kiianlinna
5	Uhanalainen/ harvinainen laji	6.4.2020	kangasajuruoho	Kiianlinna
6	Uhanalainen/ harvinainen laji	6.4.2020	ahokissankäpälä	Kalpalinna

Kuva 29. Kangasajuruohon (silmälläpidettävä, NT) ja ahokissankäpälän (silmälläpidettävä, NT) havaitut esiintymät suunnittelualueella.

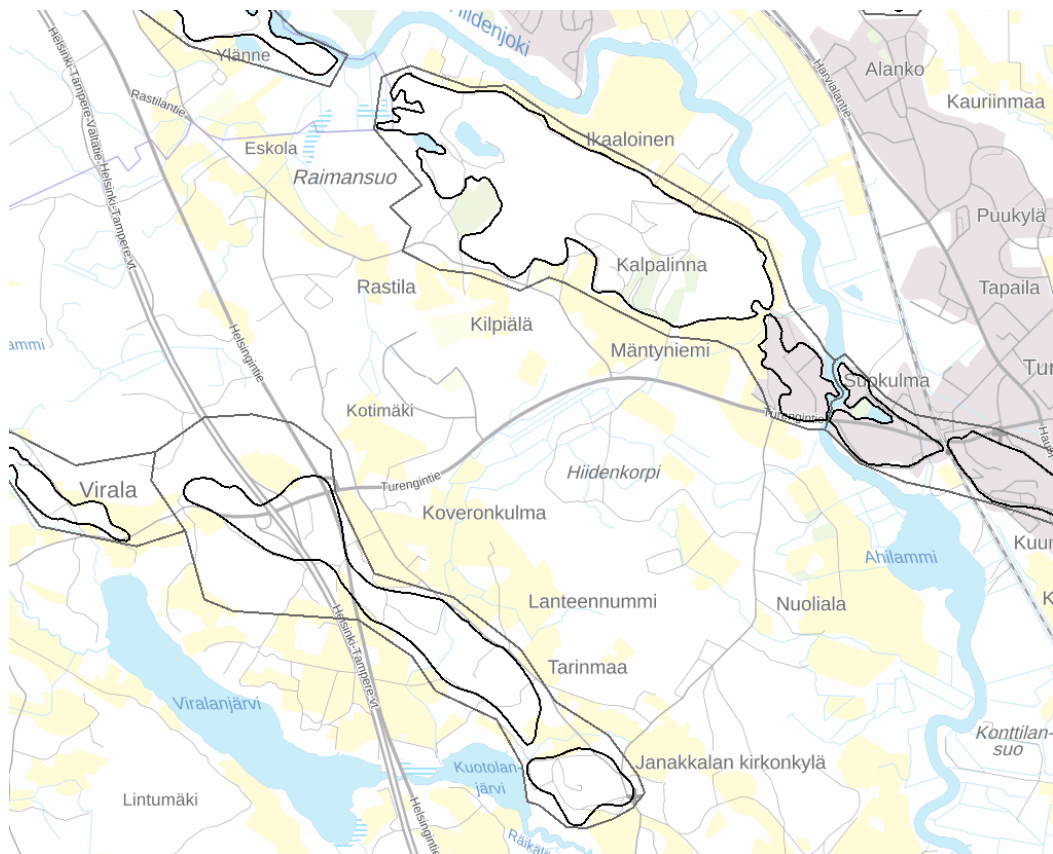
2.6.4 Pohjavesialueet

Kokonaan suunnittelualueella sijaitseva Kalpalinnanmäen pohjavesialue (0416553) on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (1. luokka). 1-luokkaan kuuluvat alueet ovat vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita, joiden vettä käytetään tai jota on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³ /vrk tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin.

Kalpalinnanmäen (0416553) vedenhankintaa varten tärkeän pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 4,2 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta on 2,6 km². Pohjavesialueella muodostuvan pohjaveden arvioitu kokonaismäärä on 2000 m³/d. Pohjavesialue on osa Turengin keskustaajaman kautta kulkevaa luode-kaakko-suuntaista pitkäisharjua. Harjun maa-aines on hiekkaa ja soraa. Karkeimmat sorakerrokset esiintyvät Kalpalinnasta luoteeseen suuntautuvassa harjun ydinvyöhykkeessä, jonka alueelle sijoittuu jyrkkärinteisiä suppia (mm. Vorokkilukko ja Pyhäsuonlukko). Harjun reuna-alueilla maa-aines muuttuu hienojakoisemmaksi. Pohjaveden pinnantasot harjualueella esiintyy noin +80...81 tasolla. Pohjaveden virtaussuunta harjualueella on luoteesta kaakkoon kohti Hiidenjokea, jonne pohjavesi purkautuu. (Hydrogeologinen lausunto, Ramboll Finland Oy)

Kalpalinnanmäen pohjavesialue ulottuu aina Raimansuon koillispuolelta Mäntyniemeeseen asti. Kalpalinnanmäen pohjavesialueella sijaitsee Janakkalan Veden Kalpalinnan vedenottamo, josta pumpataan pohjavettä Turengin toiminta-alueelle. Pohjavettä on arvioitu vuonna 2013 muodostuvan 2000 m³ päivässä. Kalpalinnanmäen pohjavesialueen kokonaispinta-ala on noin 4,2 k-m² ja muodostumisalueen pinta-ala 2,6 k-m². (Vesihuollon kehittämissuunnitelma). Vedenottamolla on lupa ottaa pohjavettä 2000 m³/d kuukausikeskiarvona laskettuna. Pohjaveden päävirtaussuunta on luoteesta kaakkoon kohti Kalpalinnan vedenottamo. Pohjavesi purkautuu Hiidenjokeen. Pohjaveden pinta on alueen keski-osassa noin tasolla +80 – 81 metriä. (Janakkalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma 2014, Hydrogeologinen lausunto, Ramboll Finland Oy)

Kalpalinnan vedenottamon lisäksi Kalpalinnan hiihtokeskuksen vedenottamolla on lupa tilapäiseen vedenottoon rinteiden lumettamiseksi marraskuun alusta maaliskuun loppuun enintään 4000 m³/d (kuukausikeskiarvona 500 m³/d). Kalpalinnan ravintolan vedenottamolla (noin 2 m³/d) ja Ski Cafen vedenottamolla (2 m³/d) on vähäistä vedenottoa (Janakkalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, 2014).

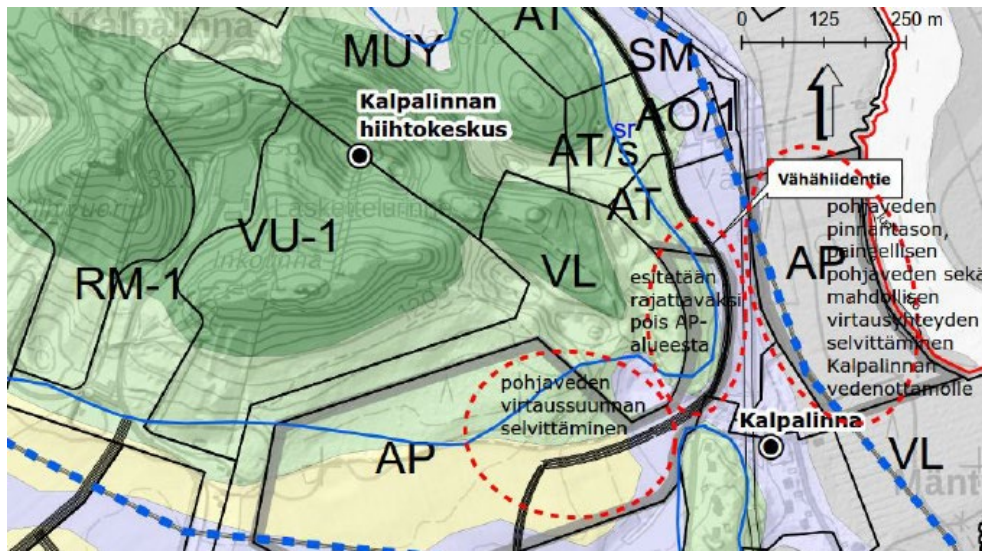
Kuva 30. Suunnittelalueen pohjavesialueiden ja pohjaveden muodostumisalueiden rajaukset (Paikkatietoikkuna 3.3.2021)

Tarinmaan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (0416502) sijoittuu osittain suunnittelun alueen lounaisosaan. Tarinmaan I-luokan pohjavesialueen luokitus on muutettu vuoden 2020 pohjavesialueiden luokka- ja rajausmuutosten johdosta luokkaan 1E. E-luokituksen perusteena on alueen keskivaiheilla sijaitseva laaja ja monipuolinen lähteikköalue (kaava-alueen ulkopuolella). Kyseinen alue on luonnontilaltaan hyvin säilynyt ja sen ekosysteemi on suoraan pohjavedestä riippuvainen sekä merkittävä. Alueella kasvaa myös uhanalainen, pohjavesivaikutteinen sammallaji. Lähteikköalue on suojeltu vesilain ja metsälain nojalla. Tarinmaan pohjavesialueen pinta-ala on kokonaisuudessaan noin 3,48 k-m², josta muodostumisaluetta on noin 1,46 k-m². Tarinmaan pohjavesialue sijoittuu Janakkalan kirkonkylän ja Viralan välisen harjujakson alueelle. Pohjavettä on arvioitu vuonna 2013 muodostuvan 1250 m³ päivässä. (Vesihuollon kehittämissuunnitelma). Lukonmäen delta-alueelta pohjavesi virtaa kaakkoon. Harjussa pohjaveden päävirtaussuunta on muo-

dostuman pituussuunnan mukaisesti luoteesta kaakkoon purkautuen pääasiassa Kai-pialanlähteestä. Osa pohjavedestä purkautuu Santasillanojaan, joka virtaa harjun poikki Kai-pialanlähteen itäpuolella. Pohjaveden pinta on luoteessa tasolla +87 metriä ja kaa-kossa +82 metriä. (Janakkalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma 2014). Tarinmaan pohjavesialueella sijaitsee Janakkalan Veden Tarinmaan vedenottamo (ei kaava-alueella).

Kaava-alueelta on laadittu hydrogeologinen lausunto, joka perustuu kaavaluonnosvai-heessa esitettyihin maankäyttöratkaisuihin. Yhteenvedona voidaan todeta, että Kalpalinnan vedenottamon pohjois-/koillispuolelle sijoittuvasta asuntoalueesta ei arvioida aiheutuvan pohjaveden laatuun kohdistuvaa riskiä Kalpalinnan vedenottamoon. Pohjavedenpinnan esiintyminen lähellä maanpintaa sekä mahdollinen paineellinen pohjaveden esiintyminen voivat sen sijaan aiheuttaa riskin rakentamisesta aiheutuvista määrällisistä pohjavesivai-kutuksista haitallisen pohjaveden purkautumisen seurauksena. Rakentamisen mahdollis-ten pohjavesivaikutusten arviointia tulee tarkentaa alueella tehtävien maaperä- ja pohjave-situtkimusten perusteella.

Kalpalinnan vedenottamon länsipuoleisen asuntoalueen läntisimmän osan arvioidaan si-joittuvan Kalpalinnan vedenottamon valuma-alueen reunalle tai ulkopuolelle, eikä pientalo-jen rakentamisesta tälle alueelle arvioida aiheutuvan pohjaveden määrään tai laatuun koh-distuvia riskejä riittävän suojaetäisyyden vuoksi. Asuntoalueen itäisin osa sijoittuu Kalpa-linnan vedenottamon välittömään läheisyyteen harjun ydinvyöhykkeelle, minkä vuoksi tämä alue esitetään rajattavaksi pois osayleiskaavaluonnokseen merkitystä asuntoalu-esta. Kalpalinnan vedenottamon läheisyyteen sijoittuvan asuntoalueen itäreunan määrit-telemiseksi tulee pohjaveden virtausolosuhteet ja maaperän laatu selvittää tarkemmin tut-kimusten avulla. Tämä koskee siis etenkin Ilveslinnan pohjoisosaa, ja lausunnossa onkin todettu, että pohjavedenottamojen lähiympäristöön (vähintään 500 metriä ottamolta pohja-veden virtaussuunnassa ylöspäin) ei tule kaavoittaa pohjavedelle riskiä aiheuttavia uusia toimintoja. Kalpalinnan vedenottamon läheisyyteen on kaavoitettu pientaloasutusta (Ilves-linnan pohjoisosa). Edellä kuvatussa periaatteesta voidaan poiketa, mikäli maaperä- ja pohjavesitutkimukset osoittavat, että hydrogeologiset olosuhteet alueella ovat sellaiset, että toimintojen sijoittumisesta ei aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa.

Kuva 31. Yhteenvedo hydrogeologisessa selvityksessä esitetystä jatkotomenpiteistä.

Kalpalinnanmäen pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) Vesiratkaisut-yksikkö on tehnyt geologisen rakenne-selvityksen Kalpalinnanmäen luokan 1 pohjavesialueelle Janakkalassa. Selvityksen rap-ortti valmistui 12.4.2023.

"Kallionpinnan korkeustaso on ylimmillään +106 metriä mpy. Alin mallinnettu kallionpinta on Vorlokinlukko -supan kohdalla, jossa kallionpinta painuu +37 m mpy. tasolle ja n. +40–50 m mpy. tasolla Raimansuon reunalla ja lkaaloisissa. Maapeitteen paksuus on suurim-millaan 83 metriä. Laskennallisesti mallinnetun alueen keskimääräinen kokonaismaapeite-

paksuus on n. 25–35 metriä ja yleisesti vähintään 10–20 metrin tasoa. Pohjaveden yläpuolisen irtomaakerroksen paksuus on yleisesti ottaen 10–15 metriä ja suurimmillaan n. 78 metriä. Paksuimmillaan pohjavettä suojaava irtomaakerros on Koivuinenmäen - Annakatornin alueella sekä Inkolinnassa.

Pohjavedenpinnan korkeus vaihtelee tutkimusalueella alle +80 metristä yli +87 metriin mpy. Alimmillaan pohjavesi on tutkimusalueen pohjois- ja itäreunalla. Ylimmillään pohjavedenpinta on Kalpalinnan eteläpuolella. Pohjavesi virtaa pääasiassa muodostuman keskiselänteen suunnasta Hiidenjoen suuntaan. Pohjavettä purkautuu oletettavasti Hiidenjokeen ja Raimansuolle. Pohjavesivyöhykkeen paksuus on suurimmillaan yli 42 metriä tutkimusalueen pohjoispäässä ja Ikaaloinen – Vähä-Hiisin alueella.”

2.6.5 Pintavedet ja tulvariskialueet

Suunnittelualue rajautuu Hiidenjokeen, joka on suunnittelualan maankäyttöön merkittävimmin vaikuttava vesistö. Hiidenjoki on osa Vanajaveden reittivesistöä ja kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Reitin eteläiset haarat yhtyvät Janakkalan Kernaalanjärvessä, jonka vesi laskee Hiidenjokea pitkin Vanajaveden Miemalanselkään. Hiidenjoen pituus on noin 15 km ja keskimääräinen leveys noin 50–60 metriä. Joen virtausnopeus on pääosan vuotta erittäin hidas johtuen jokilaakson vähäisistä korkeuseroista. Vedenlaatu ja yleinen käyttökelpoisuus on luokiteltu välttäväksi. Vedenlaatua heikentävät voimakkaasti luonnon-tasosta kohonnut rehevyystaso, runsashumuksisuus ja ajoittaiset happitalouden häiriöt, joista seuraa usein kesäisin runsaita sinileväkukintoja.

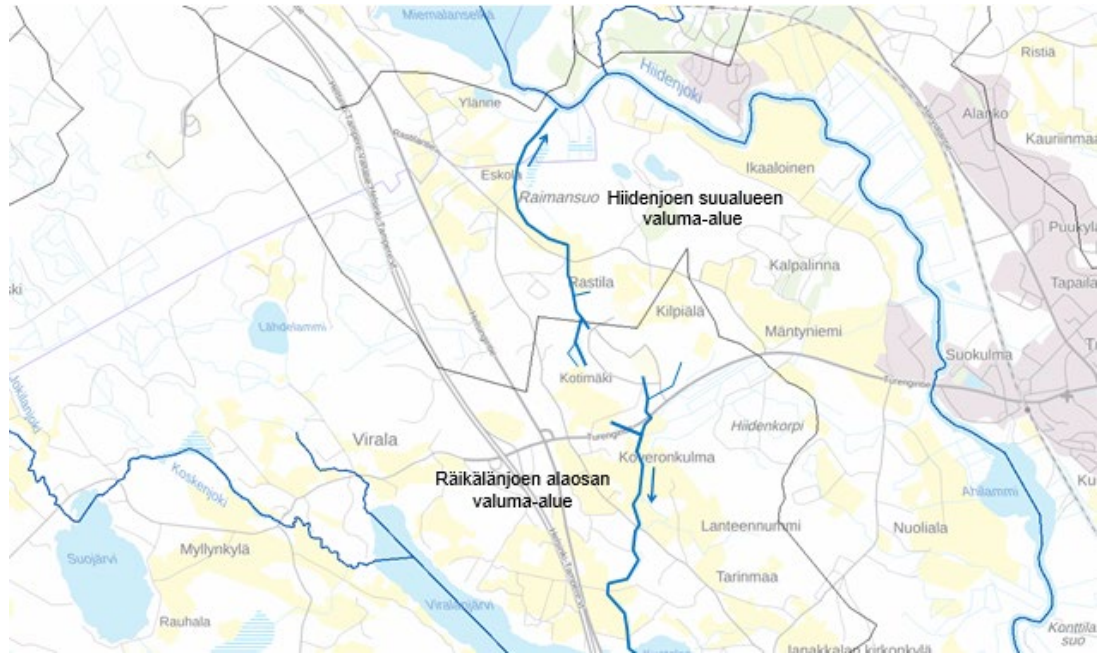
Hämeen alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet on esitetty ELY-keskuksen listauksessa:

([https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvien_huomiointi_maankayton_suunnittelussa/Tulvien_huomioiminen_maankayton_suunnitt\(26177\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvien_huomiointi_maankayton_suunnittelussa/Tulvien_huomioiminen_maankayton_suunnitt(26177)))

Hiidenjoen varren rakentamista voidaan verrata Kernaalanjärvelle esitettyihin korkeusluke-miin, jonka mukaan suunnittelualan alin suositeltava rakentamiskorkeus on +81,30 (N2000-korkeusjärjestelmässä). Rakentamiskorkeuteen on jo lisätty kunkin järven keskimääräinen aaltoiluvara loivarantaisella paikalla. Mikäli rakennuskohde sijaitsee ulapan äärellä ja/tai jyrkkärantaisella alueella tai kyseessä on erityiskohde, kuten yhteiskunnallisesti tärkeä rakennuskohde, tulee rakennuskorkeusarvioida tarkemmin.

Likolampi ja Sälilampi sijaitsevat suunnittelualan läpi kulkevan pitkittäisharjujakson luoteispäässä Raimansuon itäreunassa. Lammista ei lähde laskuojaa tai tule tulo-ojia, joten ne ovat umpijärviä.

Suunnittelualue sijaitsee vedenjakaja-alueella, sillä alue jakautuu sekä Hiidenjoen suualueen valuma-alueeseen että Räikkälänjoen alaosan valuma-alueeseen. Vedenjakaja mutkittlee suunnittelualan halki Hiidenkorven ja Rastikankaan alueilla. Rastikankaan teollisuusalueen pohjoisen suuntaan kulkee valtaoja etelä-pohjoissuuntaisesti jatkuen Rastilantien pohjoispuolella Hiidenjoelle asti. Joen virtausnopeus on pääosan vuotta erittäin hidas johtuen jokilaakson vähäisistä korkeuseroista. Samoin suunnittelualan pohjoispuolisten peltojen ja Raimansuonkin korkeuserot ovat hyvin vähäiset suhteessa Hiidenjokeen, jolloin myös valtaojan vesi virtaa hyvin hiljakseen joelle päin aiheuttaen välillä myös peltojen vetymisongelmaa alueella.

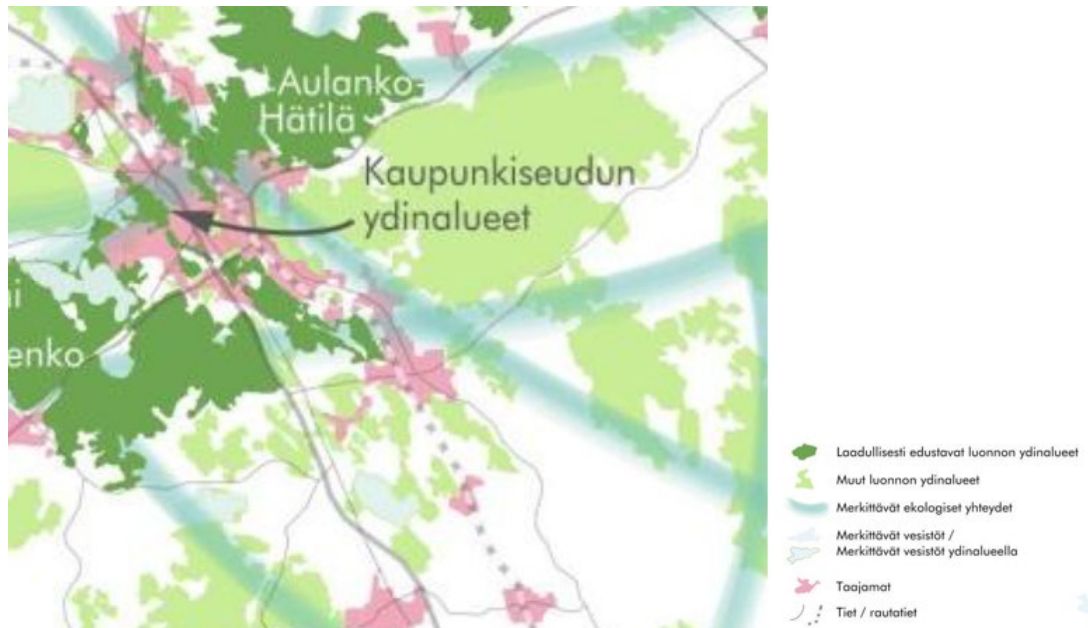
Kuva 32. Suunnittelualan valuma-alueet. Harmaa poikkiviiva kuvastaa valuma-alueerajaus, joka on osoitettu Ympäristöhallinnon kartta-aineistoissa pohjoisemmaksi kuin Rastikankaan alueen ojien viettävyys.

2.6.6 Ekologiset verkostot

Kanta-Hämeen ekologisen verkoston selvitys laadittiin Maakuntakaavan 2040 taustamateriaaliksi. Ekologisen verkoston tehtävänä on esimerkiksi varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilyminen, mahdollistaa eliöiden liikkuminen ja levittäytyminen, ja siten geenivirta, elinympäristöistä toisille ihmistoiminnan osin pirstomassa ympäristössä. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016)

Kanta-Hämeessä ekologisten verkostojen pullonkaula-alueita muodostuu erityisesti Riihimäen ja Hämeenlinnan taajamien ja näitä halkovan moottoritien ja pääradan yhteisvaikutuksesta. Suunnittelualue sijaitsee näiden pullonkaulojen välissä. Suunnittelualueen hallitsevin elementti on Vanajaveden laaksoon kiinteästi liittyvä Hiidenjoki, joka on osa reittivesistön ja lähialueille sijoittuvien järvien muodostamaa ketjua. Reittiveden suuntaisesti sijoittuu sekä geologisesti että lajistollisesti edustavia harjujaksoja Janakkalasta Hämeenlinnan kautta aina Hattulan alueelle asti. Reittivesiä ja harjujaksoja myötäillen kulkevat alueella myös maakunnan mittakaavassa merkittävät ekologiset yhteydet. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016)

Suunnittelualueen tärkeimmät ekologiset alueet (laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet) sijaitsevat Hiidenjoen tuntumassa sekä Raimansuon alueella. Myös Hiidenkorven ja Iso-Hiiden alueilla on muita luonnon ydinalueita, kuten myös moottoritien ja vanhan kolmostien välisellä alueella. Ekologisista yhteyksistä yksi kulkee suunnittelualueen pohjoispuolitse itä-länsi-suunnassa. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016)

Kuva 33. Merkittävät ekologiset verkostot ja yhteydet. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016)

2.7 Rakennettu ympäristö

2.7.1 Rakentumisen historiaa

Suunnittelualueella on ollut asutusta jo 500-luvulta lähtien. Suunnittelualueelta on löytynyt kivikauden iskoksia, varhaismetallikauden ja rautakauden keramiikka- ja rautaesineitä. Lisäksi alueelta on löytynyt historiallisen ajan, mahdollisesti jo keskiajan keramiikkaa.

Aikoinaan Janakkala kuului ns. Suur-Vanajaan ja alue käsitti myös nykyiset Hausjärven ja Lopen pitäjät sekä pohjoisen osan jopa Nurmijärvestä. Historioitsija V. Kerkkosen mukaan Janakkalan kirkkopitäjä on syntynyt noin vuoden 1300 vaiheilla, mutta hallintopitäjänä Janakkala on huomattavasti tätä nuorempi.

Vanajan historian mukaan hiisi ja etenkin Ikaaloinen on ollut muinaisen turkiskaupan keskus. Hämäläiset turkikset olivat vielä 1300-luvulla ensiarvoisia veroesineitä. Ruotsalaisten vallatessa Uusimaan, katkesivat sittemmin samalla vanhat meritieyhteydet. Turkispyynnin ehdyttyä oli vanajalaisten pakko ryhtyä kaskan kaatamiseen ja peltojen laajentamiseen. (Pekka Kaarela; Vanajan Ikaaloinen, muinaishämäläinen kauppakeskus)

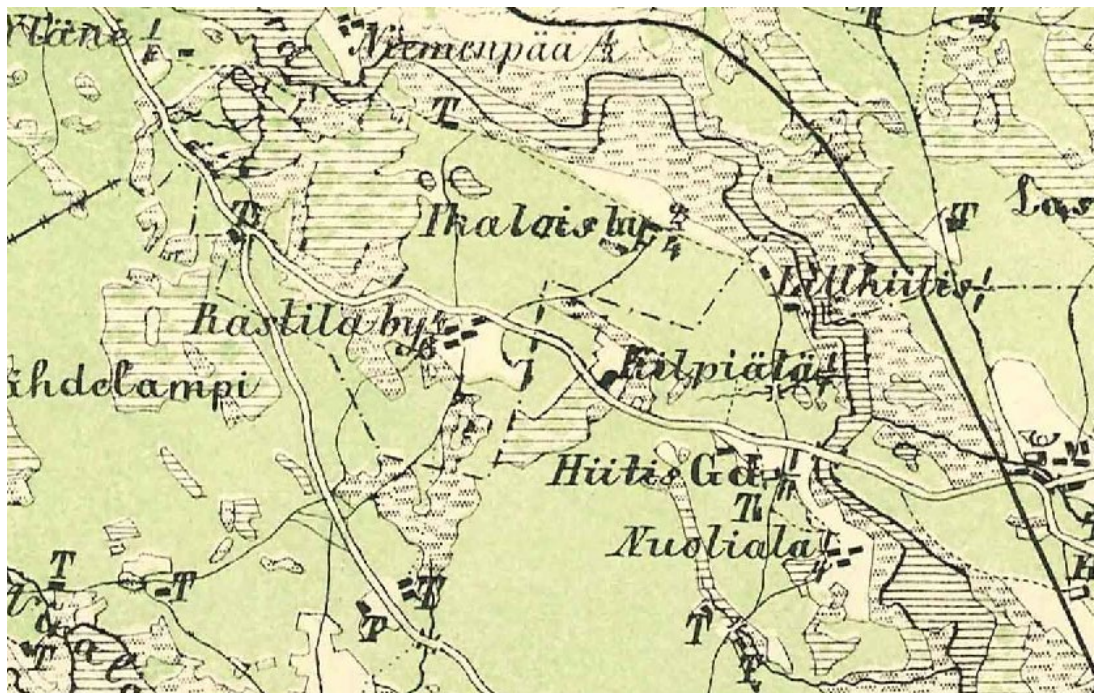
Suomenlahden rannikolle Hämeen linnasta kulki ns. Meritie. Se kulki Vuorentaan kylästä harjutienä Kankaantaan ja Hattelmalan kautta Rastilaan ja siitä edelleen Turenkiin ja Turkhautaan aina Vantaanjoen suulle asti. tietä kunnostettiin mm. 1620-luvulla, jotta saataisiin tyydyttävä tieyhteys etelärannikolle. (Raili Rytönen; Vanajan historia II)

Kuva 34. Ote Kuninkaan kartastosta 1776-1805 –lukujen taitteesta. (<http://timomeriluoto-kapsi.fi/KARTAT/%C2%B4%C2%B4Kuninkaan%20Kartasto%C2%B4%C2%B4%201776-1805/>)

Suunnittelualue on kuulunut aikoinaan siis sekä Vanajan että Janakkalan pitäjiin. Vanajan historian mukaan Janakkala irrottautui 1300-luvulla koko muinaispitäjän käsittäneestä Vanajan seurakunnasta. Tuolloin tapahtui kahtia jako Janakkalan Hiidestä käsin, jolloin toinen puoli Hiidestä joutui Vanajalle ja toinen puoli Janakkalalle, Tuuringin jakokunta sai osansa Hiidestä ja syntyi Iso-Hiiden kylä. Vanajan puolelle jäi kauppa- ja käsityöläisasutus Ikaaloinen, ja sinne perustettiin pian myös Rastila. 1500-luvun puolivälissä Vanajan seurakuntaan kuului Ikaaloisten, Rastilan kylät sekä Vähä-Hiiden yksinäistila. (Janakkala Rastila, Asemakaava-alueen inventointi, Klesell, [https://www.hamewiki.fi/wiki/Janakkala, Janakkalan historia, Vanajan historia I](https://www.hamewiki.fi/wiki/Janakkala_Janakkalan_historia_Vanajan_historia_I))).

Suunnilleen vuodelta 1800 olevassa Kuninkaan kartastossa suunnittelualueen kylistä erottuvat Rastila, Kilpiälä, Ikaaloinen sekä Vähä-Hiisi ja Hiiden kartano. Myös maastonmuodot erottuvat hyvin tuon aikakauden kartassa. Vuoden 1855 kartassa karttaan on nimetty samat kylät, joiden olemassa oloa on vahvistettu talo-merkinnöin. Janakkalan ja Vanajan kuntaraja erottuu kartassa myös hyvin.

Kuva 35. Kalmbergin kartasto vuodelta 1855 (<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/6868>)

Kuva 36 Suunnittelualueen karttaa vuodelta 1884. Janakkalan ja Vanajan raja on piirretty jälkepäin karttaan vihreällä. (vanhatkartat.fi)

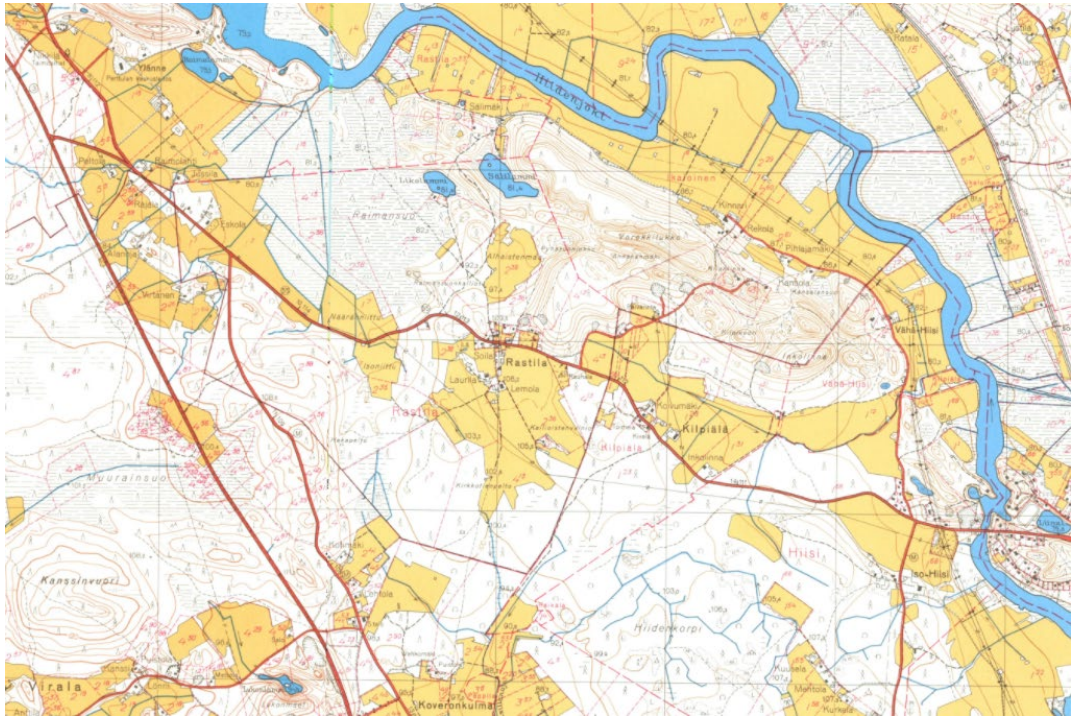
Kuva 37. Suomen taloudellinen kartta vuodelta 1933 (http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/115863/Suomen_taloudellinen_kartta_1_100000_Finlands_ekonomiska_kar.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Rastilan ja Ikaaloisten kylän alueet liitettiin Janakkalaan vuonna 1967, jolloin Vanajan kunta lakkasi olemasta ja alueet liitettiin sekä Hämeenlinnan kaupunkiin että Hattulan, Janakkalan ja Rengon kuntiin (<https://www.hamewiki.fi/wiki/Vanaja>). Kuntaraja on nähtävissä vielä vuoden 1962 kartassa yhtenäisenä tummempana viivana. Vanha kuntaraja sijoittuu Kalpalinnan harjujakson itäosaan, mutkitellen nykyisen Rastikankaan teollisuusalueen halki kohti luodetta.

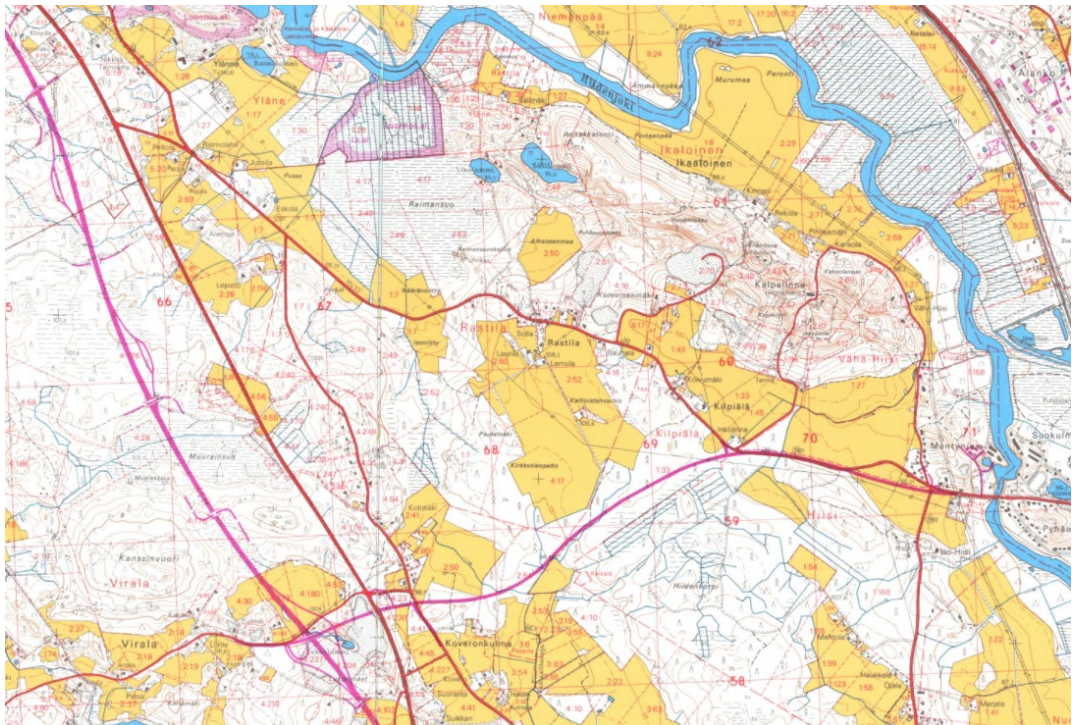
Merkittävimpiä viime vuosikymmeninä suunnittelualueen rakentuneisuuteen vaikuttaneita asioita ovat olleet Turengintien ja moottoritien valmistuminen vuonna 1992. Tämä muutos on nähtävissä verrattaessa peruskarttoja vuosilta 1962 ja 1992. Suunnittelualueen harjujakson maisemaan voimakkaasti vaikuttava Kalpalinnan laskettelukeskus ei ole vielä

vuonna 1962 ollut nykyisessä ulottuvuudessaan. Kilpivuoren ja Kiianlinnan alueella oli tosin jo silloin laskettelurinteet, mutta etelään aukeavat rinteet rakennettiin alueelle vasta myöhemmin. Myös asemakaavoitetun Mäntyniemen ensimmäiset talot alkoivat rakentumaan 1990-luvun alkupuolella. Muita osin alueen rakentuminen 1960- ja 1990-lukujen välissä on ollut maltillista.

Rakentamisen osalta suurimmat muutokset 1990-luvun alun jälkeen ovat olleet sekä Rastikankaan teollisuusalueen että Turengin taajaman asuinalueiden rakentuminen. Etenkin Rastikankaan rakentumiseen ja kehittymiseen on vaikuttanut Turengintien rakentuminen Turengin ja moottoritien välille.

Kuva 38. Suunnittelualueen peruskarttojen yhdistelmä vuodelta 1962 (Vanhatkartat.fi)

Kuva 39. Suunnittelualueen peruskarttojen yhdistelmä vuodelta 1992 (vanhatkartat.fi).

2.7.2 Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Kanta-Hämeessä on tehty vuonna 2016 Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Inventoinnissa on keskitytty maaseudun kulttuuri-maisemiin, erityisesti viljelymaisemiin ja muihin alkutuotannon synnyttämiin maisemiin. Maisematyyppeihin mukaan suunnittelualue kuuluu Vanajaveden laakso –nimiseen maisematyyppiin. Vanajaveden laakso on Suomen asutus- ja kulttuurihistorian merkittävimpiä seutuja. Kokemäenjokeen laskeva Vanajaveden pitkä vesireitti on tuonut asutusta ja välittänyt samalla kulttuurivaikutteita rannikolta sisämaahan. Vesistön suuntaisesti kulkevat harjuselänteet rajaavat pienilmastoltaan suotuisaa alavaa aluetta. Myös Vanajaveden linnavuoret muodostavat maassamme ainutlaatuisen yhtenäisen ketjun. (Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2016)

Kuva 40. Janakkalan kartanomaisemat –maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö on kuvattu karttaotteeseen vihreällä yhtenäisellä värillä. Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajaus vuodelta 1992 on esitetty karttaan vihreällä katkoviivalla.

Suunnittelualueen rakennettuun ympäristöön sekä maisemaan liittyy maakunnallisia erityisarvoja. Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Janakkalan kartanomaisemat sijoittuu Hakoistentien molemmiin puolin osin suunnittelualueelle. Iso-Hiiden kartanon ympäristö rakennettuna kulttuuriympäristön kohteena liittyy kiinteästi tähän maisemaan. Lisäksi Vähä-Hiiden Tapiola sekä Vähä-Hiiden karjarakennus ja Viralan työväentalo ovat suunnittelualueella luokiteltu maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi. Suunnittelualueen halki kulkeva Rastilantie on osa Vanhaa Hämeentietä.

Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue

Janakkalan kartanomaisemat

Janakkalan kartanomaisemat maisema-alueita luonnehtivat laajat viljelyalueet ja hyvin hoidetut kartanomiljööt puukujanteineen. Maakunnallisen maisema-alueen rajaukseen kuuluvat Viralan, Iso-Hiiden ja Leppäkosken kartanoiden kulttuurimaisemat. Kartanot muodostavat alueella arvokkaan ja monitasoisen maisemakokonaisuuden. Kartanot ovat syntyneet alueen järvien ja jokien läheisyyteen ja rannoille. Alueen keskeisiä vesistöjä ovat Kernaalanjärvi, Kuotolanjärvi ja Viralanjärvi. Viljelysten lomassa mutkittelevat joet, Puujoki, Räikälänjoki ja Hiidenjoki. (Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2016)

2.7.3 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Iso-Hiisi, Hiisi

Hiiden kylän asutus juontaa varhaiskeskiajalta, ja ensimmäinen maininta Hiiden talosta on vuodelta 1383. Iso-Hiiden kartano on entinen ratsutila. Nykyinen päärakennus on rakennettu vuonna 1882 sivurakennukseksi eli ns. kavaljeeriflyygeliksi. Ristipäätyinen poikkeuksellisen leveä rakennus uudistettiin vuonna 1925 arkkitehti Birger Federleyn piirustusten mukaan tyyliiltään uusklassilliseksi. Päärakennusta ympäröivän vanhan puiston halki johtaa vaahtera- ja lehmuskuja. Talusrakennukset ovat 1920-luvulta.

Iso-Hiiden talouskeskus sijaitsee Hiidenjokea seurailevan viljelyalueen reunalla, Janakkalan kirkolle vievän Hakoistentien molemmin puolin. Se on osa arvokasta Janakkalan kartanomaisemien kulttuurimaisemakokonaisuutta, jota luonnehtivat laajat viljelyalueet ja hyvin hoidetut kartanomiljööt. (Kanta-Hämeen MRKY-päivitysselvitys 2018 (alustava) (Hämeen liitto, Kristian Tuomainen)

Tapiola, Vähä-Hiisi

Vähä-Hiiden talon omisti pastori Anton Lilius vuosina 1847–1880. Vuonna 1884 tilan isännäksi tuli hovineuvos, suurliikemies Daniel Johannes Waden, joka tunnetaan Suomen puhelimen isänä. Hän möi tilan maat 1910 jättäen itselleen 1880-luvulla rakennuttamansa päärakennuksen, Tapiolan, ja ympäröivän puistoalueen. Waden piti Tapiolaa metsästys-huvilanaan 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, mutta muutti sinne lopulta kokonaan. Waden asui Tapiolassa kuolemaansa, vuoteen 1930 saakka. Monimuotoinen, eläinaiheilla koristeltu uusrenessanssityylinen huvilarakennus sijaitsee Hiidenjoen kulttuurimaisemassa metsäisellä rinteellä. Tien varressa on Vähä-Hiiden talouskeskus, jossa on hyvin säilynyt, kivistä ja tiilestä muurattu karjarakennus vuodelta 1897. (Kanta-Hämeen MRKY-päivitysselvitys 2018 (alustava) (Hämeen liitto, Kristian Tuomainen)

Viralan työväentalo, Virala

Viralan työväenyhdistys perustettiin vuonna 1908. Oma työväentalo valmistui 1932. Kunnossa pidetty hirsirakennus on näkyvällä paikalla tienvarsimaisemassa ja ilmentää hyvin ajan hirsirakentamisen perinnettä. (Kanta-Hämeen MRKY-päivitysselvitys 2018 (alustava) (Hämeen liitto, Kristian Tuomainen)

2.7.4 Historialliset tied

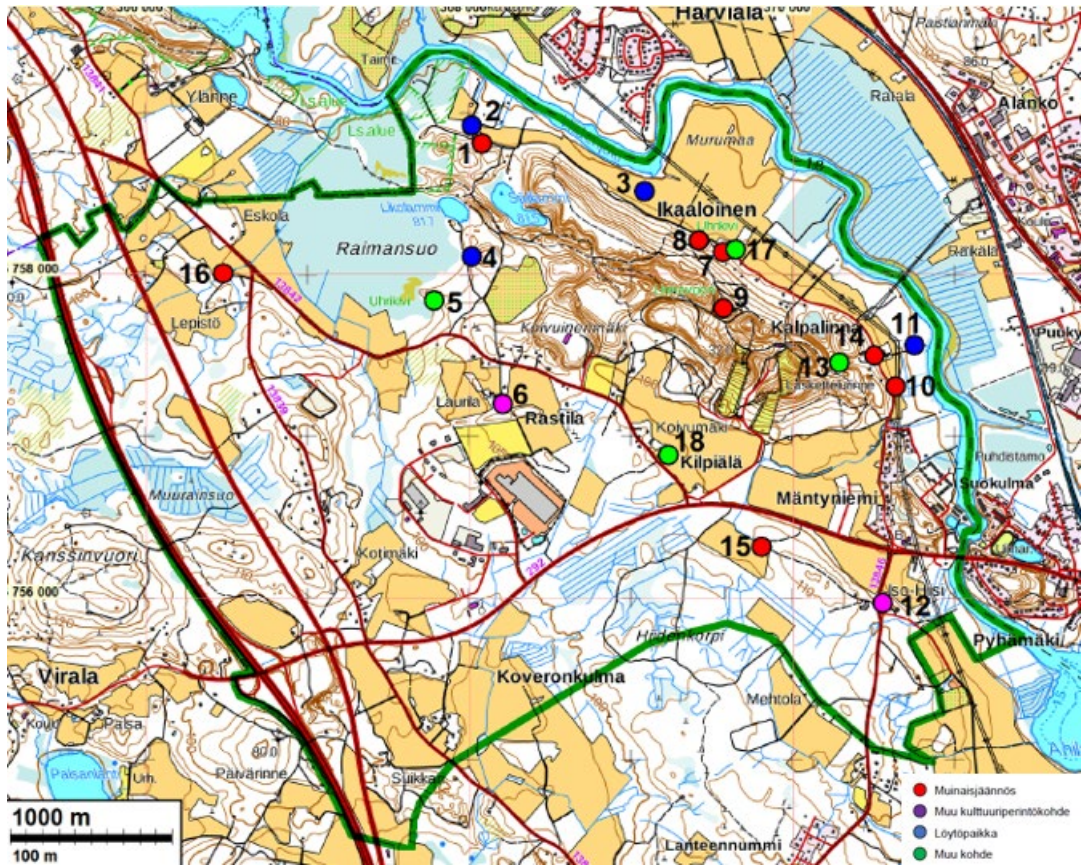
Vanha Hämeentie

Niin sanottu Vanha Hämeentie johti keskiajalla Hämeenlinnasta Janakkalan ja Hausjärven kautta Vantaanjoen suulle. Tien merkitys kasvoi vielä Helsingin kaupungin perustamisen jälkeen 1550. Janakkalassa tie kulkee Rastilasta Turenkiin Hiidenjoen länsipuolella, ylittää joen Turengissa ja jatkuu joen itäpuolella Kerkkolan kautta Hausjärven Turkhautaan.

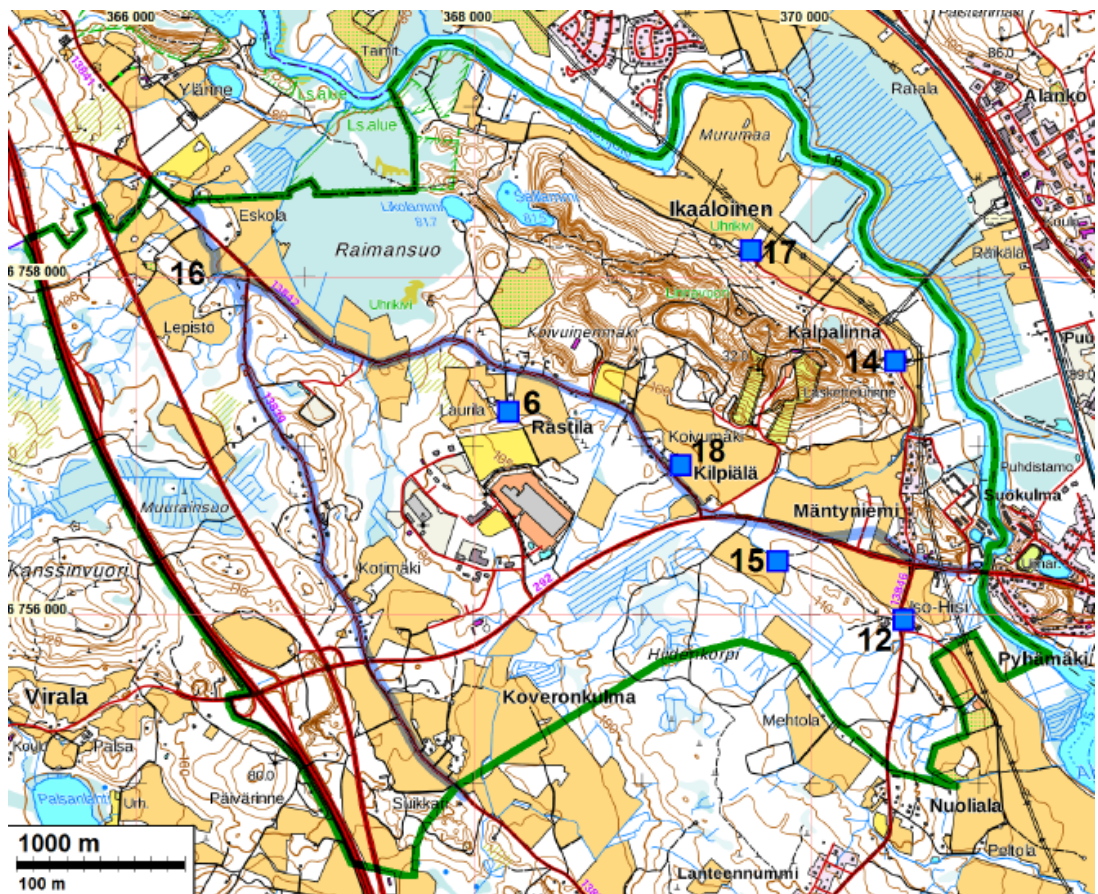
Turengin taajamaa lukuun ottamatta tie on pääpiirteissään säilyttänyt linjauksensa. Tie on kestopäällystetty. (https://www.hamewiki.fi/wiki/Vanha_Hämeentie)

2.8 Muinaisjäännökset

Suunnittelualueella sijaitsee useita muinaisjäännöksiä, joita on inventoitu aikoinaan eri yhteyksissä liittyen esimerkiksi asemakaavoitukseen sekä alueella kulkevan voimajohdon rakentamiseen. Suunnittelualueelle tehtiin osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi vuonna 2019. Alueelta tunnettiin ennestään kuusi kiinteää muinaisjäännöstä ja kaksi muuta, arkeologista kulttuuriperintökohdetta (kylätontteja, kartan 41 kohteet 6 ja 12), sekä viisi löytöpaikkaa. Inventoinnissa poistettiin yksi muinaisjäännös (Raimansuonkallion kuppikivi, kohde nro 8). Uusia muinaisjäännöksiä todettiin neljä joista yksi oli aiemmin rautakautisen esineen löytöpaikka (kohde nro 1) ja kaksi on vanhoja tonttimaita (nro 14 ja 15), joista toinen on torpanpaikka ja yksi on vanhan tien hylätty osuus (kohde 16). Inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan kahdeksan kiinteää muinaisjäännöstä ja kaksi arkeologista muuta kulttuuriperintökohdetta. Arkeologisia suojelukohteita alueella on siis kaikkiaan 10. Näiden lisäksi alueella on neljä löytöpaikkaa (rautakautisia esineitä ja ajoittamaton löytö) sekä muina kohteina kaksi vanhaa kylätonttia (nro 17 Ikaaloinen ja 18 Kilpiälä). Nämä vanhat tonttimaat todettiin niin rakennetuiksi, että niistä ei enää muinaisjäännöksiä ole. Lisäksi alueella on Vähä-Hiiden lähde. Tämä uhrilähde on palautettu kultti- ja tarinapaikkana muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä alkuvuodesta 2021.

Kuva 41. Muinaisjäännösinventoinnin raportin kohteet eri värisin palloin kuvattuna.

Kuva 42. Vanhat kylätontit ja torppa sinisin neliöin. Isojakokartalta paikannetut merkittävät tiet on merkitty sinisellä (muinaisjäännösinventointi).

Kuva 43. Suunnittelualueella olevien muinaisjäännösten sijainti muinaisjäännösrekisterin mukaan. Punaiset kohteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat merkinnällä "muu kulttuuriperintökohde". (22.4.2022 kartta.paikkatietoikkuna.fi)

Muinaisjäännökset lueteltuna (kyppi.fi):

1. Syrjälä, 1000034400, kiinteä muinaisjäännös;
hautapaikat, rautakautinen

Paikka oli rekisterissä aikaisemmin löytöpaikkana, tässä kaavaa varten tehdyssä inventoinnissa se todettiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Inventoinnissa löytöalue tulkittiin rautakautiseksi polttokenttäkalmistoksi. Alue rajattiin v. 2018 metallinilmaisnlöytöjen sekä vuoden 2019 inventoinnissa todettujen havaintojen ja metallinilmaisinsignaalien sekä topografian perusteella. Rajatun rautakautisen kalmiston alue, lukuun ottamatta sen läheisyydessä olevia pieniä hiekanottokuoppia, vaikuttaa ehyeltä ja hyvin säilyneeltä. (muinaisjäännösinventointi)

10 Vähä-Hiisi 1 ja 2, 165010023, kiinteä muinaisjäännös;
asuinpaikat, moniperiodinen

Vähä-Hiisi 1 ja 2 sijoittuu Kalpalinnan harjajakson ja Hiidenjoen väliselle peltoalueelle. Kiinteä muinaisjäännös on laaja-alainen ja moniperiodinen. Alueella on myös kivikautinen asuinpaikka, sillä alueelta on löytynyt kivikauden iskoksia, varhaismetallikauden ja rautakauden keramiikka ja rautaesineitä. Lisäksi alueelta on löytynyt historiallisen ajan, mahdollisesti jo keskiajan keramiikkaa.

Asuinpaikka sijaitsee Vanajaveteen laskevan Hiidenjoen länsipuolella, joesta noin 200 m päässä. Muinaisjäännösalueet sijaitsevat kapealla vyöhykkeellä, joka on ollut esihistoriallisena aikana Hiidenjoen ja harjun välissä. Aluetta on inventoitu inventoinnissa Janakkala Vähä-Hiisi 1 ja 2, moniperiodisten kohteiden kaivaus, Fingridin uudistettavien sähköjohtopylväiden kohdalla (Kreetta Lesell 2008) (www.kyppi.fi)

6. Rastila, 1000009901, muu kulttuuriperintökohde;
asuinpaikat, keskiaikainen historiallinen

Rastilan muinaisjäännös sijaitsee tien 13842 eteläpuolella Rastilan nykyisen kylän kohdalla. Isojakokartan v 1784 kylätontti paikantuu selkeästi nykyisen Lemolan pihapiiriin. Merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei ole saatu aiemmassa inventoinnissa. Paikka ei täytä nykyisiä muinaisjäännöksen kriteereitä. Alueella on kuitenkin vielä rakentamatonta ja arkeologisessa mielessä suhteellisen ehjältä näyttävää maastoa, vaikkakin alueen maankäyttö on ollut intensiivistä kylätontin kohdalla kautta aikojen nykypäiviin. Paikan

voisi luokitella muuksi kulttuuriperintö-kohteeksi, mutta ei muinaisjäännökseksi. (muu kulttuuriperintökohde (S),Ajoitus: historiallinen asuinpaikka: kylätontti). Paikan rajausta on tarkennettu isojako-kartan mukaan, hieman siinä olevaa tonttimaata laajemmaksi. (muinaisjäännösinventointi)

9 Kiianlinna, 165010025, kiinteä muinaisjäännös;
puolustusvarustukset, rautakautinen

Kiianlinna –muinaislinna kuuluu puolustusvarustuksiin ja sijaitsee Kalpalinnan laskettelukeskuksen välittömässä läheisyydessä. Muinaislinna sijaitsee harjuselänteiden keskellä olevalla moreeniharjanteella tai -mäellä. Muinaislinnan laen laajuus on noin 60 x 15 m, kyljet vaikeasti kiivettävät, päät loivemmat. Laki on kupera. Mäellä ei ole havaittu merkkejä vallirakenteista. Kaakkoisrinne on tehty pujottelurinteeksi, jota on alettu raivata jo 1939. Mäen pohjoispuoliselta tasanteelta löydettiin saviastianpaloja ja hyvin paksu noki- ja kulttuurimaakerros. (www.kyppi.fi)

7 Kinnari 1, 165010026, kiinteä muinaisjäännös;
hautapaikat, rautakautinen

Kinnari 1 on tyypiltään hautapaikka / ruumiskalmisto, joka on ajoitukseltaan rautakautinen sen sijoituessa ristiretkiaikaan. Kalmistopaikka sijaitsi Kinnarin päärakennuksen läntisimmän nurkan kohdalla, loivasti koilliseen viettävän rinteiden alaosassa. Todennäköisesti se on jatkunut talon ja kuistin alle. (www.kyppi.fi)

8 Kinnari 4, 165010027, kiinteä muinaisjäännös;
kultti- ja tarinapaikat, rautakautinen

Kinnari 4 on kultti- ja tarinapaikkana ollut kuppikivi (rautakautinen), joka sijaitsee Kinnarin päärakennuksesta ja ruumishautakalmistosta noin 180 m luoteeseen. Paikka on jyrkästi koilliseen viettävää rinnettä, entistä ketoa, nykyistä kuusimetsää. Aivan kuppikiven kaakkoispuolella on sorakuoppa.

Kiven koko on 2,7 x 2 m ja sen korkeus on 20 - 90 cm. Kiven keskellä on 12 varmaa ja kaksi epävarmaa kuppia, jotka ovat kooltaan erisuuruisia ja matalahkoja. Kaksi on 2,5 ja kaksi muuta 2 cm syvää. Kupprien läpimitta vaihtelee 4 - 9 cm. (www.kyppi.fi)

13Vähä-Hiiden lähde (1000016658), kiinteä muinaisjäännös
kultti- ja tarinapaikat, historiallinen

Lähde sijaitsee Vähä-Hiiden päärakennuksesta 240 m länsilounaaseen, harjun keskellä olevan hyvin jyrkkärinteisen lukon länsipäässä. Rinteet ympäröivät paikkaa puoliympyrämaisesti. Lähde on nykyään kaivona, eikä sen alkuperäisestä ulkonäöstä saa selkoa. Vedden sanotaan olleen melkein aina jäässä ja virranneen pohjoiseen.

Vuoden 2019 inventoinnin yhteydessä havaittiin lähteen keskellä olevan pyöreä, halkaisijaltaan 120 cm betonirenkaista tehty kaivo. Tästä noin 20 m itään on pumppuasema, johon kaivosta maahan kaivettua putkea myöten ohjataan vettä ja edelleen johonkin lähitaloon. Kaivosta ja pumppuasemasta huolimatta lähde vaikuttaa säilyneeltä.

Uhrilähde on palautettu kultti- ja tarinapaikkana muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännökseenä alkuvuodesta 2021.

14 Vähä-Hiiden kylätontti, 1000038001 kiinteä muinaisjäännös;
asuinpaikat, historiallinen

Vähä-Hiiden kylätontti on historiallisen ajan muinaisjäännös (sm). Vanhan talotontin paikannus v. 1758 kartalta, josta se paikantuu hyvin selkeästi tähän, Vähähiidentien länsipuolelle. Kuninkaankartalle v. 1796 - 1804 kylätontti on merkitty kuitenkin tien itä-koillispuolelle, mutta v. 1842 pitäjänkartalla talo on sa-massa paikassa kuin 1753 kartalla eli tien länsipuolella, samoin 1885 senaatinkartalla. Vuoden 1910 maanmittaustoimituskartalla talo on edelleen samalla paikalla tien länsipuolella. V. 1962 kartalla kohta on tyhjä ja päärakennus on tien itäpuolella. Vanha tonttimaata ja talonpaikka on siis täysin autioitunut 1910-1960 välillä.

Paikka on nyt osin pihamaata sekä osin pihan ja tien välistä pusikkaa. Paikalla on näkyvissä vanhan rakennuksen pohjan jäniteitä. Paikka vaikuttaa olevan melko ehjä arkeologisesti näkökulmasta. (muinaisjäännösinventointi)

15. Hiiden torppa, 1000038002 kiinteä muinaisjäännös;
asuinpaikat, historiallinen

Hiiden torppa on historiallisen ajan kiinteä muinaisjäännös (asuinpaikka: torppa). Vanhan talotontin paikannus v. 1758 kartalta, josta se paikantuu hyvin selkeästi tähän, Vähähii-
dentien länsipuolelle. Kuninkaankartalle v. 1796 - 1804 kylätontti on merkitty kuitenkin tien
itä-koillispuolelle, mutta v. 1842 pitäjänkartalla talo on samassa paikassa kuin 1753 kar-
talla eli tien länsipuolella, samoin 1885 senaatinkartalla. Vuoden 1910 maanmittaustoimi-
tuskartalla talo on edelleen samalla paikalla tien länsipuolella. V. 1962 kartalla kohta on
tyhjä ja päärakennus on tien itäpuolella. Vanha tonttimaa ja talonpaikka on siis täysin auti-
oitunut 1910-1960 välillä. (muinaisjäännösinventointi)

Paikalla on jäänteitä rakennuksen perustasta ja siinä uunin raunio, jossa erottuu kapp-
leita vanhasta tiilestä. Paikalla on myös kuoppia, mahdollinen kellarikuoppa. Muutoin asu-
misen jäljet ovat hävinneet. Torpan iästä ei ole tietoa. Jos se olisi 1750 lukua vanhempi,
se olisi lähtökohtaisesti muinaisjäännös. Torpan jäännöksen nykyinen suojelustatus on
siis tulkinnan varainen. (muinaisjäännösinventointi)

16 Eskolan vanha tie, 1000038003 kiinteä muinaisjäännös;
kulkuväylät, historiallinen

Kohde on vanhan Hämeenlinna Helsinki tien hylätty osuus, maantie 13842 (Rastilantie) ja
13839 (Siänkärsäntien)risteyksen lounaispuolella (historiallinen tiepohja, kiinteä muinais-
jäännös). Vanha, Hämeenlinnasta Janakkalaan kulkenut tie, joka on merkitty mm. kunin-
kaankartastoon, on tällä kohdin oikaistu 1700 luvun (ja olettavasti sitä paljon vanhem-
malta) linjauksesta v. 1938. Kohdalla on ollut myös risteys, josta on erkaantunut tie itään.
Vanha tie on siis hylätty risteyskohdilla 1930 luvun lopulla. Hylätty tie osin pellossa
(erottuu kohoumana), tilustienä ja pellon ja metsän reunassa. Kohdalla on myös ollut pu-
ron ylittävä silta, joka on hävitetty mutta kivrakenteita on siitä vielä jäljellä. (muinaisjään-
nösinventointi)

Vanhoja tie-rakenteita voi hyvinkin olla tutkimusarvoisina säilynyt eri kohdissa. Vanha tie
on siis kulkenut 1700 luvulla (ja aiemmin) Hämeenlinnasta Janakkalan kirkolle ja siitä ete-
lään Lopen kautta Vihtiin. Itään haaraantunut tie on kulkenut Turenkiin josta Hausjärven
kautta etelään Hyvinkäälle ja edelleen Helsinkiin. Kyse on merkittävistä "ikivanhoista" val-
taväylistä. (muinaisjäännösinventointi)

12 Hiisi, 1000035362 muu kulttuuriperintökohde;
asuinpaikat, keskiaikainen

Hiisi on historiallinen kylätontti (muu kulttuuriperintökohde (s)). Vanha yhden talon kylä-
tontti paikantuu v. 1808 kartalta nykyisen Hakoistentien itäpuolelle, liki tietä, nykyisen Hi-
iden rakennuksen länsipuolelle. Alue on hoidettua, puistomaista pihamaata, pääosin nur-
mikkoa. Aluetta ei tutkittu tarkemmin. Muinaisjäännöstä ei voitu todeta. Rajaus v. 1808
kartan mukaan, melko laajasti sen pai-kannustarkkuus huomioiden. Myöhemmillä kartoilla
rakennustilanne on nykyisen kaltainen. Vanha tonttimaa on siis itäpuoliskoltaan autioitunut
ja jäänyt pihamaaksi, jossa ei ole ollut myöhemmin rakennuksia. (muinaisjäännösinven-
tointi)

5 Raimansuonkalliot, 165010028 poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu);
luonnonmuodostumat, ajoittamaton

Raimansuonkalliot on aikaisemmin inventoitu kultti- ja tarinapaikkana kuppikiveksi (ajoitta-
maton), joka sijaitsee Raimansuon itäreunalla ja aivan Raimansuonkallioiden lounaispuo-
lella. Paikalla on useiden siirtolohkareiden muodostama rykelmä. Aiemmissä raporteissa
mainittu luola tai luolamainen muodostuma on lähinnä kolmen siirtolohkareen väliin jäävä
kolo tai onkalo. Alinna oleva lohkarie, jonka viistolla pinnalla on kuoppia, on sen päällä ole-
van siirtolohkareen alareunasta 0,5-1 m etäisyydellä onkalon syvyyssuuntaan. Kun ote-
taan huomioon kupprien sijainti suhteessa niiden päällä olevaan siirtolohkareeseen, kup-
peja ei olisi käytännössä voitu tehdä ainakaan hakkaamalla. Hiertämälläkin se olisi sisim-
pien kupprien osalta ollut käytännössä mahdotonta. On nimittäin otettava huomioon, että
kuppikiven ja siirtolohkareen olisi pitänyt mahtua tarvittava työväline ja sen käyttöön tarvi-
tun kädenliikkeen tila. Sitä ei kyseisessä paikassa ole kuin korkeintaan parin uloimman
kupin kohdalla. Paikan muinaisjäännösstatus on syytä poistaa. (muinaisjäännösinven-
tointi)

Irtolöydöt

Kiinteiden muinaisjäännösten ja kyläonttien lisäksi suunnittelualueelta on tehty kolmen eri alueen osalta irtolöytöjä. Irtolöytöjen paikat ovat:

Asennos (2) 1000034249 löytöpaikka, löytöpaikat, rautakautinen,
Portaanpää (3) 1000023205 löytöpaikka, löytöpaikat, rautakautinen,
Raimansuo (4) 1000033041 löytöpaikka, löytöpaikat, rautakautinen
Vähä-Hiisi 3 (11) 1000012244 löytöpaikka, löytöpaikat, ajoittamaton.

Asennoksen, Raimansuon ja Portaanpään osalta kyse on rautakautisesta löytöpaikasta. Vähä-Hiiden osalta kyseessä on ajoittamattomat tuohikohot. (muinaisjäännösinventointi). Suluisissa olevat numerot viittaavat muinaisjäännösinventoinnin karttanumerointiin.

2.9. Ympäristön häiriötekijät

2.9.1 Maa-aineisten otto

Suunnittelualueella on useita vanhoja maa-aineistenottoalueita. Vanhat soranottoalueet sijaitsevat harjualueilla Rastilan kylän pohjoispuolella sekä Rastilan kylän ja Kalpalinnan välisellä alueella. Soranotto kaikilla sorakuopilla on loppunut, mutta soranoton jäljet ovat silti vielä maastossa nähtävissä.

Suunnittelualueella on yksi toimiva maa-ainesten käsittelyalue, jonka alueella harjoitetaan maa-ainesten varastointia, jalostusta ja kierrätystä. Käsittelyalueelle otetaan vastaan yhtiön omassa ja yleensä maanrakennustoiminnassa syntyvää kaikenlaista ylijäämämaata, kiviä sekä purkurakenteista irrotettua betonia ja tiiltä sekä asfalttia. Lisäksi otetaan vastaan purkupuuta (ei painekyllästettyä), risuja ja kantoja. Rastilantien ja Siankärsäntien väliselle alueelle sijoittuva alue rajautuu välittömästi Rastikangas 13 –asemakaava-alueen luoteispuolelle.

2.9.2 Voimajohto

Suunnittelualueen itäosassa kulkee voimajohto (2 x 110 kV), joka on näkyvä elementti Hiidenjoen varren peltoaukeilla ja asutusalueella. Voimalinjat ovat maisemallisesti hallitseva tekijä, mutta linjojen läheisyyteen rakennettaessa voimalinjalla voi olla myös terveydellisiä vaikutuksia, jonka vuoksi uutta rakentamista aivan voimalinjan läheisyyteen ei suositella. Lisäksi aivan voimalinjan läheisyydessä on myös rakentamisrajoitusalue, joka perustuu johtoaukean ja reunavyöhykkeen leveyteen.

Fingridin 2 x 110 kV voimajohdoille on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 65 metriä leveälle johtoalueelle. Johtoalue muodostuu 45 metriä leveästä johtoaukeasta ja johtoaukean molemmin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat sijoittuvat johtoalueen ulkoreunoihin, joissa myös puuston kasvua on rajoitettu. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. talousrakennuksen sijoittamista. Voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita. Voimajohdon rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia. Johtoalueen maapohja ja puusto ovat maanomistajien omaisuutta. Johdon omistajalla on oikeus pitää voimajohtonsa kyseisellä alueella ja oikeus ylläpitää ja huoltaa sitä. (Fingrid: Lausunto Rastila-Rastikankaan osayleiskaavasta, lausunto Suvirannan asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta, Voimajohtojen huomioon ottaminen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maankäytön suunnittelussa)

2.9.3 Melu

Meluntorjuntatarpeen toteaminen perustuu valtioneuvoston melutason ohjearvoja koskevan päätöksen (N:o 993, 29.10.1992) vaatimuksiin:

- Asumiseen käytettävillä alueilla ja virkistysalueilla taajamissa melutaso ei saa ulkona ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä aikaisemmin kaavoitetuilla alueilla yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB eikä uusilla kaava-alueilla yöohjearvoa 45 dB.

- Asuin- ja majoitushuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason päiväohjearvon (klo 7-22) 35

dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB. Opetus- ja kokoontumistiloissa (esim. koulut ja päiväkodit) sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. Liike- ja toimistohuoneissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 45 dB. (Turengintien meluselvitys, Pöyry Finland Oy 2014)

Melutason yleiset ohjearvot on esitetty myös kuvan 44 taulukossa.

Alueen kuvaus	Päiväajan (klo 7 – 22) keskiäänitason ohjearvot	Yöajan (klo 22 – 7) keskiäänitason ohjearvot
Ulkona		
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä hoito- ja oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	45 – 50 dB ^{1) 2)}
Loma-asumiseen käytettävät alueet, leirintäalueet, virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB ^{3) 4)}
Sisällä		
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoustilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

1) Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on 45 dB.

2) Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei sovelleta yöohjearvoa.

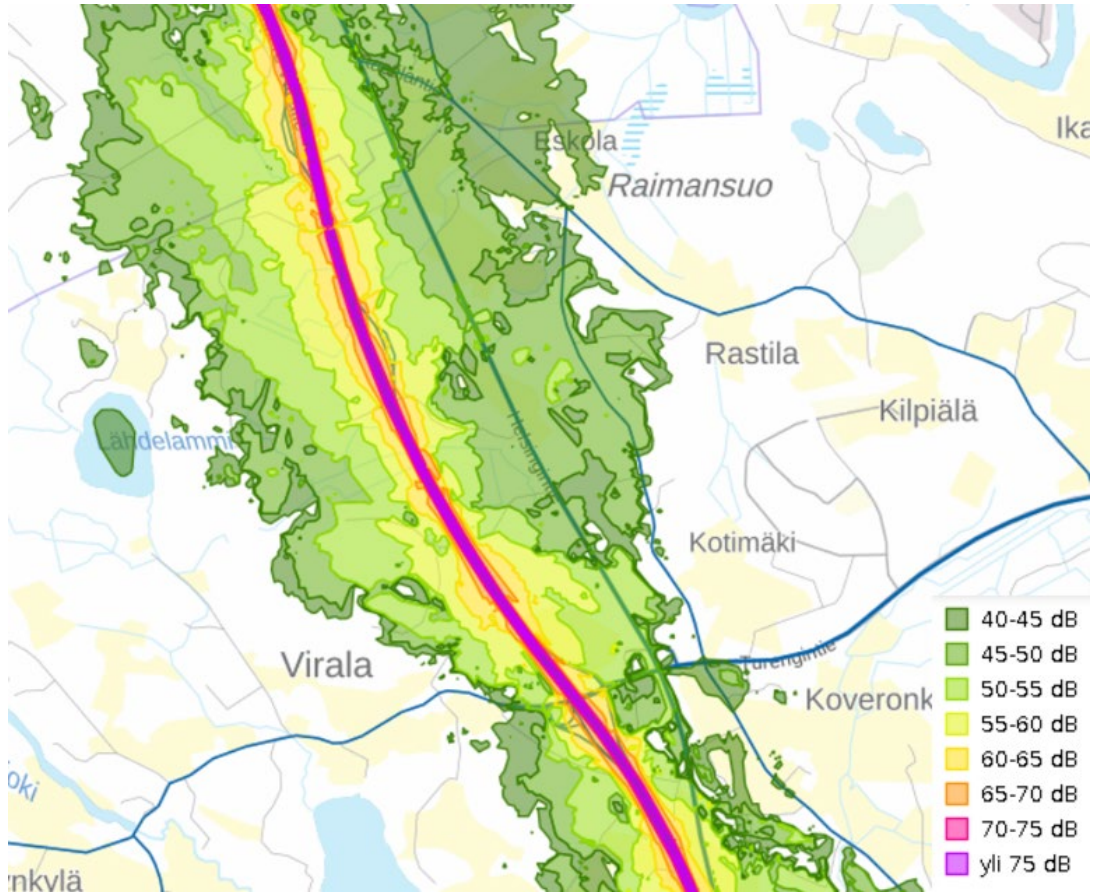
3) Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleensä käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

4) Taajamissa loma-asumiseen käytettävillä alueilla voidaan soveltaa asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja $L_{Aeq07-22} = 55$ dB ja $L_{Aeq22-07} = 50$ dB (vanhat alueet), 45 dB (uudet alueet).

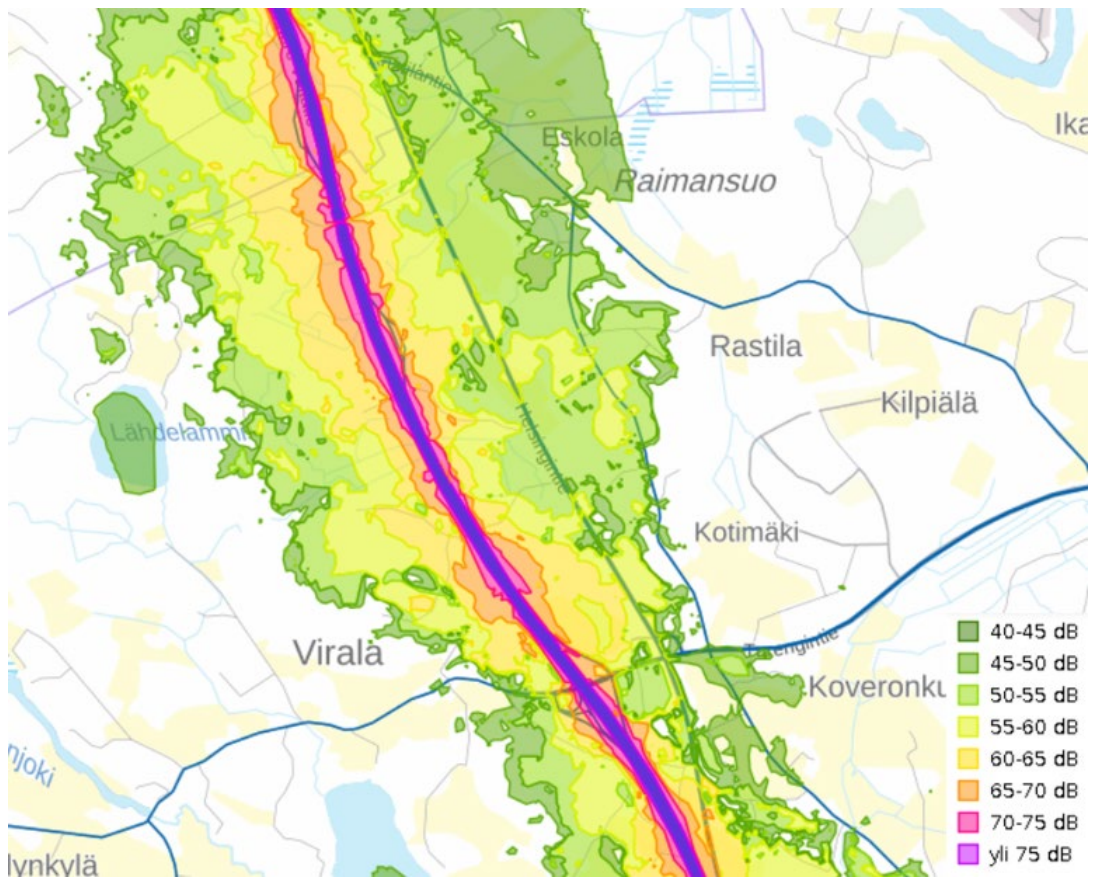
Kuva 44. Melutason yleiset ohjearvot (Vnp 993/1992) (ETL-Vt3, Meluselvitys)

Suunnittelualueen länsipuolella sijaitseva moottoritie aiheuttaa lähiympäristöön liikennemelua ja taustakohinaa, joka saattaa etenkin peltoaukeilla levitä laajalle alueelle. Myös maantien 130 osalta liikenne saattaa paikoitellen aiheuttaa melua, mutta tiestä lähtevä melu sulautuu moottoritien kanssa yhteen teiden sijaitessa lähes vierekkäin.

Valtatien 3 osalta on tehty maanteiden meluselvitys viimeksi vuonna 2022 välillä Nurmijärvi – Ikaalinen osana Väyläviraston maanteiden EU-meluselvitystä. Kyse on EU:n ympäristömeludirektiivin (2002/49/EY) mukaisesta meluselvityksestä. Selvityksessä melun leviämistä valtatie ympäristöön on selvitetty mallintamalla melun leviämistä maastomallin, liikennetietojen, melutietojen ja -mittausten sekä melumallin avulla. Melun esiintymistä alueella ei siten ole mitattu mittauksilla, vaan mallinnettu tietoteknisesti. Meluselvitys antaa hyvän kuvan melun leviämisestä ja erityisesti maastonmuotojen vaikutuksesta melun leviämiseen. Oheisissa kuvissa 45 ja 46 on esitetty selvityksen perusteella lasketut yöajan ja päiväajan keskiäänitason meluarvot suunnittelualueella

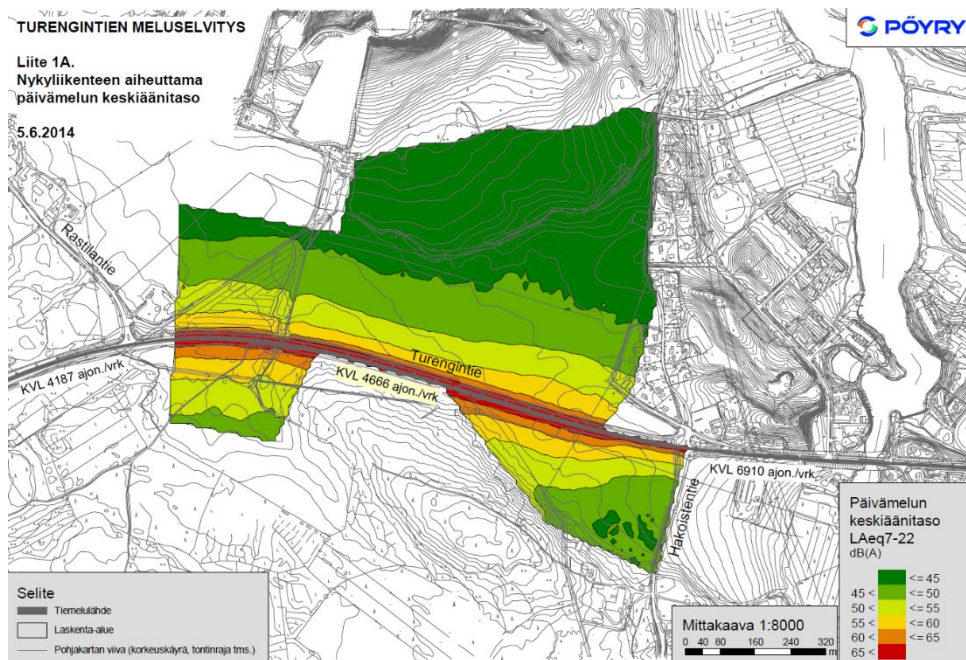
Kuva 45. Moottoritien yöajan keskiäänitasot (22-7) suunnittelualueella

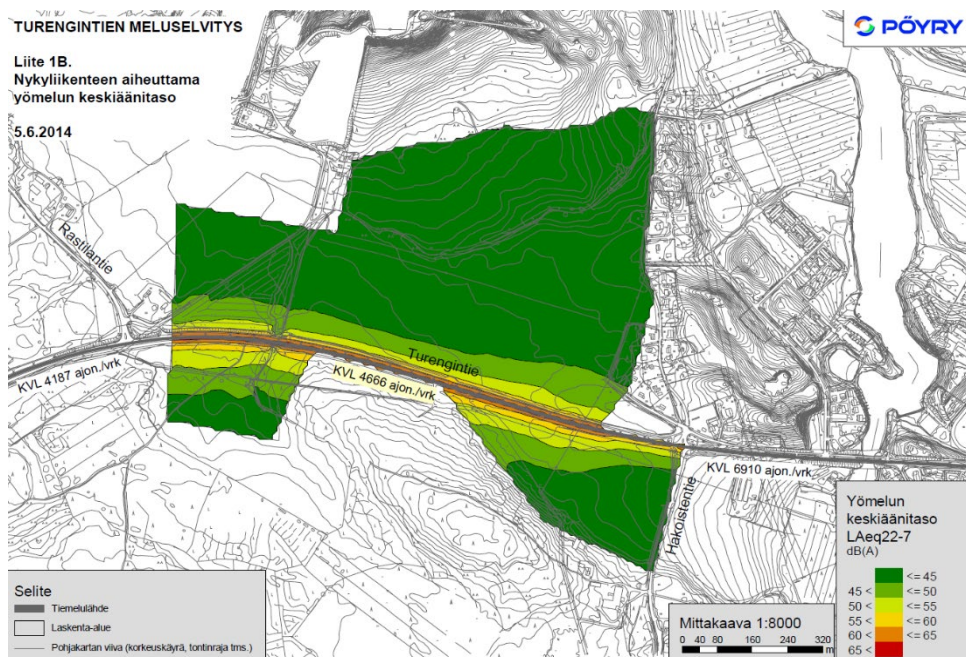
Kuva 46. Moottoritien päiväajan keskiäänitasot (7-22) suunnittelualueella

Suunnittelualueella oleva teollisuus ja siihen liittyvä raskas liikenne on keskittynyt Rastikankaan alueelle, missä niiden toiminnasta mahdollisesti aiheutuva ympäristöhäiriö kohdentuu hyvin rajatulle alueelle. Teollisuusalue sijaitsee liikenteellisesti edullisella paikalla aivan Turengintien tuntumassa. Liikenne alueelta suuntautuu pitkälti moottoritille päin. Tällöin toiminnasta ei aiheudu raskaan liikenteen läpikulkua varsinaisen taajamarakenteen sisällä. Toki Turengintiellä kulkee paljon autoja, niin henkilöautoja kuin raskasta liikennettäkin, joten melu saattaa häiritä ajoittain tien läheisyydessä asujia.

Turengintien liikennemelua on tutkittu Ilveslinnan asemakaavoituksen yhteydessä. Seuraavissa kuvissa on näytetty vuonna 2014 tehdyn melumittauksen nykytila sekä päivettä yöaikaisilla ohjearvoilla.

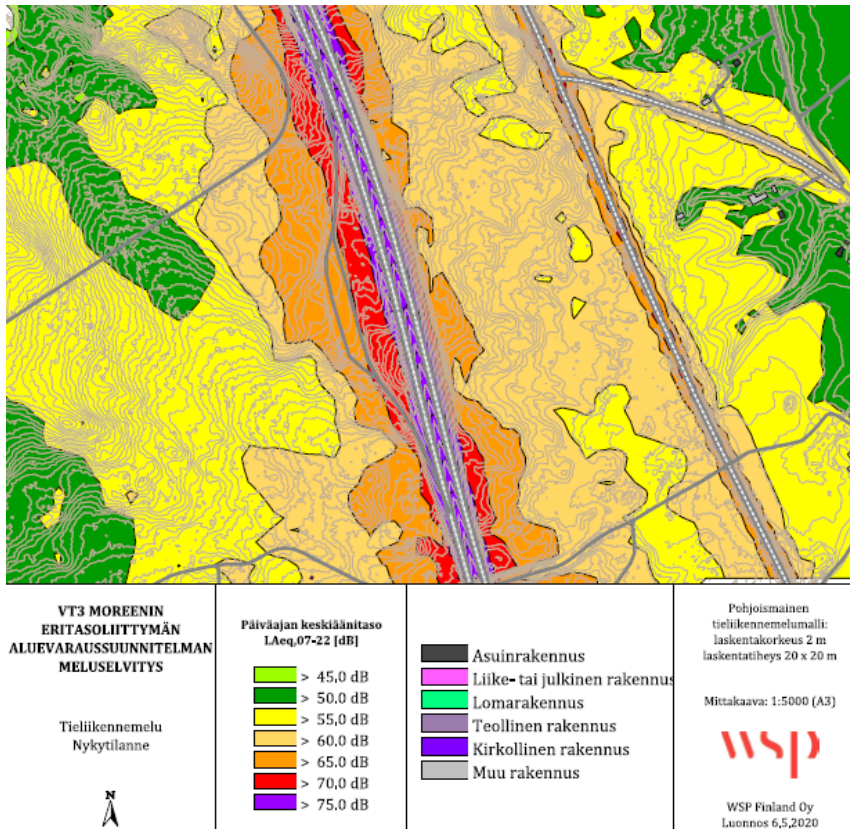

Kuva 47. Turengintien meluselvityksen vuonna 2014 nykyliikenteen aiheuttama päivämelun keskiäänitaso ((Turengintien meluselvitys, Pöyry Finland Oy 2014). Vihreä väri osoittaa sallitun melutason alueella.

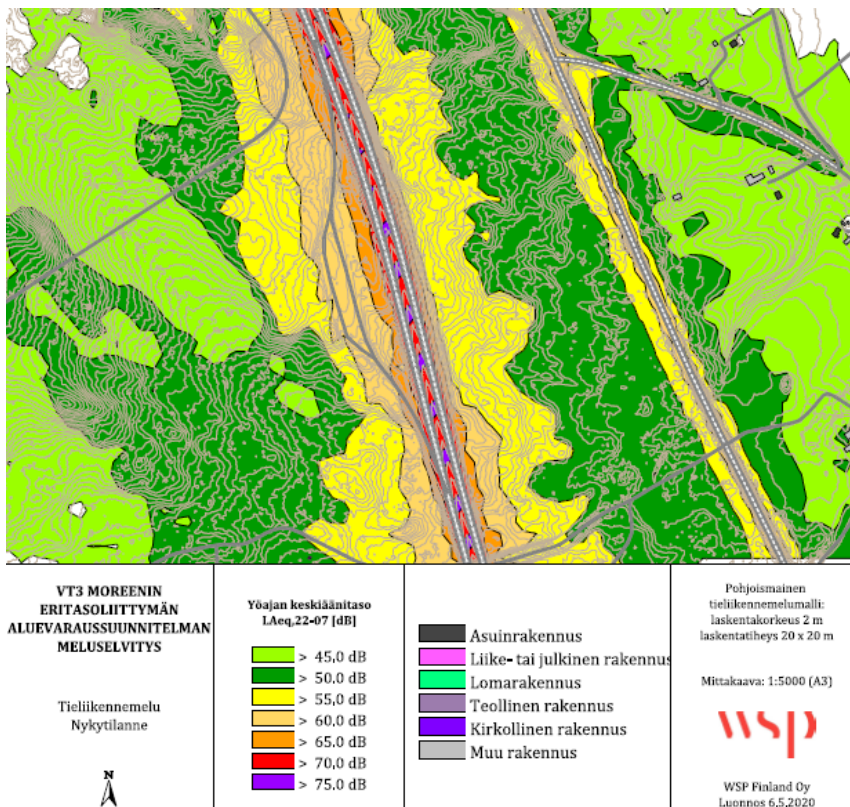

Kuva 48. Turengintien meluselvityksen vuonna 2014 nykyliikenteen aiheuttama yömelun keskiäänitaso (Turengintien meluselvitys, Pöyry Finland Oy 2014). Vihreä väri osoittaa sallitun melutason alueella.

WSP Finland Oy on tutkinut liikenteen melua liittymän Moreeni-Rastikangas eritasoliittymän aluevarausuunnitelmaan (2020). Ympäristömeluselvityksen melualuekartat ulottuvat muutamia satoja metrejä myös kaava-alueelle. Nämä tieliikenteen nykytilan melualuekartat on esitetty kuvissa 49 ja 50.

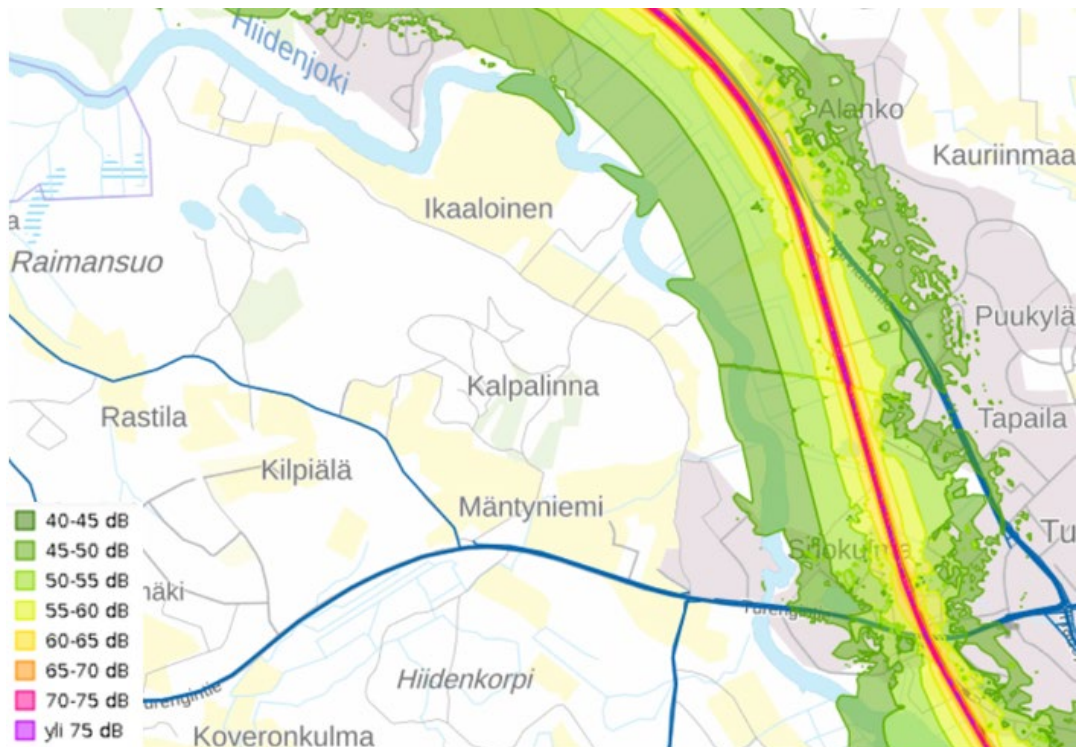

Kuva 49. Päiväajan keskiäänitaso vt3 Moreenin eritasoliittymän aluevarausuunnitelman mukaisesti.

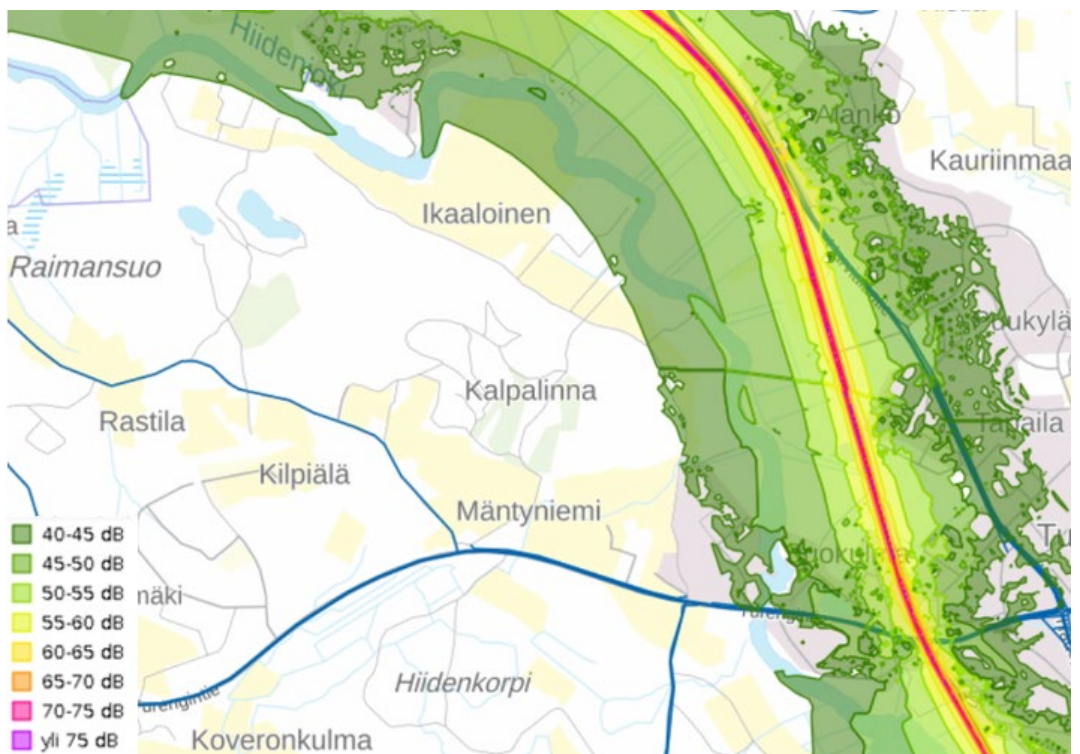

Kuva 50. Yöajan keskiäänitaso vt3 Moreenin eritasoliittymän aluevarausuunnitelman mukaisesti.

Junarata kulkee etelä-pohjoissuunnassa alle kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta sen itäpuolella. Tällöin raideliikenteen melu saattaa kantautua myös suunnittelualueelle etenkin Hiidenjoen ympäristössä. Varsinkin yksittäisten tavarajunien melu saattaa kantautua öisin pitkällekin, vaikka keskiäänitason raja-arvo ei ylittyisikään.

Kuva 51. Rautatien päiväajan keskiäänitaso (Väylävirasto, Rautateiden EU-meluselvitys 2022. Päärata välillä Kerava-Lempäälä)

Kuva 52. Rautatien yöajan keskiäänitaso (Väylävirasto, Rautateiden EU-meluselvitys 2022. Päärata välillä Kerava-Lempäälä)

2.9.4 Pilaantuneet maa-alueet

Maaperän tilan tietojärjestelmässä (MATTI) on tieto kahdesta suunnittelualueella sijaitsevasta pilaantuneiden maa-alueiden riskikohteesta. Toinen kohteista on Teboilin huoltoaseman alue (id 20609) ja toinen Sammon puutarhan alue (id 145112). Lisäksi PIMA-kohte on inventoitu olevaksi Mäntyniemessä Mäntyniemenraitin läheisyydessä. Janakkalan vesi on lausunut kaavaluonnoksen lausunnossaan, että "kaavaluonnoksessa PIMA-kohteena mainitun Teboil Hiidenportin huoltoaseman jakelualueen rakenteet on saneerattu 2017 eikä Janakkalan Veden tiedon mukaan mitään indikaatiota maaperän tai pohjaveden likaantumisen ole löytynyt, vaikka alueesta on tieto maaperän tilan tietojärjestelmässä pilaantuneiden maa-alueiden riskikohteena. Mäntyniemestä Mäntyniemenraitin läheisyydestä mainittu PIMA-kohte liittyy rivitalon öljysäiliön hajoamiseen, josta ei jälkikäteen ole löytynyt merkkejä maaperästä tai pohjavedestä. Kumpikin kohde sijaitsee Janakkalan Veden vedenottoon nähden alavirran puolella ja jo asemakaavoitetulla alueella eli kuuluu myös Janakkalan Veden vesihuollon toiminta-alueeseen ja huleveden viemärintialueeseen."

2.9.5 Haitalliset vieraslajit

Kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä on selvitty myös haitallisten vieraslajien esiintyminen. Vieraslajeista isosorsimo on levinnyt Hiidenjoen rannoilla laajoiksi kasvustoiksi, joiden hävittäminen voi olla käytännössä jo mahdotonta. Vahvana kilpailijana laji syrjäyttää alkuperäisiä kosteikkolajejamme ja muodostaa luhdille laajoja lähes yksilajisia kasvustoja. Komealupiini taas on levinnyt hyvin laajalti Kalpalinnan alueella. Kasvia esiintyy eniten vanhoilla soranotto-alueilla. Lupiinin esiintyminen on haitallisinta Kiianlinnan ympäristössä, jossa se saattaa syrjäyttää merkittäviä paahdeympäristöjen putkilokasvilajeja ja samalla hävittää uhanalaisia hyönteisiä.

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (MRL 4 §). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia tavoitteita.

Valtioneuvosto päätti uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Kestävä aluerakenne ja alueidenkäyttö koostuvat erikokoisista, toimivista ja elinympäristöltään laadukkaista yhdyskunnista, tehokkaista ja toimintavarmista liikenneyhteyksistä ja energiahuollosta sekä elinvoimaisesta luonto- ja kulttuuriympäristöstä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden avulla vähennetään yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinujen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Ehkäistään melusta, värinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan bio- ja kiertotalouden kasvuun osana Suomen uusiutuvaa elinkeinorakennetta ja kiinnitetään huomiota luonnonvarojen sijoittumiseen ja niiden kestäviin hyödyntämisedellytyksiin. Bio- ja kiertotalouden edistämiseksi huomioidaan tuotantolaitosten lisäksi logistiikan toimivuus. Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. (www.valtioneuvosto.fi)

3.2 Häme-ohjelma 2018+

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava sekä maakunnan kehittämisen lähivuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma.

Häme-ohjelma muodostuu maakuntasuunnitelmasta 2040 ja maakuntaohjelmasta 2018–2021. Häme-ohjelma on kokonaisuus, johon sisältyy analyysi alueen kehittämistarpeista, pitkän aikavälin strategiset tavoitteet sekä valinnat ja keinot, joilla edistetään Kanta-Hämeen elinvoimaa ja kilpailukykyä.

Maakuntasuunnitelmassa määritellään Kanta-Hämeen kehittämisen pitkän aikavälin päämäärä ja tavoitteet, joihin perustuu myös maakuntakaavan valmistelu. Maakuntasuunnitelman strategiset painopisteet ovat:

- kasvukäytävät ja saavutettavuus
- monipuolinen asuminen ja hyvinvointi
- biotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö
- valmistavan teollisuuden mahdollisuudet
- kansainvälistyminen ja vetovoima.

Näihin painopisteisiin on perustunut myös maakuntakaava 2040 laatiminen.

Maakuntaohjelma 2018–2021 sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Keskeisenä kehittämisen visiona on edelleen se, että ihmiset haluavat ja voivat tehdä työtä, asua ja viihtyä Hämeessä. (www.hameenliitto.fi) Maakuntaohjelman toimintalinjat ovat:

- uudistuva ja muutosjoustava Kanta-Häme
- kasvukäytävistä elinvoimaa Kanta-Hämeeseen
- hyvä arki Kanta-Hämeessä.

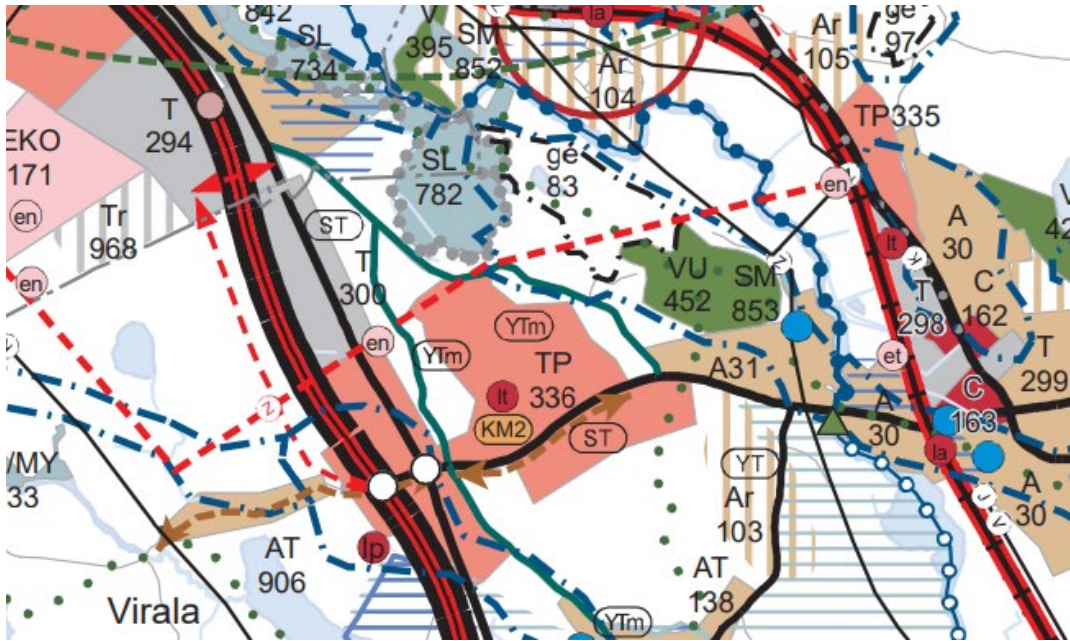
Uuden maakuntaohjelman, Vihreän kasvun Häme 2022 – 2025 valmistelu käynnistettiin elokuussa 2020 ja se esitellään maakuntavaltuustolle marraskuussa 2021. Maakuntaohjelmassa tullaan huomioimaan hallituksen keväällä 2020 antaman päätöksen aluekehittämisen painopisteistä ja toteuttamisesta maakunnassa. Aluekehittämisen painopisteitä kaudelle 2020–2023 ovat:

1. Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
 2. Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
 3. Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta)
 4. Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
 5. Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
- Koronapandemialla on merkittäviä vaikutuksia aluetalouteen. Korjaavia toimenpiteitä on käynnistetty, mutta pidemmän aikavälin tavoitteet ja jälleenrakennustoimet tulee huomioida maakuntaohjelmassa. (www.hameenliitto.fi)

3.3 Maakuntakaava

Maakuntakaava on maakunnan liiton laatima yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Maakuntakaavalla varataan asumisen, liikenteen, teknisen huollon, suojelun, virkistykseen, palveluiden ja yritystoiminnan kannalta tarpeelliset maa-alueet maakunnan mittakaavassa pitkällä tähtäimellä. Maakuntakaavassa ei käsitellä maankäytön yksityiskohtia, vaan ne ratkaistaan kuntien laatimilla yleis- ja asemakaavoilla.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa osayleiskaavaa tai asemakaavaa. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 on kokonaismaakuntakaava, mikä tarkoittaa, että kaava kattaa alueellisesti koko maakuntamme. Maakuntakaava on tullut voimaan 12.9.2019 ja saanut lainvoiman 21.10.2021. Maakuntakaava on voimaan tullessaan kumonnut kaikki aiemmat maakuntakaavamme, joita ovat vuonna 2006 vahvistettu kokonaismaakuntakaava sekä ensimmäinen ja toinen vaihemaakuntakaava.

Kuva 53. Ote Kanta-Hämeen maakuntakaavasta 2040.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa (pdf-muotoinen) on osoitettu osayleiskaava-alueelle seuraavia varauksia / merkintöjä:

- Työpaikka-alue TP (Rastikangas 336)
- Teollisuus- ja varastoalue T (Rastila 300)
- Taajamatoimintojen reservialue Ar (103)
- Taajamatoimintojen alue A (Mäntyniemi 31)
- Urheilualue VU (Kalpalinnan alamäkikeskus 452)
- Luonnonsuojelualue SL (Miemalanharju - Raimansuo 782)
- Muinaismuistoalue SM (Vähä-Hiisi 1 ja 2, 853)
- Arvokas geologinen muodostuma ge (Rastilanharju 83)
- Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue (Janakkalan kartanomaisemat 24)
- Natura-alue (Raimansuo – Miemalanharju SAC)
- Laivaväylä ja Veneväylä
- Voimajohtolinja (110+110 kV)

- Ohjeellinen uusi voimajohtolinja (110 kV)
- Energiahuollon kohde (Rastikangas)
- Kaupallisten palvelujen kohde (Vähittäiskaupan suuryksikkö KM2: 5000 k-m2)
- Tärkeä tai vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue (Tarinmaa 0416502, Kalpalinnanmäki 0416553)
- Ulkoilureitti
- Logistiikkatoimintojen kohde (It)
- Joukkoliikenteen vaihtopaikka (Ip)
- Kevyen liikenteen yhteystarve
- Pohjavedenottamo
- Historiallinen tielinja
- Seututie
- Eritasoliittymä
- Moottoritie, merkittävästi parannettava
- Virkistyskohde, matkailukohde tai venesatama (22)
- Kehitettävä matkailu- ja maisematie, muu yhdystie

Maakuntakaavan karttaa ja selostusta käytettäessä ja tulkittaessa tulee ottaa huomioon myös kaava-aineistoon sisältyvät oikeusvaikutteiset liitteet:

- Pienet luonnonsuojelualueet ja luontotyyppialueet ja niitä koskeva kartta ja alueluettelo: MYp, Sälimäen niitty, 0,52ha, arvokas perinnemaisema, kasvistosuojelu seudullinen.

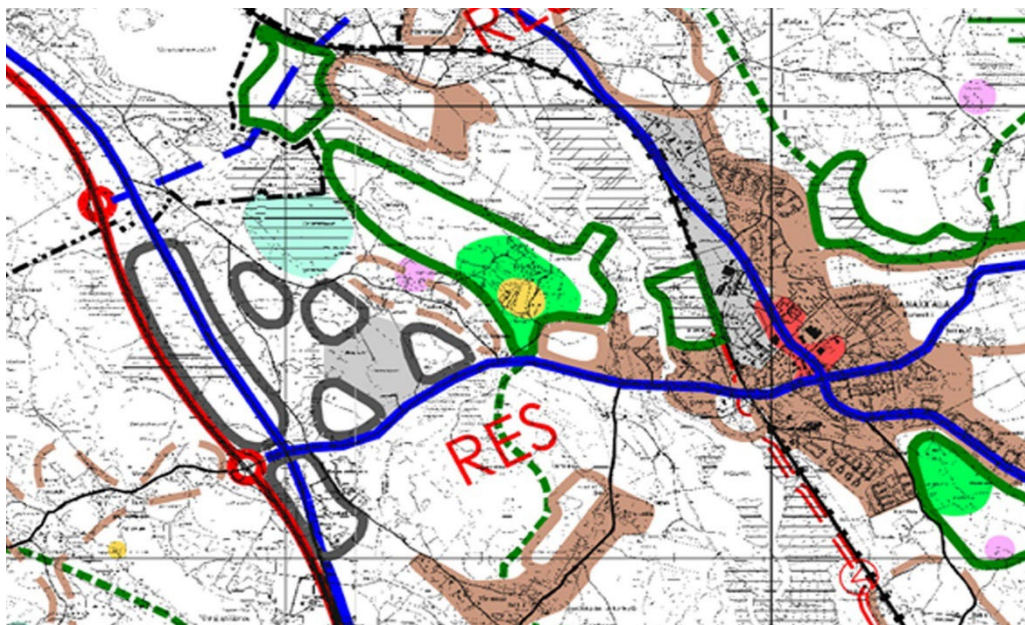
- Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohdemerkinnät ja niitä koskeva kartta ja alueluettelo:

- 11 Iso-Hiisi, Hiisi,
- 12 Tapiola, Vähä-Hiisi
- 31 Viralan työväentalo, Virala

3.4 Rakennemallit

Janakkalan rakennemalli 2030+

Janakkalan kunta on hyväksynyt vuonna 2010 maankäytönstrategian ts. rakennemallin, jonka tavoitevuosi on 2030. Rakennemallikartalla (kuva 54) on osoitettu pitkän aikavälin maankäytön tavoitteet aluevarausten muodossa. Suunnittelualueelle kohdistuvia tavoitteita ovat Rastikankaan teollisuusalueen työpaikka-alueiden laajentaminen sekä Turengin taajaman länsipuolisen alueen asumisen järjestäminen ja Kalpalinnan ympäristön matkailu- ja virkistysalueiden osoittaminen. Lisäksi rakennemallissa on osoitettu Raimansuon suojelualue sekä Rastilan kylämäisen asutuksen alue. Turengintien eteläpuoli on osoitettu reservialueeksi ja viheryhteystarve etelästä pohjoiseen.

Kuva 54. Ote Janakkalan maankäytön rakennemalli 2030+:sta.

Rakennemallin kolme pääperiaatetta ovat seuraavat:

Rakennemallin avulla varaudutaan kunnan hallittuun kasvuun, jolloin muodostetaan näkemys maankäytön rakenteesta ja kehityslinjoista sekä kehitettävistä alueista, taajamien laajentumissuunnista ja rakenteen sisällä olevista muutosalueista. Lisäksi ohjataan asuin-, työpaikka- ja palvelualueet vetovoimaisesti ja taloudellisesti ottaen huomioon väestön nettomuutto sekä asumisen väljyyden ja laatuvaatimusten lisääntyminen. Lisäksi yhdistetään kunnan osien vahvuudet ja vetovoimatekijät kokonaisuudeksi päämääränä kestävä kehitys ja hyvä ympäristö ja muodostetaan yhteinen aikataulutus uusien alueiden maanhankinnalle, rakentamiselle ja palvelutuotannolle.

Rakennemallin avulla tähdätään ehjään ja toimivaan yhdyskuntarakenteeseen ja arvioidaan yhdyskuntarakenteen toimivuutta riittävän erilaisilla vaihtoehdoilla. Näkökulmana ovat palvelut, liikenne, kunnallistekniikka ja vapaa-alueet. Painopiste on taajamissa, liikennekäytävissä, kylissä sekä haja-asutuksessa. Lisäksi hahmotetaan HHT-akseli logistisesti edullisia alueita sisältävänä virtamaisena runkona, jonka solmukohtia hyödynnetään erityisesti toimitila-alueiden sijoittelussa. Lisäksi hyödynnetään nykyistä yhdyskuntarakennetta varaamalla laajentumiseen rakenteellisesti ja toiminnallisesti eheyttäviä alueita. Erikseen osoitetaan maankäyttöalueet taajamatoiminnoille (asuminen, elinkeinot, palvelukeskustat), palveluverkostolle, liikennejärjestelmälle ja tekniselle huollolle sekä lisäksi virkistykseksi, suojelulle, kylille, matkailulle ja haja-asutukselle.

Rakennemallin perusteella luodaan maankäytöllisin ratkaisuin pohjaa vaikuttaa myönteisesti seudulliseen yhteistyöhön asumisen, elinkeino- ja palvelurakenteen, virkistykseen, liikenteen ja kunnan raja-alueiden maankäytön ja palveluiden suhteen.

Alueelliset rakennemallit

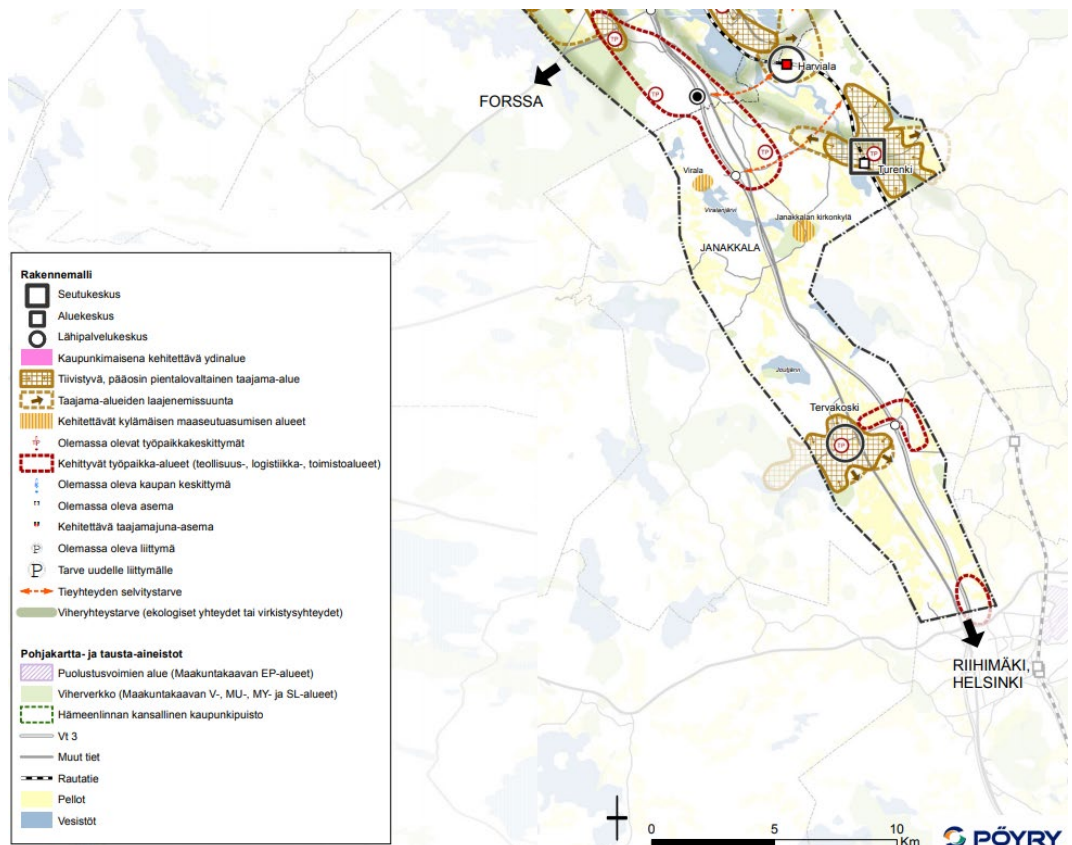
Kasvukäytävän seudullinen rakennemallityö valmistui vuonna 2014 ja sen jatkotyönä valmisteltu Hämeenlinnan seudun alueellinen rakennemalli 2040, osa 2, vuonna 2015. Rakennemallien tavoitevuosi on 2040.

Työssä tarkasteltiin erityisesti maankäytön tiivistämis- ja täydentämismahdollisuuksia seudullisella tasolla, maankäytön laajentumista, seudullisten joukkoliikenneyhteyksien toteuttamismahdollisuuksia uusilla alueilla, alueiden poikkittaisia liikenneyhteyksiä sekä moottoriteliittyimiä ja niihin tukeutuvaa maankäyttöä. Maankäytön muutosalueiden tarkastelut laadittiin osayleiskaavatasolla, jossa Moreeni – Rastikankaan alueella tutkittiin erityisesti maankäytön vaiheistusta.

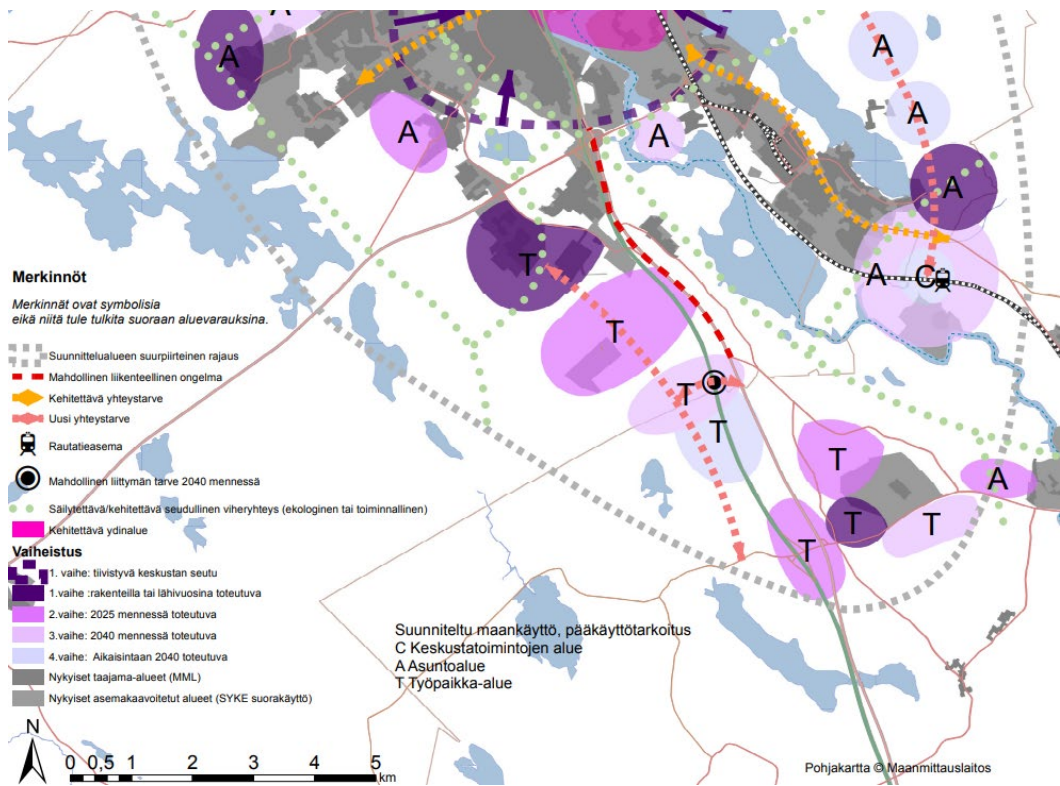
Rakennemallissa Moreeni-Rastikankaan alueet muodostavat laajan yhtenäisen työpaikkavyöhykkeen, joka jatkuu luoteis-kaakkosuunnassa valtatie 3 ja maantien 130 yli. Aluetta kehitetään ensisijaisesti raskaan teollisuuden, logistiikan ja pienyritystoiminnan keskittymänä. Raskaan liikenteen järjestämiseksi tulee varautua uuden eritasoliittymän rakentamiseen. Tarkemmassa suunnittelussa on syytä pohtia osa-alueittain alueen sisäisiä toimintoja sekä niiden toteuttamisjärjestystä. Alueen sisälle osoitettavien työpaikkakeskittymien väliin voidaan jättää ekologisia yhteyksiä.

Moreeni-Rastikankaan osalta aluetta kehitetään valtakunnallisesti merkittävänä logistiikka-keskuksena sekä työpaikka-alueena. Vaikka Rastikankaan alueen kehittäminen on mahdollista ilman uusia liikenneyhteyksiä, tulee aluetta kehittää kokonaisuutena yli kuntarajojen. Moreenin alueen vaiheittaista rakentamista jatketaan pohjoisesta etelään siten, että osa-alueet pidetään mahdollisimman kompakteina ja säilytetään maankäytön resursseja myös tulevaisuuteen. Työpaikkarakentamisen matkatuotos on merkittävä, joten mm. seudun eteläisten työpaikka-alueiden vaihtoehtoisia liikenneyhteyksiä vt 10:lle ja vt 3:lle tulee tutkia tarkemmin.

Seudullisessa rakennemallissa 2040 on Hämeenlinnan kaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta linjattu yhdessä Janakkalan Hämeenlinnan ja Hattulan kanssa, jonka mukaan taajamia ei lähdetä rakentamaan yhteen. Erityisesti yrityselämän ja työpaikkojen osalta kysymykset ovat kuntien yhteisiä. Yritysalueiden kehittämisessä keskeisenä tekijänä on sijainti Suomen kasvukäytävällä, joten paikallisesti merkittävänä kysymyksenä nähdään valtateiden 3 ja 10 hyödyntämisen mahdollisuudet.

Kuva 55. Ote Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan yhteisestä kasvukäytävärakennemallista. (Pöyry 2014)

Kuva 56. Ote Hämeenlinnan seudun alueellisesta rakennemallista, osa 2. (Ramboll 2015)

Kuva 57. Ote rakentamisen vaiheistuksesta Moreeni-Rastikankaan alueella Rambollin rakennemallin mukaisesti.

3.5 Yleiskaavat

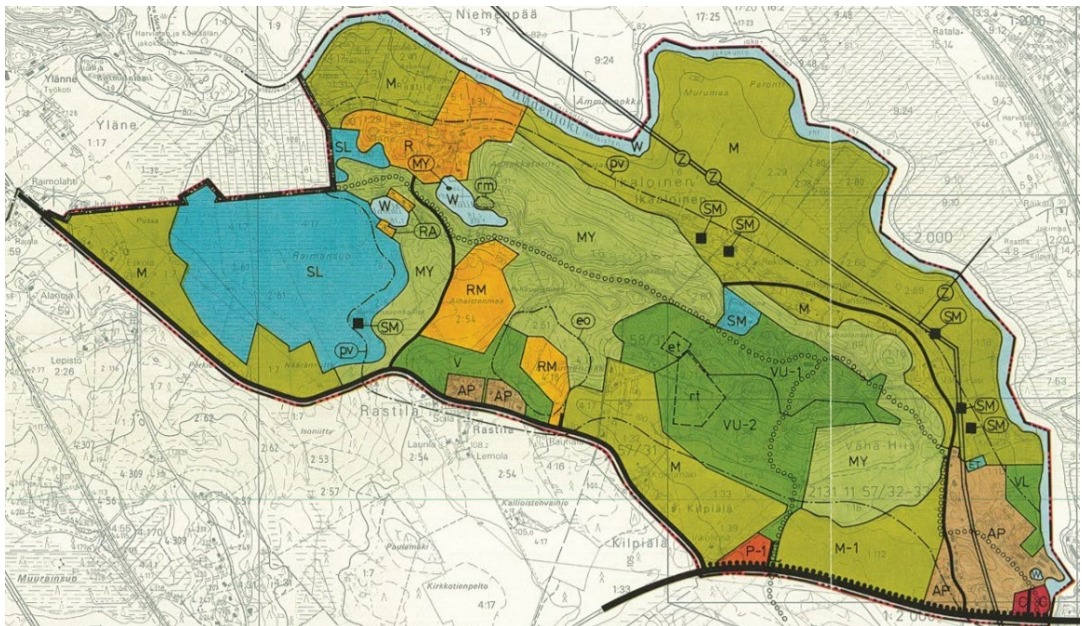
Suunnittelualueella on voimassa neljä eri-ikäistä yleiskaavaa, joista yksi on oikeusvaikutteinen ja kolme oikeusvaikutuksetonta.

3.5.1 Turengin-Sälilammin osayleiskaava

Turengin-Sälilammin osayleiskaava vuodelta 1991 on suunnittelualueen ainoa oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Tämä osayleiskaava on käytännössä kokonaan suunnittelualueella. Turengin-Sälilammin osayleiskaava kumoutuu siinä vaiheessa, kun Rastila-Rastikankaan osayleiskaava saa lainvoiman.

Turengin-Sälilammin osayleiskaava on monin osin vanhentunut ja yleispiirteinen. Alueen moninaiset matkailupalvelujen alueet eivät ole toteutuneet. Myös asemakaavoitettujen asutusalueiden osalta kaava on monin paikoin vanhentunut.

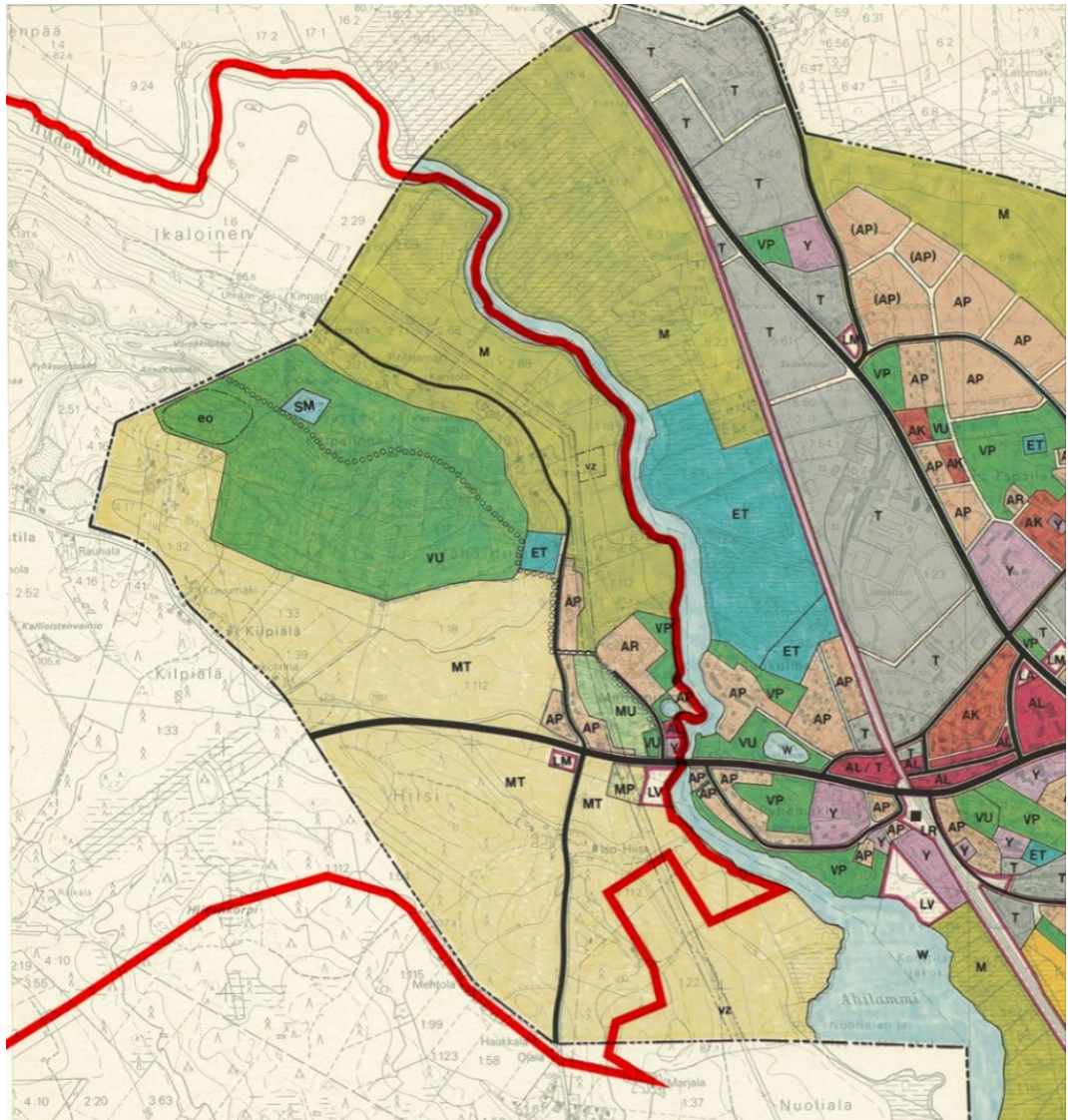
Turengin-Sälilammin osayleiskaavan alueeseen kuuluu Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Sälilammin ja Likolammin alueet. Näiden alueiden rakennusohjeuksia ei ole kuitenkaan määritelty siten, että kaavaa olisi voitu käyttää rakennuslupien myöntämisen perusteena. Alueelle ei ole myöskään tehty 2000-luvun alkupuolella oikeusvaikutteista rantayleiskaavaa, jonka rakennuspaikat olisi mitoitettu rantarakentamisen osalta nykyisin Janakalassa voimassa olevien mitoituskäytänteiden mukaisesti.

Kuva 58. Ote Turengin-Sälilammin osayleiskaavasta, joka kuuluu kokonaisuudessaan kaava-alueeseen.

3.5.2 Turengin osayleiskaava

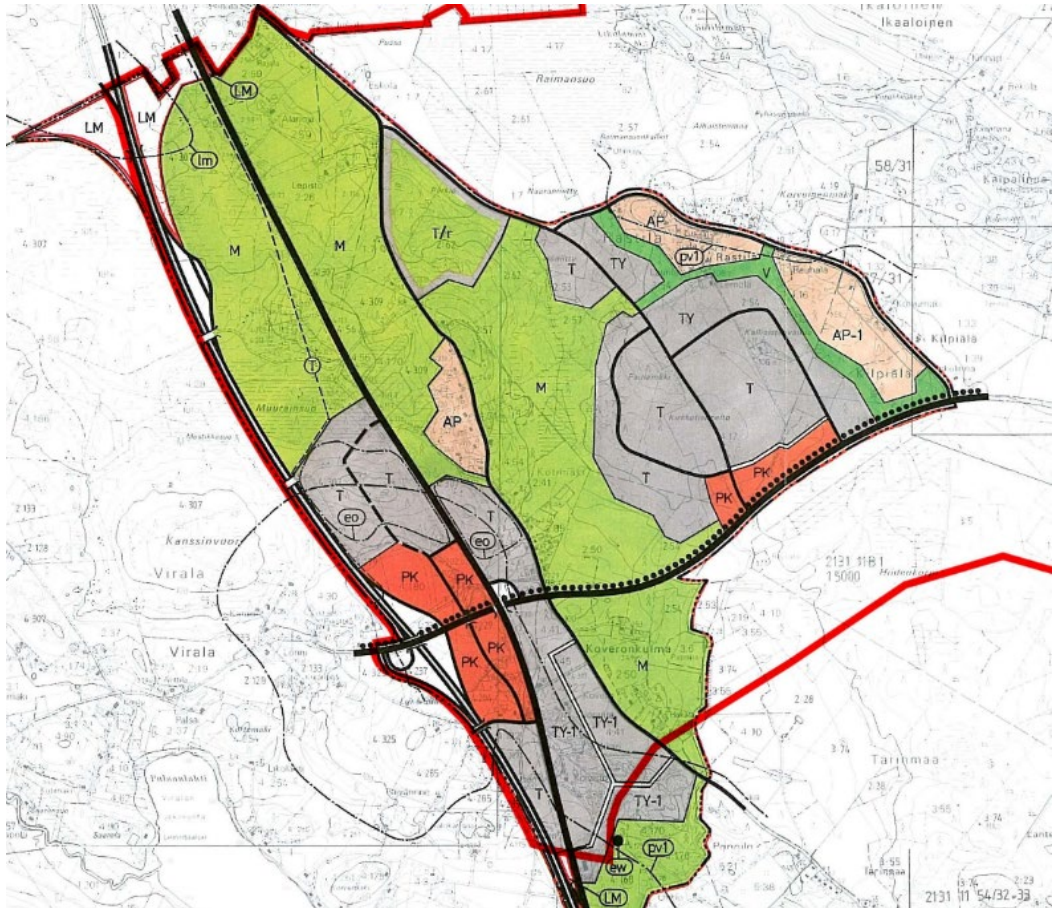
Turengin osayleiskaava vuodelta 1981 on oikeusvaikutukseton yleiskaava. Tästä osayleiskaavasta on suunnittelualueella voimassa vain Hiidenjoen länsipuolen Turengintien eteläpuoleinen osa.

Kuva 59. Ote Turengin osayleiskaavasta, johon suunnittelualueen rajaus on merkitty punaisella.

3.5.3 Turengin-Viralan osayleiskaava

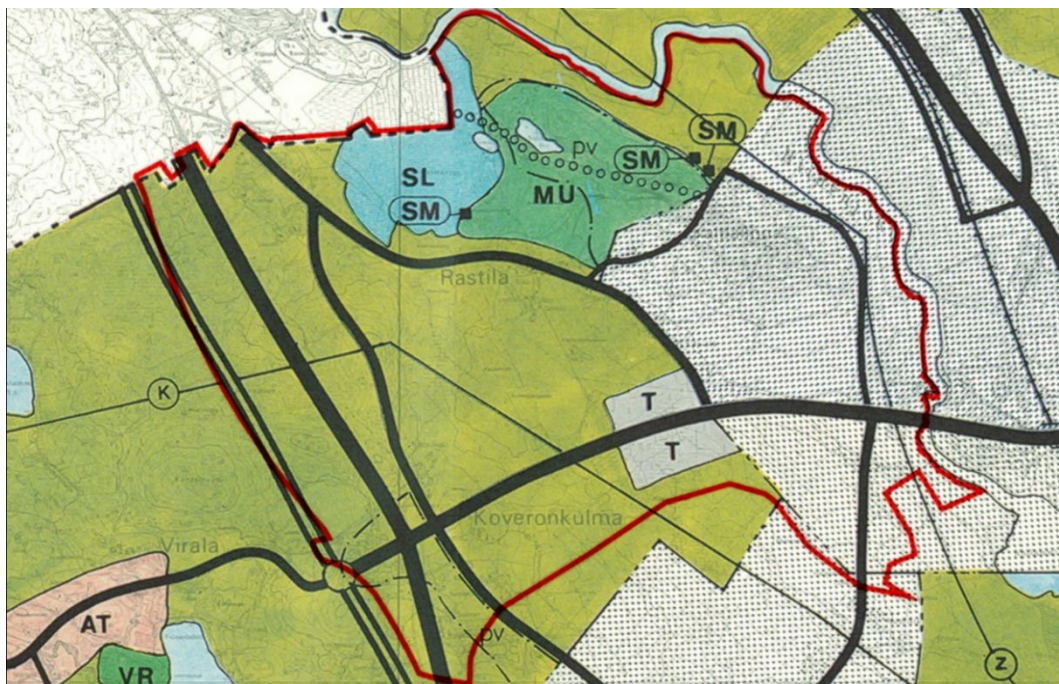
Turengin-Viralan osayleiskaava vuodelta 1992 on oikeusvaikutukseton. Suunnittelualueen Rastilantien eteläpuoleinen alue kuuluu tämän kaavan alueeseen aina suunnittelualueen eteläiselle rajalle asti.

Kuva 60. Ote Turenkin-Viralan osayleiskaavasta, johon suunnittelualueen rajaus on merkitty punaisella.

3.5.4 Janakkalan osayleiskaava

Janakkalan yleiskaava vuodelta 1983 on myös oikeusvaikutuksen. Tästä koko Janakkalaa koskevasta yleiskaava-alueesta on suunnittelualueella voimassa vain pieni osa. Käytännössä edellä mainitut osayleiskaavat kattavat suunnittelualueen siten, että vain Turenkien etelä-kaakkoispuoleinen alue on osin Janakkalan yleiskaavan alueella.

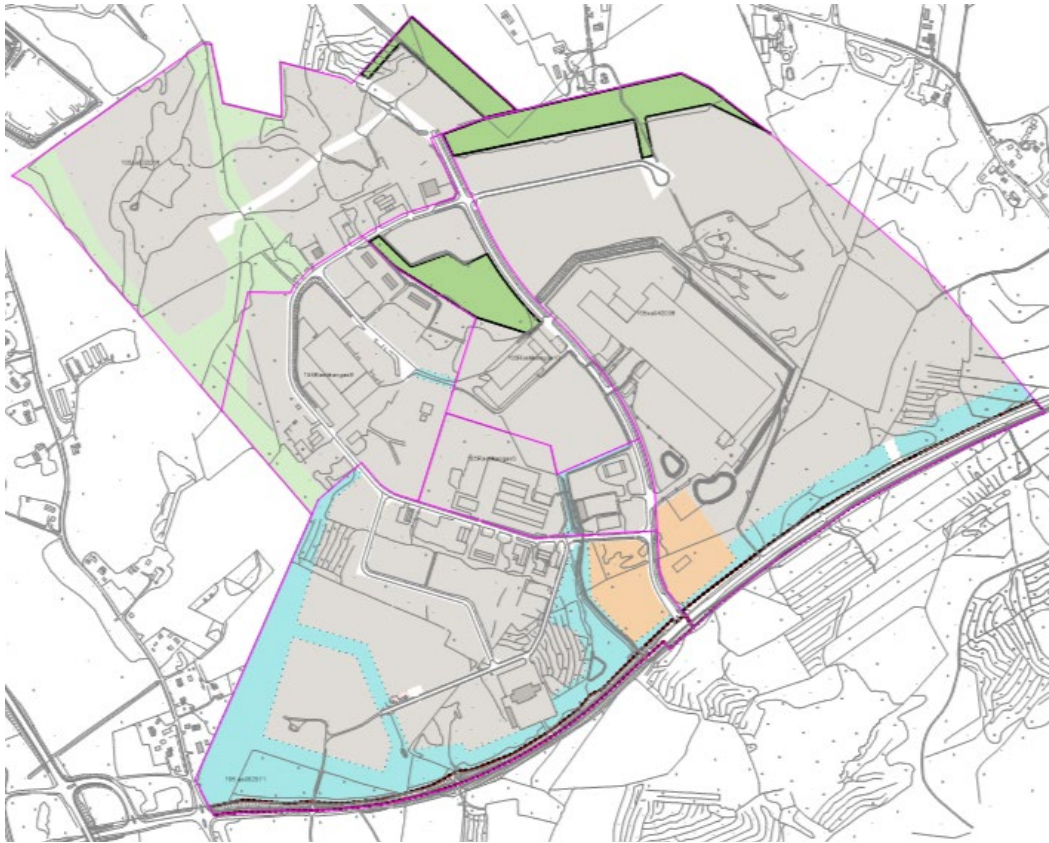

Kuva 61. Ote Janakkalan yleiskaavasta. Suunnittelualue rajattu punaisella.

Kaikki suunnittelualueen voimassa olevat yleiskaavat ovat vanhentuneita ja niihin sisältyy muutostarpeita.

3.6 Asemakaavat

Teollisuus- ja työpaikka-alueet keskittyvät Turengintien pohjoispuolelle Rastikankaan alueelle. Tämän työpaikka-alueen asemakaavoitetut alueet muodostavat noin 185 ha laajuisen kokonaisuuden. Rastikankaan alueen vanhimmat asemakaavat ovat vuodelta 1992. Rastikankaan alueen viimeisin asemakaava ja asemakaavan muutos Rastikangas 13, on vuodelta 2020. Kanssin alueen asemakaavoitus (valtatie 3 ja maantie 130 välisellä alueella) on vireillä. Kaavaluonnokset A ja B ovat nähtävillä 27.4.-27.5.2023.

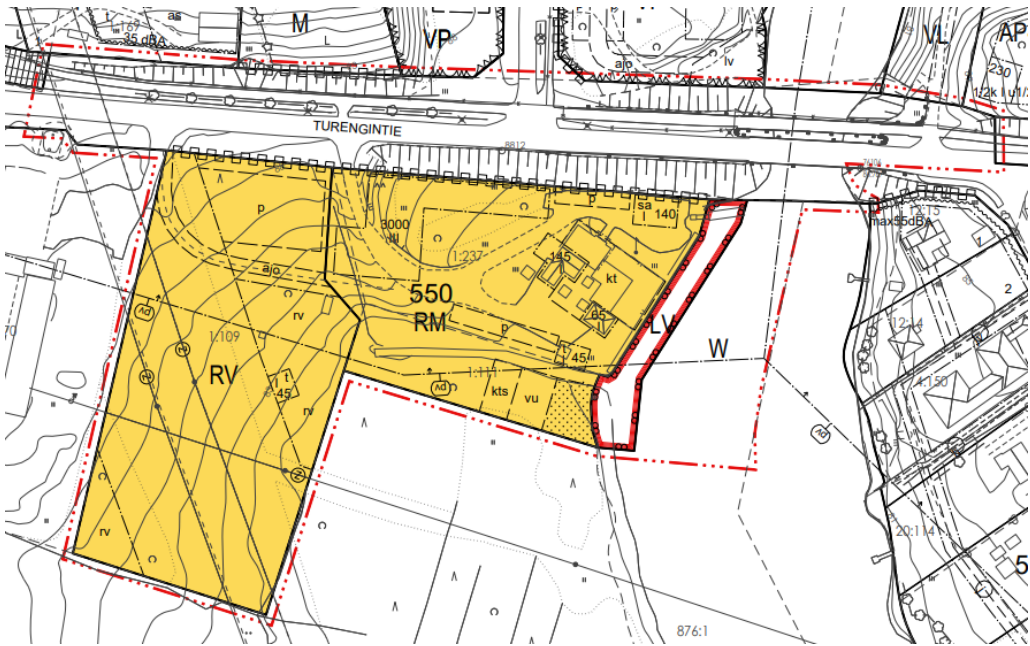
Kuva 62. Ote Rastikankaan ajantasa-ase­makaavasta. Turengintien pohjoispuolella oleva, kuvassa esitetty ajantasa-ase­makaava kuuluu kokonaisuudessaan suunnittelualueeseen.

Mäntyniemen ja Ilveslinnan asuinalueet muodostavat pientalorakentamiseen tarkoitetun asemakaavoitetun kokonaisuuden. Mäntyniemen alue muodostuu useammasta eri asemakaavasta, joista vanhimmat asemakaavat ovat valmistuneet vuonna 1974 ja uusin vuonna 2009. Ilveslinnan pientalovaltainen asuinalue on asemakaavoitetuista alueista uusin ja sen on pinta-alaltaan noin 40 hehtaaria. Alue sijaitsee Turengintien ja Kalpalinnan harjujakson välisellä peltoalueella. Kaava on saanut lainvoiman vuonna 2016 ja pientaloalueen rakentuminen on alkanut vuonna 2018.

Suvirannan alueella on valmistunut asemakaava ja asemakaavan muutos vuonna 2019. Tämä Turengintien eteläpuolelle, Hiidenjoen rannalle sijoittuva asemakaava mahdollistaa alueelle matkailua palvelevien rakennusten korttelialueen.

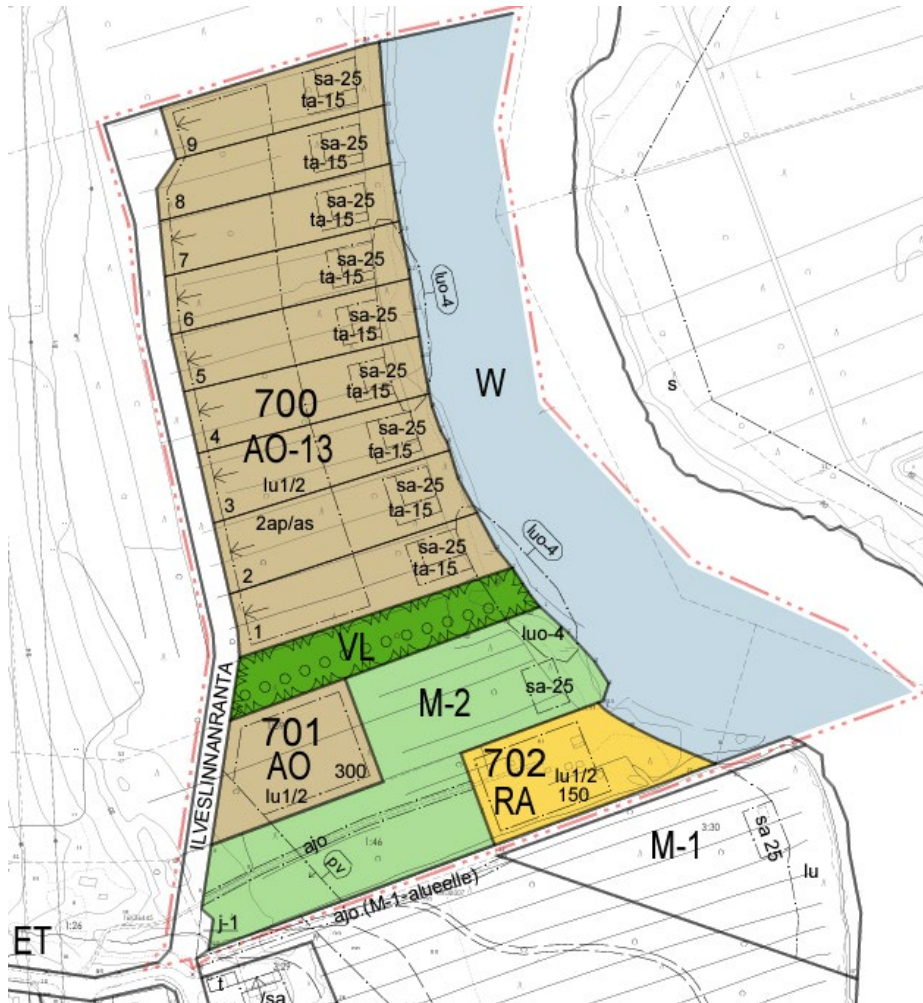

Kuva 63. Ote Turengin ajantasa-aseamakaavasta. Hiidenjoen länsipuolella oleva, kuvassa esitetty ajantasa-asemakaava kuuluu kokonaisuudessaan suunnittelualueeseen.

Kuva 64. Ote Turengin Suvirannan asemakaavan ja asemakaavan muutoksesta.

Ilveslinnanrannan asemakaava on hyväksytty valtuustossa 13.12.2021 § 174. Kaavassa on osoitettu mm. yhdeksän uutta omarantaista pientalotonttia.

Kuva 65. Ilveslinnanrannan asemakaava.

Suunnittelualueen ainoa ranta-asemakaava sijaitsee Hiidenjoen rannalla rajoittuen etelän suunnassa Annakantornin alueelle lähelle Säilimäen. Sälinmäen ranta-asemakaava ja ranta-asemakaavan muutos on saanut lainvoiman v. 1998 ja sen pinta-ala on n. 13 ha.

Kuva 66. Sälinmäen ranta-asemakaava ja ranta-asemakaavan muutos vuodelta 1998.

3.7 Kaava-alueelta laaditut selvitykset

3.7.1 Asemakaavoitusta varten laaditut selvitykset

Suunnittelualueelle on tehty selvityksiä liittyen mm. alueen asemakaavoitukseen sekä mahdolliseen tulevaan asemakaavoitukseen tai alueen muuhun maankäyttöön. Nämä selvitykset palvelevat myös yleiskaavoitusta. Tällaisia selvityksiä ovat:

- Rakennettavuusselvitykset Rastikankaan alueelle. Alustava rakennettavuusselvitys tehty myös Hiidenkorven alueelta Turengintien eteläpuolelta.
- Hulevesiselvitys 2011; Hiidenkorpi ja Rastikangas 12. (Christof Siivonen 2011)
- Luontotarkastelu (sis. liito-oravakartoituksen); Hiidenkorpi ja Rastikangas 12. (Christof Siivonen 2011)
- Maisematarkastelu; Hiidenkorpi ja Rastikangas 12. (Christof Siivonen 2011)
- Turengin asemakaava-alueiden luontoselvitys (Ympäristösuunnittelu Enviro 2004)
- Turengintien liikennejärjestelyjen kehittäminen (Ramboll 2010)
- Janakkala Rastila, Asemakaava-alueen inventointi (arkeologia), (Kreetta Lesell 2007)
- Janakkala Vähä-Hiisi 1 ja 2, Moniperiodisten kohteiden kaivaus Fingridin uudistettavien sähköjohtopylväiden kohdalla (Kreetta Lesell 2008)
- Turengintien meluselvitys, Janakkala (Pöry Finland Oy 2014)

3.7.2 Yleisselvitykset Janakkalan alueelta

Suunnittelualueen alueelle tai sen lähialueille on laadittu seuraavat selvitykset:

- Liikennetarkastelu 2010, mt 292 Turengintien liittymät
- Hajali-liikenneselvitys 2012, liikennemalli Turenki
- Mt130 ja Mt292 liikenneselvitys; Maankäytön kasvu ja nykyisen tieverkon toimenpidetarpeet Hämeenlinnan ja Janakkalan alueella (Trafix 2017)
- Janakkalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma 2014. (Pöry Finland Oy 2014)
- Kalpalinnanmäen pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys. (Geologian tutkimuskeskuksen Vesiratkaisut-yksikkö 12.4.2023)
- Vt 3 Moreeni-Rastikangas -eritasoliittymä, Hämeenlinna, aluevaraussuunnitelma (WSP Finland Oy 2020)
- Valtatien 3 Viralan eritasoliittymän linja-autopysäkki- ja liityntäpysäköintijärjestelyt sekä Tarinmaan pohjavesialueen suojaaminen, tie- ja rakennesuunnitelmat ym. materiaali
- Industrial park MORE masterplan 2030 Hämeenlinna-Janakkala 8.12.2020

3.7.3 Käytettävissä olevat laajemmat aineistot

Suunnittelualueelta on lisäksi käytettävissä seuraavia, koko Janakkalaa tai Kanta-Hämettä koskevia aineistoja tai avoimen lähdekoodin aineistoja:

- Janakkalan historia (Veikko Kerkkonen 1976)
- Vanajan historia I (Wanaja-seuran julkaisuja XX 1976)
- Vanajan historia II (Rytkönen Raili 1992)
- Vanajan historia III (Vilkuna Anna-Maria 2004)
- Janakkalan luonto (Ranta, Siitonen 1994)
- Janakkalan rakennusinventointi, Hämeen ympäristökeskus (92/2005)
- Rakennettu Häme (Hämeen liitto ja Rakennustieto Oy 2003)
- Janakkalan vesihuollon kehittämissuunnitelma (Ramboll 2013)
- Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Hämeen liitto 2014)
- Laadittavana olevan Maakuntakaavan 2040 aineistot ja tausta-aineistot
- Maanmittauslaitoksen maastotietokanta
- Numeerinen kiinteistörekisterikartta
- Ympäristöhallinnon, maanmittauslaitoksen ja muiden viranomaisten ym. avoimen paikatiedon aineistot
- Muiden viranomaisten aineistot
- Jyväskylän yliopisto, JYX-julkaisuarkisto
- Hämeenlinnan seudun alueellinen rakennemalli 2040, osa 2. Ramboll 2014.
- Kasvukäytävän seudullinen rakennemallityö. Pöry Oy 11.4.2014.
- Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (Hämeen liitto 2019)
- Rautateiden EU-meluselvitys 2022 (Väylävirasto, 2022)
- Maanteiden EU-meluselvitys 2022 (Väylävirasto, 2022)

3.7.4 Yleiskaavaa varten laaditut selvitykset

- Rastila-Rastikankaan osayleiskaava-alueen luontokartoitus (sis. liito-oravat ja viitasamakot, hämeenkylmänkukka), Ari Lehtinen (2018).
- Maanteiden 130 ja 292 liikenneselvityksen päivitys, Hämeenlinna ja Janakkala. WSP Finland Oy, 2020.
- Rastila-Rastikankaan osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2019. Mikroliitti Oy.
- Rastila-Rastikankaan osayleiskaavoitus, Hydrogeologinen lausunto. Ramboll Finland Oy 27.9.2019.
- Rastila-Rastikangas OYK. Luontoselvitys 2020. Luontoselvitys Kotkansiipi Oy, Petri Parkko 6.9.2020.
- Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutukset Raimansuon - Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen. FCG Finnish Consulting Group Oy 3.12.2021.
- Rastilantien liittymätyypin tarkastelu ja Kalpalinnan liittymän –ratkaisun perustelut. WSP Finland Oy 17.11.2021.

3.8 Rakennusjärjestys

Janakkalan kunnan uusi rakennusjärjestys on hyväksytty valtuustossa 17.4.2023 § 32.

3.9 Rakennuskiellot

Suunnittelualueetta ei ole asetettu rakennuskieltoon.

Ranta-alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukainen suunnittelu-tarve. Lisäksi alueella voi olla voimassa joko lain mukainen (MRL 16 §) tai rakennusjärjes-tyksen mukainen suunnittelutarve.

3.10 Pohjakartta ja suunnitteluaineisto

Osayleiskaavan pohjakarttana käytetään kunnan ajantasaista kantakarttaa ja kiinteistö-rajaa-aineistona ajantasaista maanmittauslaitoksen numeerista kiinteistöraja-aineistoa.

Yleiskaavakartta laaditaan tasokoordinaatistossa ETRS-GK 25FIN, mittakaavassa 1:10 000.

4. OSAYLEISKAAVOITUKSEN TAVOITTEET

4.1 Yleistavoitteet

Kaava-alue sijoittuu Turengin taajaman länsipuoliselle alueelle Hämeenlinnan kuntarajan eteläpuolelle. Tällä Hiidenjoesta valtatie 3:lle asti ulottuvalla osayleiskaava-alueella, joka sijaitsee myös Turengintien etelä- ja pohjoispuolella, on tavoitteena järjestellä mm. asumi-sen, elinkeinotoiminnan, liikenteen ja virkistyksen ja suojelun muodostamaa maankäytön kokonaisuutta. Tavoitteena on määritellä Turengin taajaman sekä Rastikankaan teolli-suusalueen laajenemismahdollisuudet ja ajantasaistaa vanhentuneita Turengin-Sälilam-min oikeusvaikutteisen osayleiskaavan (Lh 18.12.1991) aluevarauksia. Samalla Turengin-Sälilammin osayleiskaava kumoutuu.

Kaavassa osoitetaan sekä rakentamiseen osoitettavat alueet ja pääliikenneväylät sekä virkistysalueet ja muut rakentamisen ulkopuolelle jäävät aluevaraukset. Yleiskaava toteu-tuessaan todentaa osaltaan kunnan maankäytön strategiaa mm. asumiseen, elinkeinoihin ja virkistykseen liittyen.

Suunnittelualueeseen kuuluu myös Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Sälilammin ja Likolammin alueet, joiden osalta suunnittelussa noudatetaan ranta-suunnittelun käytänteitä. Ranta-alueiden osalta kyseessä on siis myös rantaosayleis-kaava, jolloin yleiskaavaa voidaan käyttää ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen pe-rusteena.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä alueva-
rauskaavana. Kaava laaditaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteisena ja se on siten oh-
jeena asemakaavaa laadittaessa.

Kaavoitusprosessin keskeisiä selvitettäviä kysymyksiä ovat:

- Asutuksen ja yritystoiminnan tulevat laajenemisalueet
- Mahdollisten palveluiden tarve ja sijoittuminen
- Tieverkon rakenne ja kehittämistarpeet
- Virkistys- ja ulkoilualueet, viheralueverkoston rakenne
- Luonnonympäristön, suojelualueiden, maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön vaali-
minen.

Yleiskaava pyritään laatimaan siten, että se vastaa Janakkalan kunnan nykyisiä ja tulevia
tarpeita. Kaavoituksen lähtökohtana ovat alueella voimassa oleva maakuntakaava sekä
alueen asemakaavat, alueen toteutunut maankäyttö sekä alueelle laaditut selvitykset.
Yleiskaavatyön tarkoituksena on suunnitella ja varmistaa alueen maankäyttö, yhdyskunta-
rakenteen toimivuus sekä rakentamisoluiden riittävyys pitkälle tulevaisuuteen. Aikajänne
ulottuu jopa vuoteen 2035 – 2040.

Suunniteltava alue muodostuu rakentamisen ohjaustarpeen kannalta erityyppisistä alu-
eista, joiden suunnitteluperiaatteita on hahmotettu seuraavasti:

Asemakaavoitetut ja asemakaavoitettavaksi tarkoitetut alueet

Suunnittelualueelle sijoittuu useista asemakaavoista koostuva Rastikankaan teollisuus-
alue sekä Mäntyniemen ja Ilveslinnan asemakaavoitetut asuntoalueet. Rastikankaan teol-
lisuusalue on jo merkittävältä osin rakentunut, joten yleiskaavoituksen avulla on tarpeen
selvittää elinkeinoalueiden laajentumismahdollisuuksia. Myös Turengin länsipuoleisten
alueiden osalta on tarkoitus selvittää Turengin länsipuolisen asumisen laajenemismahdol-
lisuuksia. Asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden tarkempi maankäyttö ja rakenta-
misen edellytykset ratkaistaan pääsääntöisesti vasta asemakaavoilla.

Asemakaava-alueilla osayleiskaava käytännössä todentaa nykyisen maankäytön. Asema-
kaava-alueiden laajenemisalueilla yleiskaava on ennen muuta ohjeena asemakaava-aluei-
den laajentamiselle. Yleiskaavalla kehitystä tarkastellaan pitkällä aikavälillä.

Kylämäisen rakentamisen alueet

Suunnittelualueen rakentuneet alueet ovat pääosin kylämäistä, nauhamaisesti teiden var-
sille sijoittunutta asutusta, kuten vierekkäiset Rastilan ja Kilpiälän vanhat kyläalueet sekä
Siankärsäntien, Hakoistentien, Santasillantien sekä Vähähiidentien varsien nauhamaiset
asuinalueet. Suunnittelun tarkoituksena on todeta nykyisen kylämäisen asutuksen suhde
muuhun maankäyttöön. Lisäksi tavoitteena on suunnitella mahdolliset kylämäisen asutuk-
sen laajenemisalueet.

Haja-asutusluonteisen rakentamisen alueet

Yleiskaava-alueeseen sisältyy myös ns. haja-asutusalueita, joihin kohdistuu vain satun-
naista, luonteeltaan haja-asutustyyppistä rakentamisen tarvetta. Näitä alueita ovat ennen
muuta suunnittelualueen harvaan asutut maaseutumaiset alueet. Nämä alueet käsitellään
lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousalueina, joille voi rakentaa haja-asutustyyppisesti. Ra-
kennuspaikkojen sijoitusta voidaan tarvittaessa ohjata yleisillä kaavamääräyksillä, joilla
voidaan edistää myös esim. maiseman, luonnonarvojen ja pohjavesialueiden huomioon
ottoa.

Matkailua sekä harrastustoimintaa palvelevat alueet

Matkailua palvelevia alueita ovat sekä Kalpalinnan että Suvirannan alueet. Lisäksi Koira-
kerhon harrastushalli palvelee monipuolista koiraharrastustoimintaa. osayleiskaavan tar-
koituksena on turvata näiden alueiden kehittymisen mahdollisuudet.

Muita tavoitteita

Kaavoituksen perusselvitysvaiheessa selvitetään alueen luonnonympäristön- ja rakenne-
tun ympäristön arvot niin, että ne voidaan kaavoituksen keinoin huomioida ja turvata. Li-
säksi selvitetään Kalpalinnan harjualueen virkistys- ja ulkoilureittien osoittamistarpeet ja -
mahdollisuudet jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikkumista unohtamatta.

Ranta-alueet

Suunnittelualueeseen kuuluu Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Säililammin ja Likolammin alueet. Ranta-alueiden osalta suunnittelussa noudatetaan kunnan rantayleiskaavoituksen mukaisia rantasuunnittelun käytänteitä. Ranta-alueiden osalta kyseessä on siis myös rantaosayleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennusluvut.

Ranta-alueen tavoitteista ja mitoituksesta on kerrottu lisää selostuksen kohdassa 5 (Ranta-alueiden mitoitusmenetelmä).

4.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (MRL 4 §). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia tavoitteita.

Valtioneuvosto päätti uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Tavoitteiden tarkoituksena on myös edistää kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvata valtakunnallisten alueidenkäyttöratkaisujen tarkoituksenmukaista toteuttamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet suunnittelualueella:

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Lisäksi luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.
- edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta.
- Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.
- Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet.
- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.
- Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet.
- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.
- Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.
- Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.
- Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä. (www.valtioneuvosto.fi)

4.3 Maakunnalliset tavoitteet

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava sekä maakunnan kehittämisen lähivuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma.

Voimassa olevaan maakuntakaavaan on osoitettu seuraavat merkinnät, jotka ohjaavat ja täsmenevät yleispiirteisessä suunnittelussa kaava-alueella:

Maakuntakaavan (pdf) kaavaote on kaavaselostuksen kohdassa 3.3.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa 2040 on osoitettu osayleiskaava-alueelle seuraavia varauksia / merkintöjä:

- Työpaikka-alue TP (Rastikangas 336)
 - o Merkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joissa voi olla tuotantoa, toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamaton teollisuutta ja varastointia.
 - o Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tarkoituksenmukaiseen toteutusjärjestykseen ja yhdyskuntarakenteen eheyteen sekä joukkoliikenteen järjestelyihin ja toimiviin kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiin. Alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista eikä asumiseen saa kohdistua merkittäviä ympäristöhäiriöitä. Alueiden suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että alueelle voidaan järjestää toimivat liikenneyhteydet, mukaan lukien kevyenliikenteen järjestelyt.
- Teollisuus- ja varastoalue T (Rastila 300)
 - o Merkinnällä osoitetaan seudullisesti ja maakunnallisesti merkittäviä teollisuus- tai varastotoimintojen alueita.
 - o Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota tarkoituksenmukaiseen toteutusjärjestykseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toiminnan ympäristövaikutusten rajoittamiseen sekä alueen saavutettavuuteen rautateitse tai raskailla ajoneuvoilla. Taajamarakenteessa sijaitsevilla teollisuus- ja varastoalueilla on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioitava riittävät varoimenpiteet ja suojavyöhyke suhteessa asumiseen ja virkistysalueisiin. Alueelle ei tule sijoittaa merkittävässä määrin uutta asumista.
- Taajamatoimintojen reservialue Ar (103)
 - o Merkinnällä osoitetaan uudet tai taajamatoimintojen alueiksi muuttuvat asuminen, kaupan ja muiden palveluiden, työpaikkojen sekä muiden taajamatoimintojen rakentamisalueet liikenne- ja viheralueineen. Alueelle on mahdollista sijoittaa vain merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan yksiköitä.
 - o Suunnittelumääräys: Alueen kaavoituksessa ja toteuttamisessa tulee edetä siinä järjestyksessä, että otetaan riittävästi huomioon peruspalvelujen saavutettavuudelle, hyvälle energiataloudelle ja maaperän rakentamiskelpoisuudelle asetettavat kohtuulliset vaatimukset sekä suoritettujen kunnallisteknisten investointien mahdollisimman suuri hyödyntäminen. Alueiden toteuttamisen

- edellytys on, että alueelle on järjestetty toimivat liikenneyhteydet, mukaan lukien kevyenliikenteen järjestelyt.
- Aluetta suunnitellaan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneena alueena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä julkisten ja kaupallisten palveluiden saavutettavuutta huolehtimalla joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn liikenneverkkojen kattavuudesta, sujuvuudesta ja turvallisuudesta. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sovitettava ympäristöönsä tavalla, joka ottaa huomioon alueen luontaiset ominaisuudet ja piirteet. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman ja luontoarvojen säilymiseen. Alueen kytkeytyvyys seudullisille virkistysalueille ja ulkoilureiteille tulee ottaa huomioon.
 - Taajamatoimintojen alue A (Mäntyniemi 31)
 - Merkinnällä osoitetaan asumisen, kaupan ja muiden palvelujen, työpaikkojen sekä muiden taajamatoimintojen rakentamisalueet liikenne- ja viheralueineen.
 - Suunnittelumääräys: Aluetta suunnitellaan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneena alueena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä julkisten ja kaupallisten palveluiden saavutettavuutta huolehtimalla joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn liikenneverkkojen kattavuudesta, sujuvuudesta ja turvallisuudesta. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sovitettava ympäristöönsä tavalla, joka ottaa huomioon alueen luontaiset ominaisuudet ja piirteet. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman ja luontoarvojen säilymiseen. Alueen kytkeytyvyys seudullisille virkistysalueille ja ulkoilureiteille tulee ottaa huomioon.
 - Urheilualue VU (Kalpalinnan alamäkikeskus 452)
 - Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä, vapaa-ajan tai matkailun kannalta tärkeitä urheilupalvelujen alueita. Toiminnan laadusta riippuen alueilla on kulkurajoituksia. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
 - Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee tarpeellisessa määrin ottaa huomioon myös yleisen ulkoilun tarpeet. Häiriötä tuottavien toimintojen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen ympäristölle aiheuttamien haittatekijöiden vähentämiseen.
 - Rakentamismääräys: Alueelle on sallittua urheilu- ja virkistystoimintoja palveleva rakentaminen.
 - Luonnonsuojelualue SL (Miemalanharju - Raimansuo 782)
 - Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueet sisältävät valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteet. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
 - Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon, että aluetta on maiseman, luonnonarvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava.
 - Rakentamismääräys: Alueelle saa rakentaa vain suojelutarkoituksen ja tieteellisen tutkimuksen edellyttämiä rakennuksia. Tavanomaista maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen olemassa oleville tiloille on sallittua siten, ettei alueen suojeluarvoa heikennetä.
 - Muinaismuistoalue SM (Vähä-Hiisi 1 ja 2, 853)
 - Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaismuistoalueita ja niiden suoja-alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Pinta-alaltaan alle neljän hehtaarin kokoiset alueet on esitetty liiteluettelossa ja yleispiirteisellä liitekartalla. Muinaismuistoalueet on esitetty sen tiedon mukaisesti, mikä maakuntakaavaehdotuksen suunnitteluhetkellä oli Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä.
 - Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon, että aluetta on arkeologisten, maisemallisten, kulttuurihistoriallisten tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava ajantasaisen tiedon perusteella kaikki tunnetut kiinteät muinaisjäännökset. Alueiden ajantasainen luettelo on Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä.

- Rakentamismääräys: Rakentaminen on sallittua, mikäli se voidaan tehdä vaarantamatta alueen muinaisjäännösten suojelua tai heikentämättä alueen arkeologisia, kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.
- Suojelumääräys: Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen tai vahingoittaminen on muinaismuistolain mukaan kielletty. Muinaisjäännöksen läheisyydessä suoritettavissa toimenpiteissä on otettava huomioon maisemanhoidolliset ja kulttuurihistoriallisen ympäristön suojeluun liittyvät näkökohdat.
- Arvokas geologinen muodostuma ge (Rastilanharju 83)
 - Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita harju-alueita, kallioalueita ja moreenimuodostumia. Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä. Metsälain mukaisissa toimenpiteissä ei edellytetä lausun-
tomenettelyä.
 - Suunnittelumääräys: Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon kohteiden sisältämien arvojen säilyminen sekä mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.
 - Rakentamismääräys: Rakennusten sijoituksessa tulee ottaa huomioon alueen geologiset ja maisemalliset arvot.
- Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue (Janakkalan kartanomaisemat 24)
 - Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Maakunnallisesti arvokkaisiin alueisiin sisältyvät myös valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (ympäristöministeriö 2016) mukaiset kohteet.
 - Suunnittelumääräys: Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Natura-alue (Raimansuo – Miemalanharju SAC)
 - Merkinnällä osoitetaan Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet. Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet koostuvat Euroopan yhteisön komissiolle ilmoitetuista linnustonsuojelualueista (SPA-alueet) ja alueista, jotka komissio tai neuvosto on jäsenmaiden ehdotuksesta hyväksynyt yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (SCI-alueet). Valtioneuvoston päätöksen mukaisissa alueissa noudatetaan luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n säännöksiä. Suomen Natura 2000 -verkostoehdotus muodostuu pääosin olemassa olevista luonnonsuojelualueista, valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien alueista sekä eräistä muista suojelukohteista. Merkintään liittyy MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Laivaväylä
- Veneväylä
- Voimajohtolinja (110+110 kV)
 - Voimajohtolinjamerkinnällä osoitetaan alueverkkoihin kuuluvat 110 kV voimajohtolinjat. Rakentamiskieltoalue on valtioneuvoston antaman lunastuspäätöksen mukainen. 110 kV voimajohtolinjoilla rakentamiskieltoalue on linjakohtainen ulottuen korkeintaan johtoalueen ulkoreunaan. Linja-alueilla on voimassa MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Ohjeellinen uusi voimajohtolinja (110 kV)
 - Merkintä osoittaa uuden voimajohtolinjan ohjeellista sijaintia. Uusi ohjeellinen linja on osoitettu punaisella katkoviivalla. Mikäli linja on tarkoitus toteuttaa nykyiseen linja-aukkoon, on katkoviiva mustan yhtenäisen linjaviivan alla. Linja-alueilla on voimassa MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus.
 - Suunnittelumääräys: Uudet voimajohtolinjat tulee pyrkiä sijoittamaan olemassa olevien linjojen yhteyteen.
 - Rakentamismääräys: Rakennettaessa ohjeellisten johtoreittien välittömään läheisyyteen, lupaviranomaisen on pyydettävä lausunto hankevastaavalta siitä, että rakentaminen ei vaaranna johtohankkeen toteuttamista.
- Energiahuollon kohde (Rastikangas)
 - Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimaloita ja suurmuuntamoalueita varten varattuja alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

- Suunnittelumääräys: Energiahuollon alueiden suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomioita toiminnan vaikutuksiin ympäristössä.
- Kaupallisten palvelujen kohde (Vähittäiskaupan suuryksikkö KM2: 5000 k-m²)
 - Kaupallisten palvelujen alue tai kohde, jolle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia tilaa vaativan vähittäiskaupan suuryksiköitä.
 - Merkinnöillä KM1, KM2 ja KM3 osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuoliset vähittäiskaupan kohteet, alueet tai keskittymät, jotka yhdyskuntarakenteellisen sijaintinsa ja saavutettavuutensa perusteella soveltuvat merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan sijaintipaikoiksi eikä niillä kaupan laatuun perustuvan mitoituksen vuoksi ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskustalualueiden kaupallisiin palveluihin tai niiden kehittämiseen.
 - Suunnittelumääräys: Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Ne on mitoitettava ja niiden toteutus on ajoitettava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että ne kytkeytyvät ajallisesti ympäröivien työpaikka- tai taajamatoimintojen alueiden toteuttamiseen, eivätkä aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia seudun palveluverkon tasapainoiselle kehittämiselle. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn toimintaedellytykset ja edistettävä saavutettavuutta huolehtimalla joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn liikenneverkkojen kattavuudesta, sujuvuudesta ja turvallisuudesta.
- Tärkeä tai vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue (Tarinmaa 0416502, Kalpalinnanmäki 0416553)
 - Merkinnällä osoitetaan vedenhankintaa varten tärkeät (luokka 1) ja siihen soveltuvat (luokka 2) pohjavesialueet osa-aluemerkinnällä. Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueen ulkoraja, eli se alue, jolla on vaikutusta pohjaveden muodostumisalueen veden laatuun tai muodostumiseen.
 - Suunnittelumääräys: Aluetta koskevat toimenpiteet tulee suunnitella siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua. Alueella tulee erityisesti ottaa huomioon pohjavesien pilaantumiskäsit ja niiden edellyttämät riskienhallintatoimet tulee selvittää tapauskohtaisesti.
- Ulkoilureitti
 - Ulkoilureittimerkinnällä osoitetaan ohjeellisen ulkoilureitin linja, joka osoittaa reitin yhteystarpeen. Reitin tarkka sijainti toteutumattomien reittiosuuksien osalta tarkentuu toteutuksen yhteydessä. Reitin merkinnällä osoitetaan pääasiassa kesäkäyttöön tarkoitettuja reittiyhteyksiä. Reitteihin liittyy myös toteutettuja talvikäyttöisiä osuuksia sekä toteutettuja hevosvaellusosuuksia.
 - Suunnittelumääräys: Reitin tarkka sijainti määräytyy toteuttamisen yhteydessä. Ulkoilureitin toteutus koskee reitin vaatimaa reittipohjaa.
- Logistiikkatoimintojen kohde (It)
 - Merkinnällä osoitetaan logistiikka- ja liikenneterminaali-alueita. Sijaintinsa puolesta alueet soveltuvat hyvin myös raide- ja tieliikenteen terminaali-alueisiin. It-merkintää käytetään maakuntakaavassa ilmaisemaan esimerkiksi työpaikka-alueilla sitä, että alue on tarkoitettu ensisijaisesti logistiikkaa palveleville työpaikka- ja elinkeinotoiminnoille.
 - Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa tulee varautua liikenne-, logistiikka ja työpaikkatoimintojen sijoittamiseen alueelle. Alueelle ei tule ohjata melulle herkkää toimintaa. Maankäytön suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikennejärjestelyihin ja muun maankäytön sekä luonto- ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen. Maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varata riittävä tila alueen synnyttämän raskaan liikenteen lyhyt- ja pitkäaikaiseen pysäköintiin sekä varmistaa alueen sujuva ja turvallinen kytkeytyminen ympäröivään liikennejärjestelmään.
- Joukkoliikenteen vaihtopaikka (Ip)
 - Kohdemerkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät keskustojen tai taajama-toimintojen alueiden ulkopuoliset joukkoliikenteen vaihtopaikat ja liityntäpysäköintipaikat.

- Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varata riittävä tila liityntäpysäköinnin tarpeisiin ja varmistaa kulkureittien liikenneturvallisuus. Alueella tulee kiinnittää huomiota myös saattoliikenteen järjestelyihin.
- Kevyen liikenteen yhteistarve
 - Merkinnällä osoitetaan kehitettäviä seudullisia kevyen liikenteen väyliä, jotka voidaan toteuttaa erillisinä kevyen liikenteen väylinä, levennetyillä piennarratkaisuilla tai yhdystieverkon osana. Merkinnällä osoitetaan myös kevytliikennettä palvelevat merkittävät kehitettävät silta- ja alikulkuratkaisut.
 - Kehittämissuositus: Kevytliikenneväyliä suunniteltaessa tulisi käyttää hyväksi mahdollisuuksien mukaan vanhoja tielinjoja ja tarpeen mukaan myös levennetyjä pientareita. Vilkasliikenteisten väylien risteämät tulisi ensisijaisesti toteuttaa eritasoina.
- Pohjavedenottamo
 - Kohdemerkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavedenottamot. Ottamot ovat pääosin nykyisiä käytössä olevia.
- Seututie (st)
- Eritasoliittymä
- Moottoritie (mt)
- Merkittävästi parannettava tieyhteys (moottoritie)
 - Merkinnällä osoitetaan maakunnan yhdyskuntarakenteen kannalta merkittäviä yhtenäisiä tieosia valta- ja kantateillä, joiden kunto, liikennetarve tai ympäröivä maankäyttö edellyttää tien merkittävää parantamista. ”Merkittävä parantaminen” sisältää myös uuden eritasoliittymän rakentamisen tapauksissa, joissa se osoittautuu tien suunnittelussa tarpeelliseksi.
 - Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiseen sekä ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaamiseen. Valtatieosuuksilla tulee kiinnittää huomiota joukko liikenteen järjestelyiden toimivuuteen.
- Virkistyskohde, matkailukohde tai venesatama (22)
 - Kohdemerkinnällä osoitetaan tärkeimmät olemassa olevat tai kehittyvät pienimuotoiset virkistyskohteet sekä vieras-, palvelu- ja kotisatamat, jotka liittyvät maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviin veneilyväyliin.
 -
- Kehitettävä matkailu- ja maisematie, muu yhdystie (YTm)
 - Merkinnällä osoitetaan maaseudun tieverkkoa täydentäviä tieyhteyksiä. YTm -merkinnällä osoitetaan kehitettäviä matkailu- ja maisemateitä.

Maakuntakaavan karttaa ja selostusta käytettäessä ja tulkittaessa tulee ottaa huomioon myös kaava-aineistoon sisältyvät oikeusvaikutteiset liitteet:

- Pienet luonnonsuojelualueet ja luontotyyppialueet ja niitä koskeva kartta ja alueluettelo: MYp, Sälimäen niitty, 0,52ha, arvokas perinnemaisema, kasvistonsuojelu seudullinen.

- Maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohdemerkinnät ja niitä koskeva kartta ja alueluettelo:

11 Iso-Hiisi, Hiisi,
12 Tapiola, Vähä-Hiisi
31 Viralan työväentalo, Virala

Maakuntakaavan ohjausvaikutus on otettava huomioon yleiskaavan laatimisessa. Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa. Maakunnan suunnittelussa on otettu huomioon myös valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulevat siten myös maakuntakaavan kautta osaltaan huomioitaviksi yleiskaavoituksessa.

Suunnitteluprosessin alkuvaiheessa alueella oli voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2006 ja 1. ja 2. vaihemaakuntakaavat. Nyt voimassa olevassa maakuntakaava ja aiemmin voimassa ollut maakuntakaava ohjaavat pitkälti samoin maankäyttöä suunnittelualueella. Merkittävimmät erot kaavojen välillä ovat työpaikka- ja asuinalueiden täsmentyminen sekä

Rastikankaan että Turengin taajaman laajenemisen osalta. Lisäksi nykyiseen maakunta-kaavaan on lisätty Rastikankaalle kaupallisten palvelujen kohde –merkintä, jolle saa sijoittaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön (KM2) sekä uuden ohjeellisen voimajohtolinjan (z) merkinnän osoittaminen suunnittelun alueen halki itä-länsisuunnassa sekä siihen liittyvä energiahuollon kohde -merkintä. Vastaavasti suunnittelun alueelta on poistunut nykyiseen kaavaan laajoja matkailun alueita osoittavia RM-aluemerkintöjä, kylämäisen asutuksen AT-merkintä sekä kevyen liikenteen yhteystarve-merkintä Harvialan suuntaan.

4.4 Maankäytön rakennemallit ja kunnan tavoitteet

Janakkalan rakennemallikartalla 2030+ on osoitettu pitkän aikavälin maankäytön tavoitteet aluevarausten muodossa. Rastikankaan osalta rakennemalli määrittää tavoitteeksi, että Rastikankaan alue laajentuu yhä enemmän seututien 130 ja Viralan eritasoliittymän sekä Hämeenlinnan Moreenin suuntaan. Nämä alueet voivat painottua myös valtakunnallisen ja seudullisen tason laajaa tilaa tarvitsevaan liiketoimintaan. Turengin taajaman länsipuolisten alueiden osalta rakennemalli osoittaa taajaman laajenemissuuntia sekä kylämäisen asutuksen kehityskäytävän Rastilan-Kilpiälän alueelle. Lisäksi rakennemallissa on määritelty Kalpalinnan alueen virkistysalueiden tarpeellisuutta alueen sijaitessa Janakkalan pääharjukson alueella osana laajempaa virkistyskokonaisuutta. Viheryhteystarve on osoitettu rakennemallissa kulkeväksi myös Tarinmaalta kohti Kalpalinnaa.

Seudullisessa rakennemallissa Moreeni-Rastikankaan alueet muodostavat laajan yhtenäisen työpaikkavyöhykkeen, joka jatkuu luoteis-kaakko-suunnassa valtatie 3 ja maantien 130 yli. Aluetta kehitetään ensisijaisesti raskaan teollisuuden, logistiikan ja pienyritystoiminnan keskittymänä. Raskaan liikenteen järjestämiseksi tulee varautua uuden eritasoliittymän rakentamiseen. Tarkemmassa suunnittelussa on syytä pohtia osa-alueittain alueen sisäisiä toimintoja sekä niiden toteuttamisjärjestystä. Alueen sisälle osoitettavien työpaikkakeskittymien väliin voidaan jättää ekologisia yhteyksiä

Suunnittelun alueelle kohdistuu tavoitteita myös Rastikankaan teollisuusalueen ja toimitila-alueiden laajenemisen osalta mm. Hämeenlinnan kanssa yhteistyössä toteuttavan MORE-hankkeen johdosta (lisää kohdassa 4.5). Lisäksi Kalpalinnan alueen kehittyminen ja alueen ympäristössä olevien virkistysalueiden suunnittelu sekä Turengin taajaman länsipuolisen alueen asumisen järjestäminen ovat yleiskaavallisen suunnittelun tavoitteina.

Tavoitteellisuus vastata elinkeinoelämän aluetarpeisiin tulee edellyttämään valmiutta joko maanhankintaan tai yksityisten maiden kaavoitukseen. Teollisuusalueiden reservi riittää todennäköisesti lähivuosiksi, mutta pidemmällä aikavälillä on mietittävä myös uusien alueiden hankkimista. Asuntoalueiden tonttutuotannon suunnittelun osalta kunnan maanomistuksen tilanne on parempi, vaikkakin uudet asuinalueet edellyttävätkin maanhankintaa.

Suunnittelun alueen rakentuminen voidaan perustaa nykyisten liikenneväylien varaan, tällöin ei tarvita mittavia valtakunnan tieverkkoon kohdistuvia investointeja eikä muutoksia ei edellytetä lähiaikoina. Elinkeinoalueiden kehittyminen vaatii toimiakseen toimivan liikenneverkoston, jonka osalta moottoritien sekä vanhan kolmostien eritasoliittymät muodostavat merkittävän yksittäisen tekijän suunnittelun alueen elinkeinoalueiden kehitykselle. Osaltaan suunnittelun alueen liikenteellinen kehittyminen nojaa myös Hämeenlinnan puolelle suunniteltuun Moreeni-Rastikangas eritasoliittymään.

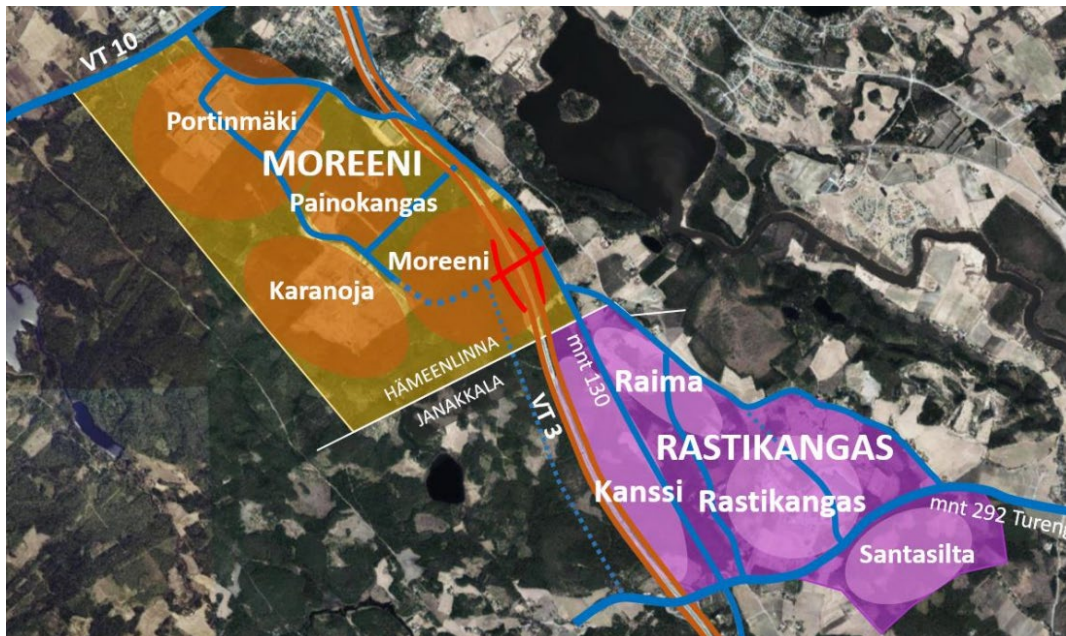
4.5 Industrial park MORE

Moreeni-Rastikankaan eritasoliittymä tuo toteutuessaan maankäytöllisiä tavoitteita, jotka koskevat etenkin alueen pohjoisosaa. Vaikka liittymä on suunnitella Hämeenlinnan puolelle, niin liittymällä tulee olemaan vaikutuksia myös suunnittelun alueen muiden liikenteellisten yhteyksien osalta. Näiltä osin alueen maankäyttö tulee täsmentymään. Liittymä liittyy osaltaan Moreenin ja Rastikankaan alueella jatkettuun yhteistyöhön Hämeenlinnan kaupungin kanssa teollisuusalueiden ja näiden laajentumisalueiden suunnittelemiseksi. Pohjalla on vuosien selvitykset ja yhteissuunnittelu laajana kokonaisuutena mittakaavahyödyn saavuttamiseksi. Linnan Kehitys Oy:n johdolla nyt toteutettava ”Moreeni-Rastikangas yritysten synergiaverkko” -EU-hanke on ”jalostunut” Industrial Park MOREksi. Tämä Helsinki-

Tampere kasvukäytävän keskipisteeseen rakentuva Etelä-Suomen suurin yritysalue MORE syntyy, kun Hämeenlinnan Moreeni ja Janakkalan Rastikangas kasvavat yhteen. Hankkeen teemoina ovat kiertotalous, vähähiilisyys, yritysten kehittämistoimien aktivointi ja yritysryppäiden muodostaminen. Kyseessä on sekä Hämeenlinnan kaupungin että Janakkalan kunnan välisestä yhteistyöstä alueen elinkeinorakenteen vahvistamiseksi ja monipuolistamiseksi.

Suunnittelulla MORE-alueesta tavoitellaan nykyaikaista elinkeinoaluetta, joka on toimijoiden kannalta vetovoimainen. Alue suunnitellaan huomioiden myös erikoispiitkien HCT-rekkojen vaatimat tilatarpeet. Suunnitteluvan vaiheissa kiinnitetään huomiota tietyillä alueilla myös tonttien tasaamiseen ja sen myötä myös ylijäämämaiden hyödyntämiseen, joka on yksi merkittävä tekijä alueen toteutuksen kustannuksien muodostumisessa. Myös viherrakentamiseen sekä hulevesien hallintaan koko alueella tulee kiinnittää huomiota.

Hämeenlinnan kaupunki ja Janakkalan kunta ovat yhdessä kehittäneet yritysalueetta Moreeni-Rastikangas. Alueesta on tehty selvityksiä ja suunnitelmia ja kehittämistä on edistetty työpajoin vuosien 2016 - 2020 aikana. Työtä on ohjannut Janakkalan kunnanhallituksen päättämä työryhmä, jossa on jäseniä Hämeenlinnasta, Janakkalasta, Linnan Kehityksestä, Hämeen Ammattikorkeakoulusta ja Hämeen Liitosta. Alue on nimetty Moreenin ja Rastikankaan alueet yhdistävällä nimellä MORE Industrial Park. Kokonaisuuden sisälle on muodostettu pienempiä toiminnallista osa-alueita, joita ovat Hämeenlinnassa Portinmäki (Moreenin vanhin osa), Painokangas, Karanoja ja Moreeni (uusi eritasoliittymän alue) sekä Janakkalassa Rastikangas, Kanssi, Raima ja Santasilta.

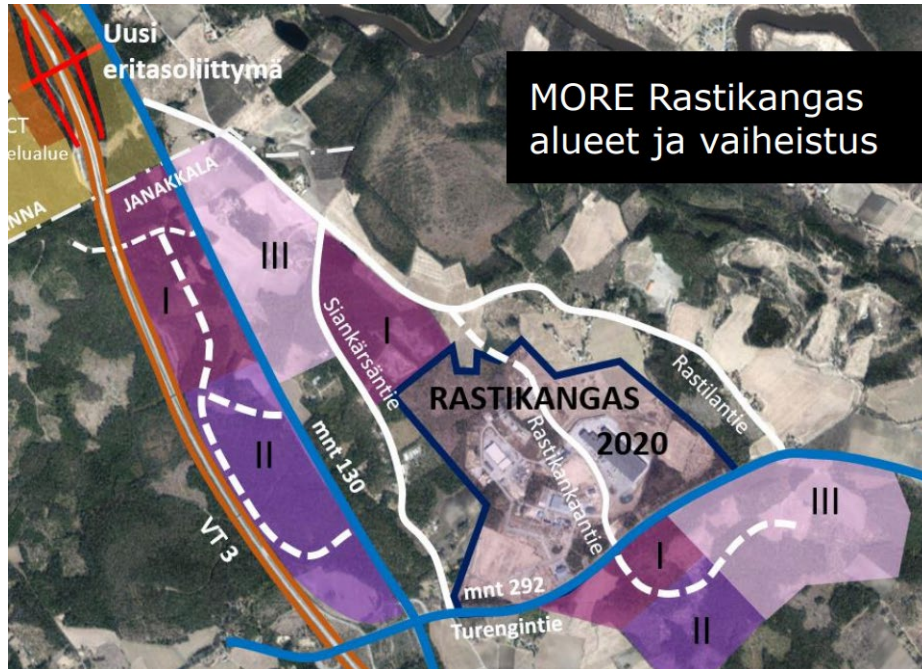
Kuva 67. MOREn toiminnalliset alueet (MORE masterplan)

Kansallisesti merkittävän hankkeen tavoitteena on että 1100 ha alueella on tarjolla 1 500 000 rakennusoikeusneliötä. MORE tarjoaa työtä jo nyt 80 yritykselle Suomen pääväylällä. Alueelle on tällä hetkellä rakennettu yritysten käyttöön tiloja 250 000 km². Tavoitteena on edelleen kasvattaa alueen rakennusten pinta-ala neljä-kuusinkertaiseksi ja siten työpaikkojen määrä voisi kasvaa noin 3000 työpaikkaan.

MORE tarvitsee kasvaakseen uuden moottoriteliittymän, jonka suunnittelu on käynnissä yhdessä ELY-keskuksen ja kuntien kanssa. Tänä vuonna on siirrytty jo em. liittymän tie-suunnitelman laatimiseen. Liittymä voi siten rakentua vuosien 2024-2025 aikana.

MORE-alueen kehittämisen lähtökohdat on koottu Masterplan 2030:een, joka sisältää alueen kehittämisen lähtökohdat ja tavoitteet alustavine budjetteineen. MORE Masterplanin on koottu keskeiset lähtökohdat yritysalueen kehittämiseksi. Masterplanissa esitetty nykytilanteen kuvaus ja lähivuosien tärkeimmät askeleet sekä pitkän ajan visio. Masterplanin visio on, että MORE on Suomen keskeisin ja suurin yritys ekosysteemi. Kehittämisen tavoitteena on, että

- MORE laajenee vaiheittain yli 1000 hehtaarin ja 3000 työntekijän kehittyväksi ekosysteemiksi
- MORE tarjoaa vetovoimaisen ja monimuotoisen alustan tuotannon, logistiikan, kiertotalouden ja näitä palvelevan alan yrityksille
- MORE luo edellytykset hiilineutraalille yritystoiminnalle
- MORE tukee kiertotalouden hyödyntämistä yritystoiminnassa
- MORE on haluttu ja tunnettu yritysalue
- MORE on toimiva ja symbioottinen yritysryppäiden verkosto.

Kuva 68. MOREn alueet ja suunniteltu ajallinen vaiheistus.(MORE masterplan)

Vision toteutuksessa keskeistä on varmistaa alueen sujuvat liikenne- ja tietoverkkoyhteydet, työvoiman saatavuus, joustavat toimitilaratkaisut, monipuoliset ja hiilineutraalit infraratkaisut, sujuvat viranomaiskäsitteilyt sekä korkeakoulukeskuksen tutkimus- ja kehittämispalvelut. Lähivuosina keskeistä on brändin ja näkyvyyden parantaminen, eritasoliittymän ja siihen liittyvien palveluiden rakentaminen sekä alueen kaupunkikuvan ja ympäristön rakentamisen houkuttavuuden varmistaminen kaavoituksella ja katuverkon rakentamisella. Lisäksi keskeistä on alueen markkinoinnin ja ekosysteemityön kehittäminen sekä digitalisaation edistäminen. (MORE masterplan)

4.6 Kalpalinna

Kalpalinnan alue vaihtoi omistajaa keväällä 2019. Kaavaluonnos oli pitkälti laadittu aikaisemman omistajan antamien tietojen pohjalta. Uusien omistajien myötä Kalpalinnan suunnitelmat ovat tarkentuneet. Kunnassa on poliittinen tahtotila edistää Kalpalinnan kehittämistä ympärivuotisesti toimivana, monipuolisena urheilu- ja palvelukeskuksena sekä myös osittain vapaa-ajan ja vakituisen asumisen alueina (kh/tekla –info 16.9.2020).

Maanomistajien tavoitteena on luoda ympärivuotinen dynaaminen tapahtumakeskus palveluineen ulkoilu- ja urheiluaktiiviteeteille: keskuksen sijainti, luonto-olosuhteet ja valmiudet erityisesti talviurheilulajeihin tarjoavat ainutlaatuisen mahdollisuuden monipuoliseen kesä- ja talviurheiluun sekä -ulkoiluun. Tavoitteena on saada sopimaa alueelle yli 20 urheilulajia, joilla ei ole kunnollisia suorituspaikkoja ja -olosuhteita Etelä-Suomessa tai Suomessa ylipäätään.

Toimijoiden ajatuksena on kehittää aluetta pitkällä aikavälillä. Osa rinteistä muotoillaan siten, että myös aloittelijoille on riittävän helppoja ja miellyttävämpiä reittejä, myös yhdysrinteiden osalta. Alueelle on suunniteltu tuotavan uutta hissikapasiteettia ja pitkällä aikajänteellä alueesta kasvaa Etelä-Suomen ykköskeskus rinneolosuhteiden puolesta. Pitkän tähtäimen tavoitteena on myös, että alue rakentuu asutuksi ja majoituskapasiteettia omaavaksi tapahtumakeskukseksi monipuolisine kesä- ja talviharrastuksineen. Etelärinteiden

ravintola-kahvila -vuokraamo on laajentunut alppikylän mittakaavaiseksi piazzaksi, gasthaus mittakaavassa kasvavaksi hotelliksi, joka kasvaa vuosittain lisämajoituskapasiteetiksi suite-mökkien lisäksi, sekä alppikyläksi, joka kasvaa kyläkadun varteen omintakeiseksi matkailun ohessa toimivaksi työpaikka-alueeksi.

Koko alue on lähtökohtaisesti urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta ja rinteiden väliin seka-rakenteeksi sijoitetaan asumista ja loma-asumista. Alue suunnitellaan myöhemmin asemakaavalla, jolloin rakentamisen alueet suunnitellaan niin, että rakentamisten väliin jäävät alueet voidaan suunnitella edelleen eri lajien käyttöön suorituspaikoiksi, jolloin ulkoilureitit ja metsässä liikkuminen on edelleen mahdollista. Asemakaavasunnittelun pohjaksi on laadittu alueiden käytettävyyden kartoitus. Rakentamisen laajuus, tiheys ja sijoittuminen eri alueille suunnitellaan ja tutkitaan asemakaavalla vaihteittain alueen toiminnan elpymistä ja kehittyessä. Samalla eri alueiden tarpeet edelleen tarkentuvat tästä suunnitelmasta, jota on jo useamman vuoden työstyetty alueelle.

Koko Kalpalinnan alue varataan urheilu- ja virkistyspalveluja varten:

-talvikaudella eri lajien harjoitusratoja, valmennuskeskuksia, kilpailutoimintaa, safareita ja yleisötapahtumia mm. perinteisissä rinnelajeissa kaikissa muodoissaan (alppihiihto, lumilautailu, telemark, hiihtokoulut), erikoisrinnelajeissa (park-, snowcross-, box-, slope style) luonnollisissa ja niitä varten muotoilluissa ympäristöissä, hiihto- ampumahiihto-, ensilumenlatu-, valmennus- ja kilpatoimintaa, valaistuja ja muita ulkoilureittejä sekä alamäkiluistelua- ja talvialamäkipyöräilylajeja. Myös moottoreilla tapahtuvia urheilulajeja voi harjoittaa alueella yksittäisinä tapahtumapäivinä: lumikelkka- ja enduro tapahtumia ja -harjoituspäiviä, jäärata- ja sprint ralliautoilutapahtumia ja -harjoituspäiviä (siirtymä sähkökäyttöisiin mahdollisimman pian).

-kesäkaudella eri lajien harjoitusratoja, valmennuskeskuksia, kilpailutoimintaa, safareita ja yleisötapahtumia mm. ulkoilureittejä, vaellus-, juoksu- ja erikoisjuoksulajeille, suunnistus ja ulkoilureitit, valaistut ulkoilureitit, maasto- ja alamäki- ja erikoispyöräilylajit kaikissa muodoissaan luonnollisissa ja niitä varten muotoilluissa ympäristöissä, maastoratsastus- ja ratsastustilatoimintaa sekä suuria yleisö- ja konserttitapahtumia. Alueella sallitaan myös mm. rinnelaiduntaminen ja rinnealueiden viljely ja muu viherkasvattaminen. Myös moottoreilla tapahtuvia urheilulajeja voi harjoittaa alueella yksittäisinä tapahtumapäivinä: motocross-, trial- ja endurokilpailutapahtumia ja -harjoituspäiviä, sprint ralliautoilutapahtumia ja -harjoituspäiviä, mönkijä- ja maastoajoneuvosafareita (siirtymä sähkökäyttöisiin mahdollisimman pian).

5. RANTA-ALUEIDEN MITOITUSMENETELMÄ

5.1 Mitoituksen yleiset lähtökohdat

Suunnittelualueeseen kuuluu Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Säililammen ja Likolammen alueet. Maankäyttö- ja rakennuslain 72 § määrittää, että vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tältä osin ranta-alueille on tarkoitus laatia oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jonka suunnittelussa noudatetaan rantasuunnittelun käytänteitä. Tällöin ranta-alueiden osalta on kyseessä myös rantaosayleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennusluvut pääasiassa lomarakentamisen tarpeisiin.

Rakennusluvan myöntäminen suoraan yleiskaavan perusteella edellyttää yleiskaavan laatimista siten, että rakennuspaikkojen määrä lasketaan tila- ja maanomistusyksikkökohtaisesti, että eri maanomistajia kohdellaan tasapuolisesti siten, että turvataan riittävien ranta-alueiden säilyminen rakentamattomina.

Mitoitusperusteena ranta-alueella käytetään Janakkalassa yleisesti käytössä olevaa rantojen mitoitusmenetelmää, joka perustuu vuodelta 2000 oleviin rantasuunnittelun suunnittelutavoitteisiin ja mitoitukseen (Kv 19.6.2000 § 58). Samaa suunnittelu- ja mitoitusperustetta on käytetty myös Janakkalan itäisen ja läntisen rantaosayleiskaavan laatimisen yhteydessä. Tällöin on tehty mitoituslaskelmat myös nyt kyseessä olevan suunnittelualueen rannoille, mutta silloin on todettu, että näiden rantojen suunnittelu tehdään myöhemmin taajamien

suunnittelun yhteydessä, ja toisaalta alueella on ollut voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava. Tämä Turenjin-Sälilammen osayleiskaava ei ole kuitenkaan mahdollistunut rakennuslupien myöntämistä suoraan kaavan perusteella, vaan on tarvittu poikkeaminen suunnittelutarpeesta ranta-alueella. Nyt osayleiskaavalla ratkaistavat rakennuspaikat perustuvat suoraan vuodelta 2000 oleviin, rantayleiskaavaa varten tehtyihin laskelmiin niin rantaviivan mitan kuin rantaviivan muunnettavuuden osalta.

Kunnanvaltuuston hyväksymissä rantayleiskaavoituksessa käytettävissä suunnittelutavoitteet koko kunnan alue on jaettu rantarakennusoikeuksien laskemiseksi mitoitusvyöhykkeiksi ottaen yleisellä tasolla huomioon vesistönsien koko, sijainti sekä virkistys- ja luonnonolosuhteet. Vyöhykkeille on valittu tiheysarvot, jotka ilmoittavat rakennuspaikkamäärän rantaviivan pituuteen suhteutettuna. Tiheysarvoja valittaessa on otettu huomioon se, että tiheys ilmoitetaan paitsi muoto- niin myös rakentamiskelpoisuuskertoimella muunnettua rantaviivaa kohti.

5.2 Mitoituksen perusteet

Ranta-alueiden yleiskaavoituksella ohjataan pääasiassa lomarakentamista siten, että

- arvokkaat luontokohteet, elinympäristöt ja maisemat säästyvät,
- yleiseen virkistyskäyttöön jää riittävästi vapaa-alueita ja
- edistetään maanomistajien tasapuolista kohtelua käyttämättömän rantarakennusoikeuden osoittamisessa.

Rantarakennusoikeuksia laskettaessa kunnan alue on jaettu ensiksi mitoitusvyöhykkeiksi ottaen yleisellä tasolla huomioon vesistönsien koko, sijainti sekä virkistys- ja luonnonolosuhteet. Sitten on valittu vyöhykkeille tiheysarvot, jotka ilmoittavat rakennuspaikkamäärän rantaviivan pituuteen suhteutettuna. Vesistönsien mitoituksen sisäiseksi jakamiseksi maanomistajakohtaisesti muunnetaan erimuotoiset ja eri tavalla rakentamiskelpoiset rantaviivat tilakohtaisesti vertailukelpoiksi. Tämän jälkeen kerrotaan tilakohtainen muunnettu rantaviivan pituus mitoitusvyöhykkeen mitoitusperusteella, ja saadaan tilakohtainen laskennallinen lomarakennuspaikkojen määrä. Kun laskennallisesta rakennuspaikkamäärästä vähennetään olemassa olevien paikkojen määrä, saadaan tilalla jäljellä oleva rantarakennuspaikkojen määrä.

Maanomistajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi tilan jäljellä oleva rakennusoikeus määritetään ns. emätilaperiaatteella tilanteessa 1.7.1959, jolloin rakennuslaki tuli voimaan. Emätilan alueella tuon ajankohdan jälkeen erotetut rakennuspaikat luetaan käytetyksi rakennusoikeudeksi, joka kohdistuu nykyisiin tiloihin sen mukaan mitkä niistä ovat saaneet hyödyn rakennuspaikoista. Rasitus kohdistuu siis siihen emätilaan, josta rakennuspaikat on erotettu ja kyseisestä tilasta myöhemmin muodostettuihin tiloihin. Ennen 1.7.1959 emätilasta muodostetut rakennuspaikat eivät pienennä emätilan kokonaisrakennusoikeutta.

Varsinaisesti rakentamisen määrän osoittavassa aluevarausyleiskaavassa voidaan poiketa em. laskennan tuloksesta, jos se johtaisi maanomistajan tai yleisen edun kannalta kohtuuttomuuteen, tai esim. luonnon arvoalueet estävät täyden rakennusoikeuden käyttämisen.

Rantaosayleiskaavoitus kohdistetaan järvien, lampien ja jokien ranta-alueille, joka on keskimäärin 200 – 300 metriä leveä. Jokien osalla voidaan käyttää kapeampaa suunnittelu-alueutta kuin järvien osalla. Taajamarakenteeseen kuuluvat ja sen välittömässä läheisyydessä olevat rannat jätetään asemakaavoituksen yhteydessä suunniteltaviksi.

Sekä olevien että tulevien rakennuspaikkojen etäisyys rannasta otetaan myös huomioon kertoimilla. Ilman korttelimerkintää olevat erilliset rantasaunojen rakennuspaikat vievät yhden loma-asunnon mitoituksen sellaisenaan tai yhdessä kaukana rannasta olevan päärakennuksen kanssa. Laskennalliset mitoitusluvut otetaan huomioon siten, että kymmenesosissa viisi tai enemmän pyöristyy ylöspäin täyteen kokonaislukuun ja viittä vähemmän pyöristyy alaspäin täyteen kokonaislukuun.

Läntisen rantayleiskaavan prosessiin kuuluvissa alkuvaiheen viranomaisneuvotteluissa todettiin suunnittelualueen olevan kunnan itäisen rantayleiskaavan alueesta poikkeavaa monialaista kulttuuriseutua, jonka suunnittelussa on pidettävä tavallista tarkemmin silmällä

luonnon ja kulttuuriympäristön suojelua. Tekninen lautakunta onkin täydentänyt 2.12.2003 § 156 suunnitteluperusteita suojelu-, virkistys-, kulttuuri- ja maisema-alueita sekä rakennuskelvottomia alueita koskevilta osilta. Täydennys merkitsee:

- arvokkailla maa- ja metsätalousvaltaisilla (MT, MA, MU, MY) alueilla 30 prosentin pienennystä mitoitukseen,
- suojelu- ja virkistysalueiden kohdalla laskennallista mitoitusta kolme rakennuspaikkaa per muunnettu rantakilometri, ja
- laskennallisen rakennusoikeuden poistumista kokonaan laajoilta alavilta soilta.

Alueella olevien oikeusvaikutteisten ranta-asemakaavojen alueella maankäyttöä säätelee ranta-asemakaava. Ranta-asemakaavojen ratkaisut pidetään yleiskaavoituksessa ennallaan eikä niiden rakennusoikeus vaikuta ranta-asemakaavan ulkopuolisen suunnittelualan rakennusoikeuteen.

5.3 Kiinteistöjaotuksen ottaminen huomioon

Maanomistajien tasapuolisen kohtelun edistämiseksi otetaan rakennusoikeuden määrittämisessä lähtökohdaksi kiinteistöjaotus rakennuslain voimaantuloajankohdassa. Vuoden 1959 kesän jälkeen erotetut ja toteutetut rakennuspaikat kirjautuvat käytetyksi rakennusoikeudeksi silloisille tiloille, mutta tämä rasitus jaetaan laskennassa hyötyä saavien tilojen kesken. Kaava-alueen emätilaselvitys on selostuksen liitteenä 1.

5.4. Mitoitusvyöhykkeet

Vesistön osat on sijoitettu aiemmin todetulla tavalla kolmeen mitoituksellisesti erilaiseen vyöhykkeeseen. Mitoitusvyöhykkeiden pääperusteena ovat vesistönsosan pinta-ala ja luonnonolosuhteiden kokonaisuudet. Kaikkien vyöhykkeiden mitoitusarvoissa on lisäksi lähtökohdana, että loma-asutus ei aiheuta vesistölle tai maaympäristölle suurta haittaa, kun jäte- ja vesihuolto hoidetaan rakennuspaikkakohtaisesti. Koko suunnittelualue on osoitettu kuuluvaksi vuodelta 2000 olevassa mitoituskartassa mitoitusvyöhykkeeseen II (Kuva 69). Alle 2 ha lammille ei osoiteta uutta rakentamista. Vyöhykkeet on määritelty seuraavasti:

Vyöhyke I: Ympäristöarvoiltaan merkittävät aluekokonaisuudet. Myös pääsääntöisesti vesistönsosat, joiden pinta-ala on alle 20 ha, ja pienet joet. -> Mitoitus 5 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohden.

Vyöhyke II: Ympäristöarvoiltaan tavanomaiset, melko suuret vesistönsosat, joille on keskittynyt lomarakentamista, ja suuret joet. Lisäksi ympäristöarvoiltaan merkittävät, mutta kooltaan suuret vesistönsosat. -> Mitoitus 7 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohden.

Vyöhyke III: Ympäristöarvoiltaan tavanomaiset suuret vesistönsosat, joille on keskittynyt lomarakentamista. -> Mitoitus 9 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohden.

Kuva 69. Ote mitoituskartasta, jossa suunnittelualue on mitoitusvyöhykettä II.

5.5 Rantaviivapituuden muuntaminen

Rantaviivan tilakohtainen pituus mitataan pääsääntöisesti peruskartalta mittakaavassa 1:10 000. Tämän jälkeen mitattu pituus muunnetaan ottaen huomioon rannan muoto ja rakentamiskelpoisuus.

RANTA	MUUNTO-KERROIN
rantavyöhykkeen leveys alle 40m	0,00
niemen tai kannaksen leveys alle 50m	0,00
niemen tai kannaksen leveys 50...100m	0,50
niemen tai kannaksen leveys 100...150m	0,75
alle 100m leveä vesistönsosa (ei joki)	0,25
100...200m leveä vesistönsosa (ei joki)	0,50
200...300m leveä vesistönsosa (ei joki)	0,75
RAKENTAMISKELPOISUUS	
erittäin hyvä tai hyvä	1,0
tydyttävä	0,80
huono	0,60
JOKIEN RANNAT	
muotokerroin	0,50
ei muunneta rakentamiskelpoisuuskertoimella	x

5.6 Muu muuntaminen

Vastaavuus loma-asuntoina

oleva omakotitalo tai maatilan talouskeskus	1,0
tuleva omakotitalo tai maatilan talouskeskus	2,0
erillinen sauna	1,0

6. OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

6.1. Osayleiskaavan lähtökohdat ja suunnittelun tarve

Rastilan-Rastikankaan osayleiskaavan tavoitteet on hyväksytty kaavoitusohjelmassa kunnanhallituksen kokouksessa 20.5.2013 § 116. Tavoitteiksi kirjattiin seuraavaa: "Turengin-Sälilammin osayleiskaava 1990-luvun alusta on osa suunnittelualueetta, jonka osalta selvitetään mahdollisesti rakennettavien alueiden edellytykset. Muulta osin kaava painottuu elinkeinoalueisiin Rastikankaalla sekä Turengintien eteläpuolisella Hiidenkorven alueella. Uusi toimitila-alue on jo merkitty vahvistettavana olevaan maakuntakaavaan sen 1. vaihetarkistuksessa." Elinkeino toiminnan aluetarpeiden osalta todettiin lisäksi tulevat maanhankinnan tarpeet.

Vuonna 2013 on todettu, että suunnittelualue on rajattu siten, että se muodostaa toiminnallisesti ja ajallisesti yhtenäisen ja hahmotettavan kokonaisuuden. Yleiskaavaa laadittaessa aikatahtäimen tulisi olla melko pitkällä tulevaisuudessa. Uusien avauksien lisäksi suunnitteluun kuuluu mm. vanhojen kyläalueiden, olevan asutuksen ja toimitila-alueiden sekä rakentamattomiksi jäävien alueiden yhteensovittaminen.

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Turengin-Sälilammin osayleiskaava sekä oikeusvaikutuksettomat Janakkalan ja Turengin muut yleiskaavat. Em. kaavat on hyväksytty vuosina 1981-1991, jonka vuoksi ne sisältävä vaihtelevasti tarkistamistarpeita. Erityisesti Rastikankaan teollisuusalue on kehittynyt voimakkaasti ollen Janakkalan merkittävin työpaikka-alue, jossa vastaavaa kehitystä on syytä tukea. Asumisen osalta merkittävä tulevaisuuden alue on Mäntyniemen länsipuolinen alue, jonka kunta omistaa.

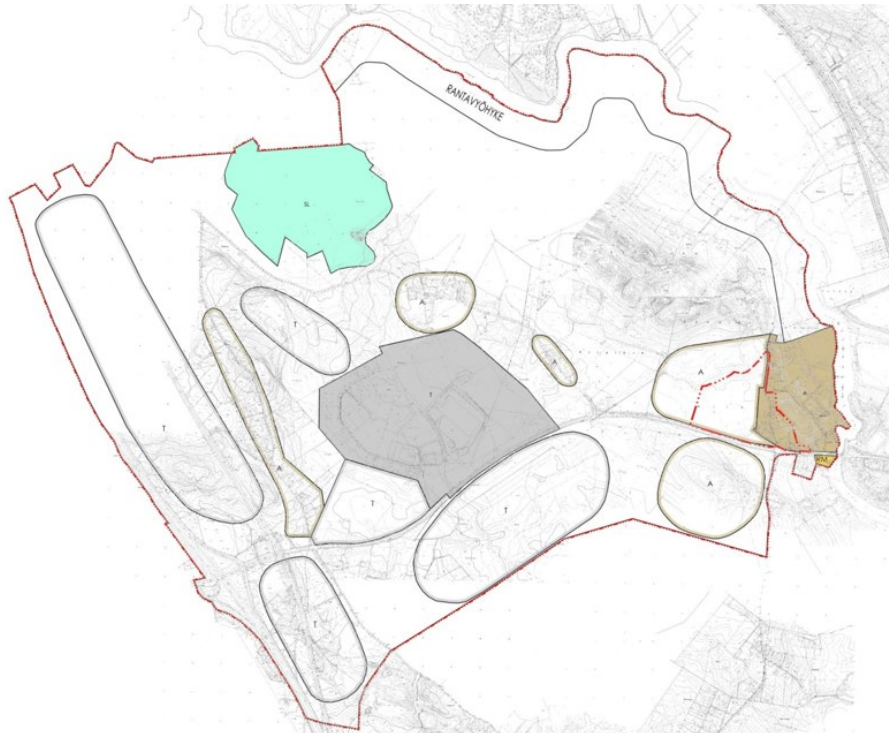
6.2 Suunnittelun käynnistäminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli ensimmäisen kerran kunnanhallituksessa hyväksyttävänä ja esitettävänä nähtäville asetettavaksi 16.12.2013 § 266. Kaavan osalta ei oltu kuitenkaan käyty aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ja kaava palautui valmisteluun.

Kunnanhallitus päätti 20.1.2014 §1 kokouksessaan kaavoituksen käynnistämisestä Rastila-Rastikangas osayleiskaavaa koskien. Aikaisemmin (8.1.2014) oli järjestetty maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä viranomaisneuvottelu mm. ELY-keskuksen ja museoviraston kanssa. Neuvottelussa käsiteltiin suunnittelualueen rajausta ominaisuuksineen, kaavahankkeen päätavoitteet, selvitystarpeet sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma vuorovaikutusmenettelyineen. Kunnanhallitus päätti hyväksyä 11.11.2013 päivätyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä osayleiskaavan suunnittelualueen rajauksen.

6.3 Vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Kaavan vireilletulo oli 16.6.2014 ja käynnistämisen kuuleminen järjestettiin 16.6. – 18.7.2014. Valmisteluaineistoon kuuluvana on silloin esitelty ja ollut nähtävillä suunnittelualueen rajauskartta, osallistumis- ja arviointisuunnitelma 9.6.2014 sekä kaavatavoitteita kuvaava kartta. Rastila-Rastikangas osayleiskaavan lähtökohtia tavoitteineen on esitelty myös yleisötilaisuudessa 25.6.2014.

Kuva 70. Kuva vireilletulovaiheen yleisötilaisuudessa esitellystä alustavasta suunnitelmakartasta vuodelta 2014.

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vireilletuloaineistosta saatiin yksi lausunto ja neljä mielipidettä. Metsähallituksen lausunnon perusteella Metsähallituksella ei ollut huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Mielipiteet koskivat pääosin kaavan tavoitteita kuvaavan kartan aluevarausmerkintöjä. Mielipiteen esittäjät olivat huolissaan omistamiensa maiden lähiympäristöön osoitetuista teollisuusalueista, omistamiensa maiden rakennusoikeudesta tai maa- ja metsätalouden säilymisestä alueella. Lisäksi otettiin kantaa riittävien suoja- ja vihervyöhykkeiden osoittamiseen asuntoalueiden ja työpaikka-alueiden välille. Myös Rastilantien ja Rastikankaantien yhdistävästä tieyhteydestä ja sen mukanaan tuomasta mahdollisesti lisääntyvästä liikenteestä oltiin huolissaan. Laajentuvan Rastikankaan teollisuusalueen pelättiin pahentavan hulevesiongelmaa Raimansuon läheisyydessä. Mielipiteet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon kaavaluonnosta valmisteltaessa kaavan tavoitteet huomioon ottaen.

6.4 Kaava-alueen laajentaminen

Suunnittelutyön tilannetta on esitelty joulukuussa 2014 viranomaisneuvotteluissa Museovirastolle, Hämeen ELY-keskukselle, Hämeen liitolle ja Hämeenlinnan kaupungille.

Suunnittelutavoitteiden tarkentuessa on havaittu tarve laajentaa suunnittelun alueen rajoista. Aluelaajennukseen liittyvät mm. Iso-Hiiden kartanon pihapiiri rakennetun kulttuurihistorian kohteena, potentiaalista pientaloasutuksen aluetta, kaavoittamatonta Hiidenjoen rantavyöhykettä ja liittymäpintaa Nuolialan kylän asutukseen. Kunnanhallitukselle hyväksyi Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan suunnittelun alueen laajentamisen kokouksessaan 24.2.2015 § 19.

6.5 Luonnosvaiheen kuuleminen ja kaavaluonnoksesta saatu palaute

Tekninen lautakunta hyväksyi MRL 62 §:n ja MRA 30 §:n mukaisessa tarkoituksessa asetettavaksi julkisesti nähtävillä sekä kaavaluonnoksen ja merkintöjen selitykset (päivätty 6.5.2019) ja kaavaselostuksen liitteineen (päivätty 6.5.2019).

Kaavaluonnosvaiheen aineistot pidettiin nähtävillä 23.5. – 24.6.2019 välisen ajan kunnan talon ilmoitustaululla ja kunnan internet-sivuilla. Nähtävillä olosta tiedotettiin Janakkalan Sanomissa (23.5.2019) lehtikuulutuksin ja osallisille kirjeellä. Kaavaluonnoksesta pyydettiin lausunnot ja osallisilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä. Yleisötilaisuus, jossa esiteltiin kaavaluonnosta, pidettiin 4.6.2019.

Kaavaluonnosvaiheessa lausunnot pyydettiin Hämeen ELY-keskukselta (ympäristö), Uudenmaan ELY-keskukselta (liikenne), Museovirastolta, Hämeen liitolta, Hämeenlinnan kaupungilta, Kanta-Hämeen pelastuslaitokselta, Elenia Oy:ltä, Elenia Lämpö Oy:ltä, Janakkalan vedeltä, Gasum Oy:ltä ja Fingrid Oy:ltä. Näistä lausunnon antoi Elenia Lämpö Oy, ELY-keskus (Häme ja Uusimaa), Fingrid Oy, Janakkalan Vesi, Hämeen liitto ja Museovirasto. Hämeenlinnan kaupunki ei katsonut tarpeelliseksi antaa lausuntoa kaavaluonnoksesta. Kaavaluonnosvaiheen aineistosta saatiin 20 joko kirjallista tai suullista mielipidettä. Lausuntojen perusteella kaava-alueelle on teetetty luonnosvaiheen jälkeen useita selvityksiä: Mt 130 ja 292 liikenneselvityksen päivittäminen, koko kaava-alueen kattava luontoselvitys ja arkeologinen inventointi sekä hydrogeologinen lausunto pohjavedenotannon läheisyyteen.

Kaavaluonnoksesta saatu palaute keskittyi pitkälti maaomistajien omistamiensa maiden sekä naapurimaiden tulevaan suunniteltuun maankäyttöön. Lisäksi otettiin kantaa Kalpalinnan alueen maankäyttöratkaisuihin, sinne mahdollisesti tulevaan moottoriurheilutoimintaan sekä mahdollisiin haittoihin suhteessa naapureihin sekä Viralan liittymän läheisyyteen suunniteltuun aluevarausmerkintään E-1 (moottoriurheilun alue). Lisäksi mielipiteissä otettiin kantaa suunniteltuihin tieyhteyksiin. Yhteenveto lausunnoista, mielipiteistä sekä niihin laadituista vastineista on kaavaselostuksen liitteenä 2.

6.6 Muutokset luonnosvaiheen jälkeen

Yleiskaavaehdotuksen kaavakartalle on mielipiteiden, lausuntojen ja selvitysten pohjalta tehty luonnokseen nähden melko paljon muutoksia, joista tässä merkittävimmät:

- Maakuntakaavan mukaiset ulkoilureitit on huomioitu osayleiskaavaan ohjeellisena ulkoilureittimerkintänä. Lisäksi alueelta on osoitettu ulkoilun yhteystarve –merkintä Hiidenjoen yli Harvialaan.
- Moottoritien Viralan/Turengin eritasoliittymän yhteyteen on lisätty kohdemerkinnällä uusi joukkoliikenteen vaihtopaikka (lp).
- Maakuntakaavan mukainen ohjeellinen uusi 110 kV voimajohtolinja sekä siihen liittyvä muuntamoalue (EN) on lisätty osayleiskaavaan.
- Maakuntakaavan mukainen kaupallisten palvelujen kohde KM on lisätty aluevarauksena osayleiskaavaan.
- Iso-Hiiden maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön rajausviivaan on lisätty sr-merkintä. Kartanon päärakennus on merkitty sr-merkinnällä (suojeltu rakennus).
- Alueelle on tehty koko alueen kattava muinaisjäännösinventointi, jonka perusteella arkeologinen kulttuuriperintö on merkitty kaavaehdotukseen.
- Alueelle on laadittu koko alueen kattava luontoselvitys. Kaavaehdotukseen on luontoselvityksen perusteella tehty koko alueen kattava arvokkaiden elinympäristöjen ja muiden

luontoarvojen merkitseminen. Merkintätekniikan osalta direktiivilajit ovat omalla merkinnällään ja muut arvokkaat elinympäristöt omalla merkinnällään. Myös tärkeimmät lajistoesiintymät on huomioitu.

- Kaava-alueelle on laadittu mt130 ja 292 liikenneselvityksen päivitys. Päivityksen perusteella on tehty täsmentyneet liittymäratkaisut sekä tielinjaukset (mm. Kalpalinnan tieyhteyden muuttaminen siten, että Rastilantie on sille alisteinen ja Turengintien eteläpuolisen tieyhteyden osoittaminen samaan liittymään, Siankärsäntien linjauksen muuttaminen suhteessa Turengintiehen, mt 130 liittymien paikat uusille elinkeinoalueille)

- Asemakaavoitettavaksi tulevien alueiden ohjeelliset katuyhteydet ovat täsmentyneet (mm. Kanssin alue).

- Kiertoliittymä- merkintä on poistettu Rastikankaantien risteyksestä ja liittymä osoitettu normaalina yleiskaavan liittymämerkintänä.

- Uusien tie- ja kevyenliikenteen yhteyksien merkitseminen punaruskealla värillä mustan katkoviivan sijaan.

- Kaavassa on käytetty ajoitusmääräyksiä erityisesti paljon liikennettä tuottavien ja liikenneverkon parantamista edellyttävien maankäytön varausten suhteen. Aikamääreet perustuvat normaaleihin aluevarauksiin sekä ns. reservialueiden osalta viivamerkintään (Tres, TYres, TPres, APres). Reservialueet sijaitsevat kaavan mukaisella maa- ja metsätalousalueella (M) sekä Turengintien eteläpuolella, että Hämeenlinnan rajan tuntumassa. Pitkän aikajänteen maankäyttö alueella on osoitettu katkoviivamerkintä aluevarauksen päälle. Myös Turengintien eteläpuolisen alueen VL-merkintä (lähivirkistysalue) on muutettu maa- ja metsätalousalueeksi M ja rajauksia on täsmennetty mm. suhteessa kulttuuriympäristön alueeseen.

- Kalpalinnan alueen aluevaraukset on merkitty vastaamaan nykyisten omistajien ”tahtotilaa” alueen tulevasta kehityksestä siltä osin, kun ne ovat maankäytöllisesti myös kunnan tavoitteiden mukaisia: Rakentamisalueet on tarkoitettu pääasiassa VU-1 -alueen (Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue) toimintaan liittyvään rakentamiseen ja matkailua palvelemaan rakentamiseen. Alueelle on sallittu pääosin myös vakituinen asuminen alueen metsäisimpiä osia lukuun ottamatta, jossa on sallittu vain loma-asuminen. Kalpalinnan rinnealueiden väliin olevalle alueelle voi rakentua kyläkeskustamainen alue. Ebbin majalle on osoitettu oma merkintä, kuten myös hiihtohallille ja hissiasemalle ja maisemaravintolalle.

- E-1 -kaavamerkintä (Moottoriurheilualue: Alue on tarkoitettu pienimuotoiseen moottoriurheiluun) on poistettu kaavaehdotukseen Viralan liittymän läheisyydestä.

- Maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen alueelta on poistettu AP-merkintä (pientalovaltainen asuntoalue).

- Vähä-Hiiden karjarakennus on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön kohteena sr (suojeltu rakennus).

- Kylämaisten asuinalueiden merkintätekniikkaa on täsmennetty siten, että osa asuinalueista on tarkoitettu pääosin asumiseen (AT), osalla alueista on sallittu myös ympäristöhäiriötä tuottamaton pienyritystoiminta (AT-1).

- Aluevarauksia on täsmennetty kylämaisten asuinalueiden osalta Rastilantien varressa (AT) sekä Siankärsäntien ja Santasillantien varressa (AT-1). Uudet at-aluevaraukset on poistettu Vähähiidentien sekä osin Siankärsäntien varresta ja Kilpiälästä. Uusia AT-aluevarauksista on tullut lisää Rastilan kylälle ja Rastilantien varteen Hämeenlinnan kuntarajan tuntumaan.

- Aluevaraukset Kanssin asemakaava-alueella on merkitty vastaamaan omistajan ”tahtotilaa” alueen tulevasta kehityksestä siltä osin, kun ne ovat maankäytöllisesti myös kunnan tavoitteiden mukaisia: Alueelle luonnosvaiheessa suunniteltu HCT-alue on poistettu kaavasta alueen sijaitessa Hämeenlinnan puolella liikenneselvitykseen perustuen. Pääosa alueesta on osoitettu teollisuus- ja varastorakennusten alueeksi, osalla alueesta on sallittu myös maa-ainesten otto- ja käsittely (tasaus) ennen asemakaavoitusta. Tasaustoiminta liittyy alueen tulevaan asemakaavan mukaiseen maankäyttöön.

- Viheryhteystarve-merkintä on osoitettu Kanssin asemakaava-alueen poikki osoittamaan itä-länsi suuntaisen ekologisen yhteystarpeen huomioimisen laajan asemakaava-alueen keskeltä.

- Kalpalinnan harjujakson itäosan kaava-alueen aluevarauksia on täsmennetty Kalpalinnan pohjois- sekä itäpuolella (mm. hydrogeologinen lausunto, maanomistajien mielipiteet): Uusien AT-alueiden poistaminen, Ilveslinnan pohjoispuolisen AP-alueen (pientalovaltainen asuntoalue) rajautuminen harjussa, MUY kaavamerkinnän muuttaminen MY-merkinnäksi, Ilveslinnanrannan AP alueen täsmentyminen).

- RV-1 -merkintä (Asuntoauto- ja -vaunualue) on lisätty kaavaehdotukseen.

- EV-aluevarausmerkinnät (suojaviheralue) on poistettu moottoritien tiealueelta ja eritasoliittymää kuvaavaa pallomerkintä sovitettu liittymäalueen laajuudelle.
- Pohjavesialuetiedot on päivitetty uuden luokituksen ja rajauksen mukaisesti kaavakartalle.
- Lomarakennuspaikkoja on lisätty Hiidenjoen rannalle mitoitusalueeseen perustuen. Kaksi rantarakennuspaikosta on osoitettu vakituisen asumisen rakennuspaikkoina mitoitusalueeseen perustuen (1AO=2RA). Osa lisäyksistä on luonnosvaiheen kaavakartalle merkitsemättömiä rakennuspaikkoja, joista osa on sijoitettu saman maanomistajan toiselle tilalle rantasuunnittelukäytäntö huomioiden. Osa uusista lomarakennuspaikoista perustuu kohtuullisuusharkintaan emätilan määräytymisajankohdan osalta. Lisäksi on korjattu yksi merkintävirhe sekä poistettu yksi virheellinen rannan lomarakennuspaikka.
- Yhdyskuntateknisen huollon (ET) ja energiahuollon kohteet (EN) on osoitettu omiksi kohdemerkinnöikseen.
- Kaavakartalle on esitetty liikenteen aiheuttamat ohjeelliset melualueet moottoritien mt 130 ja 292 reunamille. Etäisyydet tiestä perustuvat kunnassa aikaisemmin käytössä olleisiin melualueen etäisyyksiin maanteistä.
- Mäntyniemen venesatama on merkitty kaavaehdotukseen.
- Suvirannan aluevarauksen täsmentyminen
- Lainvoiman saaneen Rastikangas 13 –asemakaava-alueen sekä sen läheisyyden aluevaraukset ja merkinnät ovat täsmentyneet.
- Natura-alueen rajausta on päivitetty vastaamaan nykyisin voimassa olevaa rajausta.
- Uusi lähipalvelujen alue (LP) on osoitettu Ilveslinnan länsipuolelle Kalpalinna-tien läheisyyteen.
- Koirakerhon alueen kaavamerkintää on täsmennetty siten, että alueelle sallitaan monipuolinen harjoitustoiminta-alue.
- Alueen rantarakentamiskorkeutta on täsmennetty Hiidenjoella.
- Koko kaava-alueella on lisätty koskemaan teksti: ” Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3.2 §).
- Kaava-alueen rajausta on täsmennetty niin, että koko lainvoimainen Turenki-Sälilammen osayleiskaava on kaavaehdotuksen alueella.
- moottoritie on merkitty kaavaan merkittävästi parannettavana tieosuutena maakuntakaavaan perustuen.

6.7 Ehdotusvaiheen kuuleminen

Kaavaehdotus käsiteltiin sekä teknisessä lautakunnassa että kunnanhallituksessa huhtitoukokuussa 2021. Kaavaehdotusaineistot pidettiin nähtävillä 30.4.–29.5.2021 välisen ajan (MRL 65 § / MRA 27 §) kunnantalon ilmoitustaululla ja kunnan verkkosivuilla. Nähtävillä olosta tiedotettiin myös Janakkalan Sanomissa lehtikuulutuksin sekä kunnan ilmoitustaululla ja verkkosivuilla. Kaavaehdotuksesta pyydettiin viranomaisten lausunnot ja osallisilla oli mahdollisuus jättää kirjallinen muistutuksensa. Kaavaehdotuksen nähtävillä olon aikana järjestettiin 5.5.2021 kaavan esittelytilaisuus Teams-yhteyden välityksellä. Esittelytilaisuus oli kaikille avoin.

Kaavaehdotuksesta saatiin seitsemän (7) lausuntoa ja yhdeksän (9) muistutusta. Lausunnon antoi Hämeen liitto, Hämeen ELY-keskus, Hämeenlinnan kaupungin museo, Hämeenlinnan kaupunki, Fingrid Oyj, Janakkalan Vesi ja Kanta-Hämeen pelastuslaitos. Näistä Hämeen liitolla, Hämeenlinnan kaupungilla, Fingrid Oyj:llä, Janakkalan Vedellä ja Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella ei ollut erityistä huomautettavaa kaavaehdotukseen.

Ehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä 3.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen pidettiin viranomaisten työneuvottelu 8.9.2021. Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutuksista Raimansuon - Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen laadittiin selvitys ELY-keskuksen ehdotusvaiheen lausunnon johdosta. Selvitys valmistui 3.12.2021 (FCG Finnish Consulting Group Oy). Tämän jälkeen pidettiin ns. virallinen ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 8.6.2022. Natura-arvioinnista pyydettiin ELY:n lausunto (luonnonsuojelulaki 65 §) ja ELY antoi lausuntonsa 27.3.2023.

6.7 Muutokset ehdotusvaiheen jälkeen

Yleiskaavakarttaan ja -merkintöihin on mielipiteiden, lausuntojen, selvitysten ja neuvotte- luiden pohjalta tehty ehdotusvaiheen jälkeen seuraavat muutokset, joista tässä on lueteltu merkittävimmät:

- Ilveslinnan pohjoispuolista AP-aluetta on pienennetty pohjavedenottamon ”yläpuoli- selta” alueelta.
- Vähähiidentien AP-alueelle (kylätontti) lisätty teksti ”sm”
- Lisätty uusi muinaisjäännöskohde, Vähä-Hiiden lähde ”sm”
- Luo –merkintään lisätty teksti: *Alueen suojeluarvot tulee säilyttää.*
- Lisätty viitasammakoiden elinalueiden osalta kaavamääräykseen: *Luo-4 -rannanosilla ei saa suorittaa maan muokkausta, täyttööä tai ruoppausta.*
- EO-1/T-2 –merkintään on lisätty teksti: *Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjes- tää asemakaavalla. Alueen pohjavesiolosuhteet ja virtausyhteys eteläpuoliseen Tarin- maan 1E-luokan pohjavesialueeseen on selvittävä maa-ainestenoton ja asemakaa- voituksen yhteydessä.*
- Uusi kokoojakatu on muutettu muotoon *Ohjeellinen uusi kokoojakatu.*
- Väilirastin katu on osoitettu kaavakarttaan.
- Rastilantien risteyksestä poistettu kiertolenkki maatilan pihan vierestä. Kalpalinnalle on osoitettu uusi suora liittymä Turengintieltä vireillä olevan tiesuunnitelman mukaisesti.
- EV muutettu muotoon EV-1: *Suojaviheralue, jolle saa sijoittaa maamassoja sekä hule- vesien johtamiseen ja pidättämiseen tarvittavia painanteita. Alueelle tulee istuttaa suo- japuustoa.*
- VU-1 –merkintään lisätty: *Alueen toiminnoissa on otettava huomioon luo-alueiden säi- lyttäminen sekä paahdelajiston olosuhteiden turvaaminen.*
- Rajattu Kalpalinnan RA-3 –alue pienemmäksi, jolloin MUY-alue laajeni.
- Lisätty RA-3 –määräykseen: *Alueella ei saa suorittaa merkittävää maan muokkausta tai täyttöjä.*
- Koko kaava-alueen yleismääräyksiin lisätty: *Asemakaavoituksessa tulee osoittaa alu- eellisille hulevesien hallintajärjestelmille soveltuvat sijoituspaikat ja mitoitus sekä oh- jeistaa kortteli- ja/tai tonttikohtaista hulevesien hallintaa. Hulevesiselvitykset tulee laa- tia ja vaikutukset arvioida valuma-alueitasoisesti Raimansuon-Miemalanharjun Natura- alueeseen.*

7. YLEISKAAVAN MAANKÄYTTÖRATKAISU

7.1 Yleisperusteet

Rastilan-Rastikankaan osayleiskaavan tavoitteita on ensimmäisen kerran käsitelty jo vuonna 2013, jolloin ne on hyväksytty kaavoitusohjelmassa (Kh 20.5.2013 § 116). Silloiset tavoitteet ovat olleet edelleen ohjaamassa osaltaan alueen kaavaratkaisua. 1990-luvun alun Turengin-Sälilammin osayleiskaavaa on tarkasteltu mahdollisesti vanhentuneiden ja tarkentamista vaativien alueiden osalta. Alueen rakennetta on tutkittu tarkemmin ja selvi- tetty mahdollisten rakennettaviksi otettavien alueiden edellytykset. Toisaalta aluetta on tutkittu ja tehty kaavaratkaisu myös virkistykseen ja suojelun näkökulmista. Myös Rastikan- kaan elinkeinoalueen laajeneminen on edelleen ajankohtainen.

Alkuperäisissä tavoitteissa Turengintien eteläpuolinen alue eli Hiidenkorpi on ollut ensisi- jainen laajenemisa-alue, mutta Moreeni-Rastikangas eritasoliittymän suunnitelmien myötä myös moottoritien ja maantien 130 välinen alue on noussut kokonaisuudessaan yhdeksi mitä todennäköisimmäksi Rastikankaan alueen laajenemissuunnaksi ensimmäisessä vai- heessa. Eritasoliittymän myötä myös suunnittelualueen luoteisimpien osien osoittaminen pitkällä aikajänteellä muuhun kuin nykyisen maankäyttömuodon, maa- ja metsätalouden käyttöön on perusteltua. Kaikkien teollisuus- ja työpaikka-alueiksi suunniteltujen alueiden osalta maanomistus on yksityisillä maanomistajilla.

Asumisen osalta merkittävä tulevaisuuden alue on edelleen Ilveslinnan alue sen lähiympä- ristöineen, jonka kunta omistaa. Lisäksi varaudutaan asuinalueen laajenemiseen pitkällä aikajänteellä kohti Tarinmaata Hakoistentien varressa. Uusien muuttuvan maankäytön aluevarauksien lisäksi kaavalla on sovitettu yhteen vanhojen kyläalueiden, olevan asutus- ja toimitila-alueiden sekä rakentamattomien alueiden tarpeet.

Osayleiskaavoituksen peruslähtökohtana on käytetty alueen asemakaavoitetuilla alueilla alueen nykyistä asemakaavan mukaista maankäyttöä. Haja-asutusluontoisilla alueilla osayleiskaavoitusta on ohjannut alueen nykyinen maankäyttö, maakuntakaava, kunnan rakennemalli sekä alueelta laaditut selvitykset. Suunnittelualueella on voimassa yksi oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Tämä Turengin-Sälilammin osayleiskaava on ohjannut soveltuvilta osin myös tätä osayleiskaavoitusta. Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan saatua lainvoiman lakkaa myös Turengin-Sälilammin oikeusvaikutteisen kaavan olemassaolo.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon kuntien kaavoituksessa. Ne ohjaavat osaltaan myös maakuntien kaavoitusta, jota kautta ne vaikuttavat myös osaltaan yleiskaavatasolle. Rastila-Rastikankaan osayleiskaava on laadittu noudattaen valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita sekä voimassa olevaa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa 2040.

Janakkalan kunta on hyväksynyt vuonna 2010 maankäytönstrategian ts. rakennemallin, jonka tavoitevuosi on 2030. Rakennemalli linjaa edelleen osaltaan yleiskaavoitusta. Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan osalta tavoitevuosi ulottuu vuoteen 2040. Eli kyseessä on pitkän tähtäimen maankäytön suunnitelma, joka linjaa Turengin länsipuolisten alueiden maankäyttöä siten, että varmistetaan yhdyskuntarakenteen toimivuus ja rakentamisalueiden riittävyys, toisaalta osoitetaan rakentamiselta vapaana säilyvät alueet, kuten esimerkiksi virkistys- ja suojelualueet. Myös seudullinen rakennemalli tukee osaltaan Moreeni-Rastikankaan työpaikka- ja teollisuusalueen kehittymistä valtakunnallisesti merkittäväksi elinkeinoelämän alueeksi.

Kunnan tulevan maankäytöllisen kehittymisen kannalta yleiskaavassa on kyse pitkän tähtäimen suunnitelmasta, joka mahdollistaa uusien elinkeino- ja asuinalueiden muodostumisen asemakaavojen avulla. Toisaalta suuri osa suunnittelualueesta tulee jäämään edelleen maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä virkistykseen ja luonnonsuojelun tarpeisiin. Myös kylämaisilla alueilla, sekä muilla haja-asutusluontoisilla alueilla on oma merkitys alueella, joiden suhde muuhun maankäyttöön tulee tarkentumaan osayleiskaavan avulla.

Osayleiskaavalla voidaan vaikuttaa suunnittelualueen ja koko Janakkalan kunnan elinvoimaan maankäytön aluevarauksien kautta. Elinvoimaa luodaan mm. teollisuus- ja työpaikka-alueiden riittävyydellä. Työpaikat mahdollistavat myös väkiluvun kasvun, joka luo tarpeita asumiselle. Monipuoliset asumisen mahdollisuudet asemakaavoitetuista asuinalueista kylämaisiiin asutusalueisiin taas luovat mahdollisuuksia löytää jokaiselle sopiva elinympäristö. Monipuoliseen ja elinvoimaa tuovaan asuinympäristöön kuuluvat myös monipuoliset virkistysalueet sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot. Myös toimiva tiestö, hyvät kulkuyhteydet niin autolla kuin kevyen liikenteen keinoin joukkoliikenneyhteyksiä unohtamatta ovat osa toimivaa elinympäristöä.

Suunnittelualueeseen kuuluu myös Hiidenjoen rantaviivaa noin seitsemän kilometriä sekä lisäksi Sälilammin ja Likolammin alueet, joiden osalta suunnittelussa on noudatettu ranta-suunnittelun emättilaperiaatetta. Rakennusoikeudet on laskettu kunnassa yleisesti hyväksytyjen mitoitusperiaatteiden mukaisesti. Ranta-alueiden osalta kyseessä on siis myös oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jolloin yleiskaavaa voidaan käyttää ranta-alueilla rakennuslupien myöntämisen perusteena. Rantojen kaavaratkaisusta on kerrottu lisää selostuksen kohdassa 7.4.

Raimansuon osalta on katsottu, että kaavaratkaisu ei merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden niitä arvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutuksista Raimansuon -Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen laadittiin selvitys ELY-keskuksen ehdotusvaiheen lausunnon johdosta. Selvitys valmistui 3.12.2021 (FCG Finnish Consulting Group Oy). Tämän jälkeen pidettiin ns. virallinen ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 8.6.2022. Natura-arvioinnista pyydettiin ELY:n lausunto (luonnonsuojelulaki 65 §) ja ELY antoi lausuntonsa 27.3.2023.

7.2 Kokonaisrakenne (ranta-alueen ulkopuoliset alueet)

Osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena yleispiirteisenä aluevarauskaavana. Kaava on siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Osayleiskaavan mittakaava on 1:10 000. Kaava on laadittu siten, että nykyiset aluevaraukset on osoitettu umpiväriellä. Uudet ja

olennaisesti muuttuvat alueet on osoitettu aikajänteen osalta niin, että on käytetty umpivärien sijaan ainoastaan aluevarausta kuvaavaa värireunusta ja kirjainmerkintää. Näillä alueilla on sallittua myös alueen nykyinen maankäyttö, joka on käytännössä pääosin maa- ja metsätalous Kalpalinnan aluetta lukuun ottamatta. Lisäksi pitkän aikavälin rakentamisalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueina (vihreä väri), joiden päällä on aluevarausta kuvaava viivamerkintä osoittamassa pitkän aikajänteen muuttuvan maankäytön. Nämä alueet ovat lyhyellä aikajänteellä maa- ja metsätalousalueita (M).

Kaavan kokonaisrakenne on pitkälti kaksijakoinen. Suunnittelun pohjoisten ja koillisten osien osalta osayleiskaava toteaa pääosin olemassa olevan maankäytön ja turvaa alueen luonnon- ja kulttuuriympäristön arvoja. Näitä alueita ovat Raimansuo ja sen lähiympäristön suojelualueet sekä Kalpalinnan harjujakson maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on myös ulkoilunohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja (MUY, MY). Näihin alueisiin liittyy kiinteästi myös Raimansuon lähiympäristön ja Kalpalinnan harjujakson koillis- ja lounaispuoleiset maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M), jolla on myös mahdollisuus haja-asutusluontoiseen rakentamiseen. Myös jo rakentunut Turengin taajama-alue sekä Ikaaloisten kyläalue kuuluvat siihen kaava-alueen osaan, jolla ei ole merkittävästi muuttuvaa maankäyttöä. Ikaaloisten alueella sijaitsee alueen merkittävin muinaisjäännös, joka on laajuudeltaan useita hehtaareja. Lisäksi kaava-alueella sijaitsee monia muita arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Kulttuurihistoriallisesti arvokkain alue on Iso-Hiiden kartanon maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.

Harjualueella sijaitsevan Kalpalinnan ympärivuotisen hiihto- ja pyöräilykeskuksen kaava-merkinnät mahdollistavat osaltaan alueen kehittämisen vetovoimaiseksi matkailukohdeksi. Merkinnät pohjautuvat osin voimassa olevaan Turengin-Sälilammen osayleiskaavaan, jota on tarkennettu erittelemällä rakentamisalueet ja rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet. Suvirannan alue on osoitettu myös matkailupalvelujen alueena voimassa olevan asemakaavan mukaisesti. Koiraharrastustoimintaa varten perustettu harjoitushalli ja sen lähiympäristö on merkitty kaavaan siten, että mahdollistetaan alueen monipuolinen toiminta Kiianlinnan tien varrella.

Muuttuvan maankäytön alueet liittyvät erityisesti asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden laajenemistarpeisiin. Kaava-alueen läntisimmät sekä eteläisimmät osat kuuluvat suuremmalta osin alueeseen, jonka osalta kaavalla varaudutaan tulevan yhdyskuntakehityksen mukanaan tuomaan muuttuvaan maankäyttöön. Hallitsevimpana maankäyttöä muuttavana tekijänä voidaan nähdä Rastikankaan teollisuusalueen laajeneminen moottoritien ja maantien 130 väliselle alueelle. Tämän Kanssin alueen osalta asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä keväällä 2023. Alue on yksityisen maanomistajan omistuksessa. Rastikankaan teollisuusalue laajenee myös Rastikangas 13 -asemakaava-alueen suuntaan kohti Rastilantietä, jonne on suunniteltu myös tieyhteys Rastikankaalta kohti Rastilantietä. Turengintien eteläpuolinen alue on osoitettu pitkälti Rastikankaan laajenemiseksi pitkän aikavälin tavoitejaksolla eli kaavan mukaisena reservialueena. Suunnitteilla olevan Moreeni-Rastikangas -eritasoliittymän mukanaan tuoma yhdyskuntakehitys vaikuttaa maankäyttöön myös maantien 130 ja Rastilantien välisellä alueella kaava-alueen luoteisosassa, jossa varaudutaan myös pitkän aikavälin (reservialue) työpaikka-alueiden mahdollistamiseen. Siankärsäntien, Rastilantien ja Santasillantien varteen jää kylämäisten asutusten alueita, joiden osalta todetaan toteutunut maankäyttö sekä varaudutaan osin kylämäisten asutusalueiden laajenemiseen sekä tiivistymiseen. Vähähiidentien varrella todetaan toteutunut maankäyttö. Eteläisimpään osaan kaavaa sekä Hakoistentien että mt 130 läheisyyteen jää myös jonkin verran maa- ja metsätalousalueita, joille ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä ja joilla on voimassa haja-asutusluontoinen rakennusoikeus.

Turengintien varren pohjoispuolisten alueiden osalta kaava toteaa pitkälti nykyisen tilanteen, sillä alue on suurimmaksi osaksi asemakaavoitettu. Asemakaavoitettuja alueita ovat Mäntyniemen ja Ilveslinnan alueet asutuksen tarpeisiin ja Rastikankaan osalta elinkeinoelämän tarpeisiin. Kalpalinnan uusi liittymä Turengintieltä ja tieyhteys Kalpalinna -tielle parantavat Kalpalinnan saavutettavuutta ja selkeyttävät liikenneverkkoa. Samoin ko. risteykseen tuleva lähipalvelujen alue parantaa Kalpalinnan sekä Ilveslinnan asuinalueen palvelutarjontaa. Rastilantien liittymä säilytetään ennallaan. Rastikankaan ja Ilveslinnan välinen Turengintien alue muodostuu kokonaisuudessaan taajamamaisemmaksi ja nopeusrajoitusta alennetaan ainakin Turengin suunnasta Rastilantien liittymään asti. Asema-

kaavoitettujen alueiden osalta aluevaraukset kuvataan alueen maankäyttö yleistäen, jolloin esimerkiksi pienet viheralueet ja mahdolliset yhdyskuntateknisen huollon alueet voivat sisältyä alueen päämaankäyttömuotoon.

Asumisen laajenemisalueet liittyvät jo asemakaavoitettujen alueiden lähiympäristöön Turengin taajaman kupeessa Turengintien ja Ilveslinnan pohjoispuolella sekä Hiidenjoen varrella ns. Ilveslinnanrannan alueella. Turengintien eteläpuolelle Hakoistentien varteen on osoitettu asemakaavoitettava asumisen reservialue pitkän aikavälin tarpeita varten. Myös kyläalueiden läheisyyteen on osoitettu kyläalueiden laajenemisalueita, jonne rakentamista pyritään kyläalueilla ohjaamaan.

Matkailua palvelevat alueet sijoittuvat sekä Kalpalinnan että Suvirannan alueelle. Kalpalinnan alueen maankäyttöratkaisu mahdollistaa rinne- ym. matkailutoiminnan ja rinnealueiden kehittämisen alueella, kuten myös Suvirannan kehittymisen matkailukohteeksi. Matkailualueiden tarkempi maankäyttö tullaan ratkaisemaan asemakaavalla. Suvirannan osalta asemakaava on jo valmistunut yleiskaavaprosessin aikana ja ratkaisu on yhtenevä yleiskaavan kanssa. Kiianlinnantien varressa olevan ns. koiraharrastusalueen kaavamerkintä mahdollistaa alueen monipuolisen käytön jatkossakin. Lisäksi Likolammin läheisyyteen on osoitettu RV-1 -merkintä, joka mahdollistaa pienimuotoisen asuntovaunu/-autoalueen toiminnan muuta matkailukäyttöä tukien.

Suuri osa osayleiskaava-alueesta säilyy edelleen maa- ja metsätalousalueena. Tällaisia alueita ovat etenkin maatilan talouskeskusten läheiset alueet siellä, missä maankäyttöön ei ole suunniteltu muuttuvaa maankäyttöä. Kaava-alueen sijainti Turengin ja Hämeenlinnan puolivälissä aiheuttaa kuitenkin muutostarpeita alueen maankäyttöön monin paikoin, jolloin muuttuvan maankäytön alueita on kaava-alueesta suhteellisesti normaalia enemmän. Tämä koskee etenkin Turengin ja Rastikankaan laajenemisalueita. Maa- ja metsätalous on toki edelleen maankäyttömuotona siihen asti, kun maankäytön muutos tulee asemakaavallisesti voimaan.

Alueen luonnonympäristö virkistysmahdollisuuksineen sekä maisemalliset tekijät on huomioitu kaavoituksessa rakentamista ohjaavina tekijöinä. Myös rakennettu kulttuuriympäristö on kaavassa tiedostettu. Kalpalinnan alueen varsinainen harjualue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousalueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja mm. geologisen muodostuman sekä luontoselvityksen perusteella arvokkaiksi alueiksi todettujen alueiden osalta. Maakuntakaavan mukainen ohjeellinen ulkoilureittimerkintä on osoitettu kaavaan asianmukaisin merkinnöin. Kalpalinnan alueen ulkoilu- ja liikuntaharrastusmahdollisuuksia lisää myös koiraharrastusalue. Raimansuon alue sekä osa sen lähiympäristöstä on osoitettu luonnonsuojelualueeksi olemassa oleviin luonnonsuojelualueisiin perustuen. Lisäksi alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon.

Kulttuuriympäristön arvot sijoittuvat vanhojen kyläpaikkojen alueelle. Iso-Hiiden kartanon alue on osoitettu sekä maakunnallisena kulttuurimaisema-alueena että rakennetun ympäristön alueena. Lisäksi alueen kulttuurihistoriallisiin arvoihin liittyy avoimena säilytettävä peltoaukea. Muinaisjäänöksistä merkittävin alue sijoittuu Vähähiidentien varteen, jonka pinta-ala on noin 6 ha. Lisäksi alueella on monia muita alueellisia muinaisjäänöksiä sekä muinaisjäänöskohteita sekä kyläpaikkoja. Alueen läpi kulkee myös vanhoja historiallisia tielinjoja, mm. Vanha Hämeentie.

Liikennetarkeutuksien osalta kaavan maankäyttöratkaisut tukeutuvat lähtökohtaisesti alueen kattavaan nykytieverkostoon. Lisäksi osayleiskaavassa osoitetaan ohjeelliset liikenneyhteydet muuttuvan maankäytön alueille. Yksi merkittävimmistä liikenteellisistä muutoksista on uusi tieyhteys Rastikankaantieltä pohjoiseen Rastilantielle. Tällä ns. Rastikankaantien jatkeen tieyhteydellä varaudutaan osin Moreeni-Rastikankaan uuden eritasoliittymän rakentamiseen tuoden Rastikankaalle myös toisen mahdollisen kulkuyhteyden. Lisäksi mahdollistetaan Rastilantien "rauhottuminen" ja muodostuminen läpiajotiestä kylätieksi, kun kyläalueen suuntaan menevä yhteys jää alisteiseksi Rastikankaantien jatkeen uudessa risteyksessä. Rastikankaantien jatkeella lyhennetään ja parannetaan huomattavasti myös Hämeenlinnan suunnasta esim. pyörällä Rastikankaalle kulkevien työmatkaa. Rastilantien varteen Rastikankaantien jatkeelta kohti Hämeenlinnan kuntarajaa on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve. Kaavalla tuodaan esille myös uusi kevyen liikenteen yhteystarve Turengintien varteen Rastilantien risteyksestä kohti Viralaa, joka on tällä hetkellä kunnan tärkein kevyen liikenteen kehittämisen kohde.

Osayleiskaava edistää alueen tunnistettujen luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön arvokkaiden ominaispiirteiden säilymistä. Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristön kohteet turvataan. Kaava turvaa myös alueen keskeisimpien maa- ja metsätaloustaloudessa olevien harjualueiden säilymistä rakentamisesta vapaana ja virkistysalueiden olemassaolon jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikkumista varten ja esimerkiksi Kalpalinnan alueen virkistysyhteyksien säilymistä. Suunnittelualueelle jää myös harjualueen ulkopuolella edelleen laajoja jokamiehenoikeudella tapahtuvaan liikkumiseen sopivia maa- ja metsätalousohjeita.

Yleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen aluevarausyleiskaava, jolla ohjataan asemakaavasuunnittelua ja rakennuslupamenettelyä. Osayleiskaava on luonteeltaan mahdollistava, jolloin se antaa vaihtoehtoisia ja monipuolisia mahdollisuuksia osayleiskaava-alueen kehittämiseen. Asemakaavoituksen keinoin voidaan alueelle luoda mahdollisuuksia niin asuntotuotannon kuin elinkeinoelämän tarpeisiin. Osayleiskaavan maankäyttöratkaisu on mitoitettu asunto- ja elinkeinorakentamisen tarpeisiin toistaiseksi riittäväksi. Toisaalta kaava turvaa osaltaan myös matkailun, luonnonsuojelun, virkistyspalveluiden sekä harrastustoiminnan että kylämäisen asutuksen säilymistä alueella. Myös maaseudun elinkeinotoiminnan mahdollistaminen on niiltä osin, kun alueita ei ole suunniteltu muuttuvaan maankäyttöön.

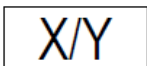
7.3 Rakentamisalueet (ranta-alueen ulkopuoliset alueet)

Umpivärillä on osoitettu ne aluevaraukset, joille ei ole suunniteltu muuttuvaa maankäyttöä. Lisäksi alueen uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet on osoitettu maankäyttöä kuvaavalla värireunuksella ja kirjaintunnuksella. Yhdistettyjen toimintojen alue on osoitettu kauttavivamerkinillä.

Uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet.

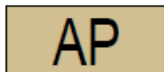
Merkinnällä on osoitettu ne aluevaraukset, joilla tapahtuu olennaisia muutoksia nykytilanteeseen nähden. Värireunus ja alueisiin liittyvät kirjainmerkinnät (aluevarausmerkintä) osoittavat yleiskaavamerkintöjen maankäyttömuodon. Alueella on sallittu alueen nykyinen maankäyttö.

Yhdistettyjen toimintojen alue.

Alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin ja toissijainen kaavamerkintä astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella esimerkiksi päättyy.

7.3.1 Asemakaavalla ratkaistavat asuntoalueet

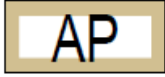

Pientalovaltainen asuntoalue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen. Alue on asemakaavoitettu.

Merkinnällä on osoitettu kaavan laatimishetkellä asemakaavoitetut asuinalueet, jotka on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asumiseen. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voi sijoittaa muita alueen päämaankäyttömuotoa tukevia toimintoja.

Pääosin toteutuneita pientalovaltaisia asuinalueita (AP) on osoitettu kaavassa Turengin taajaman alueelle Mäntyniemen sekä Ilveslinnan alueelle. Alueet on osoitettu ruskealla umpivärillä ja merkinnällä AP. Alueisiin voi sisältyä myös vähäisiä laajenemisalueita olemassa olevien rakentamisalueiden sisällä.

Pientalovaltainen asuntoalue.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentumattomat, asemakaavoitettavaksi tarkoitetut alueet. Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen.

Uudet pientalovaltaiset asuntoalueet on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen. Asemakaavoitettavien asuinaluevarausten osoittamisen lähtökohtana on ollut, että kaikki uusi asuminen sijoittuu pientaloihin (omakotitalot, paritalot ja rivitalot). Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voi sijoittaa muita alueen päämaankäyttömuotoa tukevia toimintoja. Pientalovaltaisten asuntoalueiden merkintä voi sisältää siten myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä palveluja, alueen sisäisiä liikenneväyliä, pysäköintialueita, alueen asukkaita palvelevia virkistys- ja puistoalueita sekä yhdyskuntateknisen huollon alueita. Alueiden oleva ja tuleva maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla

Uudet pientalovaltaiset asuinalueet liittyvät kiinteästi Turengin taajaman laajenemiseen. Tällaisia alueita on Ilveslinnan pohjoispuolen uusi asuinalue sekä Ilveslinnanranta.

Ilveslinnanranta sijaitsee nimensä mukaisesti Hiidenjoen rannalla. Alue on kunnan omistuksessa ja asemakaava on hyväksytty valtuustossa 13.12.2021 § 174. Alueen sijoittuminen ranta-alueelle asettaa omat vaatimuksensa alueen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle, jossa on otettava huomioon myös sijainti tulvariskiin nähden. Alin rakentamiskorkeus on +81,3 (N2000). Myös alueen sijainti pohjavesialueen ja vedenottamon läheisyydessä on otettava huomioon. Lisäksi rannassa sijaitsee EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajin, viitasammakon esiintymisalueita, jotka on otettavan huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja.

Ilveslinnan pohjoispuolinen asemakaavoitettava alue sijaitsee 100-200 metriä nykyisen Ilveslinnan asuinalueen pohjoispuolella, osin Kalpalinnan harjualueella. Alue sijaitsee osin metsäisellä osalla aluetta, osin pellolla. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon Kalpalinnan rinnekeskuksen läheisyys sekä osin rinteiden jyrkät muodot. Alue sijaitsee myös vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, mikä on otettava huomioon aluetta suunniteltaessa. Alueen rajausta on täsmennetty hydrogeologisen lausunnon perusteella. Hydrogeologisessa lausunnossa on todettu, että ”pohjavedenottamojen lähiympäristöön (vähintään 500 metriä ottamolta pohjaveden virtaussuunnassa ylöspäin) ei tule kaavoittaa pohjavedelle riskiä aiheuttavia uusia toimintoja. Kalpalinnan vedenottamon läheisyyteen on kaavoitettu pientaloasutusta (Ilveslinnan pohjoisosa). Edellä kuvatusta periaatteesta voidaan poiketa, mikäli maaperä- ja pohjavesitutkimukset osoittavat, että hydrogeologiset olosuhteet alueella ovat sellaiset, että toimintojen sijoittumisesta ei aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa.”

Pientalovaltainen asuntoalue.

Merkinnällä on osoitettu pitkän aikavälin rakentumattomat, pääasiassa vakituiseen asutukseen tarkoitetut alueet. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

APres-merkinnällä olevat pitkän aikavälin rakentamisalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueina M (vihreä väri), joiden päällä on aluevarausta kuvaava viivamerkintä (ruskea leveä katkoviiva) osoittamassa pitkän aikajänteen muuttuvan maankäytön (AP). Nämä alueet ovat lyhyellä aikajänteellä maa- ja metsätalousalueita (M).

Iso-Hiiden kartanon eteläpuolinen alue on osoitettu pitkän aikavälin rakentumattomaksi pientalovaltaiseksi asuinalueeksi. Iso-Hiiden kartanoalueen eteläpuoleinen alue sijaitsee Hakoistentien varressa, Mehtolan pohjoispuolella, josta alueelle on osoitettu myös tieyhteys. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen sijainti maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen, Janakkalan kartanomaisemat läheisyydessä sekä maakunnallisesti merkittävän ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Iso-Hiiden kartanon kulttuuriympäristön läheisyydessä.

7.3.2 Kylämäiset alueet ja haja-asutus alueet

Kylämäisen rakentamisen alueita ovat etenkin Rastilan ja Kilpiälän kyläalueet sekä Viralan (Koveronkulma) ja Ikaaloisten alue. Asutus muodostaa nauhamaisia keskittyviä myös Si-ankärsäntien ja Santasillantien varsille, jotka on myös osoitettu kyläalueina. Lisäksi alueella on muutamia yksittäisiä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja sekä kaavaan merkittynä seitsemän toimivaa maatilain talouskeskuksen aluetta ja yksi entinen tilakeskus. Ranta-alueen ulkopuolisella maa- ja metsätalousalueella on voimassa haja-asutusluontoinen rakennusoikeus.

Kylämäisillä rakentamisen alueilla on määritelty ne alueet, joilla on sallittu vain kylämäinen asuminen ja jotka on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä tapahtuvaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten (AT), sekä toisaalta ne alueet, joille voidaan sijoittaa myös ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta pienyritystoimintaa (AT-1).

AT

Kyläalue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä olevaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten.

Olemassa olevat, kylämäisen asutuksen alueet on osoitettu merkinnällä kyläalue (AT) sekä ruskealla täysvärillä.

Olemassa olevien kylämäisen asutuksen alueilla todetaan toteutunut maankäyttö. Näitä kylämäisen asutuksen alueita on osoitettu Rastilaan ja Rastilantien varten sekä Ikaaloisten kylälle.

Tapiolan (Vähä-hiisi) ja Viralan työväentalon ympäristö on osoitettu kaavassa merkinnällä **AT/s** eli kyläalue, jolla ympäristö säilytetään. Rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.

AT

Kyläalue (AT).

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä olevaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten.

Uusilla rakennuspaikoilla rakennus on liitettävä yleiseen vesi- ja viemäriverkkoon, mikäli se on kohtuullisesti järjestettävissä. Rakennuspaikan koon on oltava vähintään 2000 m².

Uudet kylämäisen asutuksen alueet (laajeneminen ja tiivistäminen) on osoitettu ruskealla värireunuksella ja merkinnällä AT.

Uusilla kylämäisen asutuksen alueilla AT varaudutaan kylämäisten asutusalueiden laajenemiseen sekä tiivistämiseen. Uusia asutusalueita on osoitettu Rastilaan ja Rastilantien varten.

AT-1

Kyläalue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä olevaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten. Alueelle voidaan sijoittaa myös ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta pienyritystoimintaa.

Olemassa olevat, kylämäisen asutuksen alueet on osoitettu merkinnällä kyläalue (AT-1) sekä ruskealla täysvärillä.

Olemassa olevien kylämäisen asutuksen alueilla AT-1 todetaan toteutunut maankäyttö. Näitä kylämäisen asutuksen alueita on osoitettu Siankärsäntien ja Santasillantien läheisyyteen sekä Koveronkulmalle (Viralaan). Viralan eritasoliittymän läheisyydessä sijaitsevan asuinkiinteistön merkintä on **AT-1/TP**. Tämä yhdistettyjen toimintojen alueella alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus eli asutus on osoitettu ensin ja toissijainen kaavamerkintä eli työpaikka-alue astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella esim. päättyy.

AT-1

Kyläalue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä olevaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten. Alueelle voidaan sijoittaa myös ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta pienyritystoimintaa.

Uusilla rakennuspaikoilla rakennus on liitettävä yleiseen vesi- ja viemäriverkkoon, mikäli se on kohtuullisesti järjestettävissä. Rakennuspaikan koon on oltava vähintään 2000 m².

Uudet kylämäisen asutuksen alueet (laajeneminen ja tiivistäminen) on osoitettu ruskealla värireunuksella ja merkinnällä AT.

Uusilla kylämäisen asutuksen alueilla AT-1 varaudutaan kylämäisten asutusalueiden laajenemiseen sekä tiivistämiseen. Näitä kylämäisen asutuksen alueita on osoitettu Siankärsäntien ja Santasillantien läheisyyteen sekä Koveronkulmalle (Viralaan).

AM

Maatilojen talouskeskusten alue.

Alue on tarkoitettu vakituiseen asutukseen sekä maa- ja metsätaloutta palvelevaan rakentamiseen. Kullekin maatilan talouskeskuksen yksikölle saa sijoittaa kaksi asuinrakennusta sekä maa- ja metsätaloutta ja niiden liitännäiselinkeinoja palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

Olemassa olevat, maatilojen talouskeskusten alueet on osoitettu merkinnällä AM sekä ruskealla täysvärillä.

Tuotantokäytössä olevat seitsemän maatilan talouskeskuksen aluetta on osoitettu osayleiskaavassa AM -aluevarauksella. Näistä neljä sijaitsee kaava-alueen luoteisosassa lähellä Hämeenlinnan rajaa, yksi kaava-alueen lounaisosassa sekä Hakoistentien varressa. Ikaloisissa sijaitsee yksi maatila ja lisäksi AM-merkinnällä on merkitty ja yksi entinen tilakeskus mielipiteeseen perustuen.

Maatilat tilat ovat suuntautuneet pääosin peltoviljelyyn. Viljanviljelyn ohella yksi maatioista Ikaaloisten kylällä oleva maatila on myös hevostila. Iso-Hiiden Kartanon alueella harjoitetaan myös puutarhaviljelyä. Pääosa puutarhamaista sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella. Iso-Hiiden kartanoalue on osoitettu kaavassa merkinnällä **AM/s** eli maatilan talouskeskuksen alue, jolla ympäristö säilytetään. Alueen rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustalvaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.

Rastilantien ja maantien 130 välisellä alueella sijaitsevilla maatioilla on yhdistetty merkintä **AM/TP**. Yhdistettyjen toimintojen alueella alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin eli maatilan talouskeskuksen alue ja toissijainen kaavamerkintä eli työpaikka-alue astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella esimerkiksi päättyy.

7.3.3 Asemakaavoitettavat teollisuus-, työpaikka- ja palvelualueet

T

Teollisuus- ja varastoalue (T).

Merkinnällä on osoitettu pääasiallisesti teollisuus- ja varastokäyttöön varatut alueet. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyviä toimisto- ja myymälätiloja. Alue on asemakaavoitettu.

Asemakaavoitetut teollisuusalueet on osoitettu merkinnällä T sekä harmaalla täysvärillä. Nämä kaavan laatimishetkellä asemakaavoitetut teollisuus- ja varastoalueet toteutuvat asemakaavan perusteella. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Teollisuus- ja varastoalueina (T) on osoitettu Rastikankaan asemakaavoitettu teollisuusalue. Teollisuusalueelle uusien, lainvoiman saanut asemakaava Rastikangas 13 on valmistunut yleiskaavaprosessin aikana. Asemakaava-alueen läpi kulkeva viherväylä on osoitettu maa- ja metsätalousalueena, vaikka sisältyykin asemakaava-alueeseen.

Tres

Teollisuus ja varastoalue.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentamattomat, pitkän aikavälin teollisuus- ja varasto-toimintaa varten varattavat alueet. Alueelle saa sijoittaa päämaankäyttömuotoon liittyviä toimisto- ja myymälätiloja. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Tres-merkinnällä olevat pitkän aikavälin rakentamisalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueina M (vihreä väri), joiden päällä on aluevarausta kuvaava viivamerkintä (harmaa leveä katkoviiva) osoittamassa pitkän aikajänteen muuttuvan maankäytön (T). Nämä alueet ovat lyhyellä aikajänteellä maa- ja metsätalousalueita (M).

Pitkän aikavälin teollisuus- ja varastoalueina (Tres) on osoitettu Rastikankaan teollisuusalueen laajenemisalueita Turengintien (292) kaakkois-eteläpuolella. Viivamerkinnällä varaudutaan pitkän aikavälin teollisuusalueen laajenemistarpeeseen.

T-1

Teollisuus- ja varastoalue.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentamattomat, teollisuus- ja varastotoimintaa varten varattavat alueet. Alueelle saa sijoittaa päämaankäyttömuotoon liittyviä logistiikka-, toimisto- ja myymälätiloja. Alueelle saa sijoittaa myös teollisuutta palvelevaa kauppaa ja palveluita, ei kuitenkaan päivittäistavarakauppaa, vähittäiskaupan suuryksikköä, eikä myyntipinta-alaltaan yli 400 k-m² suuruisia myymälöitä. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Uudet asemakaavoitettavaksi tarkoitetut teollisuusalueet on osoitettu harmaalla värireunuksella ja T-1 -merkinnällä. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Teollisuus- ja varastoalueina (T-1) on osoitettu Kanssin asemakaavoitettavaksi tarkoitettu alue Hämeenlinnan kuntarajan eteläpuolella moottoritien ja mt 130 välisellä alueella. Kanssin asemakaava on laitettu vireille maaliskuussa 2021, jolloin kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä. Alueen kaavoittamisella varaudutaan Hämeenlinnan puolelle tulevaan Moreeni-Rastikangas -eritasoliittymän valmistumiseen ja yhtenäisen teollisuusalueen muodostumiseen yhdessä Hämeenlinnan Moreenin kanssa. Alue on myös osa Industrial Park MOREa.

TY

Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Merkinnällä on osoitettu pääosin teollisuustoimintaa varten varattavat alueet, joiden läheisyydessä on ympäristövaikutukselle herkkiä toimintoja, kuten asumista. Alueelle voidaan

sijoittaa teollisuus- ja varastotoimintaa, joka ei aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista tai muuta häiriötä. Alue on asemakaavoitettu.

Asemakaavoitetut teollisuusalueet, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia, on osoitettu merkinnällä TY sekä harmaalla täysvärillä. Nämä kaavan laatimishetkellä asemakaavoitetut teollisuus- ja varastoalueet toteutuvat asemakaavan perusteella. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnolle tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Yleiskaavan mukaiset TY-alueet on osoitettu Rastikankaan pohjoisosan asemakaavoitetulle teollisuusalueelle. Alueet sijaitsevat tulevan kylämäisen asutuksen sekä Natura-alueen läheisyydessä.

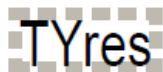
Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentamattomat teollisuustoimintaa varten varattavat alueet, joiden läheisyydessä on ympäristövaikutuksille herkkiä toimintoja, kuten asumista. Alueelle voidaan sijoittaa teollisuus- ja varastotoimintaa, joka ei aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista tai muuta häiriötä. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Uudet asemakaavoitettavaksi tarkoitetut teollisuusalueet, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia, on osoitettu harmaalla värireunuksella ja merkinnällä TY merkinnällä. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnolle tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Uusina TY-alueina on osoitettu Rastikankaan laajenemisalueet Rastikankaan asemakaava-alueen pohjois-luontepuolella Rastilantien ja Siankärsäntien välisellä alueella sekä Turengintien kaakkois-eteläpuolella. Nämä alueet sijoittuvat siten, että ne rajoittuvat joko olemassa olevaan asutukseen tai alueen läheisyyteen on suunniteltu tulevaa asutusta. Rastilantien läheisyyteen TY-merkinnän osoittamista T-merkinnän sijaan puoltaa myös Natura-alueen läheisyys.

Rastilantien ja Siankärsäntien alueella on yksi toimiva maa-ainesten käsittelyalue, jonka alueella harjoitetaan maa-ainesten varastointia, jalostusta ja kierrätystä. Alue rajautuu välittömästi olemassa olevan asemakaava-alueen luoteispuolelle, mutta maa-ainesten käsittelyaluetta ei ole asemakaavoitettu.

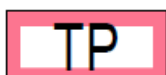

Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentamattomat pitkän aikavälin teollisuustoimintaa varten varattavat alueet, joiden läheisyydessä on ympäristövaikutuksille herkkiä toimintoja, kuten asumista. Alueelle voidaan sijoittaa teollisuus- ja varastotoimintaa, joka ei aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista tai muuta häiriötä. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

TYres-merkinnällä olevat pitkän aikavälin rakentamisalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueina M (vihreä väri), joiden päällä on aluevarausta kuvaava viivamerkintä (harmaa leveä katkoviiva) osoittamassa pitkän aikajänteen muuttuvan maankäytön (TY). Nämä alueet ovat lyhyellä aikajänteellä maa- ja metsätalousalueita (M).

Pitkän aikavälin teollisuus- ja varastoalueina (TYres) on osoitettu Rastikankaan teollisuusalueen laajenemisalueita Turengintien (292) kaakkois-eteläpuolella. Viivamerkinnällä varaudutaan pitkän aikavälin teollisuusalueen laajenemistarpeeseen.

Työpaikka-alue.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentumattomat työpaikka-alueeksi varattavat alueet. Alueelle saa sijoittaa toimistoja, palveluja ja ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa sekä varastointia. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu työpaikka-alue on osoitettu vaaleanpunaisella värireunuksella ja TP -merkinnällä. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Työpaikka-alueina on osoitettu Viralan liittymän pohjoispuolella, moottoritien ja maantien 130 välisellä alueella oleva elinkeinoalue. Alueen kulkuyhteys toteutetaan Kanssin asema-kaava-alueen kautta.

Viralan eritasoliittymän läheisyydessä sijaitsevalla asuinkiinteistöllä merkintänä on **AT-1/TP**. Yhdistettyjen toimintojen alueella alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin ja toissijainen kaavamerkintä astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella esimerkiksi päättyy.

TPres

Työpaikka-alue.

Merkinnällä on osoitettu pääosin rakentumattomat, pitkän aikavälin työpaikka-alueeksi varattavat alueet. Alueelle saa sijoittaa toimistoja, palveluja ja ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa sekä varastotiloja. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

TPres-merkinnällä olevat alueet sijoittuvat kaavan mukaiselle aluevaraukselle maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), jonka päälle on osoitettu pitkän aikavälin tavoitetta kuvaava viivamerkintä (vaaleanpunainen leveä katkoviiva).

Pitkän aikavälin työpaikka-alueita on osoitettu maantien 130 ja Rastilantien väliselle alueelle lähellä Hämeenlinnan kuntarajaa. Aluevarauksilla varaudutaan Moreeni-Rastikangas eritasoliittymän mukanaan mahdollisesti tuomaan lisääntyneeseen työpaikka-alue tarpeeseen. Alueella sijaitsevilla mautiloilla on yhdistetty merkintä **AM/TPres**. Yhdistettyjen toimintojen alueella alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin ja toissijainen kaavamerkintä astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella esimerkiksi päättyy.

EO-1/T-2

Maa-ainesten otto- ja käsittelyalue, joka maa-ainesten ottamisen ja käsittelyn jälkeen asemakaavoitetaan teollisuus- ja varastokäyttöön.

Teollisuus- ja varastorakennusten alueelle saa sijoittaa päämaankäyttömuotoon liittyviä logistiikka-, toimisto- ja myymälätiloja. Alueelle saa sijoittaa myös teollisuutta palvelevaa kauppaa ja palveluita, ei kuitenkaan päivittäistavarakauppaa, vähittäiskaupan suuryksikköä, eikä myyntipinta-alaltaan yli 400 k-m² suuruisia myymälöitä. Alueelle voi sijoittaa myös kiertotalous- ja energiahuollon toimintoja. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Maa-ainestenotto- ja käsittelyalue, joka maa-ainesten ottamisen ja käsittelyn jälkeen asemakaavoitetaan teollisuus- ja varastokäyttöön, on osoitettu vaaleanpunaisella värireunuksella ja EO-1/T-2 -merkinnällä. Maa-ainesten oton jälkeen i asemakaavoitettavaksi tarkoitettulle alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

EO-1/T-2 -alue on osoitettu Kanssin asemakaavoitettavaksi tarkoitettulle alueelle Viralan eritasoliittymän pohjoispuolelle moottoritien ja nmt 130 väliselle alueelle. Kanssin asema-kaavan luonnos on ollut nähtävillä keväällä 2023. Alueen kaavoittamisella varaudutaan Hämeenlinnan puolelle tulevaan Moreeni-Rastikangas -eritasoliittymän valmistumiseen ja yhtenäisen teollisuusalueen muodostumiseen yhdessä Hämeenlinnan Moreenin kanssa.

Alue on myös osa Industrial Park MOREa. Alueelle sijoittuvat liittymät maantielle 130 perustuvat mt 130 ja 292 liikenneselvityksen mukaisiin ratkaisuihin.

Maa-ainesten oton on tarkoitus mahdollistaa alueen käyttö täysimääräisesti asemakaavoitettavana teollisuus- ja varastoalueena. Tämä edellyttää korkeamman mäenlaen madaltamista ja samalla kiviaineksen käyttämistä viereisen turvepohjaisen maa-aineksen kantaavuuden parantamiseen. Maa-aineksia alueelta otettaessa on otettava huomioon, mitä maa-aineslain 3 §:n mukaan määrätään alueen aineiden ottamisen rajoituksista. Selvitysten perusteella alueella ei ole todettu olevan luontoarvoja eikä maisemallisia arvoja. Alue sijaitseen kuitenkin osin pohjavesialueella (pv E1), mikä on otettava huomioon maa-ainesten ottoa suunniteltaessa ja mm. maanpinnan korkeusasemaa määritettäessä. Yleismääräysten mukaisesti koko kaava-alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3.2§)

Lähipalvelujen alue (PL).

Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu lähipalvelujenalue, on osoitettu oranssilla värireunuksella ja PL -merkinnällä.

Lähipalvelujen alueena on osoitettu Ilveslinnan asemakaavoitetun asuinalueen ja Kalpalinnantien välinen alue. Alueelle voidaan sijoittaa monipuolisia niin julkisten kuin yksityistenkin toimintojen palveluja.

Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön.

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukainen kaupallisten palvelujen kohde, jolle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisen, tilaa vaativan vähittäiskaupan suuryksikön (max. 5000 k-m²). Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Alueelle voidaan asemakaavassa osoittaa vähittäiskaupan suuryksikön lisäksi ko. päätoimintaa tukevia toimintoja.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, on osoitettu oranssilla värireunuksella ja KM -merkinnällä. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, on sijoitettu Rastikankaantien ja Turengintien risteysalueen välittömään läheisyyteen sen kaakkoispuolelle. KM-merkintä perustuu maakuntakaavan mukaiseen kohdemerkintään, jolla on osoitettu keskustatoimintojen alueiden ulkopuoliset vähittäiskaupan kohteet, alueet tai keskittymät, jotka yhdyskuntarakenteellisen sijaintinsa ja saavutettavuutensa perusteella soveltuvat merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan sijaintipaikoiksi. Alueen sijoittumisessa on otettu huomioon joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn toimintaedellytykset ja mahdollisuus joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn sekä liikenneverkkojen toimintaedellytysten paranemiseen kaavaratkaisun perusteella (kattavuus, sujuvuus ja turvallisuus).

7.3.4 Kalpalinnan alueen kaavamerkinnot

Kalpalinnan urheilukeskuksen alue on osoitettu osayleiskaavassa pääosin kaavamerkinillä VU-1, urheilu- ja virkistyspalvelujen alue. VU-1 alueella sallitaan alueella tapahtuva pienimuotoinen rakentaminen. Kalpalinnan alueen matkailuun ja asumiseen liittyvä rakentaminen perustuu VU-1 alueen toimintaan. Rakentaminen sekä matkailun että asumisen osalta sijoittuu kaavassa osoitetuille erillisille rakentamisalueille. Vakituinen asuminen on sallittu muualla (APRA-3), paitsi metsäisimmällä alueella alueen luonteisosassa (RA-3). Alueen keskelle, mäkien väliin jäävä alue muodostaa matkailu- ja urheilukylän ytimen,

jossa sallitaan myös työpaikka-alueita kaupallisine palveluineen (PRM-1). Loma- ja matkailualueena on osoitettu Kiianlinnassa sijaitseva Ebbin majan alue, joka mahdollistaa majan lähiympäristön kehittämisen matkailun tarpeisiin (R-1). Hugonrinteen läheisyydessä olevat merkinnät mahdollistavat hiihtohissin ja näköalaravintolan (RM-2) sekä hiihtohallin (RM-3) sijoittamisen alueelle. Alueen yksityiskohtainen käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Rakentamisen laajuus, tiheys ja sijoittuminen eri alueille suunnitellaan ja tutkitaan asemakaavalla vaihteittain.

Kalpalinnan alueen yleiskaavamerkintöjen on tarkoitus mahdollistaa alueelle suunniteltu aktiivinen matkailu- ja urheilukylä työpaikka- ja yritysalueineen ja kaupallisine palveluineen asemakaavoituksen avulla. Kalpalinnan ydinalue sijoittuu mäkien väliin jäävään laaksoon myöhemmin täydentyen. Rakentaminen olisi lähtökohtaisesti 1-3 kerroksista ja kylämäistä. Rinteet ja asuminen sijoittuvat toistensa lomaan. Asemakaavalla ratkaistaan tarkemmin, miten eri lajien reitit sijoittuvat suhteessa asumiseen ja muuhun toimintaan. Tarkoituksena on, että koko alue on lähtökohtaisesti urheilukeskuksen aluetta ja harrastetoiminnot ja asuminen ja muu rakentaminen nivoutuvat alueelle toisiaan tukien. Loma- ja asuinrakentaminen on suunniteltu rinteiden reunoille ja väleihin sekarakenteeksi. Sekarakenne asumisen, matkailun ja työpaikka-alueen osalta mahdollistaa alueen elinvoimaisuuden.

Kalpalinnan alue sijaitsee kokonaisuudessaan pohjavesialueella. Koko kaava-alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3.2 §), mikä on otettava huomioon toimittaessa alueella.

Toimijan ajatus alueen tulevasta käytöstä on luetteloitu kaavaselostuksen kohdassa 4.6. Kuvausteknisesti osa kaavassa osoitetuista uusista aluevarausmerkinnöistä kuvautuu ympärillä varireunuksen sijaan alueen pienuudesta tai kapeudesta johtuen.

VU-1

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Merkinnällä on osoitettu Kalpalinnan urheilukeskuksen alue. Alue varataan urheilu- ja virkistyspalveluja varten. Alueella sallitaan pääkäyttötarkoitusta varten tapahtuva pienimuotoinen rakentaminen. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Asemakaavoitettavaksi tarkoitetut urheilu- ja virkistyspalvelujen alueet on osoitettu merkinnällä VU-1 sekä vihreällä täysvärillä. Lähtökohtaisesti koko Kalpalinnan alue on VU-1 merkinnällä, ja rakentamisalueet sijoittuvat alueen lomaan. Eri toimintojen ja lajien sijoittumista tarkennetaan asemakaavassa, joka huomioi mm. asunto- ja majoitusalueet eri toimintojen erilaiset ympäristövaikutukset.

PRM-1

Palvelujen ja -matkailupalvelujen alue.

Alue on tarkoitettu matkailua palveleville toiminnoille sekä urheilu- ja virkistyspalveluja varten. Alueelle saa sijoittaa myös muita toimintaa palvelevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita. Alueella voi olla myös muuta ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta työpaikka- ja liiketoimintaa, niihin liittyviä asuntoja ja asuntorakentamista. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu palvelujen ja matkailupalvelujen alue on osoitettu oranssilla värireunuksella ja PRM-1 -merkinnällä. Alueelle voidaan sijoittaa esimerkiksi hotelli-, ravintola-, vuokraamo- ja majoitustoimintaa palvelevia rakennuksia. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet.

PRM-1 -alueena on osoitettu Kalpalinnan rinnealueiden välissä oleva alue, johon voi rakentaa kyläkeskustamainen alue. Alueella on jo Kalpalinnan rinnetoimintaan liittyvää, olemassa olevaa rakennuskantaa. Kaavamerkintä mahdollistaa alueen tulevan rakentamisen

siten, että se palvelee alueen kehittymistä ja tukee matkailutoimintaa. Alueella voi olla myös muuta ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta työpaikka- ja liiketoimintaa, niihin liittyviä asuntoja ja asuntorakentamista.

R-1

Loma- ja matkailualue.

Loma- ja matkailualue on tarkoitettu matkailua palvelemaan rakentamiseen sekä urheilu- ja virkistyspalveluja varten. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Alueelle voidaan sijoittaa myös ympärivuotista asutusta lomarakentamisen tarpeisiin. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu loma- ja matkailualue on osoitettu keltaisella värireunuksella ja R-1 -merkinnällä. Loma- ja matkailualueena on osoitettu Kiianlinnassa sijaitseva Ebbin majan alue. Alueelle voidaan sijoittaa esimerkiksi ympärivuotista asutusta lomarakentamisen tarpeisiin. Alueelle voidaan sijoittaa myös muita aluetta palvelevia toimintoja.

RM-2

Matkailupalvelujen alue.

Alue on tarkoitettu ravintolatoimintaa sekä urheilu ja virkistystoimintaa sekä sitä palvelevia rakennuksia varten. Alueelle voidaan sijoittaa näköalaravintola, hiihtohissien yläasemat sekä muita alueen maankäyttöä palvelevia rakennuksia. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu matkailupalvelujen alue on osoitettu keltaisella värireunuksella ja RM-2 -merkinnällä (kuvausteknisesti kuvautuu umpivärillä). Matkailupalvelujen alueena RM-2 on osoitettu Hugonrinteen päällä sijaitseva alue.

RM-3

Matkailupalvelujen alue.

Alue on tarkoitettu urheilu ja virkistystoimintaa sekä sitä palvelevia rakennuksia varten. Alueelle voidaan sijoittaa lasketteluhalli. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu matkailupalvelujen alue on osoitettu keltaisella värireunuksella ja RM-3 -merkinnällä (kuvausteknisesti kuvautuu liki umpivärillä). Matkailupalvelujen alueena RM-3 on osoitettu Hugonrinteen reunassa sijaitseva alue.

APRA-3

Pientalovaltainen asuntoalue / Loma- ja matkailualue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa VU-1 -alueen toimintaan liittyvään vakituiseen asutukseen, ympärivuotiseen loma-asutukseen ja matkailua palvelemaan rakentamiseen sekä urheilu- ja virkistyspalveluja varten. Alueelle voidaan sijoittaa myös muita aluetta palvelevia toimintoja. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu pientalovaltainen asuntoalue / loma- ja matkailualue on osoitettu ruskealla värireunuksella ja APRA-3 -merkinnällä (kuvausteknisesti kuvautuu paikoitellen umpivärillä). APRA-3 -alueena on osoitettu Inkolinnan eteläpuoli, Kilpivuoren lounaispuoli sekä Kiianlinnan eteläpuoli.

Asemakaavoitettavien asuinaluevarausten osoittamisen lähtökohtana on, että kaikki uusi asuminen ja lomarakentaminen sijoittuu pientaloihin. Päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet. Alueiden tuleva maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla. Alueella voi olla myös urheilu- ja virkistyspalvelujen (VU-1) toimintoja. Tulevassa maankäytössä varaudutaan alueen kehittymiseen monipuoliseksi matkailukohteeksi ja harrastavaan elämäntapaan keskittyvään pysyvään asumiseen. Alueelle voidaan sijoittaa esimerkiksi ympärivuotista asutusta asuin- ja lomarakentamisen tarpeisiin. Alueelle voidaan sijoittaa myös muita aluetta palvelevia toimintoja.

RA-3

Loma-asuntoalue.

Loma-asuntojen alue on tarkoitettu pääasiassa VU-1 -alueen toimintaan liittyvään loma-asutukseen ja matkailua palvelevaan rakentamiseen sekä urheilu- ja virkistyspalveluja varten. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla. Aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa on turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen.

Uusi asemakaavoitettavaksi tarkoitettu loma-asuntoalue on osoitettu keltaisella värireunuksella ja RA-3 -merkinnällä. RA-3 -alueena on osoitettu Kiianlinnan luoteispuoleinen alue.

Tulevassa maankäytössä varaudutaan alueen osalta kehittymiseen monipuoliseksi matkailukohteeksi. RA-3 -merkinnällä on osoitettu harrastavaan elämäntapaan liittyvät, ympärivuotisen loma-asumisen alueet. Alueelle voidaan sijoittaa esimerkiksi ympärivuotista asutusta lomarakentamisen tarpeisiin. Alueelle voidaan sijoittaa myös muita aluetta palvelevia toimintoja.

Asemakaavoitettavan loma-asuinaluevarausten osoittamisen lähtökohtana on, että kaikki uusi lomarakentaminen sijoittuu erillispientaloihin. Alueen päämaankäyttömuodon lisäksi alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, virkistysalueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet. Alueiden tuleva maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla. Alueella voi olla myös urheilu- ja virkistyspalvelujen (VU-1) toimintoja.

7.3.5 Muut loma- ja matkailupalvelujen sekä harrastustoiminnan alueet

RM

Matkailupalvelujen alue (RM)

Alue on tarkoitettu matkailu- ja lomakeskuksille, hotelleille ja muille vastaaville matkailua palveleville toiminnoille. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

RM-alueena on osoitettu Suvirannan kahvila-ravintola -alue. Yleiskaava mahdollistaa Suvirannan alueen kehittymisen monipuolisena matkailukohteena. Myös nykyinen Sammon puutarha-alue on osoitettu osaksi Suvirannan laajenemisaluetta. Alue on pääosin asemakaavoitettu.

RV-1

Asuntoauto- ja -vaunualue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa kausiluontoista asuntoauto- tai vaunupysäköintiä varten enintään kymmenelle ajoneuvolle / vaunulle.

Uusi asuntoauto- ja -vaunualue on osoitettu keltaisella värireunuksella RV-1 -merkinnällä Likolammin läheisyyteen. Merkintä mahdollistaa pienimuotoisen asuntovaunu/-autoalueen toiminnan muuta matkailukäyttöä tukien.

Alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon alueen sijainti Natura-alueen läheisyydessä. Alue on rajattu siten, että muinaisjäännösinventoinnissa esille tulleet irtolöytöjen paikat rajautuvat alueen ulkopuolelle.

7.3.6 Rakentamisalueiden yleismääräykset

Kaava-alueella on voimassa seuraavat koko kaava-alueen rakentamista koskevat yleismääräykset:

Vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön sekä kunnan määräysten mukaisesti.

Uusien rakennuspaikkojen tieyhteydet tulee suunnitella siten, että kulku yleiselle tielle järjestetään ensisijaisesti olevien liittymien kautta.

Asemakaavoituksessa tulee osoittaa alueellisille hulevesien hallintajärjestelmille soveltuvat sijoituspaikat ja mitoitus sekä ohjeistaa kortteli- ja/tai tonttikohtaista hulevesien hallintaa. Hulevesiselvitykset tulee laatia ja vaikutukset arvioida valuma-alueitasoisesti Raimansuon-Miimalanharjun Natura-alueeseen.

Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 8 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3:2 §).

Muilta osin noudatetaan Janakkalan kunnan voimassa olevaa rakennusjärjestystä.

Nämä määräykset koskevat myös kaava-alueen ranta-alueita.

7.5.4 Yhdyskuntatekniikka

Energiahuollon alue.

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukainen suurmuuntamoalue tms. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Yhdyskuntateknisen ja Energiahuollon kohteet on kuvattu kohdassa 7.6.2.

7.4 Ranta-alueet

Ranta-alueen raja.

Merkinnällä on osoitettu ranta-alue, jonka rantarakennusoikeus on määritetty emätilaperiaatteen mukaisesti.

Ranta-alueen raja -merkintä on osoitettu kaavakartalle mustalla katkoviivalla keskimäärin 200 metrin etäisyydelle rannasta maastonmuodoista riippuen. Ranta-alueen merkintää ei ole käytetty asemakaavoitettujen ja asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden kohdalla, sillä näillä alueilla rakennusoikeutta ei voida osoittaa osayleiskaavaan perustuen. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että M -alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti RA- ja AO-alueille sekä sa -merkinnälle.

Ranta-alueiden rakennusoikeuden määräytymisen perusteena on käytetty Janakkalassa yleisesti käytössä olevaa rantojen mitoitusta, joka perustuu vuodelta 2000 oleviin koko kuntaa koskeviin rantasuunnittelun suunnittelutavoitteisiin ja mitoitusperusteisiin, kuten myös laskelmiin muunnetun rantaviivan osalta. Osayleiskaavan ranta-alueiden rantarakennusoikeus on määritetty emätila- ja tilakohtaisesti ja rakennusoikeudet on osoitettu

kaavassa siten, että mitoittava vaikutus voidaan yksilöidä. Tilakohtainen rakennusoikeus on määräytynyt muunnetun rantaviivan pituuden ja osa-alueen mitoitusarvon mukaan ja rakennusoikeus on jakautunut emätilaperiaatteen mukaisesti. Emätilan rajaamisajankohdaksi on käytetty 1.7.1959. Emätilaperiaate turvaa hyväksytyyn mitoitusarvon mukaisen kohtuullisen rakentamisen määrän myös rakentamattomille emätiloille, vaikka naapuriemätilan alueelle olisi rakennettu hyväksytyä mitoitusta tehokkaammin. Osayleiskaava-alueen asemakaavoitetuille tai asemakaavoitettavaksi tarkoitetuille alueille ei ole osoitettu mitoituksen mukaista rakennusoikeutta, vaan rakennusoikeus on ratkaistu tai ratkaistaan asemakaavalla.

Ranta-alueiden rakentamisen kokonaismitoitukseen eniten vaikuttava tekijä on olemassa oleva loma- ja asuinrakentamisen määrä. Osayleiskaavan ranta-alueelle osoitettujen lomarakennuspaikkojen mitoittava vaikutus on ranta-alueen rakentuneisuuden perusteella kaavan maankäyttöratkaisussa yksi rakennusyksikkö, kuten myös alueella olevan taustamaaston asuinrakennuspaikan ja siihen liittyvän rantasaunan. Olemassa olevan asuinrakennuspaikan mitoittava vaikutus on yksi rakennusyksikkö ja uusien vakituisten asumisen rakennuspaikkojen kaksi rakennusyksikköä suunnitteluperusteiden mukaisesti. Osayleiskaavassa informatiivisesti kuvatut ranta-asemakaavojen alueet eivät ole suunnitteluperusteiden mukaisesti varsinaisessa mitoitustarkastelussa mukana.

Kaavalla on osoitettu Hiidenjoelle yhdeksän olemassa olevaa omarantaista ja yksi takamaaston lomarakennuspaikka sekä yksi takamaaston olemassa oleva asuinrakennuspaikka rantasaunoineen. Säililammille on osoitettu kolme olemassa olevaa omarantaista lomarakennuspaikkaa sekä kaksi takamaaston lomarakennuspaikkaa. Likolammille omarantaisia lomarakennuspaikkoja on osoitettu neljä. Likolammille ja Säililammille ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Hiidenjoelle kaavalla on osoitettu yhdeksän uutta lomarakennuspaikkaa sekä kaksi vakituisten asumisen asuinrakennuspaikkaa (erillispientalojen alue).

Hiidenjoen avoin peltomaisema on haasteellinen rakennuspaikkojen sijoittamisen ja rantojen alavuuden suhteen, jolta osin rakennuspaikkoja on siirretty rakentamiseen paremmin sopiville rannanosille saman maanomistajan tiloille. Rakennuspaikkojen sijoittelussa ja siirtämisessä toiselle tilalle on käytetty perusteena mm. yhtenäisen vapaan rantaviivan mittaa, vastarantavaikutuksen huomioimista, viitasammakoiden esiintymistä sekä rannan rakentamiskelpoisuutta. Rakennuspaikkoja on siirretty yhteensä neljä rakennusyksikköä, jotka on osoitettu kahtena vakituisten asumisen rakennuspaikkana. Tarkemmat siirrot käyvät ilmi emätilataulukosta, joka on kaavaselostuksen erillisenä liitteenä.

Luonnosvaiheen jälkeen on emätilan Rekola osalta esitetty sellaisia historiallisia perusteita ja dokumentteja, joiden perusteella on päädytty siihen, että kaavassa käytetään emätilan Rekola osalta kohtuullisuusharkintaa. Omistus on ollut erillinen vuodesta 1953 ja sen jälkeen tehty halkominen on suoritettu vuosina 1954 – 57. Koska halkomispäätöksestä valitettiin, astui päätös voimaan vasta 1960-luvulla. Halkominen merkittiin maarekisteriin vasta 24.1.1961 1950-luvulla tehtyjen toimitusten mukaisesti. Emätilan määräytymisajankohta on 1.7.1959, joka on ajallisesti halkomisen ja maarekisteriin merkitsemisen välissä. Tämän perusteella katsotaan kohtuullisuusharkinnan perusteella, että Kansola, Pihlajamäki ja Rekola käsitellään, kuin ne olisivat omia emätilojaan. Rekolan luonnosvaiheen emätila jakautuu siten mitoituksellisesti kolmeen emätilaan (Rekola, Pihlajamäki, Kansola), joiden pohjalta rakennusoikeudet jaetaan muunnetun rantaviivan suhteessa. Tilat Kansola ja Raitio saavat siten kumpikin omarantaisten uuden lomarakennuspaikan, kuten myös tila Rekola. Tarkempi emätilojen muodostuminen käy ilmi emätilataulukosta, joka on kaavaselostuksen erillisenä liitteenä.

Ranta-alueiden osalta osayleiskaava on laadittu Janakkalan kunnanvaltuuston (Kv 19.6.2000 § 58) hyväksymien suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukaisesti siten, että kunta voi myöntää rakennusluvat osayleiskaavan mukaisille rakennuspaikoille loma-asuntojen alueille (RA) ja erillispientalojen alueille (AO). Lisäksi rakennusluvat voidaan myöntää yleiskaavan mukaisesti rakentamiseen saunan rakennusalalle/ rakennuspaikalle (MRL 72 §). Muun ranta-alueella tapahtuvan rakentamisen osalta osayleiskaava ohjaa poikkeamislupamenettelyä ja yksityiskohtaisempaa kaavoitusta.

Emätilaselvitys/mitoitustaulukko on selostuksen liitteenä 1.

7.4.1 Yleiskaavalla ratkaistavat ranta-alueen rakennuspaikat

Ranta-alueiden osalta kaavan maankäyttöratkaisu on pystytty laatimaan siten, ettei kaavan toteutuminen merkittävästi vaikuta alueen maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviin rakennetun ympäristön arvoihin, eikä maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja arvokkaiden geologisten muodostumien arvoihin. Kaavalla turvataan osaltaan myös muinaisjäännösten säilymistä alueella. Kaavaratkaisu huomioi myös luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden erityisarvot ja sekä EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajin, viitasammakon esiintymisen alueella. Kaavalla turvataan myös riittävien, yhteisesti rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen alueella.

Taajamarakenteeseen kuuluvat ja sen välittömässä läheisyydessä olevat rannat on suunniteltu asemakaavoituksen yhteydessä, tai ne jätetään asemakaavoituksen yhteydessä suunniteltaviksi. Nämä rannat on osoitettu kaavassa merkinnällä pientalovaltainen asunto-alue (AP) tai lähivirkistysalue (VL) sekä Suvirannan alue merkinnällä matkailupalvelujen alue (RM).

RA/2

Loma-asuntoalue.

Alue on tarkoitettu loma-asutukseen ranta-alueella.

Luku RA-merkinnän jäljessä ilmoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän. Kohdemerkinnät osoittavat rakennusten ohjeellisen sijainnin.

Rakennuspaikalle saa rakentaa yksiasuintoisen lomarakennuksen, vierasmajan sekä saunarakennuksen ja muita talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusoikeus on 5 % rakennuspaikan pinta-alasta ($e=0,05$). Rakennusoikeus on kuitenkin vähintään 60 k-m² ja enintään 150 k-m².

Loma-asunto, vierasmaja ja sauna saavat olla kooltaan yhteensä enintään 80 % kokonaisrakennusoikeudesta. Muut talousrakennukset saavat olla kooltaan yhteensä enintään 20 % kokonaisrakennusoikeudesta. Erillisen saunan kerrosala saa olla enintään 25 k-m², josta oleskelutilojen osuus tulee olla alle puolet sekä vierasmajan kerrosala enintään 15 k-m².

Uusi lomarakennuspaikka

Olemassa oleva lomarakennuspaikka

Loma-asuntoalue on osoitettu merkinnällä RA sekä keltaisella täysvärillä. Olemassa oleva lomarakennuspaikka on osoitettu mustalla umpipallolla ja uuden lomarakennuspaikan ohjeellinen sijainti avonaisella mustalla pallolla.

Kaavalla on osoitettu Hiidenjoelle yhdeksän olemassa olevaa omarantaista ja yksi takamaaston lomarakennuspaikka. Sälilammille on osoitettu kolme olemassa olevaa omarantaista lomarakennuspaikkaa sekä kaksi takamaaston lomarakennuspaikkaa. Likolammille omarantaisia lomarakennuspaikkoja on osoitettu neljä. Likolammille ja Sälilammille ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Hiidenjoelle kaavalla on osoitettu yhdeksän uutta lomarakennuspaikkaa.

AO/1

Erillispientalojen alue (AO)

Alue on tarkoitettu vakituiseen asutukseen ranta-alueella.

Luku AO-merkinnän jäljessä ilmoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän. Rakennuspaikalle saa rakentaa yksiasuntoisen asuinrakennuksen ja talousrakennuksia. Rakennusoikeus on 7 % rakennuspaikan pinta-alasta ($e=0,07$). Rakennusoikeus on kuitenkin vähintään 150 k-m² ja enintään 300 k-m². Erillisen saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 25 k-m², josta oleskelutilojen osuus tulee olla alle puolet.

□

Uusi asuinrakennuspaikka.

Olemassa oleva asuinrakennuspaikka.

Erillispientalojen alue on osoitettu merkinnällä AO sekä ruskealla täysvärillä. Olemassa oleva asuinrakennuspaikka on osoitettu mustalla umpineliöllä ja uuden asuinrakennuspaikan ohjeellinen sijainti avonaisella mustalla neliöllä.

Kaavalla on osoitettu Hiidenjoelle yksi takamaaston olemassa oleva asuinrakennuspaikka rantasaunoineen sekä kaksi uutta vakituisen asumisen asuinrakennuspaikkaa.

Vähä-Hiiden karjarakennus on osoitettu maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteena ja alue merkinnällä **AO/s** eli erillispientalojen alue, jolla ympäristö säilytetään. Rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.

Erillisen rantasaunan rakennuspaikka ranta-alueella.

Musta kolmio osoittaa kaavan laatimishetkellä käytössä olevan erillisen rantasaunan rakennuspaikan, jolla on toiminnallinen yhteys vakituisen asumisen rakennuspaikkaan. Erillisen saunan kerrosala saa olla enintään 25 k-m², josta oleskelutilojen osuus tulee olla alle puolet.

Erillisen saunan rakennuspaikka ranta-alueella liittyy kiinteästi ranta-alueen olevaan vakituisen asumisen rakennuspaikkaan AO. Nämä muodostavat yhdessä yhden mitoituksellisen rakennusyksikön. Merkintään liittyy kiinteästi se, että saunalla on toiminnallinen yhteys vakituisen asumisen rakennuspaikkaan.

Erillisen olemassa olevan saunan rakennuspaikka on osoitettu mustalla umpikolmiolla.

7.4.2 Rakentamisen ulkopuoliset alueet ranta-alueella

Ranta-alueella rakentamisen ulkopuolisiksi alueiksi on osoitettu **maa- ja metsätalousalueita (M)**, **maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja (MUY)** sekä **suojelualueita (SL)** ja **muinaismuistoalue (SM)**. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että M, MUY- ja SL alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohteisesti RA -alueille, AO-alueelle sekä saunan rakennuspaikalle.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M, MUY) on käsitelty tarkemmin kaavaselostuksen kohdassa 7.5, suojelualue (SL) kohdassa 7.8 ja muinaismuistoalue (SM) kohdassa 7.9.

7.4.3 Ranta-alueiden yleiset määräykset

Rantaosayleiskaavan perusteella voidaan myöntää rakennuslupa rakennuksen rakentamiseen (MRL 72 §) yleiskaavan mukaisille rakennuspaikoille loma-asuntojen alueilla (RA) ja erillispientalojen alueella (AO) sekä saunan rakennusalalla.

Yleiskaavan voimaantulon jälkeen muodostettavan uuden RA- ja AO-rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 3000 m². RA- ja AO- rakennuspaikan vesistöön tai vesijätteen rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 50 m.

Rakennuslupaa myönnettäessä on otettava huomioon suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista, mikä on Hiidenjoella 81,00 (N60) eli 81,3 (N2000). Mikäli vesistölle ei ole

määritetty alinta rakentamiskorkeutta, suositeltava rakennuksen alimman lattiatason korkeus tulla ole vähintään 1,5 m keskivedenpintaa korkeammalla.

Mikäli rakennuspaikan rakennusoikeus tai rakennusten rantaetäisyydet poikkeavat edellä mainitusta, voidaan rakennuksia peruskorjata ja rakentaa uudelleen olemassa olevaa kerrosalaa ylittämättä.

Rakennuspaikoille rakennettavien rakennusten, rakenteiden ja laitureiden tulee olla muodoiltaan, materiaaleiltaan ja väreiltään ympäristöön soveltuvia. Rakennuspaikkojen rakennusten ja rannan välisellä alueella tulee säilyttää tai istuttaa riittävä suojapuusto.

Vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön sekä kunnan määräysten mukaisesti.

Uusien rakennuspaikkojen tieyhteydet tulee suunnitella siten, että kulku yleiselle tielle järjestetään ensisijaisesti olevien liittymien kautta.

Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskiello (YSL 17 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3.2 §).

Muilta osin noudatetaan Janakkalan kunnan voimassa olevaa rakennusjärjestystä.

7.4.4 Ranta-asemakaavalla ratkaistut alueet

RA-r/1

Loma-asuntojen alue

Alueella on voimassa lainvoimainen ranta-asemakaava. Alueen rakentamisessa tulee noudattaa ranta-asemakaavan määräyksiä. Täysi kohdemerkintä osoittaa ranta-asemakaavan laatimishetkellä käytössä olleen rakennuspaikan ja avoin kohdemerkintä uuden loma-asunnon rakennuspaikan. Luku RA-r -merkinnän jäljessä ilmoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän.

Uusi lomarakennuspaikka

Olemassa oleva lomarakennuspaikka

Ranta-asemakaavojen alueet on kuvattu osayleiskaavassa vain informatiivisesti. Ranta-asemakaavan mukaiset rakennuspaikat on osoitettu kaavassa merkinnällä RA-r. Alueet eivät ole suunnitteluperusteen mukaisesti varsinaisessa mitoitustarkastelussa mukana. Ranta-asemakaavan alueella noudatetaan ranta-asemakaavan määräyksiä.

Ranta-asemakaavan mukainen loma-asuntoalue on osoitettu merkinnällä RA-r sekä keltaisella täysvärillä. Olemassa oleva lomarakennuspaikka on osoitettu mustalla umpipalolla ja uusi lomarakennuspaikka avonaisella mustalla pallolla.

M-r

Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Alueella on voimassa lainvoimainen ranta-asemakaava. Alueen rakentamisessa tulee noudattaa ranta-asemakaavan määräyksiä.

Ranta-asemakaavan mukainen maa- ja metsätalousvaltainen alue on osoitettu merkinnällä M-r sekä vihreällä täysvärillä

MY-r

Maa- ja metsätalouvaltainensalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Alueella on voimassa lainvoimainen ranta-asemakaava. Alueen rakentamisessa tulee noudattaa ranta-asemakaavan määräyksiä.

Ranta-asemakaavan mukainen maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, on osoitettu merkinnällä MY-r sekä vihreällä täysvärillä

VL-r

Lähivirkistysalue.

Alueella on voimassa lainvoimainen ranta-asemakaava. Merkinnällä on osoitettu ranta-asemakaava-alueella sijaitsevat, yhteiskäyttöön tarkoitetut viheralueet. Alueen rakentamisessa ja muussa käytössä tulee noudattaa ranta-asemakaavan määräyksiä.

Ranta-asemakaavan mukainen lähivirkistysalue on osoitettu merkinnällä VL-r sekä vihreällä täysvärillä

7.5 Rakentamisen ulkopuoliset alueet

7.5.1 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet ja vesialueet

M

Maa- ja metsätalousvaltainen alue

Alue on tarkoitettu ranta-alueen osalta pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä ranta-alueen ulkopuolisten alueiden osalta myös haja-asutusluontoiseen rakentamiseen. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että M -alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti RA- ja AO-alueille sekä sa -merkinnälle.

Alueen rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä, ellei kaavassa ole toisin osoitettu.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue on osoitettu merkinnällä M sekä vihreällä täysvärillä.

Maa- ja metsätalousvaltaisina alueina on osoitettu Vähähiidentien ja Hiidenjone väliset peltoalueet, Raimansuon lähiympäristön alueet sekä Kilpiälän alueet siltä osin, alueelle ei ole osoitettu uutta kylämäistä rakentamista. Maantien 130 ja Siankärsäntien välisellä alueella on myös maa- ja metsätalousalueita, kuten myös kaava-alueen luoteis- ja kaakkoisosassakin.

Pitkän aikavälin rakentamisalueet (ns. reservialueet) on osoitettu maa- ja metsätalousalueina M (vihreä väri), joiden päällä on pitkän aikajänteen aluevarausta kuvaava viivamerkintä (leveä katkoviiva aluevarausta kuvaavalla värillä) sekä tulevaa aluevarausta kuvaava kirjainmerkintä. Pitkän aikajänteen muuttuvaa maankäyttöä kuvaavat viivamerkinnät ovat pientalovaltainen asuntoalue (APres), teollisuus- ja varastoalue (Tres), teollisuus- ja varastoalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TYres) sekä työpaikka-alue (TPres). Nämä alueet ovat lyhyellä aikajänteellä maa- ja metsätalousalueita (M).

MUY

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja.

Alueella on sallittu vain maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen.

MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että MUY -alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti RA- ja AO-alueille.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja, on osoitettu merkinnällä MUY sekä vihreällä täysvärillä.

Kalpalinnan harjualue on osoitettu Kalpalinnan matkailualueiden ulkopuolisilta osin pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja (MUY). Harjualue on suora jatke Hämeenlinnan Miemalasta Raimansuon luonnonsuojelualueen läpi tulevalle ulkoilualueelle ja -reitille. Alueen läpi kulkee maakuntakaavan mukainen ohjeellinen ulkoilureitti. Harjualueeseen kuuluu myös geologisesti ja maisemallisesti merkittävä luode-kaakko-suuntainen pääharju, joka alkaa Likolammin pohjoispuolelta ja jatkuu Inkolinnan läheisyyteen asti. Lisäksi alueella on luontoselvityksen perusteella todettu olevan luontoarvoja (supat, lajisto), jotka osaltaan tukevat ympäristöarvoja. Voimakkaasti vaihtelevat maastonmuodot ja pitkänomainen rakenne mahdollistavat mielenkiintoisen virkistysalueen, joka toimii sekä paikallisena että seudullisena virkistyskohteena. Alueen ulkoilureittejä ei ole erikseen osoitettu. Alueen virkistyskäyttö perustuu jokamiehenoikeuteen. Alueella on sallittu vain maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen.

MY

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Alueella on sallittu vain maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, on osoitettu merkinnällä MY sekä vihreällä täysvärillä.

MY-alueena on osoitettu Kalpalinnan harjujakson Kansolansuon lähialueen ympäristö. Alueella on luontoselvityksen perusteella todettu olevan luontoarvojen keskittymä (supat, harjanne, lajisto), joka osaltaan tukee merkintää MY.

MA

Maisemallisesti arvokas peltoalue.

Alueen säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Maatilatalouteen liittyvä rakentaminen tulee sijoittaa siten, että rakennukset eivät sulje avoimia näkymiä.

Maisemallisesti arvokas peltoalue on osoitettu merkinnällä MA sekä keltaisella täysvärillä.

Maisemallisesti arvokkaana peltoalueena on osoitettu välittömästi Iso-Hiiden kartanoalueen pohjoispuolelle sijoittuva ja maakunnallisesti merkittävän ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön alueelle sijoittuva pelto. Pelto on myös osa maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (Janakkalan kartanomaisemat). Alueen arvo perustuu avoimeen peltomaisemaan, jonka vuoksi alueen säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Siksi myös maatilatalouteen liittyvä rakentaminen tulee sijoittaa siten, että rakennukset eivät sulje avoimia näkymiä.

W

Vesialue.

Vesialueet on osoitettu merkinnällä W sekä vaaleansinisellä täysvärillä.

Likolammin ja Säililammin vesialueet on merkitty osayleiskaavaan vesialueeksi (W). Myös Hiidenjoen kaava-alueen puoleinen osa on merkitty W-alueena siltä osin, kun se on kuulunut Turengin – Säililammin osayleiskaava-alueeseen. Kaa-va-alueen rajaus jatkuu Hiidenjokea etelään myös samaa, entistä kyläaluerajaukselta noudattaen. Vesialueiden rajaukset on tehty pääasiassa kaavan pohjakartan vesialuetiedon perusteella, ainoastaan Likolammi on länsiosastaan suojelualuetta.

7.5.2 Ulkoilu- ja virkistysalueet

VL

Lähivirkistysalue.

Merkinnällä on osoitettu rakennettujen alueiden läheisyydessä sijaitsevat asemakaavoitetut tai asemakaavoitettavaksi tarkoitetut viheralueet, jotka on tarkoitettu ulkoiluun ja virkistykseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla toteuttaa virkistystä palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Suunnittelualueen keskeisimmät lähiviheralueet on osoitettu yleiskaavassa lähivirkistysalueena (VL). Asemakaavoitettuja lähivirkistysalueita on Hiidenjoen rannan läheisyydessä Mäntyniemessä sekä Ilveslinnassa. Myös asemakaavoitettavaksi tarkoitettu Ilveslinnan pohjoispuoli on osoitettu osin lähivirkistysalueena, etenkin harjujakson alueella, jossa kulkee myös maakunnallinen ohjeellinen ulkoilureitti. Turengintien eteläpuolen sekä Ilveslinnan pohjoispuolen kiinteästi uusiin asuinalueisiin liittyvät lähivirkistysalueet.

VU-2

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Merkinnällä on osoitettu monipuolinen harjoitus- ja harrastustoiminta-alue. Alueelle voidaan sijoittaa urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja palvelevia rakennuksia, rakennelmia, laitteita ja kenttiä.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue on osoitettu merkinnällä VU-2 sekä vihreällä täysvärillä.

Merkinnällä on osoitettu tällä hetkellä toiminnassa oleva koiraharrastusalue koirien pitämistä ja niihin liittyvää harjoitus- ja harrastustoimintaa varten. Alue sijaitsee Kiianlinnantien varressa. Alueen kaavamerkintä mahdollistaa alueen monipuolisen käytön jatkossa erilaisiin harrastustoimintoihin.

7.5.3 Suojelualueet

SL

Luonnonsuojelualue.

Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojellut, valtion toimesta toteutetut alueet.

Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti siirretty RA-alueille.

Luonnonsuojelualue on osoitettu merkinnällä SL sekä turkoosilla täysvärillä.

Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojellut, valtion toimesta toteutetut alueet. merkinnällä on siten osoitettu Raimansuon soidensuojeluohjelmaan kuuluva alue (SSO040092) sekä Raimansuon luonnonsuojelualue (ESA040037), joka kuuluu samaan luonnonsuojelualueiden kokonaisuuteen yhdessä Kirmunharjun, Peiliösuon, Miemalanharjun kanssa. Luonnonsuojelualueet on perustettu Etelä-Hämeen harju- ja suoluonnon sekä niihin kuuluvien kasvi- ja eläinlajien elinympäristöjen suojelemiseksi sekä luonnonharrastuksen edistämiseksi. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

SM

Muinaismuistoalue.

Alueella sijaitsee muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) lausunto. Alueen päämaankäyttömuoto on sallittu.

Muinaismuistoalue on osoitettu merkinnällä SM sekä turkoosilla täysvärillä.

Muinaismuistoalueena on osoitettu Vähähiidentien varren laaja moniperiodinen kiinteä muinaisjäänös (Vähähiisi 1 ja 2, peltoalueen osalta (165010023). Alueen päämaankäyttömuoto on maa ja metsätalous, etenkin peltoviljely, joka on sallittu. Muinaismuistoalue on

arvioitu erityisen merkittäviksi, jolloin se on osoitettu aluevarauksella. Muinaismuistoalueen asuttu osa on osoitettu mustalla ruudutuksella (muinaismuistoalue), joka on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 7.6.3, kuten muutkin pienemmät ns. muinaismuistokohteet, joita ei kuvausteknisesti ole mahdollista kuvata aluevarauksina.

7.5.4 Erityisalueet

Suojaviheralue.

Suojaviheralue on osoitettu merkinnällä EV sekä tumman turkoosilla täysvärillä.

Suojaviheralueet on osoitettu merkinnällä EV. Suojaviheralueita on osoitettu Rastikankaan sekä nykyisen että tulevan teollisuusalueen ja kylämäisen asutuksen väliin. Lisäksi suojaviheralueita on osoitettu Turengintien varteen alueille, jolla on odotettavissa meluntorjuntatarvetta liikenteen ja muun maankäytön yhteen sovittamisessa.

7.6 Kohde-, rasteri- ja viivamerkinnot

Kohde- rasteri- ja viivamerkinnot on osoitettu aluevarausten päälle osoittamaan alueen erityisominaisuuksia. Yleiskaavan osa-alueiden erityisominaisuudet liittyvät luonnonympäristön, kulttuuriympäristön, maiseman sekä luonnonvarojen erityisiin arvoihin. Kohdemaiset merkinnot voivat olla myös ns. pistemäisiä kohteista suhteessa kaavan mittakaavaan, jolloin niiden kuvantaminen aluevarauksena ei ole mahdollista.

7.6.1 Liikenneyhteydet

Liikenneyhteyksien osalta kaavan maankäyttöratkaisut tukeutuvat lähtökohtaisesti alueen kattavaan ajoneuvoliikenteen ja kevyen liikenteen verkostoon.

Suunnittelualue sijaitsee Turengin taajaman ja moottoritien välissä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Moottoritie eli vt 3 rajaa suunnittelualuetta lännessä. Alueen muut merkittävimmät tiet ovat kaava-alueen länsilaidalla kulkeva maantie 130 eli vanha kolmostie ja Turengintie (tie no 292), joka halkoo suunnittelualuetta moottoritien Viralan liittymästä kohti Turenkia. Lisäksi yhdysteinä on osoitettu Rastilantie (13842), Hakoistentie (13846) Siankärsäntie (13839) ja Santasillantie (13839). Kokoojakatuina on osoitettu esimerkiksi asemakaavoituille alueille vievä tiestö sekä haja-asutusalueen kokoojatiestö.

Uudet ohjeelliset tielinjaukset on osoitettu punaruskealla viivamerkinillä. Nämä tiet ovat osa pääosin asemakaavoitettavien alueiden kokoojakatuverkostoa, jolloin näiden teiden linjaus tullaan ratkaisemaan lopullisesti asemakaavoituksen yhteydessä. Liittymien paikat seutu- ja yhdysteiltä perustuvat Maantien 130 ja maantien 292 liikenneselvityksen päivitykseen (WSP Oy 2020). Punaruskealla merkinnällä on osoitettu myös Rastikankaalta pohjoiseen kohti Rastilantietä suuntautuva ohjeellinen tielinjaus. Tielinjauksella varaudutaan Moreeni-Rastikangas eritasoliittymän rakentamiseen. Uudella tieyhteydellä mahdollistetaan teollisuusalueen sujuvampi liikenne silloin, kun käytössä on kaksi liittymää moottoritiele.

Suunnittelualueella on kaksi eritasoliittymää, toinen eritasoliittymistä on moottoritien Viralan liittymä ja toinen maantien 130 ja Turengintien välinen eritasoliittymä.

Kevyen liikenteen verkosto eli pyörätiet kulkevat suunnittelualueella Turengintien ja Hakoistentien varressa sekä Rastikankaalla. Lisäksi kevyen liikenteen reittejä on asemakaava-alueilla Mäntyniemessä ja Ilveslinnan alueella. Näitä alueiden sisäisiä kevyenliikenteen yhteyksiä tai yhteystarpeita yleiskaavalla ei osoiteta, vaan ne sisältyvät osana asemakaavoitettuihin tai asemakaavoitettaviin alueisiin.

Pyöräliikenteen pääverkon kehittäminen Hämeenlinnan seudulla -loppuraportissa on tiedostettu kevyen liikenteen yhteystarve Turengintien varteen. Myös maakuntakaavassa on osoitettu välille Rastilantie – Virala kevyen liikenteen yhteystarve. Tämä uusi kevyenliikenteen yhteystarve on punaruskealla Turengintien varteen.

Moottoritie.

Moottoritie on osoitettu kaavassa kahdella yhtenäisellä vierekkäisellä kulkevalla mustalla viivalla. Moottoritie eli vt 3 (E12) rajaa suunnittelualueetta lännessä.

Seututie.

Seututie on osoitettu yhtenäisellä mustalla viivalla.

Seuteutinä on osoitettu maantiet 130 ja 292 eli Helsingintie ja Turengintie. Näistä mt 130 eli vanha kolmostie kulkee kaava-alueen länsiosassa moottoritien suuntaisesti ja Turengintie (tie no 292) halkoo suunnittelualueetta moottoritien Viralan liittymästä kohti Turenkia.

Yhdystie.

Yhdystie on osoitettu yhtenäisellä mustalla viivalla, joka on ohuempi kuin seututie.

Yhdysteinä on osoitettu maantiet eli Hakoistentie (13846), Rastilantie (13842), Siankärsäntie (13839) sekä Santasillantie (13839).

Kokoojakatu.

Kokoojakatu on osoitettu yhtenäisellä mustalla viivalla, joka on ohuempi kuin yhdystie.

Kokoojakatuina on osoitettu haja-asutusalueen kokoojatiestö (Vähähiidentie, Jantusentie) sekä asemakaava-alueiden kokoojakadut (Ilveslinnantie, Rastikankaantie).

Merkittävästi parannettava tieosuus.

Merkinnällä on osoitettu moottoritie. Merkintä mahdollistaa moottoritien toteuttamisen 3+3-kaistaisena.

Merkintä mahdollistaa moottoritien merkittävän parantamisen, jolloin moottoritie on mahdollista toteuttaa siten, että mahdollistetaan lisäkaistat kumpaankin kulkusuuntaan.

Uusi kokoojakatu.

Uusi kokoojakatu on osoitettu punaruskealla viivalla.

Uudet kokoojakadut ovat ohjeellisia tielinjauksia. Nämä kadut ovat asemakaavoitettavien alueiden osalta osa kokoojakatuverkostoa ja näiden teiden linjaus tullaan ratkaisemaan lopullisesti asemakaavoituksen yhteydessä. Punaruskealla viivalla on osoitettu Kalpalinntien uusi linjaus Turengintieltä, Vähähiidentien uusi linjaus Ilveslinnan kautta, Rastikankaantien jatke kohti Rastilantietä sekä, Kanssin asemakaava-alueen ohjeellinen kokoojakatuverkosto liittymiseen. Uusi ohjeellinen tielinjaus on osoitettu myös Siankärsäntien linjauksen osalta kohti Turengintietä. Ohjeelliset katuyhteydet ja liittymänpaikat on osoitettu myös Turengintien eteläpuoliselle pitkän aikavälin työpaikka- ja teollisuusalueelle sekä maantien 130 itäpuoliselle alueelle, kuten myös Hakoistentien länsipuolen asuinalueelle.

Yksi merkittävimmistä liikenteellisistä muutoksista on uusi tieyhteys Rastikankaantieltä pohjoiseen Rastilantielle. Tällä ns. Rastikankaantien jatkeen tieyhteydellä varaudutaan osin Moreeni-Rastikankaan uuden eritasoliittymän rakentumiseen. Lisäksi mahdollistetaan Rastilantien ”rauhottuminen” ja muodostuminen läpiajotiestä kylätieksi. Tien linjaus perustuu liikenneselvitykseen sekä alueella jo voimassa olevaa asemakaavaan. Rastikankaantien toinen liikenteellinen yhteys kohti moottoritietä tuo joustoa myös Turengintien liikenne-ruuhkiin, joiden on ennustettu lisääntyvän pitkällä aikavälillä.

Kalpalinnan uusi liittymä Turengintieltä ja tieyhteys Kalpalinna -tielle parantavat Kalpalinnan saavutettavuutta ja selkeyttävät liikenneratkaisua. Rastilantien liittymä säilytetään ennallaan. Rastikankaan ja Ilveslinnan välinen Turengintien alue muodostuu kokonaisuudessaan taajamamaisemmaksi ja nopeusrajoitusta alennetaan ainakin Turengin suunnasta Rastilantien liittymään asti. Kalpalinna -tien uusi linjaus ja liittymän paikka perustuu tehtyihin liikennesuunniteluihin ja neuvotteluilla sovittuun ratkaisuun.

Siankärsäntien osalta on liikenneselvityksen valmistumisen jälkeen käyty ao. konsultin kanssa sähköpostikirjeenvaihtoa, jonka jälkeen on päädytty kunnassa ratkaisuun, jossa Siankärsäntie tuodaan porrastetusti kohti Turengintietä. Tämä helpottaa Santasillan tien/Siankärsäntien ja Turengintien risteysalueen pitkän aikavälin ruuhkaisuutta, jolloin voidaan mahdollisesti välttyä mahdolliselta valo-ohjaukselta. Uuden tielinjauksen vieminen Turengintieltä kohti Rastikankaan katuverkkoa läpiajotienä ei ole kuitenkaan mahdollinen.

Kevyen liikenteen reitti.

Kevyen liikenteen reitti on osoitettu mustalla palloviivalla.

Kevyen liikenteen reittinä on osoitettu Turengintien varren oleva kevyen liikenteen reitti Turengista Rastilantien liittymään ja siitä Hakoistentien varteen kohti Tarinmaata. Nämä olemassa olevat kevyen liikenteen väylät sijaitsevat seutu- ja yhdystien varressa. Lisäksi kevyen liikenteen reittinä on osoitettu juuri valmisteilla ole Viralan eritasoliittymän alueen reitti. Rastikankaan asemakaava-alueella on osoitettu Rastikankaantien kevyen liikenteen väylä. Tämä kevyenliikenteen reitti yhdistyy kevyen liikenteen yhteystarpeeseen Rastilantien suuntaan kohti Hämeenlinnaa. Muilta osin asemakaava-alueiden kevyen liikenteen reittejä ei ole osoitettu kaavassa (Ilveslinna, Mäntyniemi).

Kevyen liikenteen yhteystarve.

Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä on osoitettu punaruskealla palloviivalla.

Kevyen liikenteen yhteystarpeena on osoitettu Turengintien varren kevyen liikenteen yhteystarve olemassa olevien kevyen liikenteen reittien välissä välillä Rastilantie – Viralan eritasoliittymä. Lisäksi uutena yhteystarpeena on osoitettu Rastikankaantien jatkeen kevyen liikenteen reitti, joka jatkuu Rastilantien varressa kohti Hämeenlinnan kuntarajaa. Merkinnät perustuvat Pyöräliikenteen pääverkon kehittäminen Hämeenlinnan seudulla – loppuraporttiin sekä tunnistettuun kevyen liikenteen yhteystarpeeseen Hämeenlinnan suuntaan siinä kohdin, kun ns. Rastikankaantien jatke valmistuu ja liikenne tulevaan Mooreni-Rastikankaan eritasoliittymään mahdollistuu.

Eritasoristeys.

Eritasoliittymää kuvaava pallomerkintä on sovitettu liittymäalueen laajuudelle, siten että se kuvaa liittymän kokoa ja laajuutta. Eritasoliittymänä on osoitettu Viralan eritasoliittymä valtatie 3:lla ja maantien 130 ja 292 risteysalueen eritasoliittymä.

Joukkoliikenteen vaihtopaikka.

Joukkoliikenteen vaihtopaikka on osoitettu punaisella rinkelalla, jonka sisällä on merkintä lp.

Joukkoliikenteen vaihtopaikka on osoitettu moottoritien Viralan/Turengin eritasoliittymän yhteyteen. Merkintä perustuu Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:ssä osoitettuun kohdemerkintään, uusi joukkoliikenteen vaihtopaikka (lp). Joukkoliikenteen vaihtopaikka on tärkeä alueen ja Turengin taajaman liikenteen toimivuuden kannalta. Liityntäpysäkin rakentaminen on käynnissä, ja sen on arvioitu valmistuvan vuonna 2021.

Venesatama / venevalkama.

Janakkalan venekerhon laituripaikka Mäntyniemessä on merkitty kaavaehdotukseen venesatama / venevalkama -merkinnällä (vene kuva). Alue on tarkoitettu myös isommille veneille.

7.6.2 Yhdyskuntatekniikka ja johdot

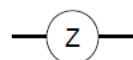
Energiahuollon kohde.

Energiahuollon kohdemerkinnällä (EN, pinkki pallo) on osoitettu puistomuuntamot Sälilamenttiellä, Rastilantiellä, Siankärsäntiellä (2) sekä Vähähiidentiellä (2) sekä Rastikaarella.

Yhdyskuntateknisen huollon kohde.

Yhdyskuntateknisen huollon kohteina (ET, pinkki pallo) on osoitettu yleiskaavassa suunnittelualueen keskeiset teknisen huollon toiminnot. Tällaisina ET-kohteina on osoitettu Vesihiidenkujan vedenottamo ja vedenottamon kaivot, Iso-Hiidentien paineenkorotusasema, Laiturien jätevedenpumppaamo, Rastimaan ja Rastikaaren jätevedenpumppaamot sekä Rastikankaantien tuleva jätevedenpumppaamo. Lisäksi kaavaan on osoitettu Kalpalinnan käyttöön tarkoitettu vedenottamo. Lisäksi kaavaan on merkitty Rastikankaantiellä oleva matkaviestintukiasema.

Voimajohtolinja.

Merkinnällä on osoitettu 110 kV:n voimajohto.

Suunnittelualueen itäpuolitse kaakosta luoteeseen on osoitettu voimajohtoalue (z). Alueella kulkee 2 x 110 kV voimajohto, joka on otettava huomioon alueen maankäytössä. Lisäksi merkinnällä on osoitettu johtohaara kohti suunnittelualueen ulkopuolella olevaa radanvartta. Johtoalue muodostuu 45 metriä leveästä johtoaukeasta ja johtoaukean molemmiin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Fingridin 2 x 110 kV voimajohtoilta on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 65 metriä leveälle johtoalueelle. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat sijoittuvat johtoalueen ulkoreunoihin, joissa myös puuston kasvua on rajoitettu. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. talousrakennuksen sijoittamista.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Risteämä voi olla esimerkiksi pysäköinti, tie, katu, maanmuokkaustoimenpide, rakennelma tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämälausunto tulee pyytää, vaikka suunnitelma olisi osoitettu kaavassa. Lausuntopyyntö voi lähettää osoitteeseen Fingrid Oyj, Risteämälausunnot, PL 530, 00101 Helsinki tai sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi

Uusi ohjeellinen voimajohtolinja.

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukainen ohjeellinen uusi voimajohtolinja (110kV)

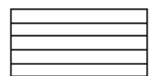
Uusi ohjeellinen voimajohtolinja –merkintä perustuu Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:en kaavaratkaisuun, jossa on Elenia Oy:n ilmoittaman tarpeen mukaisesti sijoitettu ohjeellinen uusi 110 kV voimajohtolinja. Se kulkee itä-länsisuuntaisesti osayleiskaava-alueen keskeltä. Linja on merkitty ohjeellisena sijaintina osayleiskaavaan.

Kaasujohto.

Kaasujohto -merkinnällä on osoitettu maakaasulinja Turengista Turengintien vartta kohti Rastikankaan teollisuusaluetta.

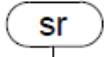
7.6.3 Rakennettu ympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti arvokas Janakkalan kartanomaisemat -maisema-alue. Maakunnallisesti arvokas maisema-alue on osoitettu kaavaan mustalla vaakaviivituksella.

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue -merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti arvokas Janakkalan kartanomaisemat -maisema-alue Iso-Hiiden kartanon läheisyydessä Hakoistentien itäpuolella ja kartano ja pelto-alueen osalta myös länsipuolella.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti merkittävä ja kulttuurihistoriallisesti arvokas Iso-Hiiden kartanon kulttuuriympäristö.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on osoitettu kaavaan turkoosilla pistekatkoviivalla ja sr-merkinnällä.

Yleiskaavassa maakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön viiva-alueajauksena on osoitettu maakunnallisesti merkittävä ja kulttuurihistoriallisesti arvokas Iso-Hiiden kartanon kulttuuriympäristö.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Suojeltu rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Korjaus- ja muutostöissä rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo tulee säilyttää. Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet: Viralan työväentalo (Tienhaara), Iso-Hiisi ja Vähä-Hiisi (Tapiola) sekä Vähä-Hiiden karjarakennus.

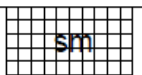
Maakunnallisesti merkittäviä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön pistemäisiä kohteita on merkitty kaavakartalle turkoosilla neliömerkinnällä sekä kirjaimilla sr. Alueiden suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulee turvata ja edistää maisemakuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Alue, jolla ympäristö säilytetään (/s)

Rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.

Kaavamerkinnällä /s on osoitettu sellaisia merkittäviä ympäristökokonaisuuksia, joiden säilyttäminen edellyttää yleiskaavalta aktiivista ohjausta, mutta alueiden pääkäyttötarkoitus ei kuitenkaan ole suojelu. Merkintä /s on lisämerkintä aluevaraukselle, ja sillä on osoitettu maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet: Viralan työväentalo (Tienhaara) (AT/s), Iso-Hiisi (AM/s) ja Vähä-Hiisi (Tapiola) (AT/s) sekä Vähä-Hiiden karjarakennus (AO/s ranta-alueella). Iso-Hiiden kulttuuriympäristön osalta /s -merkintä tukee osaltaan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön säilymistä.

Muinaismuistoalue.

Alueella sijaitsee muinaisuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinajäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) lausunto. Alueen päämaankäyttömuoto on sallittu.

Muinaismuistoalueet on osoitettu mustalla ruuturasteri-merkinnällä päämaankäyttö-aluevarauksen päälle. Rasterimerkintää on käytetty niissä muinajäännöksissä, jotka eivät ole muinajäännösrekisterissä eikä mittakaavaan suhteutettuina pistemäisiä eivätkä toisaalta niin laajoja, että ne olisi syytä osoittaa aluevarauksella.

Muinaismuistoalueena (rasteri) on osoitettu arkeologisen inventoinnin sekä muinajäännösrekisterin perusteella osoitetut seuraavat muinaisuistoalueet:

- Vähähiisi 1 ja 2, AO-merkinnän osalta (165010023)
- Kiiänlinna (165010025)

- Syrjälä (1000034400)
- Hiidentorppa (1000038002)
- Eskola (1000038003)

Historiallinen tielinja.

Merkinnällä on osoitettu 1700-luvun lopun isojakokartoilta paikannetut merkittävät tiet (mm. Vanha Hämeentie).

Tien linjaus ja suhde ympäristöön tulee säilyttää. Tavanomaiset tien hoito- ja kunnostustyöt ovat sallittuja. Suuremmista tien linjausta ja sen rakenteiden muuttamista koskevista suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) kanssa.

Historiallinen tielinja on osoitettu turkoosilla palloviivalla normaalin tiemerkin päälle. Merkinnällä on osoitettu Rastilantie, Siankärsäntie sekä Santasillantie arkeologiseen selvitykseen perustuen.

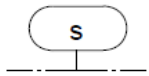
Muinaismuistokohde.

Alueella sijaitsee muinaismuistolailalla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) lausunto. Muinaisjäännösalueen laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta.

Muinaismuistokohde on osoitettu turkoosilla muinaismuistokohde neliöllä ja sm –merkinällä.

Pistemäisenä muinaismuistokohteenä on osoitettu arkeologisen inventoinnin sekä muinaisjäännösrekisterin perusteella osoitetut seuraavat muinaismuistoalueet:

- Kinnari 1 (165010026)
- Kinnari 4 (165010027)

Muu kulttuuriperintökohde (kylätontti).

Alueella olevat historialliset asutus- ja elinkeinorakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) kanssa.

Historiallinen kylätontti on osoitettu pistekatkoviivalla ja merkinnällä s. Merkinnällä on osoitettu seuraavat muu kulttuuriperintö -kohteet

- Rastila (1000009901)
- Hiisi (1000035362)

7.6.4 Luonnonympäristö

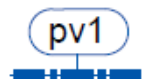

Natura 2000 –verkostoon kuuluva alue

Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet on osoitettu harmaalla palloviivalla sekä nat-merkinnällä.

Natura 2000 –merkinnällä on osoitettu suunnittelualueen länsiosassa sijaitsevan Raimansuo - Miemalanharjun (FI0306006) Natura 2000 –alueet. Natura-alue kuuluu luontodirektiivin mukaisiin SAC-alueisiin.

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue.

Asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden osalta tulee asemakaavoituksen yhteydessä laatia alueille hulevesien hallintasuunnitelma. Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on osoitettu kaavakartalle sinisellä pistekatkoviivalla sekä tekstillä pv1. Kalpalinnanmäen pohjavesialue (0416553) on merkitty vedenhankintaa varten tärkeänä pohjavesialueena.

Tärkeällä eli 1. luokan pohjavesialueella on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Aluetta koskevat toimenpiteet tulee suunnitella siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua. Alueella tulee erityisesti ottaa huomioon pohjavesien pilaantumisriskit ja niiden edellyttämät riskienhallintatoimet tulee selvittää tapauskohtaisesti.

Koko kaava-alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

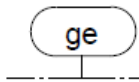
Asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden osalta tulee asemakaavoituksen yhteydessä laatia alueille hulevesien hallintasuunnitelma.

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen, on osoitettu kaavakartalle sinisellä pistekatkoviivalla sekä tekstillä pvE1.

Tarinmaan pohjavesialue (0416502) on merkitty vedenhankintaa varten tärkeänä pohjavesialueena, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

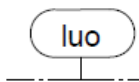
Tärkeällä eli 1. luokan pohjavesialueella on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Aluetta koskevat toimenpiteet tulee suunnitella siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua. Alueella tulee erityisesti ottaa huomioon pohjavesien pilaantumisriskit ja niiden edellyttämät riskienhallintatoimet tulee selvittää tapauskohtaisesti.

Koko kaava-alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §).

Arvokas geologinen muodostuma.

Arvokas geologinen muodostuma on osoitettu pistekatkoviivamerkintänä ja ge-tekstillä. Arvokkaana geologisena muodostumana on osoitettu Rastilan harjun harjumuodostuma. Merkintä perustuu Maakuntakaavan 2040 rajaukseen (ge 83). Rakennusten sijoituksessa tulee ottaa huomioon alueen geologiset ja maisemalliset arvot.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Merkinnällä on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita, ympäristöstään erottuvia kohteita.

Luo –merkinnällä ja pistekatkoviivalla on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet. Aikaisempien selvitysaineistojen perusteella on merkitty alueen kaksi Hiidenkorven alueelta löydettyä pientä luonnontilaisen kaltaista puronvarsilehtoa. Nämä alueet on inventoitu vuonna 2011 (Christof Siivonen).

Vuonna 2020 tehdyn luontoselvityksen perusteella kaavakartalle on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (ks. selostus s. 2.6.3.). Näitä ovat:

	KOHDE	ALUE	ALUEKUVAUS
1	Monimuotoisuuskohte	Likolampi	suolampi
2	Monimuotoisuuskohte	Likolampi	isovarpuräme
3	Monimuotoisuuskohte	Kansolansuo	tupasvillaräme, suppa
4	Monimuotoisuuskohte	Kiianlinna	harjumuodostelma
5	Monimuotoisuuskohte	Vorokkilukko	suppasuo
6	Monimuotoisuuskohte	Rastila	liito-oravalle sopiva metsä, kulttuurivaikutteinen lehto
7	Monimuotoisuuskohte	Iso-Hiisi	luonnonsuojelulakikohde, liito-oravalle sopiva metsä
8	Monimuotoisuuskohte	Kalpalinna	METSO-ohjelmaan sopiva metsä, uhanalainen luontotyyppi
9	Monimuotoisuuskohte	Pyhäsuonlukko	suppa, jonka pohjalla pieni suo
10	Monimuotoisuuskohte	Kalpalinna	puustoltaan luonnontilainen suppa

luo-4

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Merkinnällä on osoitettu EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajin (viitasammakko) esiintymisalueet. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja.

Viitasammakon esiintymisalueet on osoitettu yleiskaavaan pistekatkoviivalla ja luo-4 merkinnällä. Kaikki viitasammakon elinalueet sijaitsevat Hiidenjoen rannoilla ja välittömässä lähiympäristössä. Alueet on inventoitu vuonna 2018 (Ari Lehtinen), jonka perusteella merkintä on tehty.

luo

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Merkinnällä on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita, ympäristöstään erottuvia kohteita (silmällä pidettävän lajin esiintymispaikka).

Pistemäinen luo merkintä on vihreä neliö ja tekstinä luo. Merkinnällä on osoitettu kangasajuruohon (silmälläpidettävä, NT) ja ahokissankäpälän (silmälläpidettävä, NT) esiintymät Kiianlinnan läheisyydessä.

7.6.5 Ulkoilu- ja viheryhteydet

Ohjeellinen ulkoilureitti.

Maakuntakaavan mukaiset ulkoilureitit on huomioitu osayleiskaavaan ohjeellisena ulkoilureittimerkintänä.

Ulkoilun yhteystarve.

Reitin sijainti ja linjaus on ohjeellinen.

Ohjeellinen ulkoilureitin yhteystarve on osoitettu Hiidenjoen yli Harvialan puolelle. Merkintä mahdollistaa esimerkiksi retkeilyreitien osoittamisen joen yli, ei kuitenkaan pysyviä silta- tai rakenteita tms.

Viheryhteystarve.

Viheryhteystarve-merkintä on osoitettu Kanssin asemakaava-alueen poikki osoittamaan itä-länsi suuntaisen ekologisen yhteystarpeen huomioimisen pohjois-eteläsuunnassa laaja-alaisen asemakaava-alueen keskeltä.

Ekologisten käytävien sijainnit on selvitetty maakuntatasolla Hämeen liiton teettämässä maakunnallisessa ekologisten verkostojen tarkastelussa. Helsinki – Tampere moottoritie muodostaa merkittävän estevaikutuksen itä – länsisuuntaiselle eläinten liikkumiselle. Kanta-Hämeen alueella on enää muutama kohta mistä em. kohteiden ylittäminen on mahdollista ja on erittäin tärkeitä ettei niitä muulla maankäytöllä tukita. Ekologisten käytävien turvaaminen tapahtuu yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta. Merkintä edellyttää, että alueiden suunnittelussa huolehditaan siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai

toteutuu myös asemakaavassa, joka mahdollistaa lajiston liikkumismahdollisuudet.

7.6.6 Melu

Ohjeellinen melualue.

Rakennuslupaa haettaessa on selvittävä mahdollinen meluntorjuntatarve. (Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992).

Ohjeellinen melualue -kaavamerkintä pohjautuu Turengintien Ilveslinnan alueen osalta tehtyihin melumittauksiin, Moottoritien melumallinnukseen, ja muilla alueilla meluvaikutus on arvioitu. Mahdollinen meluntorjuntatarve tulee huomioida alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Ohjeellisen melualueen viivamerkinnän etäisyys maantiestä perustuu kunnassa aikaisemmin käytössä olleisiin (mm. rantayleiskaava) etäisyyksiin melunlähteestä, eli yleisistä teistä. Moottoritien osalta se on 300 metriä ja seututeiden osalta 150 metriä.

7.7 Osayleiskaavan suhde muuhun suunnitteluun

7.7.1 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden viisi pääkohtaa ovat toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energiahuolto. Nämä nivoutuvat osin yhteen yleiskaavan sisältövaatimusten kanssa (kohta 8.1).

Kaava on pyritty tekemään siten, että kaava tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Kaavalla edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka-alueet on sijoitettu siten, että ne ovat joukkoliikenteen yhteyksien ja linjatiheyden parantuessa sekä kevyen liikenteen väylien rakentuessa kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Samalla luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle.

Viralan eritasoliittymän liityntäpysäkin valmistuminen mahdollistaa matkaketjujen parantamisen, kun bussiliikenneyhteydet ovat myös Viralan liittymän osalta saavutettavissa. Kuten jo edellä oli mainittu, niin kevyen liikenteen nykyiset ja tulevat yhteystarpeet on huomioitu kaavassa myös liityntäpysäkkiin liittyvien reittien osalta. MORE-alue mahdollistaa yritysten välisen yritys yhteistyön ja osaltaan myös palvelujen ja kuljetusketjujen yhteiskäytön. Parhaimmillaan MORE-alue toimii sekä tavara- että henkilöliikenteen solmukohtana jopa valtakunnallisesti.

Kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä turvataan merkittävän rakennusperinnön ja arvokkaiden maisema-alueiden, kiinteiden muinaisjäännösten sekä luonnonympäristön arvoalueiden säilyminen. Merkinnät perustuvat asianmukaisiin selvityksiin. Luonnonsuojelualueet sekä Natura-alueet osoitetaan kaavassa, myös virkistyskäyttöön soveltuvat alueet osoitetaan kaavassa ohjeellisin ulkoilureittimerkinnöin. Kaavaratkaisu on pyritty tekemään siten, että tehokkaampien maankäytön alueiden väliin jää joko viheralueita tai suojaviheralueita, jotka mahdollistavat viherverkoston toteutumisen.

Rastikankaan teollisuusalueiden kaavoitus yleiskaavan avulla luo mahdollisuudet Industrial Park MOREn kehittämiseen. Alueen kehittämisen periaatteena on, että alueella panostetaan kiertotalouteen, resurssiviisaaseen toimintaan ja ekologisiin energiaratkaisuihin. Suunnittelussa noudatetaan kestävänn suunnittelun periaatteita (energiatehokkuus, paikallinen energiantuotanto, kestävä liikkuminen, viherkäytävät, hulevesien luonnonmukainen hallinta, jätteiden lajittelu ja kierrätys). Yrityskehityksen keskeisiä vaikuttimia ovat kiertotalous ja vähähiilisyys.

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Rastila-Rastikankaan osayleiskaava edistää vähähiilisen ja resurssitehokkaan yhdyskuntakehityksen toteutumista, sillä uudet asemakaavoitettavat asuinalueet sekä työpaikka- ja teollisuusalueet on sijoitettu olemassa olevien asemakaava-alueiden yhteyteen sekä hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Olemassa oleva tieverkosto on hyvä ja uusilla katuyhteyksillä edistetään alueiden saavutettavuutta ja samalla mahdollistetaan myös joukkoliiken-

neyhteyksien järkevä toteutuminen. Kaavaratkaisulla edistetään kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia osoittamalla uusi kevyen liikenteen yhteys välille Rastilantie Viralan eritasoliittymä.

Tehokas liikennejärjestelmä

Valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään Viralan eritasoliittymän kautta. Alueelle on kaavaprosessin aikana osoitettu liityntäparkki sekä kevyen liikenteen yhteys, jota kehitetään jatkossa kohti Turenkia. Tämä parantaa myös matka- ja kuljetusketjujen toteutumista ja mahdollistaa solmukohtana olevan Viralan eritasoliittymän käyttöä. Alueella on toimiva liityntäparkki sekä autoille että polkupyörille. Industrial park MOREn on tarkoitus tulevaisuudessa mahdollistaa toimivat matka- ja kuljetusketjut, jolloin sekä Rastikangas että Hämeenlinnan puolelle sijoittuva Moreeni saavat myös synenergiahyötyä toimiessaan yhteistyössä.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Kaavaratkaisu on toteutettu siten, että erilaisten toimintojen, kuten asumisen ja työpaikka-alueiden väliin jää selkeitä suojaviheralueita, jotka rajaavat toimintoja toisistaan. Myös työpaikka-alueiden merkintänä on näissä kohdin käytetty merkintää ”teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia”.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Kaavaratkaisussa on huolehdittu arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta asianmukaisin merkinnöin. Alueelle on tehty luontoselvitys, jossa on selvitetty luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden sijainti ja arvot. Nämä kohteet on osoitettu kaavaan asianmukaisin merkinnöin. Myös harjujakso on osoitettu siten, että se turvaa virkistyskäytön ja alueen arvot. Lisäksi viheryhteystarpeet on huomioitu kaavassa siten, että ne muodostavat selkeän jatkumon.

Industrial park MOREn yksi pääteemoista on bio- ja kiertotalouden edistäminen sekä niihin liittyvät edistykselliset ratkaisut, samalla edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Industrial park MOREn yksi pääteemoista on varautua bio- ja kiertotalouden kasvuun osana Suomen uusiutuvaa elinkeinorakennetta. Hämeenlinnan puolella toimii jo nyt monipuolinen kiertotalousalue, joka hyödyttää osaltaan myös Rastikankaan alueen yrityksiä ja muita toimijoita. Logistiikan toimivuutta varmistetaan olemassa olevan infran lisäksi mm. MORE-alueelle sijoittuvan uuden eritasoliittymän avulla, jonne on suunniteltu yhteys myös Rastikankaalta Rastikankaantien jatkeen kautta kohti Hämeenlinnan rajaa. Voimajohtolinjauksissa on hyödynnetty ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä, siltä osin, kun se on ollut mahdollista.

7.7.2 Suhde maakuntakaavaan

Rastila-Rastikankaan osayleiskaava tarkentaa osaltaan Maakuntakaavan 2040 tavoitteita, eikä ole ristiriidassa Maakuntakaavan 2040 tavoitteiden kanssa. Aluerajauksiin on tehty joitain tarkennuksia ja täsmennetty yleiskaavan mukaista kaavaratkaisua sekä ulottuvuutta /sijaintia suhteessa maakuntakaavaan. Ote maakuntakaavasta on selostuksen kohdassa 3.3.

Työpaikka-alueiden sekä teollisuus- ja varastoalueiden rajat ovat täsmentyneet suhteessa maakuntakaavan mukaiseen ratkaisuun. Työpaikka-alueita on supistettu moottoritien ja maantien 130 läheisyydessä kaava-alueen eteläosassa, sillä liikenteelliset järjestelyt eivät mahdollista alueen maankäytön muutosten toteuttamista. Myös mt 130 ja Siankärsäntien väliin on jätetty maa- ja metsätalousalueita Siankärsäntien asutuksen suojaksi. Toisaalta taas Rastilantien länsipuolen osalta työpaikka-alueet ovat laajentuneet suhteessa maakuntakaavan ratkaisuun. Rastikangas on Janakkalan tärkein teollisuusalue ja alueella ilmenee usein asemakaavoitustarpeita. Siksi alue muuttuu ja kehittyy myös maankäytöllisesti yhtenäisen yritysten tarpeita vastaamaan. Uuden ohjeellisen voimajohtolinjan sijainti on myös täsmentynyt rakentamiselle soveltuvampaan paikkaan.

Asuinrakentamisen alueet ovat supistuneet Kalpalinna -tien läheisyydessä. Yleiskaavaratkaisun mukaiset asuinrakentamisen alueet säilyttävät Kalpalinnan lounaispuolen yhtenäisen peltoalueen ja maisemakuvan harjun rinteille. Vastapainona asuinrakentamisen alueet ovat hieman kasvaneet maakuntakaavaan verrattuna Ilveslinnan pohjoispuoliseen loivaan harjun rinteeseen. Ko. alue yhdistää Kalpalinnan yksityiset alueet kunnan maanomistukseen ja pitkällä aikajänteellä osaksi Turengin taajamarakennetta.

Kunnassa on poliittinen tahtotila edistää Kalpalinnan kehittymistä ympärivuotisesti toimivana, monipuolisena urheilu- ja palvelukeskuksena sekä myös osittain vapaa-ajan ja vakituisten asumisen alueina (kh/tekla –info 16.9.2020). Tavoitteena on saada sopimaa alueelle yli 20 urheilulajia, joilla ei tällä hetkellä ole kunnollisia suorituspaikkoja ja -olosuhteita Etelä-Suomessa tai Suomessa ylipäätään. Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että alue rakentuu asutuksi ja majoituskapasiteettia omaavaksi tapahtumakeskukseksi monipuolisine kesä- ja talviharrastuksineen. Etelärinteiden ravintola-kahvila-vuokraamo laajentuu alppikylän piazzaksi, gasthaus hotelliksi ja lisäksi alueella on kattavasti vuokramökkejä. ”Alppikylän” on tavoitteena kasvaa omintakeiseksi matkailun ja virkistykseen ohessa toimivaksi työpaikka- ja asuinalueeksi.

Koko Kalpalinnan alue on lähtökohtaisesti urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta ja rinteiden väliin sekarakenteeksi sijoitetaan asumista ja loma-asumista. Alue suunnitellaan myöhemmin asemakaavoilla, jolloin rakentamisen alueet suunnitellaan siten, että rakentamisen väliin jäävät alueet voidaan suunnitella edelleen eri lajien käyttöön suorituspaikoiksi. Rakentamistavoitteista huolimatta ulkoilureitit ja metsässä liikkuminen on edelleen mahdollista Kalpalinnan alueella sekä lähiympäristössä. Myös seudullisen ulkoilureitin jatkumo harjualueen lävitse kaakkois-luode –suuntaisesti turvataan.

7.7.3 Suhde voimassa oleviin yleiskaavoihin

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan alueelle sijoittuu osin tai kokonaan neljä eri yleiskaavaa. Vain yksi niistä on oikeusvaikutteinen; Turengin-Sälilammin osayleiskaava vuodelta 1991. Koska alueen yleiskaavat ovat todella vanhoja, niihin kaikkiin sisältyy muutostarpeita. Muutostarpeiden osalta merkittäväntä muutos on ollut ja on elinkeinotoiminnan aluetarpeiden osalta. Osayleiskaavan osalta on etenkin tarkoitus ajantasaistaa vanhentuneita Turengin-Sälilammin oikeusvaikutteisen osayleiskaavan aluevarauksia, ja samalla myös ko. osayleiskaava kumoutuu uuden kaavan saadessa lainvoiman. Turengin-Sälilammin osayleiskaava rajautuu Rastilantien ja Hiidenjoen väliselle alueelle. Eniten yleiskaavassa muuttuu Ilveslinnan asuinalueen kohta, joka on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi.

Kunnan rakennemalli

Janakkalan kunta on hyväksynyt vuonna 2010 maankäytön strategian ts. rakennemallin, jonka tavoitevuosi on 2030. Rakennemallikartalla on osoitettu pitkän aikavälin maankäytön tavoitteet aluevarausten muodossa. Sillä kytketään väestön muutostekijät, elinkeinopoliittikka ja aluetalous maankäyttöön ja sen kehittämiseen. Rakennemalli on ohjeena erityisesti yleispiirteiselle kaavoitukselle. Vaikka rakennemalli on monin paikoin vanhentunut, vastaa se yleispiirteisyytensä vuoksi melko hyvin Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan tavoitteita.

8. OSAYLEISKAAVAN ARVIOIDUT VAIKUTUKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset sekä kaavan vaikutukset luonnonympäristöön sekä lisäksi muut mahdolliset vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaavan vaikutusten arvioinnilla arvioidaan kaavan toteuttamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Kaavoitustyön yhteydessä tarkastellaan erityisesti kaavan vaikutuksia luonnonympäristöön, kulttuuriperintöön ja maisemaan sekä rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Lisäksi tarkastellaan kaavan liikenteellisiä, yhdyskuntataloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia.

Kaavoitukseen kuuluu sen eri tavoitteiden yhteen sovittavan luonteen vuoksi eri tekijöiden keskinäinen punninta. Tavoitteita arvioidaan keskenään myös vaikutusten arvioinnin avulla. Riittävällä vaikutusten arvioinnilla rajataan tarkasteltavat vaikutukset, selvitetään ympäristön nykytila ja arvioidaan vaikutukset ja niiden merkittävyys. Lisäksi arvioinnissa vertaillaan vaihtoehtoja sekä suunnitellaan, miten haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää. Selvitykset kaavoituksessa kohdistetaan maankäyttö ja rakennuslain 5 §:n yleisten tavoitteiden ja yleiskaavan sisältövaatimusten täyttymiseen.

8.1 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys
- olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö
- asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus
- mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla
- mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön
- kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
- ympäristöhaittojen vähentäminen
- rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudellisuuteen ja ekologisuuteen kiinnitetään huomiota siten, että uudet asuinrakentamisen alueet sijoitetaan pääosin olemassa olevan yhdyskuntarakenteen viereen. Tarve uusille asuinalueille asemakaavoituksen avulla ei ole kuitenkaan tällä hetkellä akuutti, sillä Ilveslinnan alueella on vielä runsaasti vapaita tontteja jäljellä. Tavoite kuitenkin on kasvattaa asukasmäärää, sillä asukastiheyden kasvattamisella kaava-alueella joko olemassa olevan asemakaava-alueen tai uuden asemakaavoitettavan alueen osalta tavoitellaan parempaa joukkoliikenteen palvelua tällä Turengin itäpuolisella alueella. On tiedostettu, että joukkoliikenne toimii Turengin osalta paremmin Harvialantien kautta. Joukkoliikenteen toimivuuteen vaikuttaa osaltaan myös Rastikan kaan teollisuusalueen laajeneminen, sitä myötä työpaikkojen runsastuminen ja osaltaan myös Viralan eritasoliittymän uusi joukkoliikenteen liityntäpysäkki, joka mahdollistaa kulkeamisen bussiyhteydellä niin Helsinkiin kuin Tampereellekin. Kaava-alueen uuden asuinrakentamisen alueet sijaitsevat sopivalla etäisyydellä Viralan eritasoliittymästä myös pyöräilyn suhteen, jonne on rakentumassa joukkoliikenteen liityntäpysäkin yhteyteen myös pyöräparkki.

Yleiskaavan mukainen liikenneverkko ja maankäytön lisääminen ns. joukkoliikennekäytävillä mahdollistaa joukkoliikenteen kehittämisen. Myös kaupallisten ja julkisten palveluiden järjestämisen mahdollisuus ja taloudellinen kannattavuus kasvaa, kun käyttäjiä on enemmän. Peruspalvelut (koulu, päiväkotito, kauppa) sijoittuvat kävely- ja pyöräilyetäisyydelle kaava-alueen asutuksesta, joten se lisää myös lasten ja nuorten omatoimisen liikkumisen mahdollisuuksia, vähentää perheiden henkilöautoriippuvuutta ja parantaa yleistä liikenneturvallisuutta. Liikenneturvallisuutta lisää myös kattava kevyen liikenteenverkosto etenkin pääteiden varrella. Haja-asutusalueiden rakentamista ohjataan tulevaisuudessakin nykyisen käytännön mukaisesti, pääosin kaava-alueella suunnittelutarveharkinnalla (MRL 16 §).

Yleiskaava edistää yhdyskuntarakenteen tasapainoista kehittämistä Turengin länsipuolisilla alueilla. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä tutkitaan tarkemmin yritysvaikutusten arvioinnissa. Yleiskaavalla voidaan taata asemakaavoitettavaa tonttimaata pitkäksi aikaa, jolloin eri alueiden toteutuksen aikataulutus on mahdollista.

Kaavamerkinnoissä ja -määräyksissä huomioidaan rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Rakentamisen ulkopuolella säilytettävät luonnon arvoalueet ja kohteet osoitetaan osayleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina, jotta ne voidaan huomioida jatkossa maankäytön suunnittelussa ja muissa alueille kohdistuvissa toimenpiteissä. Myös rakennetun ympäristön osalta turvataan arvokkaat kulttuuriympäristöt sekä rakennusten kulttuurihistoriallinen arvo. Muinaisjäännökset osoitetaan asianmukaisin merkinnöin, toki niitä suojellee myös muinaismuistolaki (295/1963).

Yleiskaavalla parannetaan virkistysalue- ja viherverkostojen toimivuutta. Kaavalla todetaan Kalpalinnan harjualueen laaja virkistysalue, joka yhdistyy osaltaan Raimansuon Natura-alueeseen. Myös Kalpalinnan urheilu- ja virkistysalue tuo oman osansa kaava-alueen monipuoliseen virkistystarjontaan, kuten myös nykyinen koirakerhon alue Kiiänlinnantien varressa. Virkistyskäytön tarpeita on huomioitu ohjeellisen ulkoilureitin ja ulkoilun yhteys-

tarve -merkinnöillä ja viheryhteystarpeilla, jotka ulottuvat yhtenäisenä reittiverkostona harjualueita pitkin myös Hämeenlinnan puolelle. Myös jo asemakaavoitettuja virkistysalueita on osoitettu yleiskaavassa virkistysalueina, kuitenkin huomioiden yleiskaavan yleispiirteisyys. Yleiskaavan aluevaraukset osoittavat alueen pääkäyttötarkoituksen, joten asemakaavoituksella voidaan osoittaa uusia virkistysalueita myös osayleiskaavan mukaisten asuntoalueiden sisälle.

Viherväyliä voidaan osoittaa myös asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen työpaikka- ja teollisuusalueiden sisälle. Koko kaava-alue on elinkeinoalueiden osalta osa Industrial Park MOREa. Alueen kehittämisen periaatteena on, että suunnittelussa noudatetaan kestävän suunnittelun periaatteita (energiatehokkuus, paikallinen energiantuotanto, kestävä liikkuminen, viherkäytävät, hulevesien luonnonmukainen hallinta, jätteiden lajittelu ja kierrätys). Alueella on tarkoitus panostaa myös kiertotalouteen, resurssiviisaaseen toimintaan ja ekologisiin energiaratkaisuihin.

8.2 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutus alue- ja yhdyskuntarakenteeseen voidaan nähdä kaksijakoisena. Toisaalta kaava toteaa olemassa olevan tilanteen, kuten on kyse kaava-alueiden pohjoisimpien osien kohdalla. Tällöin kaava lähinnä toteaa ja turvaa olemassa olevan tilanteen ja muutokset yhdyskuntarakenteeseen ovat vähäiset. Kaava-alueen länsi- ja eteläosissa tilanne on toinen, sillä kaava mahdollistaa muuttuvan maankäytön alueella. Tällöin kaava mahdollistaa voimakkaan yhdyskuntarakenteen muutoksen. Nämä muuttuvan maankäytön alueet sijoittuvat etenkin jo asemakaavoitettujen asuin- ja teollisuusalueiden läheisyyteen, jolloin ne laajentavat olemassa olevaa infrastruktuuria.

Erilaiset maankäyttöratkaisut on pyritty sijoittamaan siten, että erilaiset toiminnot sijoittuvat omille yhtenäisille alueille. Tällöin asumiseen varatut maa-alueet sijoittuvat välittömästi Turengin taajamarakenteen läheisyyteen ja toisaalta elinkeinoelämää palvelevat alueet Rastikankaan läheisyyteen, ja toisaalta Hämeenlinnan puolelle mahdollisesti tulevan eritasoliittymän läheisyyteen. Yhdyskuntarakenteen toimivuus on pyritty varmistamaan myös siten, että erilaisten toimintojen väliin jää ns. suojavyöhykkeiksi rakentamattomia alueita, kuten lähivirkistysalueita ja suojaviheralueita, jolloin esimerkiksi teollisuus ja asuminen eivät ole aivan vierekkäin. Myös teollisuuden osalta ympäristöhäiriötä aiheuttamaton teollisuus (TY) on osoitettu lähemmäksi asuinalueita ja normaalit teollisuusalueet (T, T-1, T-2) kauemmaksi asuinalueista. Toki silloin, kun muuttuva maankäyttö, kuten teollisuus levittäytyy lähelle alueita, jolla on ennestään esimerkiksi haja-asutusluontoista rakentamista tai kylämaisia alueita, niin erilaisten maankäyttömuotojen vastakkainasettelua ei voi kaikilta osin välttää.

Yhdyskuntateknisen huollon alueet on osoitettu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Kaavalla on huomioitu myös pohjavesialueella sijaitsevat kaksi pohjavedenottoa sekä muita vesihuollolle tärkeitä kohteita. Myös maakaasuputkistojen ja voimajohtojen alueet on merkitty kaavakartalle asianmukaisin merkinnöin. Yhdyskuntateknisen huollon ja energiahuollon kohteet on tunnistettu ja merkitty kaavaan. Uusina, tulevia tarpeita osoittavina merkintöinä kaavaan on osoitettu ohjeellinen voimajohdon yhteystarve sekä suurmuunta-alue.

Yleiskaavalla parannetaan virkistysalue- ja viherverkostojen toimivuutta. Virkistyskäytön tarpeita on huomioitu ohjeellisen ulkoilureitin ja ulkoilun yhteystarve -merkinnöillä ja viheryhteystarpeilla, jotka ulottuvat yhtenäisenä reittiverkostona harjualueita pitkin myös Hämeenlinnan puolelle. Myös jo asemakaavoitettuja virkistysalueita on osoitettu yleiskaavassa virkistysalueina, kuitenkin huomioiden yleiskaavan yleispiirteisyys. Kaavaratkaisu on pyritty tekemään siten, että tehokkaampien maankäytön alueiden väliin jää joko viheralueita tai suojaviheralueita, jotka mahdollistavat viherverkoston ja -yhteyksien toteuttamisen. Esimerkiksi kunnan rakennemallissa osoitettu viheryhteystarve Hiidenkorvesta kohti etelää on huomioitu vihervyöhykkeellä, ja Kanssin asemakaava-alueen läpi on osoitettu itä-länsisuunnassa viheryhteystarve. Kaava-alueella yhteystarpeen jatkumo syntyy Kanssin alueen läpi koillisen suuntaan kohti Raimansuota ja edelleen Hiidenjoen yli pohjoiseen.

8.3 Vaikutukset liikenteeseen

Muuttuva ja tehostuva maankäyttö tuo mukanaan myös lisääntyvää liikennettä. Lisääntyvä liikenne onkin yksi merkittävimmistä asioista, jota osayleiskaavan maankäyttöratkaisu toteutuessaan tuo tullessaan. Liikenteellisiin asioihin on myös kaavaprosessin aikana kiinnitetty huomiota ja liikenteellinen ratkaisu on ”kehittynyt” kaavan edetessä. Suunnittelualueelle on laadittu luonnosvaiheen jälkeen Maanteiden 130 ja 292 liikenneselvityksen päivitys, jossa on käsitelty myös Hämeenlinnan puolen liikenteelliset ratkaisut Moreenin lähi-alueiden osalta. Liikenneselvitykseen liittyy kiinteästi myös Moreeni-Rastikankaan eritasoliittymän aluevarausuunnitelma. Eritasoliittymä sijaitsee Hämeenlinnan puolella, reilun puolen kilometrin päässä Janakkalan kuntarajasta, joten sillä on merkittävä vaikutus myös nyt kyseessä olevan osayleiskaavan kaavaratkaisuun ja maankäytön tehostumiseen, etenkin liikenteellisten ratkaisujen osalta.

Uuden eritasoliittymän, joka on tällä hetkellä tiesuunnitelmavaiheessa, on tarkoitus olla valmis vuoden 2025 aikana. Eritasoliittymän suunnittelu ja arvioitu valmistuminen on vaikuttanut myös kaavaratkaisuun aluevarausten osalta. Luonnosvaiheessa osayleiskaavassa oli vielä varaus myös HCT-palvelualueelle moottoritien ja Mt 130 välisellä alueella, mutta liikenneselvityksen perusteella HCT-palvelualueen paikka tarkentui Hämeenlinnan puolelle, eritasoliittymän länsipuoliselle alueelle. Tältä osin kaavaratkaisu on voitu tarkastella puhtaasti sekä kunnan että toisaalta maanomistajan lähtökohdista käsin. Kaavaratkaisussa on tiedostettu eritasoliittymän sijainti ja sen tuomat mahdollisuudet tälle Kanssin asemakaava-alueelle. Liikenneselvityksessä on osoitettu Mt 130:lle Kanssin alueen liittymäpaikat, jotka on myös sijoitettu kaavakartalle ja niiden perusteella on laadittu ohjeellinen katuverkosto Kanssin alueelle.

Kanssin alueelle on osoitettu kolme uutta liittymää maantieltä 130. Näistä kaksi sijaitsee suoralla ja lähes tasaisella tieosuudella. Liittymistä pohjoisimman toteuttaminen edellyttää nykyisen Lähdelammintien liittymän katkaisemista ja liikenteen ohjaamista etelämmäksi sijoitetun uuden liittymän kautta. Myös maantien 130 ja Rastilantien väliselle alueelle on osoitettu liittymä. Tämä liittymä on selkeästi pitkän aikajänteen muuttuvaan maankäyttöön, toisin kuin Kanssin alue, jossa on asemakaava vireillä. Kaikissa edellä esitetyissä kolmessa liittymäpaikassa täytyy liittymisnäkemä 200 m (80 km/h). Liittymävälit ovat 500-800 m. Kanssin eteläisin suunniteltu liittymä sijaitsee mäen päällä. Liittymän tarkka sijainti ja sen rakentamisen edellyttämät toimenpiteet tieympäristössä tulee tutkia tarkemmin seuraavassa suunnitteluvaiheessa. Alueelle on osoitettu myös maa-ainesten ottoa ennen asemakaavoitusta, joten siltäkin osin alueen liikenteelliset seikat voivat vielä muuttua asemakaavavaiheeseen. Tämän kolmannen Kanssin liittymän aikataulutus on kuitenkin selkeästi kauempana, kun kahden pohjoisimman liittymän.

Maanteiden 130 ja 292 eritasoliittymän osalta on tiedostettu, että ramppi on ahdas isoille rekoille ja ruuhkautuu paikoittain. Tämän vuoksi pohjoinen Hämeenlinnan puolen uusi moottoritien eritasoliittymä tulee osaltaan helpottamaan kyseiseen eritasoliittymään liittyviä muutostarpeita. Etenkin risteysalue Mt 292 pään osalta on ruuhkainen (ei niinkään Mt 130 osalta) ja on ennustettu, että risteys ruuhkautuu entisestään liikennemäärien kasvaessa. Liikenneselvityksen toimenpiteiksi on osoitettu liittymän kanavointi ja ryhmittymiskaistat rampille ja Mt292:n läntiselle tulosuunnalle. Alueella varaudutaan myös valo-ohjaukseen, joka toteutetaan heti, jos liittymässä havaitaan ongelmia. Liittymällä on myös ”heijastuksia” Turengintien Siankärsäntien ja Santasillantien risteykseen, sillä liittymien välinen etäisyys on lyhyt. Tältä osin kaavaratkaisussa on Siankärsäntie ohjattu nykyisen liittymän itäpuolelta (n. 250m) Turengintielle. Tällöin nykyinen risteysalue muuttuu kolmihaaraiseksi, jonka on arvioitu helpottavan liittymäalueen mahdollista ruuhkautumista. Tätä liittymäratkaisua ei ole selvitetty liikenneselvityksessä, mutta liikenneselvityksen tehneen konsultin kanssa asiasta on keskusteltu. Tältä osin on todettu, että liittymän sijainti on kaavaehdotukseen osoitetun mukaisesti hyväksyttävissä, mutta Turengintien liittymäyhteyttä ei tule muodostaa tästä kohdin Rastikankaan pääkatuverkkoon, jottei liittymästä tule liikenteen pääyhteyttä Rastikankaalle. Siankärsäntien osoittaminen ns. ”mutkan kautta” voi osaltaan myös rauhoittaa ”ylimääräistä” läpiajoa Siankärsäntien kautta. Alun perin Siankärsäntien liittymäratkaisu oli liikenneselvityksessä osoitettu yhteytenä Rastikankaan katuverkkoon ja Rastikankaantien liittymän kautta Turengintielle. Tältä osin kuitenkin katsottiin, että kierto Rastikankaantien liittymän kautta on Siankärsäntien asukkaille kohtuuton, jos tarkoituksena on lähteä moottoritielle Helsingin suuntaan.

Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä on osoitettu Turengintien varteen Rastilantien risteyksestä kohti Viralan eritasoliittymää. Tällä yhteysväylällä ei ole kevyen liikenteen väylää, vaan väylä loppuu Turengista päin tultaessa Rastilantien risteykseen ja toisaalta taas Viralan eritasoliittymän rakentamisen yhteydessä kevyen liikenteen väylä rakennettiin moottoritien yli kohti Viralaa vain hiukan liittymän yli. Ko. puuttuvan kevyen liikenteen yhteyden suunnittelu ja rakentaminen nähdään kunnassa ensiarvoisen tärkeänä niin kuntalaisten matkaketjujen toimivuuden kannalta kuin Rastikankaan toimitila-alueen työvoiman saatuuden kannalta.

Viralan eritasoliittymää on parannettu niin pohjavesisuojaus kuin joukkoliikenteen edellytystenkin osalta. Alueelle on rakennettu liityntäpysäköinti erillisine bussiramppeineen. Liityntäpysäköinnissä on otettu huomioon myös pyöräparkit. Viralan liittymän uudet bussipysäkit mahdollistavat esimerkiksi Turenkilaisille Helsinki-Tampere –välisen joukkoliikenteen hyödyntämisen. Etäisyys Turengista on myöskin kohtuullinen, jotta matkan voi tehdä polkupyörällä (3,5–8km). Myös Rastikankaan työmatkaliikenne on mahdollista tehdä joukkoliikenteen avulla. Etäisyys Viralan liittymästä Rastikankaalle on melko kohtuullinen (1,5–2km). Turvallinen matka edellyttää kuitenkin kevyen liikenteen yhteyksien rakentamista koko Turengintien varteen. Viralan eritasoliittymän parantamisen niin linja-autopysäkki- ja liityntäpysäköintijärjestelyiden, kuin peruskunnostuksenkin osalta (mukaan lukien pohjavesisuojaus) todetaan parantavan alueen liikenteellisiä ratkaisuja huomattavasti.

Rastikankaalle on osoitettu liikennettä lisääviä toimintoja, kuten myös Turengintien kaakois-eteläpuolelle. Muuttuvan maankäytön ja lisääntyvän liikenteen osalta on tiedostettu, että liikenteen lisäys vaatii uusia liittymäratkaisuja Rastikankaantien liittymään. Liittymä tullaan toteuttamaan todennäköisesti nelihaaraisena kiertoliittymänä. Liittymän suunnittelussa on otettava huomioon, että liittymäratkaisut ovat riittävän tilavia myös HCT-rekoille. Tämä on vaade toki lähes kaikille liikenteellisille ratkaisuille kaava-alueella. Rastikankaantien osalta on suunniteltu tiehteys suoraan Rastilantielle. Tämän ns. Rastikankaantien jatkeen toivotaan osaltaan helpottavan tulevaisuuden ennustettuja liikenneuuhkia Rastikankaantien nykyisessä liittymässä, kun liikenteen on mahdollista kulkea myös pohjoista reittiä kohti uutta eritasoliittymään ja sitä kautta moottoritiele. Rastikankaantie on osoitettu pääsuunnaksi ja Rastilantien kyläalueen läpi kulkeva museotieosuus sivusuunnaksi, jätään rauhallisemmaksi kylän raitiksi asutuksen keskelle.

Rastikankaantien varteen on osoitettu jalankulku- ja pyörätie, joka osoitetaan tulevassa asemakaavoituksessa, kuten Rastikankaantien eteläosallakin on ollut. Myös Rastilantien varteen on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve-merkintä, jotta mahdollistetaan yhtenäinen turvallinen reitti kohti Hämeenlinnaa. Kevyen liikenteen reitti mahdollistaa turvallisen työmatkapyöräilyn niin Turengista Moreenin suuntaan kuin myös Hämeenlinnasta kohti Rastikangasta. Myös lisääntyvä liikenne edellyttää kevyen liikenteen väylän huomioimista erillisenä. Rastilantien on tiedostettu olevan myös vilkas vapaa-ajan pyöräilyreitti, joten kevyen liikenteen reitti palvelisi myös vapaa-ajan pyöräilijöitä.

Rastikankaantien jatkeen rakentaminen ja Rastikankaan liikenteen ohjaaminen kohti pohjoista eritasoliittymää edellyttää Rastilantien mittavaa perusparantamista. Tie on tällä hetkellä kunnoltaan sellainen, ettei se kestäisi suurien rekkojen kuormitusta. Rastikankaantien yhdistämisen Rastilantiehen arvioidaan kuitenkin parantavan Rastikankaan liikenteellisiä yhteyksiä. Kahden eri kulkusuunnan mahdollistuminen tasaa osaltaan liikenteellisiä ”paineita” Turengintien risteysalueella, jonka on tiedostettu olevan jatkossa ruuhkainen, mikäli liikennemäärät Rastikankaalla vielä nousevat. Rastikankaantien jatkeen on arvioitu helpottavan osaltaan myös Rastilan kyläalueen läpikulkuliikennettä ja sen rauhoittumista. Rastilantien on tiedotettu olevan vilkas läpiajotie Turengista kohti Hämeenlinnan läntisiä osia. Osoittamalla kyläalueen läpi kulkeva tieosuus sivusuunnaksi, hillitään osaltaan kyläalueen läpiajoa.

Kalpalinnalle on tarve rakentaa uusi suurempi ja toimivampi tieyhteys. Loppuvuodesta 2021 tutkittiin vielä liikenneselvityksen mukaista ratkaisua Rastilantien ja Kalpalinnaan menevän tien järjestelyjen osalta (WSP Finland Oy 23.8.2021). Selvityksissä päädyttiin säilyttämään olemassa oleva Rastilantien liittymä nykyisellään ja suunnittelemaan Kalpalinnalle uusi suora liittymä Turengintieltä. Liittymä on esitetty toteutettavan kanavoituna nelihaaraliittymänä, jossa neljäs haara on tonttiliittymä (maatalouskäyttö). Rastilantien ja uuden Kalpalinna –tien liittymäväli ei aivan täytä maaseutualueille asetettua minimiä, mutta taajama-alueen minimin kyllä. Liittymä kuitenkin parantaa nykyisiä liittymäratkaisuja poistamalla Rastilantien liittymässä olevasta sivuhaarasta Kalpalinnan liikenteen ja

siirtämällä sen omaan jäsenllympään liittymään. Liittymävälin pidentämistä tutkittiin, mutta idän suunnassa vastaan tulee oja ja Hiidenkorven alikulku. Alue tulee muodostumaan kokonaisuudessaan taajamamaiseksi teollisuus- ja asuinalueiden laajentumisen myötä. Liittymä sijaitsee lisäksi nykyisen taajaman rajan läheisyydessä. Taajamamerkin siirtämisen ja näin ollen nopeusrajoituksen laskun lisäksi tieympäristöä muokataan taajamamaisemmaksi, jotta myös nopeusrajoituksen laskulle on perusteita ja se havaitaan. Uudenmaan ELY-keskus ja Janakkalan kunta ovat solmineet sopimuksen maantien 292 (Turengintie) parantamiseksi mt 13842 (Rastilantie) liittymän kohdalla, eli tiesuunnitelman teosta 25.3.2022. Liittymän rakennussuunnitelman suunnitelmakartta ja muu aineisto on valmistunut huhtikuussa 2023. Tiesuunnitelman hyväksyntä odottaa alueen asemakaavan valmistumista.

Alueen joukkoliikenneverkosto on ollut heikko, tämä on puolestaan lisännyt osaltaan myös alueen liikennettä yksityisautoilun muodossa. Asukastiheyden kasvattamisella kaava-alueella joko olemassa olevan asemakaava-alueen tai uuden asemakaavoitettavan alueen osalta tavoitellaan parempaa joukkoliikenteen palvelua tällä Turengin itäpuolisella alueella, sillä on tiedostettu, että joukkoliikenne toimii Turengin osalta paremmin Harvialantien kautta. Joukkoliikenteen toimivuuteen vaikuttaa osaltaan myös Rastikankaan teollisuusalueen laajeneminen, sitä myötä työpaikkojen runsastuminen ja osaltaan myös Viralan eritasoliittymän uusi joukkoliikenteen liityntäpysäkki, joka mahdollistaa kulkemisen bussiyhteydellä niin Helsinkiin kuin Tampereellekin. Paremmilla joukkoliikenteen yhteyksillä ja matkaketjujen toimivuudella (liityntäparkit) parannetaan vähähiilisen matkustamisen houkuttelevuutta. Samalla, kun joukkoliikenteen käyttäjämäärät kasvavat, luodaan edellytykset myös toimiville joukkoliikennedyhteisille tekemällä joukkoliikenne kannattavamaksi. Kaava antaa mahdollisuudet joukkoliikenteen uusien reittien rakentamiselle ja toisaalta mahdollistaa olemassa olevat reitit sen mukaan, mikä on tarve joukkoliikenteelle.

Alueen liikenne koostuu tällä hetkellä sekä työpaikka-, että koululaisliikenteestä sekä muista matkoista. Lähialueilta matkat kuljetaan myös pyörällä ja kävellen. Suunnittelualueen tiestö on myös merkittävä vapaa-ajan ulkoilua silmällä pitäen. Alueen yleisetkin tiet ovat osa esimerkiksi kuntoilijoiden pyörälenkkejä. Suuri osa alueen autoliikenteestä on kuitenkin myös elinkeinoelämän kuljetusten aikaan saamaa ns. rekkaliikennettä. Liikennettä syntyy niin Rastikankaan alueelta, ja toisaalta myös Turengin keskustan isojen yritysten liikenteestä.

Suunniteltujen elinkeinoelämän alueiden toteutuminen tuo mukanaan merkittäviä liikenteellisiä vaikutuksia. Vaikutus Vt 3 osalta on kuitenkin vähäinen, sillä jo nykyisin Rastikankaan liikenne käyttää moottoritietä ja moottorien liikennemäärät ovat suuret verrattuna kaavan mukanaan tuo maan liikenteeseen. Toteutuva uusi eritasoliittymä vähentää osaltaan myös esimerkiksi Viralan eritasoliittymän kuormitusta ja tasaa "huippuja". Uuteen eritasoliittymään sijoittuvat liityntäparkit ja HCT-alue mahdollistavat myös sen, että nyt Janakkalan puolella oleva levähdysalue voidaan ottaa asemakaavoitettavaksi alueeksi, kun vastaava liityntäparkki löytyy Hämeenlinnan puolelta. Liityntäparkkia ei ole edes mahdollista jättää alueelle, sillä liittymien läheisyys ei mahdollista kyseistä ratkaisua.

8.4 Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen

Taloudelliset vaikutukset voidaan jakaa toisaalta yksityisen maanomistajan kokemiin ja toisaalta yhteisöä koskeviin talousvaikutuksiin. Yksittäisten maanomistajien kannalta katsoen yksi merkittävä seikka voi olla ei-asemakaavoitettaville alueille osoitettu rakennusoikey esimerkiksi ranta-alueilla sekä kylämaisten asuinalueiden tukeminen kaavoituksen keinoin. Myös olemassa olevien maatilojen ja muiden yritystoimintaa harjoittavien tahojen toiminnan turvaaminen voidaan katsoa merkittäväksi seikaksi. Osalle maatilojen alueista on kuitenkin osoitettu muuttuvaa maankäyttöä, eli uusia asuinalueita ja teollisuusalueita. Maanomistajille näiden asemakaavoitettaviksi tulevien alueiden liittyminen osaksi taajama- ja yhdyskuntarakennetta tarkoittaa pääsääntöisesti alueiden myymistä kunnalle, jolloin maanomistajat saavat omistamistaan maistaan myyntituloja. Vaihtoehtona voi olla myös alueiden kaavoittaminen kaavoitussopimuksen turvin.

Janakkalan kunnan kannalta yleiskaavan taloudelliset vaikutukset vaihtelevat eri aikajak-solla, eivätkä ole välttämättä helposti arvioitavissa. Jos uudet maa-alueet ostetaan ennen kaavoitusta, tuo kaavoittaminen mukanaan kustannuksia mm. lisääntyvän selvitystarpeen

johdosta. Lisäksi tuleville asemakaavoitetuille alueille on tehtävä kunnallistekniikka. Vaihtoehtona voi toki olla myös alueiden kaavoittaminen kaavoitussopimuksen turvin, mikä on nähtävissä nyt esimerkiksi Kanssin asemakaava-alueella.

Uusien asuin- ja elinkeinoelämän alueiden ottaminen tehokkaampaan käyttöön vaatii ensin sijoituksen toimivaan yhdyskuntarakenteeseen ennen kuin alueesta saa hyötyä. Uudet asemakaavoitettavat alueet on suunniteltu kuitenkin sijainniltaan siten, että ne sijoittuvat jo rakentuneen infrastruktuurin läheisyyteen ja alueet on liitettävissä pääosin olemassa oleviin verkostoihin. Tämä mahdollistaa alueen kustannustehokkaamman ja resurssiviisaamman käytön, kuin mitä jos alueet sijaitsivat hajallaan.

Positiivisena vaikutuksena yleiskaava mahdollistaa asuin- ja teollisuusalueiden sijoittumisen ja laajenemisen, jota kautta kunta saa lisää verotuloja uusien asukkaiden ja yritysverotulojen myötä. Kunnan talouden kannalta yksi merkittävimmistä seikoista on siten teollisuusalueiden toteutumisen myötä kasvavat verotulot. Uudet asukkaat ja työpaikat taas lisäävät esimerkiksi Turengissa olevien palveluiden kannattavuutta sekä mahdollisesti luovat uusia palveluita alueelle. Yleiskaavalla osoitettujen asuinalueiden ja elinkeinoelämän alueiden toteutumisella voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen.

Yleiskaavalla on pyritty edistämään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinoelämälle sijoittumismahdollisuuksia hyvien kulkuyhteyksien varrelta. Myös Hämeenlinnan puolelle tuleva Moreeni-Rastikangas eritasoliittymä tulee osaltaan lisäämään hyvien kulkuyhteyksien vetovoimaa alueella. Tällöin olemassa oleva tiestö tukee alueen vetovoimaisuutta ja toisaalta tiestön läheisyydessä olevat elinkeinoalueet saavat näkyvyyttä, mikä parantaa osaltaan niiden ”mainosarvoa”.

Matkailupalveluiden alueiden toimintaedellytykset on kaavassa pyritty turvaamaan. Tällöin kaava mahdollistaa matkailualueiden kehittymisen toimiviksi matkailua palveleviksi alueiksi. Suvirannan osalta alueiden toteutus on jo toteutunut asemakaavalla. Kalpalinnan kehittyminen vetovoimaiseksi urheilukeskukseksi perustuu asemakaavaan, jonka tämä osayleiskaava mahdollistaa. Osayleiskaavassa on otettu huomioon maanomistajien tarpeet, jotta mahdollistetaan keskuksen kehittyminen. Nämä uudet matkailupalvelujen alueet antavat mahdollisuudet toteuttaa elinvoimaisia matkailukohteita, jotka voivat osaltaan vaikuttaa sekä yrittäjien sekä koko kunnan ja seutukunnan toimintaan, imagoon ja talouteen positiivisesti.

8.5 Vaikutukset maisemaan ja taajamakuvaan

Kaavaratkaisu on kaksijakoinen maisemakuvan suhteen, sillä toisaalta alueen pohjoisin / koillisin osa tulee säilymään lähes nykyisellään ja toisaalta hyvien tieyhteyksien varrelle on osoitettu muuttuvaa maankäyttöä, joka muovaa toteutuessaan maisemakuvaa voimakkaasti. Moottoritien ja maantien 130 välinen alue tulee rakentuessaan muuttamaan maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta rakentuneeksi ympäristöksi. Pitkällä aikajänteellä muuttuvia maankäytön alueita on osoitettu myös Turengintien eteläpuolisille alueille sekä Hämeenlinnan kuntarajan tuntumaan Rastilantien ja maantien 130 väliselle alueelle. Alueiden sijainti vilkkaiden teiden läheisyydessä vaikuttaa siten monien ihmisten elämään liikuttaessa alueella. Toiset ihmiset kokevat nämä muutokset positiivisina, joillekin metsien muuttuminen työpaikka-alueiksi voi olla myös negatiivinen muutos. Industrial Park MORE -alueen kehittämisen periaatteena kuitenkin on, että alueella panostetaan kiertotalouteen, resurssiviisaaseen toimintaan ja ekologisiin energiaratkaisuihin. Suunnittelussa noudatetaan kestäväen suunnittelun periaatteita (energiatehokkuus, paikallinen energiantuotanto, kestävä liikkuminen, viherkäytävät, hulevesien luonnonmukainen hallinta, jätteiden lajittelu ja kierrätys). Yrityskehityksen keskeisiä vaikuttimia ovat kiertotalous ja vähähiilisyys. Aluetta voi siten kehittää myös maisemallisesti kestävästi ja ympäristösuunnittelu huomioiden viihtyisäksi teollisuus- ja työpaikka-alueeksi. Toki edelleenkin muutos voi olla toisille hyvin negatiivinen.

Myös asuinalueet tulevat muuttamaan lähialueen maisemaa ja ympäristöä. Laajat asuinalueet voidaan kuitenkin asemakaavallisen suunnittelun keinoin pääsääntöisesti toteuttaa ympäristö huomioon ottaen. Toki kun esimerkiksi naapurustoon tulee maisemakuvaa muuttavia toimintoja, kuten uutta asutusta, maisema muuttuu aina. Toiset kokevat nämä muutokset positiivisina, toiselle maisemakuvan muuttuminen on negatiivinen asia.

8.6 Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin

Kaava-alueella sijaitsee osa Natura 2000 -verkostoon kuuluvasta Raimansuon - Miemalanharjun alueesta. Alueella on lisäksi soidensuojeluohjelmalla sekä harju- ja suoluonnon turvaamiseksi perustettu suojelualueita. Nämä alueet on osoitettu kaavaan suojelumerkinöin, joiden voidaan todeta, että merkintä osaltaan turvaa alueen luonnonympäristön arvot. Myös kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä esille tuodut luonnonympäristön arvot on osoitettu kaavakartalle asianmukaisin merkinnöin.

Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan vaikutuksista Raimansuon - Miemalanharjun Natura 2000-alueeseen laadittiin selvitys ELY-keskuksen ehdotusvaiheen lausunnon johdosta. Selvitys valmistui 3.12.2021 ja selvityksen toteutti FCG Finnish Consulting Group Oy. Arvioinnissa keskityttiin pääasiassa Raimansuon osa-alueelle kohdistuviin hulevesivaikutuksiin, kattaen myös Kanssin alueen asemakaavan hulevesivaikutusten arvioinnin.

Arvioinnissa todettiin, että ilman hulevesien oikein mitoittettua hallintasuunnitelmaa hulevesien määrä tulee Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan mukaisten ratkaisujen myötä lisääntymään ja hulevesien laatu huononemaan. Tällöin Raimansuo-Miemalanharjun suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja ominaislajistolle voi aiheutua lieviä, merkittävyydeltään vähäisiä haitallisia vaikutuksia ja Natura-alueen eheydelle voi aiheutua vähäisiä kielteisiä vaikutuksia. Valuma-alueen hulevesien hallintatoimien toteuttamisen tehokas valvonta ja toteuttamisen jälkeinen seuranta turvaavat sen, että normaalitilanteessa hulevesien hallintajärjestelmä toimii suunnitelmien mukaisella tavalla ja mahdollisimman tehokkaasti. Poikkeuksellisen voimakkaassa tulvatilanteessa suunniteltujen järjestelmien kapasiteetti ei välttämättä riitä, mikä aiheuttaa virtaamien kasvun. Selvityksen yhteenvedossa todettiin, että Raimansuo - Miemalanharjun Natura-suojelun perusteena oleville luontodirektiivin luontotyypeille ei todennäköisesti aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Rastila-Rastikankaan osayleiskaavan mukaisista ratkaisuista. Raimansuo - Miemalanharjun Natura-alueen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit todennäköisesti säilyvät pitkällä aikavälillä. Selvityksen johtopäätöksen edellytyksenä on, että alueella toteutetaan selvityksen kappaleessa 9 esitetyt toimenpiteet ja kappaleessa 12 esitetty seuranta. Esitetyt toimenpiteet ovat keskeisiä alueen haittavaikutusten ehkäisemisessä.

Janakkalan kunta on pyytänyt Hämeen ELY-keskukselta lausuntoa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta Natura-arvioinnista koskien Rastila-Rastikankaan osayleiskaavaa. ELY-keskus lausui arvioinnista 27.3.2023. Tämän perusteella kaava-alueen yleismääräyksissä lukee koko aluetta koskien: *Asemakaavoituksessa tulee osoittaa alueellisille hulevesien hallintajärjestelmille soveltuvat sijoituspaikat ja mitoitus sekä ohjeistaa kortteli- ja/tai tonttikohtaista hulevesien hallintaa. Hulevesiselvitykset tulee laatia ja vaikutukset arvioida valuma-alueitasoisesti Raimansuon-Miemalanharjun Natura-alueeseen.*

Kaava-alueen suunnittelu on perustunut alueelta eri vaiheissa ja yhteyksissä laadittuihin selvityksiin. Luonnosvaiheen jälkeen kaava-alueelle on laadittu myös koko suunnittelualueen kattava luontoselvitys. Arvokkaat luontokohteet, kuten viitasammakon esiintymät, vesilain ja metsälain mukaiset kohteet sekä maisemalliset alueet on huomioitu kaavassa ja osoitettu asianmukaisin kaavamerkinnöin ja tarvittaessa suojelumääräyksin. Selvityksen mukaiset arvokkaat luontoarvot ja kohteet on siten turvattu yleiskaavallisesti. Kalpalinnan arvokkaat harjualueet ja niiden maisemavaikutus on selvitetty myös Turengin-Säilämmän osayleiskaavassa, jolta osin alueen kaavaratkaisu perustuu osin oikeusvaikutteiseen, myöhemmin kumoutuvaan yleiskaavaan. Kaavaan on myös osoitettu arvokas geologinen muodostuma viivamerkinöin. Edellä kuvatun perusteella voidaan arvioida, että yleiskaavan maankäyttöratkaisulla edistetään siten luonnonympäristön kannalta arvokkaimpien ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä.

Kaavan mukaiset uudet rakentamisalueet tulevat toteutuessaan aina muuttamaan myös luonnonympäristöä. Yleiskaavalla on kuitenkin voitu ohjata uusien rakentamisalueiden sijoittumista ja toteuttamista siten, että häiriövaikutus ei kohdistu suunnittelualueen ympäristön arvokkaimmille osille tai niiden läheisyyteen. Muuttuvan maankäytön alueiden osalta on syytä tehdä vielä uudet luontoselvitykset asemakaavoituksen yhteydessä, varsinkin, jos aikajänne on pitkä, jolloin luonnon erityispiirteet tulevat huomioituksi myös asemakaavavaiheessa ja alueiden toteuttamisen yhteydessä. Kanssin asemakaava-alueen osalta tätä vaadetta ei kuitenkaan ole, sillä alue on tutkittu asemakaavan vaatimalla tarkkuudella yleiskaavoituksen yhteydessä.

Pohjavesialueet on osoitettu yleiskaavassa asianmukaisin merkinnöin vuoden 2020 pohjavesialueiden luokka- ja rajausmuutosten mukaisesti. Kaavaan on otettu yleismääräys luonnosvaiheen jälkeen, joka koskee koko kaava-alueita: ”Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) ja ohjaa vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus (VL 3.2 §).” Määräys turvaa osaltaan tärkeitä pohjavesialueita kaava-alueella. Kaava-alueella sijaitsevilla pohjavesialueilla (1.-luokka ja 1E-luokka) on kiinnitettävä etenkin erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Aluetta koskevat toimenpiteet tulee suunnitella siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua. Alueella tulee erityisesti ottaa huomioon pohjavesien pilaantumiskäsit ja niiden edellyttämät riskienhallintatoimet tulee selvittää tapauskohtaisesti. Tämä koskee erityisesti pohjavesialueelle osoitettuja työpaikka-alueiden (TP), teollisuusalueiden (EO-1/T-2) ja Kalpalinnan harjualueen (PRM-1, R-1, RM-2, RM-3, APRA-3, RA-3, VU-1, VU-2) sekä asutusalueiden suunnittelua (AP). Myös pohjavesialueella sijaitsevat maantiet aiheuttavat pohjaveden pilaantumiskäsit. Viralan liittymän alueella asia on myös tiedostettu useiden vuosien ajan. Viralan eritasoliittymän alueen pohjavesialueen suojaus on tarkoitus valmistua vuoden 2021 aikana.

Kaava-alueelta on laadittu hydrogeologinen lausunto, joka perustuu kaavaluonnosvaiheessa esitettyihin maankäyttöratkaisuihin. Lisäksi vuonna 2023 on valmistunut Kalpalinnan pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys (GTK 12.4.2023). Yhteenvedona voidaan todeta, että Kalpalinnan vedenottamon pohjois-/koillispuolelle sijoittuvasta asuntoalueesta ei arvioida aiheutuvan pohjaveden laatuun kohdistuvaa riskiä Kalpalinnan vedenottamoon. Pohjavedenpinnan esiintyminen lähellä maanpintaa sekä mahdollinen paineellisen pohjaveden esiintyminen voivat sen sijaan aiheuttaa riskin rakentamisesta aiheutuvista määrällisistä pohjavesivaikutuksista haitallisen pohjaveden purkautumisen seurauksena. Rakentamisen mahdollisten pohjavesivaikutusten arviointia tulee tarkentaa alueella tehtävien maaperä- ja pohjavesitutkimusten perusteella.

Ranta-alueiden uudet rakennuspaikat on sijoitettu yhtenäisesti jo rakentuneiden rakennuspaikkojen viereen, mikäli se on ollut kiinteistö- ja maanomistusolot huomioon ottaen mahdollista. Kaavalla on voitu turvata myös yhtenäisten, rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen alueella. Hiidenjoen avoin peltomaisema on ollut haasteellinen rakennuspaikkojen sijoittamisen ja rantojen alavuuden suhteen, jolta osin rakennuspaikkoja on siirretty rakentamiseen paremmin sopiville rannanosille saman maanomistajan tiloille. Rakennuspaikkojen sijoittelussa ja siirtämisessä toiselle tilalle on käytetty perusteena mm. yhtenäisen vapaan rantaviivan mittaa, vastarantavaikutuksen huomioimista, viitasammakoiden esiintymistä sekä rannan rakentamiskelpoisuutta. Rakennuspaikkoja on siirretty yhteensä neljä rakennusyksikköä, jotka on osoitettu kahtena vakituisen asumisen rakennuspaikkana. Tarkemmat siirrot käyvät ilmi emätilataulukosta (kaavaselostuksen liitteenä 1).

8.7 Vaikutukset kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kulttuuriperintö on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisin merkinnöin. Maakunnallisesti arvokas maisema-alue -merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti arvokas Janakkalan kartanomaisemat -maisema-alue. Alueella sijaitseva maakunnallisesti merkittävä rakennetun ympäristön alue, Iso-Hiiden kartanon kulttuuriympäristö, on myös osoitettu asianmukaisin merkinnöin. Myös alueeseen liittyvä pelto on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena. Suunnittelualueelle on lisäksi kohdemerkinnällä osoitettu maakunnallisesti merkittäviä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön kohteita; Viralan työväentalo (Tienhaara), Iso-Hiisi ja Vähä-Hiisi (Tapiola) sekä Vähä-Hiiden karjarakennus. Lisäksi arvokkaimpien alueiden aluevarausmerkintää on tuettu lisämääräellä; ”alue, jolla ympäristö säilytetään”. Tällöin voidaan katsoa, että kaava osaltaan turvaa suunnittelualueen arvokkaimmat rakennetun ympäristön arvot.

Suunnittelualueelle on tehty kattava arkeologinen inventointi luonnosvaiheen jälkeen. Inventoinnissa todetut ja muinaisjäännösrekisterissä olevat tunnetut muinaisjäännökset on osoitettu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Tällaisia merkintöjä ovat aluevarauksella osoitetut tai kohdemaisella merkinnällä osoitetut muinaisjäännökset (aluemainen tai pistemainen) sekä historiallisen ajan kylätontit (muu kulttuuriperintökohde) sekä historiallinen tielinja. Merkinnät turvaavat osaltaan arkeologista kulttuuriperintöä.

8.8 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Alueen sosiaalinen luonne vaikuttaa paljon alueella viihtymiseen ja siihen, miten ihmiset kokevat elinympäristönsä. Osayleiskaavan myötä suunnittelualue jakautuu maankäytöllisesti kahteen osaan. Toisella osa-alueella virkistys-, ulkoilu- ja luonnonympäristön painopistealueet tulevat säilyttämään alueen luonnonmukaisuuden ja antavat mahdollisuudet alueen käyttämisen esimerkiksi virkistykseen ja ulkoiluun. Toisaalta taas esimerkiksi uudet, laajenevat työpaikka- ja teollisuusalueet sekä asuinalueet vähentävät mahdollisuuksia liikkumiseen alueilla, jotka ovat aikaisemmin olleet osa jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikkumista. Tällöin elinympäristö saatetaan kokea stressaavammaksi vapaan liikkumisen alueiden pienentyessä. Toisaalta uudet elinkeinoelämän alueet luovat uusia työpaikkoja, mikä mahdollistaa esimerkiksi positiivisiksi koetut lyhyet työmatkat. Toki osaan työpaikka- ja teollisuusalueita liittyy myös lisääntyvää liikennettä, joka osaltaan saattaa lisätä esimerkiksi melua teiden läheisyydessä.

Osayleiskaavalla on osaltaan pyritty parantamaan turvallisia liikenneyhteyksiä. Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä mahdollistaa kevyen liikenteen väylän rakentamisen Turengintien varteen, mikä parantaa merkittävästi liikenneturvallisuutta alueella. Tieyhteydet mahdollistavat jo nyt toimivan joukkoliikenteen, ja uusien tieyhteyksien ja lisääntyvän asukas- ja työpaikkamäärän myötä nämä mahdollisuudet parantavat huomattavasti.

Yleiskaavaratkaisu turvaa osaltaan laajan Kalpalinnan harjujakson säilymisen rakentamisesta vapaana. Alue mahdollistaa siten jatkossakin laajan, jokamiehenoikeudella tapahtuvan liikkumisympäristön alueella. Alueen läheisyys suhteessa asutukseen parantaa mahdollistaa alueelle kulkemisen esimerkiksi pyöräillen tai kävellen. Alueen monipuolinen luonto ja suojelu- sekä Natura-alue monipuolistavat osaltaan ihmisten elinympäristöä ja tuovat viihtyisyyttä jokapäiväiseen elämään.

Kalpalinnan harjulla sijaitsee myös Kalpalinnan urheilukeskus. Jo nyt voimassa oleva yleiskaava mahdollistaa alueen rakentamisen. Nyt kyseessä olevalla osayleiskaavalla täsmennetään kaavaratkaisua ja määritellään rakentaminen tarkemmin. Alueen sijainti lähellä asutusta saattaa aiheuttaa myös jonkinlaisia lieveilmiöitä alueen läheisyyteen, kuten liikennettä, valoa ja ääntä, etenkin tapahtumien aikaan. Myös rakentaminen alueella tulee lisääntymään. Tämä on väistämätöntä, kun Kalpalinnan tapainen alue "aktivoituu". Alue on ollut kuitenkin olemassa jo vuosikymmenet, joten kaavalla osoitetut alueet eivät tuo alueelle ns. olennaisesti muuttuvaa maankäyttöä. Kyse on siten olemassa olevan toiminnan turvaamisesta ja "olemassaolon" mahdollistamisesta alueella, joka ei ole enää luonnontilainen. Alueelle on suunniteltu myös asumista, joka osaltaan saattaa aiheuttaa alueelle lisääntyvää "aktiiviteettia". Alueelle suunnitellut satunnaiset moottoriajoneuvotapahtumat lienevät tapahtumista eniten häiriötä aiheuttavia. Kyse ei ole kuitenkaan moottoriurheilualueesta, joten alueen käyttö kyseiseen toimintaan ei voi olla jatkuva. Tältä osin katsotaan, että kaava ei tuo sellaisenaan merkittäviä muutoksia alueen nykytilaan. Alueen lopullinen maankäyttö ratkaistaan kuitenkin vasta asemakaavavaiheessa.

Kanssin asemakaava-alueen eteläosaan on osoitettu EO-1/T-2 -merkintä. Merkintä mahdollistaa maa-ainesten oton, ennen kuin alue otetaan asemakaavan mukaiseen käyttöön. Aluetta on tarkoitus tasata siten, että kallioalueen "ylimääräinen" maa-aines siirretään pehmeämmälle turvemaalle kantavaksi rakenteeksi. Maa-ainesten otosta saattaa siten tulla melua ja pölyä ennen kuin alue mahdollistuu asemakaavan mukaiseen käyttöönsä.

Suurimpien liikenneväylien yhteyteen on osoitettu meluntorjuntatarve merkintä. Merkintä ei sinällään vaikuta alueen liikenteellisiin seikkoihin, mutta melun ja meluntorjuntatarpeen vaikutus on hyvä tiedostaa alueelle rakennettaessa. Esimerkiksi haja-asutusalueiden rakennuspaikkojen osalta meluntorjuntatarve perustuu valtioneuvoston melutason ohjeita koskevan päätöksen (N:o 993, 29.10.1992) vaatimukseen. Melu voi maastonmuodoista ja estevaikutuksen puutteen johdosta ulottua myös yllättävän kauas varsinaisesta melunlähteestä.

8.9 Vaikutukset yritystoimintaan

Yritysvaikutusten osalta kunnassa on tehty yritysvaikutusten arviointi, jonka osalta on käytetty apuna elinvoimapäällikkö Ismo Holstilan asiantuntemusta. Oheinen taulukko on ote

yritysvaikutusten arviointilomakkeesta, jossa on arvioitu kaavan vaikutuksia suhteessa yritysten toimintaedellytyksiin:

Myönteinen vaikutus		Neutraali vaikutus		Kielteinen vaikutus
Edistää yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla	☒	☐	☐	Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla
Edistää elinkeinorakenteen monipuolistumista	☒	☐	☐	Kaventaa elinkeinorakenteen monipuolistumista
Lisää yritysten liiketoimintamahdollisuuksia	☒	☐	☐	Vähentää liiketoimintamahdollisuuksia
Helpottaa yritysten työvoiman saantia	☐	☒	☐	Vaikeuttaa yritysten työvoiman saantia
Mahdollistaa yritysten pitkäjänteisen kehittämisen	☒	☐	☐	Luo epävarmuutta yritysten kehittämiseksi
Helpottaa yritysten logistiikkaa	☒	☐	☐	Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa
Lisää kunnan vetovoimatekijöitä	☒	☐	☐	Vähentää kunnan vetovoimatekijöitä
Lisää yritysten välistä kilpailua	☐	☒	☐	Vähentää yritysten välistä kilpailua
Kohtelee yrityksiä tasapuolisesti	☒	☐	☐	Kohtelee yrityksiä eriarvoisesti
Luo edellytyksiä yritysten verkostoitumiselle	☒	☐	☐	Vähentää yritysten verkostoitumisen mahdollisuuksia

”Janakkalan kunnan tärkeimmät yritysalueet sijoittuvat taajamien mukaisesti etelä- ja pohjoisosiin kiinnittyen tärkeimpiin liikenneyhteyksiin. Valtatie 3:n ja rinnakkaisväylien merkitys tavaravirtojen, tuotannon ja palvelujen akseleina on yhdessä oikea-aikaisen kaavoituksen kanssa mahdollistanut yritysalueiden kasvun. Rastikankaan yritysalue on rakentunut 2000-luvulla ja nyt kasvamassa laajennusten osalta luonnollisten rajojensa yli.

Yleiskaavassa on osoitettu merkittäviä uusia aloituskohteita suoraan liikenteen ytimeen kasvukäytävälle, kuten vt 3 varren kaavoitussopimukseen perustuvan toteutuksen alue ja Turengintien eteläpuolinen vastapari Rastikankaalle. Toimintojen osalta jäljempi on mahdollinen kaupallisen toiminnan alue taajamapalveluiden ohella. Kaikki kaavassa esitetyt korttelialueet ovat ”hyviä” yritysalueita. On ensiarvoisen tärkeää yrityksille mahdollisuus turvata kiinteän omaisuutensa arvon pysyvyyttä osatekijöiden summana. Tasa-arvoisuus ympäristössään on arvotekijä, joka liittyy ilmeisellä tavalla hyvään maankäytön suunnitteluun.

Yritysalueen osat muodostavat toiminnallisen systeemin ja lisäksi ne yhdessä liittyvät yhä laajenevaksi suuralueeksi muodostuvaan MORE-brändin kokonaisuuteen. Tässä seutu-kaupungin kanssa tehdyssä yhteistyösopimuksen mukaisessa yrityspalvelutyössä on tarkoitus mm. kaavoituksen mahdollistamana saada aikaan suuria infrahankeita, kokoluokkaetua ja lopulta toimiva yritysten ekosysteemi. Tässä kombinaatiossa Janakkalan kaavoitustyö näyttelee merkittävää osaa ja mahdollistaa hyvin laajan yritysten sijoittumis- ja palvelujen tarjonnan.

Rastilan-Rastikankaan yritysalueilla, mutta myös asumisella, matkailulla, loma-asuntoalueilla ja virkistykseillä on laajakantoiset yritysvaikutukset suoraan toimipaikkojen sekä työvoiman viihtyvyyden, asuminen vetovoiman sekä suunnitelmallisen toimintaympäristön habituksen myötä. Yleiskaavan luotaamat kasvu- ja kehityssuunnat viestivät julkisesti ja muistuttavat sisäisesti tulevaisuudesta ja sen tekemisestä. Laaja-alaisuus on mahdollistava tekijä, volyymit tuovat verkottumis- ja synergiamahdollisuuksia. Määrätietoinen ja oikea-aikainen kaavoitus luonnehtii itsehallinnossaan ja päätöksissään vahvoja peruskuntia, jolla on merkitystä sijoittumista ja laajentumista harkitsevissa yrityksissä sekä investoreissa. Yleiskaava tukee ja kohentaa yritysten toimintaympäristöä pitkäjänteisesti, mutta myös yksilöllisten ratkaisujen mahdollistajana, siinä missä suurten ratkaisujen perustekijänä ja kilpailukykyä ylläpitämisen osaltakin.”

8.10 Muut vaikutukset

Osayleiskaava antaa mahdollisuuksia osoittaa aluevarauksia siten, että vaikutetaan suunnittelualueen ja koko Janakkalan kunnan elinvoimaan. Elinvoimaa luodaan mm. teollisuus- ja työpaikka-alueiden riittävydellä. Työpaikat mahdollistavat myös väkiluvun kasvun, joka luo tarpeita asumiselle. Monipuoliset asumisen mahdollisuudet asemakaavoitetuista asuinalueista kylämäisiin asutusalueisiin taas luovat mahdollisuuksia löytää jokaiselle sopiva elinympäristö. Monipuoliseen ja elinvoimaa tuovaan asuinympäristöön kuuluvat myös

monipuoliset virkistysalueet sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot. Myös toimiva tiestö, hyvät kulkuyhteydet niin autolla kuin kevyen liikenteen keinoin ovat osa toimivaa elinympäristöä.

Yleiskaava suunnitellaan yksityisten maanomistajien maille kunnan omistamia maita lukuun ottamatta. Tällöin esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittamiseen saattaa osayleiskaavalla olla vaikutusta, riippuen tilan sijainnista kaava-alueella. Koska kaavalle on asetettu tavoitteita mm. elinkeinoelämän tarpeita varten, ei yleiskaavan sisältövaatimusten mukaisia tavoitteita ja maankäyttöratkaisuja ole mahdollista toteuttaa ilman, että vaikutetaan yksityisten maanomistajien omistamiin alueisiin. Kaavamerkinnot on kuitenkin laadittu siten, että alueen normaali käyttö ennen asemakaavoitusta eli pääosin maa- ja metsätalous on alueella sallittu, mikäli alue on ollut maa- ja metsätalouden käytössä. Merkinnot eivät siten rajoita normaalia maa- ja metsätalouden harjoittamista ja muuttuvan maankäytön alueilla maa- ja metsätalous on sallittu, kunnes maankäyttö alueella muuttuu. Toki kun aikaisemmin omistetut maa-alueet siirtyvät esimerkiksi kunnan omistukseen ja omistuksessa oleva maa-ala pienenee, niin yksittäisen maanomistajan maa- ja metsätalouden harjoittaminen alueella saattaa loppua tai vähentyä. Myös tilan elinkeinorakenne saattaa tällöin muuttua. Koska lähtökohtaisesti kunta kuitenkin toteuttaa uudet, muuttuvan maankäytön alueet asemakaavan perusteella, saavat maanomistajat menetetyt elinkeinon vastapainoksi korvauksen menetetyistä maaomaisuudesta. Kyseessä voi silloin yksittäisen maanomistajan osalta olla myös mahdollistava kaava, jolloin maa- ja metsätalouden vastapainoksi voidaan harjoittaa muunkinlaisia elinkeino- ym. toimintoja kuin maa- ja metsätaloutta.

8.11 Ympäristöä muuttavista toiminnoista yleisesti

Uudet rakentamisalueet tulevat toteutuessaan aina muuttamaan ympäristöä. Yleiskaavalla on voitu ohjata uusien asuinrakentamisalueiden sijoittumista ja toteuttamista siten, että ne sopeutuvat laajenevaan taajamakuvaan. Uudet rakentamisalueet tulevat rakentumaan kuitenkin lopullisesti vasta asemakaavan perusteella. Asemakaavallisessa suunnittelussa on hyvä kiinnittää riittävää huomiota siihen, että uudet asuinalueet sopeutuvat hyvin maisemaan ja lähiympäristön alueelle jää riittävästi viheralueita.

Uudet teollisuusalueet tulevat muuttamaan maisemaa suhteessa voimakkaammin kuin asuinalueet, yhdyskuntarakenteen muuttuessa maa- ja metsätalousvaltaisista alueista asemakaavoitetuiksi elinkeinoelämän alueiksi. Tällöin lähiympäristön asukkaat saattavat kokea nämä muutokset voimakkaiksi ja jopa häiritseviksi. Rastikankaan teollisuusalueen laajeneminen on mitä todennäköisimmin yksi merkittävimmistä alueita muuttavista toimenpiteistä. Tämä näkyy todennäköisesti nopeimmin Kanssin tulevalle asemakaava-alueella moottoritien ja maantien 130 välisellä alueella, jonka asemakaavoitus on jo laitettu vireille.

Rastikankaan jo asemakaavoitetulla alueella on ollut havaintoja hulevesiongelmasta, jolloin osa alueella syntyvästä hulevedestä ohjautuu alueen pohjoisosaan ja siitä edelleen Hiidenjokeen. Tämä saattaa synnyttää tulvimista alueen pelloilla. Tämän vuoksi Rastikankaan asemakaavoissa tulee määrätä tonttikohdistaisten rakentamisalueiden osalta ratkaisut tontilla syntyvien hulevesien johtamiseen. Tällöin alueella tulee varautua hulevesien viivytämiseen ja imeyttämiseen.

Uudet tielinjaukset muuttavat liikenteen kulkusuuntia ja valtavirtoja. Etenkin Rastikankaalta Rastilantielle suuntautuva tieyhteys sekä Kalpalinna-tien uudet järjestelyt tulee muuttamaan liikenteellisiä virtoja. Ennen kuin Rastikankaantien jatkeen liikennejärjestelyt mahdollistavat kulkemisen Rastikankaalta kohti pohjoista, tulee Rastilantien olla kuitenkin riittävästi kunnostettu, jotta se kestäisi mahdollisen lisääntyvän liikenteen ja etenkin teollisuusalueesta aiheutuvan liikenteen.

Yleiskaavalla tulee olemaan toteutuessaan huomattavasti aluerajaustaan laajemmalle heijastuvia vaikutuksia. Uusien toimitila- ja työpaikka-alueiden sekä asuntoalueiden rakentuminen vaikuttaa mm. yhdyskuntarakenteen kehittymiseen ja taajama- ja yritysalueiden laajentumiseen ja sitä kautta myös kuntatalouteen. Koska alue sijaitsee välittömästi Hämeenlinnan kuntarajalla, vaikuttaa alueen kehittyminen ja rakentuminen myös Hämeenlinnan kaupungin puolelle. Toisaalta myös Hämeenlinnan puolen muutokset yhdyskuntarakenteessa, kuten esimerkiksi uuden eritasoliittymän rakentuminen ja Moreenin teollisuusalueen kehittyminen vaikuttavat osaltaan myös kaava-alueelle. Tältä osin vaikutukset ovat

myös seudullisia ja esimerkiksi elinkeinoalueiden osalta alueiden kehittyminen voi vaikuttaa koko seutukuntaan positiivisesti. Myös liikenteellisten seikkojen kautta yleiskaavan vaikutus voi ulottua mahdollisesti laajallekin alueelle, jopa seuturajojen ulkopuolelle.

9. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN

Oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla on mm. seuraavia oikeusvaikutuksia:

Osayleiskaavan käyttö rakennusluvan myöntämisen perusteena ranta-alueella (MRL 72 §)

Kunta voi myöntää rakennusluvat ranta-alueella osayleiskaavan mukaisille rakennuspaikoille loma-asuntojen alueilla (RA) ja erillispientalojen alueilla (AO) sekä saunojen rakennusaloille / rakennuspaikoille (sa)

Oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan (MRL 42§)

- Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.
- Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteuttamista.
- Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä.
- Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin MRL 42.1 §:ssä tarkoitetun asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Rakentamis- ja toimenpiderajoitukset (MRL 43§)

- Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (**ehdollinen rakentamisrajoitus**)
- Yleiskaava-alueen ranta-alueella ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (**rakentamisrajoitus**).

Rakennusjärjestyksen määräykset ovat oikeusvaikutteisen osayleiskaavan alueella toissijaisia eli kaava määräyksineen syrjäyttää sen kanssa ristiriidassa olevat rakennusjärjestyksen määräykset.

Yleiskaavan toteuttaminen:

Yleiskaavan mukainen maankäyttö voidaan toteuttaa kaavan saatua lainvoiman. Asemakaavoitettaviksi tarkoitetuilla alueilla kaavan toteuttaminen vaatii asemakaavan toteuttamisen. Osayleiskaava-alueen uusien rakentamisalueiden toteuttamisjärjestykseen ei voida kuitenkaan ottaa yleiskaavan laatimisen yhteydessä yksityiskohtaisesti ja sitovasti kantaa. Kaavan toteuttaminen ja tavoitteellisuus vastata elinkeinoelämän aluetarpeisiin tulee edellyttämään valmiutta joko maanhankintaan tai yksityisten maiden kaavoitukseen. Asunto-alueiden tonttituotannon suunnittelun osalta kunnan maanomistuksen tilanne on parempi, vaikkakin osin uudet asuinalueet saattavat edellyttää myös toimenpiteitä.

Asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolella sijaitsevat yksityisten maanomistajien rakentamisalueet toteutuvat maanomistajien hyödyntäessä kaavan mukaista rakennusoikeuttaan joko rakennusluvin tai suunnittelutarveratkaisujen kautta.

Janakkalassa 7.4.2021, 4.5.2023

Piia Tuokko
maankäyttöpäällikkö
Janakkalan kunta